

АЛИСТЪР МАКЛЕЙН

ПОСЛЕДНАТА ГРАНИЦА

АЛИСТЪР МАКЛЕЙН ПОСЛЕДНАТА ГРАНИЦА

Превод: Милчо Германов

chitanka.info

Майкъл Рейнолдс полудяваше...

Бавно и неизбежно полудяваше. Най-страшното беше, че съзнаваше това. След последната инжекция, която бяха му били насила, той не можеше да направи нищо, с което да спре неумолимото настъпване на лудостта...

„Стремителна, кървава и с подробности...“

Daily Telegraph

„Разтърсваща с кулминационна сила сцена върху наветия със сняг покрив на транс-унгарския експрес.“

Glasgow Herald

1

Духаше силен северен вятър, нощният въздух беше ледено студен. По снега не се долавяше никакво движение, всичко наоколо беше застинало. Под високите и студени звезди, пуста и безлюдна, замръзналата равнина се простираше безкрайна във всички посоки и се губеше в неясните очертания на далечния хоризонт. Наоколо тегнеше гробна тишина.

Но Рейнолдс знаеше, че тази пустота е измамна, също както и безлюдуността и тишината. Само снегът беше истински. Истински беше и студът, който го пронизваше до костите и караше тялото му да се разтърсва от силни спазми, сякаш беше обхванат от пристъп на малария. Може би усещането за сънливост, което бавно и незабележимо се прокрадваше и замъгляваше съзнанието му, беше измамно? Не, той знаеше, че не е измамно, а истинско, съзнаваше твърде добре какво означава то и трябваше да го прогони. Решително, почти отчаяно, отхвърли всички мисли за студа, снега и съня и се съсредоточи върху мисълта за оцеляването си.

Бавно и много внимателно, като пазеше да не направи и най-малкото излишно движение или неволно да издаде звук, Рейнолдс плъзна замръзналата си ръка под реверите на мушамата и напипа носната кърпа във вътрешния си джоб. Извади я, смачка я на топка в дланта си и я напъха в устата си. Можеха да го открият, само ако го видят или чуят. Кърпата щеше да скрие парата от дъха му и да приглуши звука от тракащите му зъби. После внимателно се поизвъртя в пълната със сняг крайпътна канавка, където беше паднал. Пипнешком протегна посинялата си и почти безчувствена от парещия студ ръка и успя да напипа меката шапка, паднала от главата му при скока. Беше се закачила на някакъв клон на дървото, надвиснало над канавката и се бе търкулнала в дълбокия сняг. Рейнолдс внимателно я придърпа към себе си. Доколкото му позволяваха вкочанените пръсти на ръцете, той я посипа с дебел пласт сняг, нахлупи я ниско над издайнически черната си коса и бавно, почти като в гротеска, започна

да надига глава, докато очите му не застанаха на нивото на горния ръб на канавката.

Въпреки че трепереше силно, тялото му беше напрегнато като тетивата на лък. Чувстваше вцепеняващото очакване на вик, който щеше да означава, че са го открили, или режещия звук на изстрел и свистенето на куршум, който улучва изложената му като мишена глава. Но нямаше нито вик, нито изстрел и увереността му растеше с всеки изминат миг. Макар и набързо, бе успял да огледа наоколо чак до хоризонта. Вече нямаше никакво съмнение: там не се виждаше никой, който би могъл да го забележи.

Все така внимателно и бавно Рейнолдс се надигна на колене. Вече не сдържаше дъха си. Тялото му все още трепереше, пронизвано от студа, но той не обръщаше внимание на това, сънливостта беше изчезнала. Погледът му още веднъж обходи целия хоризонт, този път бавно и изпитателно. Проницателните му кафяви очи не пропуснаха и най-малката подробност. И този път резултатът бе същият — не се виждаше нищо, което да го заплашва. Нямаше нищо друго, освен студеният блясък на звездите на фона на тъмното небе, гладката бяла равнина, няколко малки групи дървета и пътят, набразден от дълбоките следи на камионите върху снега, който продължаваше да го затрупва.

Рейнолдс се сниши във вдлъбнатината, която падащото му тяло бе образувало в снега, навят в канавката. Трябваше му време, трябваше му време да си поеме дъх, да успокои дишането си, да изпълни жадните си за още и още въздух дробове. Само десет минути бяха изминали откакто камионът, в който се бе качил незабелязано от шофьора, беше спрял на полицейската бариера. Двама нищо неподозиращи полицаи с автомати доближиха камиона и надникнаха отзад. Настъпи кратко боричкане, после Рейнолдс изтича до завоя, който за щастие беше наблизо, после пробяга почти цяла миля към групата дървета. Тук падна в канавката, останал почти без дъх и изтощен до краен предел. Не беше наясно защо полицаите се бяха отказали да го преследват веднага. Те очевидно знаеха, че не може да се отклони от пътя наляво или надясно, защото дълбокият, недокоснат сняг щеше да забави хода му, а и пресните следи щяха да го издадат, където и да се скриеше. Оскъдната светлина на звездите щеше да е достатъчна да открият дирите му. Трябваше му още малко време, за да помисли и да реши как да постъпи по-нататък.

Верен на характера си, Майкъл Рейнолдс не си губеше времето в самообвинения или в догадки какво би могло да се случи, ако е действал по един или друг начин. Беше изкарал сурова и тежка школа, където подобни удоволствия, като самообвиненията, са нещо недопустимо. Безполезните терзания, хленчът над разлятото мляко и други безплодни мисли и емоции, които безспорно пречат на действеността, са абсолютно забранени. Подобни слабости за него бяха нещо отдавна отминало и безвъзвратно приключено. За секунди той си спомни изтеклите дванайсет часа, обмисли постъпките си и после се постара веднага да изхвърли всичко това от съзнанието си. Даде си сметка, че ако нещата се повтореха, щеше да постъпи по същия начин, беше уверен в това. Имаше пълното основание да вярва на информатора си във Виена, че пътуването със самолет до Будапеща в момента е неосъществимо. Беше станало ясно, че през двете седмици, докато трае Международната научна конференция, предпазните мерки за сигурност ще са по-строги отвсякога. Те щяха да се прилагат и за главните железопътни гари. Съобщаваше се, че всички пътнически влакове, които пътуват на дълги разстояния, ще се наблюдават зорко от органите за сигурност. При такива обстоятелства оставаше само един изход — нелегално да премине границата и да пътува с някакъв камион на изток. Това нямаше всъщност да бъде кой знае какъв подвиг, ако човек можеше да разчита на добър помощник, а Рейнолдс разполагаше с възможно най-добрия. Бяха го предупредили, че в покрайнините на Будапеща ще има блокада на пътя и той беше подготвен за това. Не беше готов обаче за блокада източно от Комарно, на четирийсет мили от столицата. Никой от информаторите му не знаеше за нея. Това можеше да се случи с всеки, случи се и с него. Рейнолдс философски сви рамене, реши че не си струва да мисли за станалото, все едно то бе вече минало; по-добре беше да помисли за онова, което предстоеше.

Начинът на мислене, който си бе изработил по време на дългата подготовка, го караше винаги да подчинява разсъжденията си на най-същественото. Мислите и действията неизменно свързваше с определена цел. Емоционалната окраска, която нормално би съпътствала анализа на възможностите за успех или фаталните последици от провал, липсваше в трескаво работещото му съзнание. Сега Рейнолдс лежеше в студения сняг и преценяваше рисковете.

„Работата, работата и на първо място винаги работата“ — беше повтарял полковникът хиляди пъти. „Успехът или провалът на това, което вършите, може да бъде от жизнено значение за друг, но то никога не трябва да означава нещо за вас. За теб, Рейнолдс, последици не съществуват и никога не трябва да съществуват по две причини: обмислянето им те разконцентрира и пречи на трезвата ти оценка. Всяка секунда, през която обмисляш тези последици, е секунда, която трябва да е подчинена на работата. Ако пилееш секундите, това може да се окаже фатално.“

Точно така: работата трябва да е на първо място, винаги на първо! Рейнолдс неволно направи гримаса, докато опитваше да възстанови нормалното си дишане. Даваше си сметка, че шансът много често не е бил по-голям от едно на сто. Сега беше астрономически малък, работата все още предстоеше. Дженингс с неговите безценни сведения и с опита, който имаше, трябваше да бъде намерен и успешно изведен от страната. Това беше всичко, което имаше значение. Ако все пак Рейнолдс се провалеше, нещата спираха до там. Дали това щеше да стане още тази нощ, първата, през която започна изпълнението на задачата, или щеше да се случи по-късно, щеше да е без значение. Прекараните осемнайсет месеца в най-строго и безмилостно специално обучение не можеха да отидат на вятъра. Не трябваше да мисли за провал, трябваше да използва и най-малката възможност да постигне успех.

Рейнолдс беше наистина подходящ за изпълнение на рискованата задача, трябваше да бъде подходящ, нямаше друг изход. Всичките специалисти на полковника трябваше да бъдат подходящи за задачите, които изпълняват.

Рейнолдс си даде сметка, че дишането му почти се бе нормализирало. Патрулът сигурно беше съставен от шест души. Освен двамата, с които се беше сблъскал, докато вземаше завоя, беше видял още няколко полицаи да излизат от караулката. Не му оставаше нищо друго, освен да разчита на късмета си.

Вероятно полицаите спираха камионите, отиващи на изток, за да ги претърсват за контрабанда. Те сигурно не се интересуваха от пътници, които, обхванати от паника, бягат през нощта. Не беше изключено все пак двамата полицаи, оставил ги да стенат в снега, да проявят личен интерес към него. Може би наистина не трябваше да

бяга, но пък шофьорът не подозираше, че отзад в камиона има пътник. Можеха да възникнат недоразумения. Както и да е, това вече бе минало, а, що се отнася до предстоящите му действия, факт беше, че не може да лежи безкрайно в снежната преспа, щеше да замръзне или щеше да го открие някой шофьор на минаваща кола или камион.

Налагаше се, като начало, да тръгне пеша за Будапеща. Три или четири мили тежък преход през полето, а след това щеше да се върне отново на пътя. Ще премине блокадата и после ще пътува на автостоп. Пътят на изток завиваше наляво преди блокадата и за него щеше да бъде по-лесно също да завие наляво и да пресече широкия завой. Но наляво, всъщност на север, съвсем наблизо течеше Дунав. Така, без да иска, щеше да попадне като в капан в тясната ивица земя между реката и пътя. Нямаше какво друго да направи, освен да поеме на юг и да заобиколи на благоразумно разстояние. В такава ясна нощ трябваше да измине значителен път. Обходът щеше да му отнеме дълги часове уморително движение напосоки.

Рейнолдс чувстваше как зъбите му тракат. Беше махнал носната кърпа от устата си, за да поеме повече въздух. Ледената струя изпълваше дробовете му, усещаше, че се вкочанява отвътре, но така поне можеше да диша, за да се съвземе. Ръцете и краката му бяха почти безчувствени. Изправи се разтреперан и започна да изтръсква замръзналия сняг от дрехите си. Погледна отново към пътя в посока на блокадата и легна плътно на дъното на засипаната със сняг канавка. Сърцето му биеше силно в гърдите. С дясната си ръка трескаво се опитваше да извади пистолета от джоба на палтото си — в суматоката го бе мушнал там, докато бягаше след схватката с полицаите.

Едва сега разбираше защо те не бързаха да го преследват, просто можеха да си позволят това. Всъщност чудеше се на собствената си глупост, когато реши, че могат да го открият, само ако се издаде неволно с движение или звук. Беше забравил, че съществува такова нещо като обонянието: забравил беше за кучетата. Сега дори в полумрака разпозна настървено душещото пътя куче-водач. Хрътката не можеше да се сбърка с друго животно, дори и в тъмнината.

При звука на приближаващите гласове и внезапния вик на единия от мъжете, Рейнолдс се изправи и с няколко скока достигна групата дървета наблизо. Не можеше да се надява, че не са го забелязали върху белия фон на снега. Самият той бе успял да различи

четирима мъже. Всеки от тях водеше по едно куче на ремък. Три от кучетата не бяха хрътки.

Рейнолдс се дръпна зад дънера на дървото, чиито клони щяха да го подслонят. Извади пистолета от джоба си и го погледна. Беше точен и смъртоносен малък пистолет 6.35, автоматичен, белгийско производство. С него можеше да се улучи цел по-малка от човешка длан — сполуки от изстрел на разстояние двайсетина стъпки. Сега обаче едва ли можеше да улучи дори човек, изправен в цял ръст и само на половината разстояние. Не можеше да контролира ръцете си. Бяха премръзнали и трепереха. Внезапна мисъл го изненада и го накара да вдигне оръжието пред очите си. Огледа го внимателно и сви устни: дори на оскъдната светлина на звездите можеше да се види, че цевта е затъкната със сняг.

Рейнолдс свали шапката си, като я държеше за периферията. Приведен и прикрит зад дънера на дървото, изчака няколко секунди, след това се наведе, колкото можеше, и се осмели да огледа наоколо. На петдесет стъпки, а може би и по-близо, четиримата мъже вървяха в редица един до друг, а кучетата все още опъваха ремъците. Рейнолдс извади химикалка от вътрешния си джоб и трескаво, но без да губи самообладание, започна да чисти пистолета от замръзналата киша. Само с напрежение на волята можеше да накара вкочанените си ръце да му се подчинят. Без да иска изпусна химикалката, която се изплъзна от пръстите му и изчезна в дълбокия сняг. Знаеше, че е излишно да я търси. В последния момент събитията се бяха развили съвсем бързо, беше му ясно, че вече е твърде късно за всичко друго.

Мекото скърцане на подкованите ботуши по твърдо утъпкания сняг на пътя се чуваше съвсем наблизко — трийсетина стъпки, може би и по-малко. Рейнолдс сложи побелелия си показалец на спусъка и опря плътно китката си до коравата, груба кора на дървото. С другата ръка беше обхванал ствола, трябваше да се държи здраво, трябваше да държи треперещата си ръка колкото може по-стабилно. За малко се пусна от дървото и с лявата ръка посегна към колана си, извади големия автоматичен нож. Пистолетът беше за мъжете, а ножът — за кучетата. Полицаите се движеха един до друг по средата на пътя. Пушките им, повесени на ремъците, се поклащаха, опрени на лактите им. Изглеждаха необучени, провинциални новаци, които не знаеха нито какво е война, нито какво е смърт. Успокоителното в случая беше,

че шансовете изглеждаха равни или почти равни заради пистолета, който държеше. Първият изстрел можеше или да прочисти задръстената цев, или направо да му откъсне ръката. По-точната равносметка обаче не беше много утешителна, шансовете определено не бяха на негова страна, но откъде можеше да знае какво ще се случи. В мисия, като тази, всичко можеше да се очаква. Работата, която трябваше да е на първо място, все още беше на първо място. Изпълнението и оправдаваше всички рискове, с изключение на самоубийствените.

Пружината на автоматичния нож щракна силно и шумно освободи тънкото, 5 инчово, двойно острие от синкава стомана, което блесна зловещо на звездната светлина. Рейнолдс предпазливо заобиколи дървото и насочи пистолета към най-близкия полицаи. Показалецът му върху спусъка се стегна, задържа се и после се отпусна. Секунда по-късно Рейнолдс беше отново зад дънера, ръката му отново се разтрепера и почувства, че устата му пресъхна. Беше разпознал породата на трите кучета.

С неопитните полицаи, макар и въоръжени, можеше да се справи, с хрътката — също и то с добри изгледи за успех, но само луд би се опитал да мери силите си с трите обучени добермана. Рейнолдс знаеше добре, че това са най-злите и ужасни кучета на света. Само смъртта можеше да ги спре — те бяха безстрашни и безмилостни убийци, бързи като вълци, силни като елзасци. Рискът, който трябваше да поеме, беше равнозначен на самоубийство, работата все още бе всичко, което имаше значение. Ако оцелееше, макар и като затворник, оставаше все някаква надежда; ако доберманите му прегризяха гърлото, нито Дженингс, нито тайните му щяха някога да бъдат измъкнати.

Рейнолдс опря върха на автоматичния нож в дървото, напъха го в кожата калъф, сложи го на главата си и нахлупи шапката върху нея. Хвърли пистолета в краката на стреснатите полицаи и излезе на пътя с високо вдигнати ръце.

Двайсет минути по-късно пристигнаха в караулката при блокадата. Арестът и безмълвното връщане не бяха отбелязани с никакви събития. Рейнолдс очакваше жестоко блъскане с приклади и

подковани обувки или най-малкото груби побутвания. Напротив, полицаите бяха почти учтиви в отношението си към него и не показваха каквато и да е злонамереност или враждебност. Така се държеше дори мъжът, върху чиято челюст вече се открояваше червено-син оток от удара, получен от пистолета на Рейнолдс при сблъсъка им в камиона.

Освен претърсването за друго оръжие, направено почти небрежно, не го безпокоиха за нищо друго. Не го разпитваха, нито му искаха документите за проверка. Сдържаността и коректността на полицаите караха Рейнолдс да се чувства несигурно. Не беше очаквал такова нещо при подобни обстоятелства в една полицейска държава.

Камионът, в който се бе возил нелегално, без знанието на шофьора, беше още там, където го бяха спрели. Шофьорът енергично спореше и жестикулираше с ръце, като се опитваше да убеди полицаите в невинността си. Сигурно го подозират, предположи Рейнолдс, вероятно мислят, че е знаел за присъствието ми в каросерията. Той спря, опита да се намеси и да отклони подозренията от шофьора, но не успя. Двамата полицаи не го оставиха да говори. Сега, когато бяха в базата си, най-безцеремонно го хванаха за ръцете и го набутаха през вратата в караулката.

Тя беше малка, квадратна, дървена барака. Пролуките в стените и бяха запълнени с вестници. Беше оскъдно мебелирана, отопляваше се с малка печка за дърва, коминът и излизаше направо през покрива. Малкото, очукано бюро, телефонът и два стола съставляваха цялата наредба. Зад бюрото седеше нисък, пълен човек, червендалест и незначителен на вид. Очевидно това беше командващият офицер. От пръв поглед се виждаше, че се стареа да предаде на малките си, свински очички, студен и пронизателен израз. Това изобщо не му се удаваше, фалшивият авторитет като изтъркана пелерина не можеше да скрие истинското съдържание. Нищожество, реши Рейнолдс, но при обстоятелства като сегашните, може би бил опасно малко нищожество. Рейнолдс си представи как би се държал пред истински авторитет. Тази мисъл проблясна в съзнанието му и реши, че няма да е лошо да скалъпи малък скандал.

Рейнолдс енергично се отскубна от ръцете на полицаите, които го държаха, с решителна крачка стигна до малкото, разнебитено бюро

и стовари юмрука си върху него толкова силно, че телефонът подскочи и мелодично издрънка.

— Вие ли сте командирът тук? — попита той грубо.

Мъжът зад бюрото примигна уплашено, облегна се назад и инстинктивно понечи да вдигне ръце, за да се предпази, но се окопити овреме и спря. Той знаеше, че подчинените му са забелязали неволното движение, от това бузите и вратът му почервеняха още повече от обичайното.

— Разбира се, че тук аз съм командващият — изписка той, после се овладя и гласът му стана по-нисък с една октава.

— Какво си мислите, вие къде се намирате?

— Тогава какво, по дяволите, целите с това арестуване? Рейнолдс извади документите си от портфейла и преднамерено, с театрален замах, ги хвърли върху бюрото.

— Хайде, провери ги, провери снимката, отпечатъците и то побързо, вече закъснях и нямам намерение да бърбя цяла нощ с тебе, хайде побързай!

Беше съвсем човешко някой да се стресне от подобна увереност и справедлив гняв. В това отношение мъжът зад бюрото беше повече от човек. Макар и с неохота, той бавно придърпа документите към себе си и ги разгърна.

— Йохан Бул — прочете той, — роден в Линц през 1923 година. Понастоящем живущ във Виена, бизнесмен — внос и износ на машинни части.

— Намирам се тук по покана на вашето министерство на икономиката — вече спокойно добави Рейнолдс и хвърли някакъв плик върху бюрото. Това беше писмо, написано върху официална бланка на министерството на икономиката. Печатът върху плика беше от Будапеща отпреди 4 дни. Рейнолдс небрежно придърпа с крак стола, който беше наблизко, седна, разположи се и запали цигара. Увереността му не можеше да не бъде истинска.

— Чудя се какво ли ще кажат началниците ви в Будапеща за тазнощната неприятна случка — промърмори той, — едва ли ще се увеличат шансовете ви за повишение. Така ми се струва.

— За повечко старание в тази страна не наказват. — Офицерът владееше гласа си, но пълните му бели ръце леко потрепваха, когато слагаше писмото обратно в плика и връщаше документите на

Рейнолдс. Офицерът постави ръцете си на бюрото пред себе си, втренчи се в тях, после в Рейнолдс, сви вежди и попита:

— Защо избягахте?

— О, Господи! — Рейнолдс поклати глава сякаш в израз на отчаяние. Той очакваше този въпрос и имаше предостатъчно време, за да подготви отговора. — Какво бихте направили вие, ако двама главорези, които размахват пушки, се нахвърлят върху ви в тъмното? Бихте ли останали невъзмутимо и покорно да чакате да се нахвърлят отгоре ви и може би да ви накълцат?

— Те са полицаи. Бихте могли...

— Разбира се, че са полицаи — прекъсна го остро Рейнолдс, — сега се вижда, но в камиона беше тъмно като в рог. — Спокоен и отпуснат, той се беше разположил удобно на стола, но мозъкът му работеше трескаво. Разпитът трябваше да свършва вече. Малкият зад бюрото беше лейтенант от полицията или поне имаше някакъв подобен чин, не трябваше да омаловажава противника, едва ли беше толкова глупав, колкото изглежда. Всеки момент можеше да зададе някакъв неочакван въпрос. Рейнолдс бързо прецени, че шансът му е в дързостта. Самият той трябваше да поеме инициативата. Враждебността в държанието му изчезна и тонът му стана приятелски:

— Вижте сега, нека забравим случилото се. Не мисля, че грешката беше ваша, вие просто сте си вършили работата. За беда последиците от старанието ви ще бъдат за ваша сметка. Нека да се споразумеем, вие ми осигурявате транспорт до Будапеща, а аз забравям всичко, което се е случило. Няма защо всичко да стига до ушите на вашите началници.

— Благодаря, много сте любезен. — Офицерът прие предложението много по-хладно, отколкото предполагаше Рейнолдс. Можеше да се долови отенък на студенина, дори на лека насмешка в тона му. — Кажете ми, Бул, защо бяхте в онзи камион? Това едва ли е най-подходящият начин за пътуване на един толкова важен бизнесмен като вас? А какво ще кажете, защо дори не сте се обадили на шофьора?

— Нямах изход, вероятно щеше да ми откаже, имаше табела, която забранява возенето на извънредни пътници.

Някъде в съзнанието на Рейнолдс звънеше малко предупредително звънче, което го караше да бъде нащрек.

— Работата ми е спешна, не можех да отлагам — продължи той.

— Но защо...

— Защо с камиона? — усмихна се Рейнолдс със съжаление. — Пътищата ви са ужасни, неочаквано подхлъзване върху леда, загубване на управлението, неочаквано попадане в дълбока канавка и ето колата ми е със счупена предна ос.

— Дошли сте с кола? Но бизнесмени, които бързат... — Знам, знам! — Рейнолдс се постара да вложи малко нетърпение и сприхавост в гласа си. — Те идват със самолет, но в колата си имах 250 килограма машинни мостри. Не можете да пътувате с толкова багаж в самолета.

Той изгледа офицера и гневно загаси цигарата си.

— Трябва да ви заявя най-отговорно, че този разпит е възмутителен. Вече доказах искреността си и освен това много бързам, какво става с транспорта?

— Още два скромни въпроса и можете да си ходите — обеща офицерът. Беше се облегал удобно в стола си, пръстите на ръцете му бяха сплетени на гърдите. Рейнолдс се почувства още по-несигурен. — Идвате директно от Виена, нали? По главния път?

— Разбира се, как иначе мога да дойда.

— Тази сутрин?

— Не ставайте глупав. — Виена беше на по-малко от 120 мили, Рейнолдс знаеше как да отговори и каза: — Този следобед.

— В 4 часа? В 5?

— По-късно, по-точно в 6 и 10. Сега добре си спомням, че погледнах часовника си, когато минавах през вашата митница.

— Можете ли да се закълнете?

— Ако е необходимо — да.

Кимването на офицера и бързото му смигване изненадаха Рейнолдс. Преди още да помръдне, три чифта ръце го сграбчиха отзад, извиха ръцете му отпред и му сложиха чифт блестящи белезници.

— Какво, по дяволите, означава всичко това? — Рейнолдс беше изненадан от неочаквания обрат на нещата. Въпреки това си наложи в гласа му да прозвучи гняв.

— Какво означава ли? Означава, че ако един лъжец иска да повярват на лъжата му, трябва да е сигурен във фактите. — Полицаят се стараеше да говори, без да издава чувствата си, но триумфът в гласа и в очите му не можеше да не се долови. — Имам неприятна новина за вас, Бул, ако това изобщо е истинското ви име. Нямам основание да

вярвам, че наистина се казвате така. Австрийската граница беше затворена за 24 часа. Нормална проверка на сигурността. Мисля от 3 часа днес. По вашия часовник 6 и 10. Наистина трябва да си го сверите.

С широка усмивка офицерът протегна ръка към телефона и продължи:

— Добре, ще получите транспорт до Будапеща, нахални самозванецо, само че в задната част на охранявана полицейска кола. Отдавна не ми е попадал в ръцете шпионин от Запад. Сигурен съм, че незабавно ще изпратят транспорт само за теб чак от Будапеща.

Офицерът млъкна внезапно, намръщи се, удари няколко пъти вилката на телефона, заслуша се отново, промърмори нещо под носа си и остави гневно слушалката.

— Пак не работи! Този проклет телефон никога не работи, когато ти потрябва. — Не можеше да скрие разочарованието си. Да направи важното съобщение лично — това щеше да е едно от най-хубавите неща в живота му. Той се обърна към един от хората си.

— Къде е най-близкият телефон?

— В селото, на три километра от тук.

— Върви там, колкото може по-бързо! — той ядно написа нещо на един лист: — Ето номера и съобщението. Не забравяй да кажеш, че идва от мен, разбираш ли, от мен. И побързай, не се помайвай. Още ли си тук?

Мъжът сгъна листчето със съобщението, пхна го в джоба си, закопча дрехата си догоре и тръгна. През отворената врата Рейнолдс успя да види, че за краткото време от арестуването му ниски облаци бяха закрили звездите и тежки снежни парцали падаха на фона на потъмнялото небе. Той потрепера неволно и отново погледна полицаия.

— Страхувам се, че това ще ви струва скъпо — сухо каза той, — правите фатална грешка.

— Постоянството само за себе си е възхитителна черта, но умният човек знае кога няма смисъл от него — малкият дебелак се забавляваше. — Единствената грешка, която за малко щях да направя, беше да повярвам в думите ви — той погледна часовника си. — Хм, след час и половина-два, при тези заснежени пътища, ще пристигне вашият транспорт. За да не скучаем, предлагам да използваме по-

пълноценно времето, нужна ми е информация. Ако не възразявате, ще започнем от името ви, този път истинското.

— Вече го знаете. Видяхте го в документите ми.

Без да са го канили, Рейнолдс отново седна на стола си и започна да разглежда белезниците, които бяха здраво и плътно прилепнали до китките му. Всеки друг на негово място щеше да изгуби всякаква надежда. Дори и така, с вързани ръце, той можеше да се справи с малкия автоматичен нож, който все още беше под шапката му, но при трима въоръжени полицаи зад гърба беше излишно да мисли за него. Погледна полицая зад бюрото и продължи:

— Документите са редовни и истински, информацията в тях е достоверна. Разбира се за ваше развлечение мога да ви кажа няколко лъжи.

— Никой не ви кара да говорите лъжи, а само, ако може така да се каже, да си поопресните паметта. Ако продължавате да упорствате, толкова по-жалко за вас, май ще е необходимо малко раздвижване.

Той се дръпна назад и тежко стана прав. Така изглеждаше още по-нисък и дебел. Заобиколи бюрото и викна сърдито:

— Името ви, ако обичате!

— Казах ви... — Внезапно Рейнолдс млъкна и изстена от болка. Една тежка ръка с много пръстени го удари на два пъти през лицето. Той тръсна глава и с opakото на вързаните си ръце изтри кръвта от ъгъла на устата си. Лицето му беше безизразно.

— Винаги е полезно, когато човек размисли — усмихна се многозначително малкият човек, — струва ми се, че долавам наченки на помъдряване. Хайде да престанем с глупостите.

Рейнолдс му каза някакво име, което беше трудно да се изговори, а камо ли да се напише. Бузестото лице на представителя на властта мигновено потъмня от прилива на кръв. Мъжът пристъпи напред, ръката му замахна, очите му се изкривиха от злоба, но в следващия момент той се срина назад върху бюрото, задушавайки се за въздух, почти като в агония. Рейнолдс го бе ритнал с право и отсечено движение. Полицейският офицер лежеше там, където бе паднал, полулегнал, полуколеничил върху собственото си бюро. Стенеше и се бореше за глътка въздух. Хората му стояха безмълвни, сковани от шока на изненадата. Точно в този момент вратата широко се отвори със замах и струя леден въздух нахлу в стаята.

Рейнолдс се завъртя на стола. Мъжът, който беше отворил вратата, стоеше на прага, а очите му, много бледосини, изучаваха изпитателно всеки детайл от обстановката. Беше сух, широкоплещест и толкова висок, че гъстата му коса почти докосваше горния праг на вратата. Беше облечен във военна мушама с висока яка и пагони на раменете. Връхната му дреха, пристегната с колан, беше толкова дълга, че скриваше доста от високите, излъскани до блясък ботуши. Лицето му отговаряше на очите — рошави вежди, широки ноздри над подрязаните мустаци, здраво стиснати, тънки, изваяни устни. От него се излъчваше решителност и власт. Явно беше привикнал на непрекословно подчинение.

Бяха му достатъчни няколко секунди, за да приключи с огледа.

„Този мъж се ориентира бързо“ — помисли Рейнолдс. Нямаше учудени погледи, нямаше въпроси като: „Какво става тук?“ или „Какво, по дяволите, означава всичко това?“ Той свали ръката си от пистолета, който висеше на колана му, прекоси стаята, наведе се, пресегна се и вдигна полицейския офицер на крака, без да го е грижа за пребледнялото му лице и болезненото пъшкане.

— Идиот! — Гласът му съответстваше на външния вид — с равна интонация, студен и безстрастен. — Следващия път, когато разпитваш някого, дръж се здраво на краката си. — Новодошлият кимна рязко към Рейнолдс. — Кой е този човек? Защо го разпитваш?

Полицейският офицер изгледа злобно Рейнолдс, с усилие пое въздух, изпълни измъчените си дробове и дрезгаво изскимтя, сякаш се давеше:

— Името му е Йохан Бул, виенски бизнесмен, само че аз не му вярвам. Той е шпионин — злобно просъска полицейският офицер и добави: — Гаден, фашистки шпионин!

— Естествено — усмихна се студено и пренебрежително високият мъж. — Всички шпиони са гадни фашисти. Аз обаче не искам мнението ти, а фактите. Най-напред как научи името му?

— Той самият го каза и освен това представи документи, според мен те, разбира се, са фалшиви.

— Дай ми ги.

Полицейският офицер посочи бюрото. Той вече се беше поокопитил, дишаше тежко, но нормално, и можеше да се държи сам на краката си.

— Там са.

— Дай ми ги! — Заповедността, проличала в тона, с който новодошлият изрече това, прозвуча безапелационно. Полицаят се приведе бързо, за да изпълни заповедта. Подаде документите, но очевидно при рязкото движение бе изпитал болка. Това се изписа издайнически върху лицето му.

— Чудесно, да, чудесно! — Новодошлият разгръщаше документите като човек, който често прави това. — Може дори да са автентични, но не са — промърмори сякаш на себе си той. — Това е нашият човек, добре.

Рейнолдс трябваше да положи огромни усилия, за да отпусне свитите си юмруци и да се овладее от изненадващите събития, разиграли се около него само за няколко секунди. „Този човек е опасен, безкрайно по-опасен от цяла дивизия некадърни глупаци като дребния полицаи. Щеше да е напразно губене на време дори да се опиташе да се прави пред него на тъпак“ — помисли Рейнолдс.

— Вашият човек, вашият човек... — Полицаят се опитваше да разбере нещо, което съвсем не беше по силите му. — Какво искате да кажете?

— Тук аз задавам въпроси, човече. Ти твърдиш, че е шпионин. Защо?

— Казва, че е пресякъл границата този следобед. — Полицаят се опитваше да се изразява сбито. — Границата беше затворена.

— Вярно, беше. — Непознатият се облегна на стената и извади руска цигара от тънка златна табакера. „Няма нито месинг, нито хром по ръбовете и“, отбеляза мрачно Рейнолдс. Новодошлият запали цигарата и замислено се загледа в него.

Полицейският офицер пръв наруши тишината. Двайсет-трийсет секунди му бяха необходими, за да събере мислите си и малко кураж.

— Защо трябва да изпълнявам заповедите ви? — развика се той. — Не съм ви виждал никога през живота си. Кой, по дяволите, сте вие? Тук аз командвам.

Може би десетина секунди изминаха, толкова отне щателният оглед на лицето и дрехите на Рейнолдс, преди непознатият, нахлул изневиделица в контролния пункт, да се обърне лениво и да изгледа отгоре дребния полицаи. Очите му бяха леденостудени, смразяващи, като измерваше с поглед полицаия, а той, някак странно, като че се

смали в дрехите си и, за да намери опора, се хвана здраво за ръба на бюрото. — Рядко се случва, но понякога съм великодушен, засега ще забравим какво каза и как го каза. — Той кимна с глава към Рейнолдс и тонът му стана почти незабележимо по-строг. — Устата на този човек кърви, сигурно се е опитал да окаже съпротива при ареста.

— Не, не, само не искаше да отговаря на въпросите ми и...

— Кой ти дава право да разпитваш, а още повече и да нараняваш задържани? — Гласът му режеше унищожително като нож. — Глупав и некадърен идиот, ти може да си причинил непоправима вреда! Превиишиш ли още веднъж правомощията си, лично аз ще се погрижа да си починеш от задълженията си. Край морето, може би в Констанца като начало. Полицаят се опита да оближе пресъхналите си устни, а очите му се бяха облецили от страх. Констанца, зоната на трудовите лагери при делтата на Дунав, имаше печална слава в Централна Европа. Мнозина бяха изпратени там, но никой не беше се завърнал.

— Аз... аз само мислех...

— Мисленето остави на онези, които са способни на подобни подвизи — той ръгна с палец Рейнолдс. — Вкарайте този човек в колата ми. Претърсен е, нали?

— Разбира се! — Полицаят почти трепереше от усърдие. — Най-щателно, мога да ви уверя.

— Подобно твърдение, което идва от човек като теб, прави задължително по-нататъшното претърсване — каза сухо високият. Той погледна към Рейнолдс с леко вдигнати вежди. — Трябвали да се принизяваме взаимно като лично ви претърся?

— Под шапката имам нож.

— Благодаря — високият вдигна шапката, взе ножа и внимателно я постави обратно. Натисна копчето, замислено огледа острието, затвори ножа, пъкна го в джоба си и погледна побелялото лице на полицаия.

— Няма основателна причина, поради която да не се издигнете до най-високите върхове на вашата професия. — Той погледна часовника си — златен, както и табакерата му. Хайде, трябва да тръгваме, виждам, че имате телефон, свържете ме с улица „Андраши“ — и по-бързо!

Улица „Андраши“! Макар с всяка измината минута все повече да се убеждаваше в самоличността на мъжа, потвърждаването на

подозрението му дойде за Рейнолдс като шок. Почувства как лицето му се изпъна, едва сдържаше чувството, което го обзе, защото непознатият го наблюдаваше настойчиво и изпитателно. Улица „Андраши“ беше единственото място на земята, където не искаше да попада. Там се помещаваше щабът на Унгарската тайна полиция, за която се твърдеше, че е най-опитната зад желязната завеса.

— Охо! Виждам, че името не ви е непознато — усмихна се многозначително високият мъж, — това не говори добре за вас, господин Бул, и може би за искреността ви. Улица „Андраши“ не е име, което е в устата на всеки западен бизнесмен, — той се обърна към полиция и каза: — Какво пелтечите сега?

— Т... телефонът — гласът му отново бе станал писклив и треперещ, беше изплашен почти до смърт, — не работи.

— Естествено, навсякъде несравнима ефикасност. Господ да е на помощ на нещастната ни страна. — Той извади портфейл от джоба си, отвори го леко и го поднесе към полиция да го види. — Това достатъчно ли е, за да отведе задържания?

— Разбира се, полковник, разбира се! — Думите му се смесваха една с друга. — Както кажете, полковник.

— Добре — портфейлът рязко се затвори, високият се обърна към Рейнолдс и иронично се поклони: — Полковник Шендрьо, Централен щаб на унгарската политическа полиция. На вашите услуги съм, мистър Бул, и колата ми е на ваше разположение. Тръгваме за Будапеща, незабавно. Колегите ми и аз ви очакваме от няколко седмици и нямаме търпение да обсъдим няколко въпроса с вас.

2

Навън беше съвсем тъмно, но светлината, която се процеждаше през отворената врата и през прозорците без завеси, беше достатъчно, за да се вижда около бараката. Колата на полковник Шендрьо, черен мерцедес, беше паркирана на отсрещната страна на пътя. Навалелият сняг беше я затрупал, само капакът на мотора бе чист, защото все още беше топъл и снегът се стапяше веднага, щом падне върху него. Полковникът се забави не повече от минута-две, докато се разпореди да освободят шофьора на камиона и да потърсят дали Бул нарочно не е изоставил някакъв багаж там. Почти веднага намериха едnodневката му и натъпканото в нея оръжие. Полковник Шендрьо отвори предната дясна врата на мерцедеса и с подканящ жест посочи на Рейнолдс да заеме мястото до шофьора.

Рейнолдс беше готов да се обзаложи, че никой, колкото и опитен да е той, не би могъл, докато шофира, да го задържи пленник дори за мила. За съжаление съвсем скоро щеше да се убеди, че се заблуждава жестоко. Докато войникът с пушка в ръце пазеше Рейнолдс, полковникът заобиколи мерцедеса, отвори вратата откъм шофьорското място, седна и отвори жабката. Оттам извади две тънки и здрави стоманени окови.

— Малко необикновена кола, драги ми Бул — каза полковникът някак предизвикателно, с престорена нотка на извинение в гласа си, — но вие ги разбирате тези работи. От време на време имам чувството, че се налага на някои мои спътници да гарантирам, ами... как да кажа, да речем чувството на сигурност, просто, за да са спокойни. — Полковникът отключи едната от гривните на белезниците и през нея прекара единия край на оковите. Другия край прекара през здраво прикрепена халка, монтирана вътре в жабката, и после го свърза по същия начин с втората гривна. След това уви с другата верига краката на Рейнолдс на височината на глезените. Затръшна вратата, прекара оковите през облегалката за ръката върху вратата и двата им края заключи с катинар.

— Струва ми се задоволително, ще се чувствате удобно и ще имате пълна свобода на движение, е, не съвсем разбира се. Няма да успеете да ме достигнете, уверявам ви, не се и опитвайте, В същото време ще ви е невъзможно да се хвърлите навън през вратата, да не говорим, че изобщо няма да можете да я отворите. Както и да е, ако сте забелязали вече, дръжката на вратата и ръкохватката за затваряне на прозореца от вашата страна изобщо липсват. — Гласът на полковника звучеше шеговито, но Рейнолдс добре знаеше, че това е измамно.

— А, още нещо, бъдете любезен, въздържайте се да изпробвате здравината на вратата и стъклата, само ще се нараните безполезно. Оковите могат да издържат тежест 1 тон, облегалката за ръката е специално подсилена, а халката в жабката е заварена за самото шаси... е, за бога, на какво повече бихте могли да се надявате?

— Полковник, забравих да ви кажа — гласът на полицаия беше припрян и нервен, — изпратих съобщение на нашите в Будапеща, в Централата, да изпратят кола за този човек.

— Така ли? — отзова се Шендрьо с рязък, почти груб глас. — Кога?

— Може би преди десет-петнайсет минути.

— Глупак, трябваше да ми кажеш веднага. Както и да е, вече е твърде късно. Е, глупостта е сторена, но може и да е за добро. Ако са толкова глупави, колкото теб, подробност, която трудно може да се пренебрегне, тежкото, продължително пътуване в студената нощ чудесно ще им проясни мозъците.

Полковник Шендрьо затръшна своята врата, запали горната лампа в колата, за да може да вижда пленника си, и, без да се сбогува, потегли за Будапеща. Гумите и на четирите колела на мерцедеса бяха зимни и затова, въпреки затрупания със сняг и заледен на места път, колата се движеше с добра скорост. Полковникът караше уверено, като опитен шофьор. Студените му сини очи от време на време се стрелкаха надясно към спътника му.

Рейнолдс седеше мълчаливо загледан напред. Въпреки съвета, той скришом бе успял да изпробва здравината на веригите — полковникът не бе преувеличил нищо. Загледан право напред по пътя, Рейнолдс обмисляше трезво и хладнокръвно възможностите да направи нещо, за да се избави. Даваше си ясно сметка, че положението му е почти безнадеждно, щеше да стане още по-безнадеждно, щом

стигнаха в Будапеща. Трябваше да стане чудо, само някакво истинско чудо можеше да го спаси.

Доколкото знаеше, не бе се случило някой да успее да избяга от главната квартира на унгарската тайна полиция и особено от улица „Сталин“, където бяха стаите за разпити и изтезания. Щом стигнаха там, с него щеше да е свършено. Ако искаше да избяга, това можеше да стане единствено сега, от този мерцедес. Оставаха му само няколко часа на разположение, за да действа. Ако не успееше, беше загубен. На вратата до него не се виждаше да има нито дръжка, нито поне ръкохватка за сваляне на стъклото. Полковникът се бе потрудил да премахне всички изкушения за онзи, който би намислил да бяга. Поне да можеше да смъкне стъклото и да стигне дръжката на вратата отвън. Беше невъзможно. Ръцете му не можеха да достигнат и кормилото. Беше го преценил по дължината на оковите. Дори да протегнеше пръстите си, пак нямаше да му достигнат няколко инча. Наистина можеше да движи краката си, но само до известно положение. Например нямаше да може да ги вдигне достатъчно, за да ритне и счупи предното стъкло. При скоростта, с която се движеше, това можеше да причини катастрофа и евентуално да осигури свободата му. Беше готов на всякакви рискове. Можеше да опре крака на арматурното табло и с всички сили да се оттласне назад. В много коли седалката е монтирана върху релси и не би издържала. Обаче всичко в този мерцедес беше солидно и ако решише да опита, беше уверен, че ще се провали. Ако опиташе, вероятно щеше да получи удар по главата, който щеше да го зашемети и да го държи спокоен чак до улица „Андраши“. През цялото време Рейнолдс настойчиво се мъчеше да не мисли за онова, което щеше да му се случи, когато го закарат там.

Джобовете, имаше ли нещо в джобовете си, което би могъл да използва? Нещо подходящо и достатъчно тежко, което да запрати към главата на полковника, така че той да загуби контрол над управлението на колата и да катастрофира. Рейнолдс беше наясно, че при подобни обстоятелства самият той можеше да пострада, можеше да бъде наранен толкова тежко, колкото и полковникът. Въпреки това беше готов на такъв риск, защото щеше да има предимство — щеше да а подготвен предварително за удара. Знаеше, че каквито и да са последствията, в положението, в което са намираще, по-добре бе да използва и най-малкия шанс, отколкото да бездейства и да няма

никакъв. Все пак знаеше точно къде полковник Шендрьо бе сложил ключето от белезниците.

Бързата преценка накара Рейнолдс да отхвърли надеждата за успех. Не разполагаше с нищо тежко в джобовете си, освен шепа форинти. А може би обувката, защо да не си събуе обувката и да не я запрати към полковника, преди той да разбере какво става... Веднага си даде сметка за безнадеждността на подобно начинание. С окованите с белезниците китки единственият начин да си достигне обувката, без това да бие на очи, беше да се пресегне надолу между краката си, като си даде вид, че нещо го притеснява, но краката му бяха здраво свързани заедно с оковите...

Тъкмо беше започнал да преценява някаква друга налудничава, отчаяна идея, която може би щеше да има някакъв шанс да успее, когато полковникът заговори. Бяха изминали около петнайсет минути, откакто напуснаха полицейската блокада. През цялото време пътуваха мълчаливо, всеки отдаден на мислите си.

— Вие сте опасен човек, господин Бул — отбеляза полковникът, — твърде много мислите, също като Касий на Шекспир, знаете го, разбира се.

Рейнолдс не отговори. Всяка дума на този човек можеше да е коварна, да е потенциална клопка.

— Най-опасния човек, когото някога съм возил в тази кола. Бих казал и най-малко отчаяния измежду тези, които от време на време седят на мястото, което заемате сега — продължи Шендрьо замислен, сякаш се опитваше да си припомни нещо за пътниците, които бе карал в колата си. — Вие знаете къде отиваме и с нищо не издавате, че сте загрижен, а би трябвало.

Рейнолдс отново запази мълчание. Планът можеше да успее, изгледите за успех, макар и не особено големи, бяха достатъчни да оправдаят риска.

— Мълчанието, най-меко казано, е признак на необщителност — отбеляза полковник Шендрьо и, без да дочака отговор, запали цигара. Клечката кибрит изхвърли през прозореца от своята страна, предварително смъкнат леко, за да се проветрява колата.

Рейнолдс продължи упорито да мълчи. Може би наистина щеше да се появи удобният случай, на който се надяваше.

— Вярвам, че се чувствате удобно и добре — продължи Шендрьо.

— Почти — отговори този път Рейнолдс с тон, който наподобяваше тона на полковника, — но бих оценил жеста да ми дадете една цигара, ако нямате нищо против.

— Разбира се, как може да помислите, че няма да ви предложи? — Шендрьо беше самата любезност и гостоприемство. — Ще намерите в жабката пред вас, отворена е, страхувам се, че няма да са по вкуса ви, неизвестна марка. Забелязал съм обаче, че хора във вашето положение не са толкова придирчиви. Една цигара, каквато и да е, изпушена в състояние на стрес, е истинска помощ.

— Благодаря ви — каза Рейнолдс и кимна към арматурното табло, — има ли запалка?

— Има, можете да я ползвате — отговори полковник Шендрьо и погледна към окованите в белезници ръце на спътника си.

Рейнолдс протегна напред едновременно и двете си ръце, притисна запалката в гнездото и след няколко секунди я извади, беше се нажежила до червено. Опита се да запали цигарата си, но окованите му ръце не успяха да я задържат и запалката падна на пода. Рейнолдс се помъчи да се наведе да я вземе, но веригата го спря и пръстите му останаха протегнати на не повече от инч от земята, без да могат да я достигнат и докоснат. Отказа се от намерението си и изруга тихо.

Полковник Шендрьо се засмя развеселен. Рейнолдс се изправи бавно и го погледна. Никаква злоба или каквото и да е лошо чувство върху лицето на полковника, четеше се само някаква смес от забава и възхищение. Може би възхищението преобладаваше.

— Много, много умно, господин Бул, прав бях като казах преди малко, че сте опасен човек. Сега вече съм напълно убеден в това. — Полковникът смукна дълбоко цигарен дим. — Изправени сме пред избора на три възможни линии на действие, какво ще кажете, така ли е? Със сигурност мога да кажа, че нито една от тях няма да привлече вниманието ми, но последиците могат да бъдат... хм...

— Не мога да разбера за какво говорите — каза Рейнолдс.

— Отново великолепен! — засмя се добродушно полковник Шендрьо. — Недоумението в гласа ви, което умело имитирате, съвсем не може да скрие истинските ви намерения. Казах, че се откриват три възможности: първо — самият аз в израз на любезност да се наведе да

вдигна запалката. Тогава с всички сила стоварват белезниците върху главата ми. От удара изпадам в несвяст, а вие, който старателно сте отбелязали къде съм сложил ключа от белезниците, се възползвате от обстоятелствата.

Рейнолдс го изгледа, даде си вид, че това, за което говори, съвсем не го засяга, но почти осезателно почувства вкуса на провала.

— На второ място, след като умишлено изпуснахте запалката, аз бих могъл да ви предложа кибрит. Вие запалвате клечка, след това за секунда възпламенявате с нея останалите в кутийката и я хвърляте в лицето ми. Аз се стряскам, загубвам управлението, става катастрофа и кой знае какво би могло да се случи след това. А може би се надявате да ви поднеса запалката си или горящата цигара, за да запалите от нея своята? Тогава прилагате някаква хватка от джудо и ми счупвате няколко пръста, мълниеносно прилагате нова хватка, този път насочена към китките ми, след това вземате ключа, аз се превивам от болки, а вие поемате към свободата си. Господин Бул, с вас трябва широко да си отварям очите.

— Говорите глупости — отзова се грубо Рейнолдс на монолога на полковника.

— Може би, може би. Може да съм малко подозрителен, но само така оцелявам. — Полковникът погледна многозначително към Рейнолдс и подхвърли нещо, което падна върху скута му.

— Ето ви само една кибритена клечка, можете да я запалите от металната панта на жабката.

Рейнолдс се възползва от предложението, запуши, замисли се и отново потъна в мълчание. Не можеше да се откаже, просто не трябваше да се отказва, въпреки че мъжът зад кормилото предварително знаеше всички отговори. Дори отговорите на въпроси, за чието съществуване Рейнолдс не можеше и да подозира. Дюзина различни планове за действие му хрумваха, един от друг по-фантастични, и всеки от тях с по-малки изгледи за успех от предишните. Беше стигнал до края на втората си цигара, запалена от фаса на предишната, когато полковникът смени скоростта на трета, изнесе се в края на пътя, натисна леко спирачката, за да намали още скоростта, и сви в някакво отклонение. Минута по-късно, близо до кръстопътя, по отклонението почти успоредно на магистралата и на около 20 ярда^[1] от нея, полковникът спря колата и загаси всички

светлини. В настъпилия мрак остана да мъждука само светлината на арматурното табло. Покрити с дебел сняг храсти добре ги закриваха от странични погледи.

„Започва се“, помисли Рейнолдс мрачно. Оставаха около 30 мили до Будапеща, но изглежда полковник Шендрьо не можеше да чака повече. Рейнолдс не хранеше никакви илюзии. За него вече нямаше никаква надежда. Той беше имал достъп до секретни архиви с документи за унгарската политическа полиция от времето след кървавите октомврийски събития от 1956 година. Това беше ужасяващо четиво. Трудно бе да се мисли за хората от унгарската полиция, като за принадлежащи към човешкия род, със славата която си бяха спечелили. Където и да се появяха, те носеха със себе си терор и разруха, сееха смърт. Бавна смърт за възрастните в концентрационни лагери, а за младежите — в робски трудови лагери, и бърза смърт — припряно организирана екзекуция, истински желано избавление за изтерзаните жертви, подложени преди това на адски мъчения от изобретателни, извратени мъчители, намерили поприще в политическата полиция на диктаторския режим. Никъде по света нямаше съвременна тайна полиция, която да превъзхожда унгарската по първобитна, нечовешка жестокост и безогледен терор, с който обикновените хора се държаха в постоянен страх. Тя бе взела много от методите на Хитлеровото гестапо от Втората световна война, усъвършенствани после и обогатени чрез опита на новите господари и учители — руското НКВД. Както става често, и в този случай учениците бяха надминали своите наставници, за да прилагат още по-ужасни методи за тиранизиране, каквито подобни служби другаде дори и не са сънували.

Полковник Шендрьо беше все още на етапа на разговорите. Той се обърна назад, протегна се и взе чантата на Рейнолдс от задната седалка, постави я на коленете си и се опита да я отвори. Беше заключена.

— Ключа — обърна се и протегна ръка към Рейнолдс, — и не ми казвайте, че не е вече у вас и сте го загубили. И двамата, вие и аз, господин Бул, струва ми се отдавна сме излезли от възрастта на детската градина, за да се залъгваме по този начин.

Полковникът беше прав, нямаше изход, беше в ръцете му. Рейнолдс го изгледа и обясни мрачно:

— В джоба на самото ми е.

— Подайте го заедно с документите си — каза подканващо полковник Шендрьо.

— Не съм в състояние, сам виждате!

— Ще позволите ли? — Рейнолдс трепна, защото почувства как дулото на пистолета опря до главата му. Полковникът извади ключа и документите от вътрешния джоб на самото с професионална вещина, на която много джебчии биха завидели. След това Шендрьо отвори чантата, и без да се замисли, направо опипа хастара, разкъса го и изпод него извади някакви документи. Без да обръща повече внимание на останалото съдържание на чантата, той ги сравни с документите, взети от джоба на Рейнолдс.

— Добре, много добре, господин Бул, колко интересно! Също като хамелеон вие променяте самоличността си само за миг.

— Име, месторождение, занятие, дори националност, всичко се променя изведнъж. Какво ще кажете за това? Забележителна трансформация. — Полковникът отново сравни документите, които държеше в ръцете си, и продължи:

— И сега на кои да вярвам? Ако изобщо заслужават доверие.

— Австрийските документи са фалшиви — промърмори Рейнолдс. За пръв път, откакто го бяха заловили, той спря да говори на немски и превключи на чист, говорим унгарски. — Получих съобщение, че майка ми, която отдавна живее във Виена, умира. Нямахме как да не отида.

— Естествено, а какво стана с майка ви?

— Няма я вече! — Рейнолдс се прекръсти. — Можете да намерите некролога във вестника от вторник. Майка ми се казваше Мария Ракоши.

— Сега вече ме удивлявате, ако изобщо мога да бъда учуден от нещо.

Шендрьо премина също на унгарски, но езикът му не беше на диалекта, който говорят коренните жители на столицата. Рейнолдс беше уверен в това. Не можеше да сбърка, защото наскоро беше прекарал дълги мъчителни месеци в изучаване на думи, идиоматични изрази, интонация, каквито се използват в Будапеща. Обучавал го бе известен, опитен бивш професор от катедрата по Централноевропейски езици от Университета в Будапеща.

Шендрьо продължи:

— Трагичен епизод в живота ви, сигурен съм. Свалям шапка, изпълнен с тихо съчувствие към вас заради сполетялото ви нещастие. Нали разбирате, казано метафорично. И така, претендирате, че истинското ви име е Лайош Ракоши? Наистина популярно име.

— Съвсем обикновено, но то е истинското ми име. Лесно можете да го откриете заедно с рождената ми дата, адреса, датата на женитбата ми, всичко, което ви интересува, в регистрите.

— Спестете ми го — Шендрьо направи театрален жест на протест, — не се и съмнявам. Никак няма да се учудя, ако ми покажете самия чин, на който някога още като момче сте дълбали инициалите си. И да ме запознаете с жената, която някога е била онова малко, миловидно момиченце, на което сте носили чантата след училище. С нищо такова не можете да ми направите особено впечатление. Онова, което всъщност ме кара да немея от удивление, е изключителната грижа, с която вашите началници са ви тренирали до съвършенство за изпълнението на някаква задача, която са имали наум. Струва ми се, че до ден днешен не съм срещал подобен случай.

— Разправяте басни, полковник Шендрьо. Аз съм просто един най-обикновен гражданин, унгарец, жител на Будапеща. Мога да го докажа безспорно. Е, наистина имам фалшиви австрийски документи, но майка ми умираше и аз бях готов да проявя неблагоразумие и да посрещна всякакъв риск, за да бъда при нея в последния и час. Не съм извършил никакво престъпление срещу страната си. Естествено вие лесно можете да установите това. Ако исках, можех да остана на Запад, но, както виждате, връщам се. Тук е страната ми, в Будапеща е домът ми и ето, че се връщам.

— С една дребна поправка — промърмори Шендрьо с нотка на досада в гласа си, — вие не се връщате в Будапеща. Вие отивате там и по всяка вероятност за пръв път в живота си.

Той погледна Рейнолдс право в очите и, без да мигне и да промени израза на лицето си, изрече бързо: — Обърнете се!

Рейнолдс се обърна неволно, но беше късно, защото си даде сметка, че полковникът беше казал това на английски. Предварително не беше доловил нищо, нито в погледа, нито в тона, с който говореше Шендрьо за да се издаде, че му готви клопка. Рейнолдс се възви бавно напред и израз на досада се изписа върху лицето му.

— Детски трик, аз говоря добре английски — сега той заговори на полковника на английски, — защо трябва да го крия? Уважаеми господин полковник, ако живеете в Будапеща, не може да не ви е известно, че в нашия град има най-малко 50 000 души унгарци, които говорят сносно английски език, защо трябва на нещо толкова обичайно и естествено да гледате с подозрение?

— О, богове! — полковник Шендрьо плесна с ръка по бедрото си. — Това е удивително... това наистина е великолепно! Ще ви призная, че професионалната ми завист няма граници. Да се премахнат английският или американско-английският акцент и интонация е нещо, което трудно се постига, но не е непостижимо. Да се научиш да говориш перфектно унгарски, също като коренните жители на Будапеща, е доста трудно, но също може да се постигне. Но един англичанин да успее да се научи да говори английски с унгарски акцент така, както вие, това е истинско постижение. Заслужавате искреното ми възхищение.

— Какви ги приказвате? В това няма нищо удивително! — извика Рейнолдс, без да скрива досадата си. — Аз съм унгарец.

— Страхувам се, че не сте — поклати глава полковник Шендрьо, — господарите ви са ви научили и вие сте усвоили всичко великолепно. Господин Бул, вие сте истинско съкровище, за което всяка шпионска централа по света би могла да мечтае. Подготвили сте се отлично за задачата си. Началниците ви са се погрижили за това. Само на едно нещо не са ви научили, защото не са могли да подозират колко е важно то. Не сте усвоили душевността и манталитета на народа. Струва ми се, че можем да говорим открито, като интелигентни хора, да се освободим от предвзети патриотични фрази, употребявани в името и за благо на пролетариата. Накратко, става дума за манталитета на покорените, на хората с примирено приведени рамена, които не знаят кога дългата, безпощадна ръка на смъртта ще ги достигне и покоси.

Рейнолдс го гледаше удивен и си помисли: „Този човек е ужасно сигурен в себе си.“

Полковник Шендрьо продължи, без да му обръща внимание:

— Виждал съм толкова много съотечественици, господин Бул, отиващи като вас на мъчения и явна смърт, повечето от тях са като парализирани. Те предварително са поразени от ужасите за

предстоящото и плачат безутешно, чувстват се смазани. Трябва да ви кажа, че на пръсти се броят онези, които при подобни обстоятелства изпадат в ярост, готови са да ви разкъсат. Какво да кажа за вас, не е възможно да ви причисля към нито една от двете категории. Вече споменах — има нещо, с което господарите ви не са наясно. Вие сте невъзмутим, не проявявате никакви емоции. Като ви наблюдава човек отстрани, остава с впечатлението, че през цялото време преценявате, пресмятате, планирате как да постъпите. Вие просто сте свръхуверен в собствените си сили и възможности да извлечете максимална изгода от най-малкия шанс, който би възникнал. За миг не се отпускате, не издавате умората си и нетърпението да чакате да се открие някаква, макар и най-нищожна възможност за вас. Ако бяхте някой по-незначителен човек, както повечето от хората, които ни заобикалят в живота, щеше да е многократно по-трудно да ви уличат.

Полковникът изведнъж спря да говори, протегна ръка и загаси единствената светлина в колата. Едва очите на Рейнолдс привикнаха с тъмнината и се дочу тихото бръмчене от мотор на приближаваща се кола. Шендрьо вдигна стъклото от своята страна, припряно взе цигарата от Рейнолдс и я смачка на пода с обувката си. Не каза нищо и не помръдна, докато приближаващата кола, едва забележима като мъгляво призрачно петно, профуча край тях и изчезна на запад с мъждукащите си светлини и приглушеното свистене на гумите по затрупания със сняг път. Веднага, щом колата се загуби от погледа им, полковник Шендрьо запали мотора, извърши сръчна маневра, обърна мерцедеса и свърна отново по магистралата. Поеха по пътя към Будапеща. Голямата мощна кола се понесе, със скорост почти на границата на безопасността, по неравния, навят със сняг и заледен на места път. Снегът продължаваше да пада плътно като пелена пред колата. Чистачките работеха непрекъснато, за да осигуряват необходимата видимост.

* * *

Изтече повече от час и половина преди да стигнат предградията на Будапеща. Това беше дълго и уморително пътуване на едно разстояние, което при нормални условия биха изминали за двойно по-

малко време, но снегът — бели, танцуващи като перца във въздуха снежинки, от време на време се извиваше в бурни вихрушки, после се превръщаше в плътна завеса, през която трудно проникваха светлините на предните фарове. Постепенно той бе станал влажен и тежък и това беше забавило движението на мерцедеса. На места, поради натрупаните преспи, трябваше да карат съвсем бавно и чистачките не смогваха да разчистват снега, който се струпваше на заледени буци по средата и в краищата на предното стъкло. Много пъти се налагаше полковник Шендрьо да слиза и да го почиства, чистачките отказваха да действат.

Накрая, няколко мили преди покрайнините на града, полковникът отново изостави магистралата и навлезе в някакви тесни пътища с много завой. На много места снегът ги покриваше, дълбок и недокоснат. Границите между платното и канавките се губеха и това създаваше сериозна опасност да затынат. Очевидно те минаваха първи по тези пътища, след като бе завалил снегът. Въпреки съсредоточеното внимание, с което полковник Шендрьо трябваше да кара, за да не пропаднат, той не пропускаше често да хвърля поглед към Рейнолдс. Неотслабващата бдителност на този човек беше нечовешка и това караше спътника му да се удивлява.

Рейнолдс не можеше да си обясни защо полковникът беше изоставил главния път. Още повече не намираше обяснение и на странния факт, че преди това бяха свърнали настрана от магистралата и бяха поспрели там за малко. Онова, което се бе случило, подсказваше на Рейнолдс, че полковникът се беше постарал да избегне срещата с голямата полицейска кола, профучала край тях по пътя за Комарно. Сега очевидно той се старал да заобиколи и да избегне полицейските постове по централните пътища към Будапеща, за които го бяха предупредили още във Виена. Фактите бяха такива — причините за действията обаче бяха неясни. Рейнолдс нямаше време за пилеене да обмисли всичко това. Имаше си достатъчно собствени грижи и само най-много десетина минути на разположение.

Преминаха през тесни, криви улички, заобиколени с малки къщи с дворове и много дървета. Може би това бяха вили. После навлязоха в стръмни, павирани булеварди, пресичащи големи жилищни райони на Буда, западната част на града. Спуснаха се към река Дунав. Снегът продължаваше да вали и между поривите на снежната виелица

Рейнолдс успя да види смътно очертанятията на хълма Гелерт, с неговата сива гранитна грамада, изникнала като полуостров в сърцето на самия град. Почти на брега на Дунава, близо до моста „Ференц Йозеф“, Рейнолдс съзря внушителната сграда на хотел „Гелерт“. Знаеше, че някога, много отдавна, Свети Гелерт бил епископ по тези места. Навлякъл си гнева на съгражданите си, той бил натъпкан в бъчва и потопен в Дунав. „Неопитни любители са били хората едно време“, помисли Рейнолдс. „Старият епископ не би могъл да издържи и няколко минути на улица «Андраши». Сега работата щяха да я организират много по-изтънчено и жестоко.“

Неусетно бяха преминали по моста на реката и бяха завили наляво, вече откъм страната на Пеща, по Корсото, някога моден крайбрежен булевард, с множество луксозни кафенета и ресторанти. Сега той беше тъмен, сякаш опустошен, така безлюден и безличен, както и съседните улици. Изглеждаше някак овехтял и изоставен, като призрачна сянка от предишните щастливи времена. Сега беше трудно, почти невъзможно човек да си представи онези, които само преди две десетилетия се бяха разхождали тук. Безгрижни и весели, те бяха кръстосвали красивия крайбрежен булевард, опиянени от моментното щастие, което животът им поднася, спокойни, че утрешният ден ще бъде към тях също толкова благосклонен, както и днешният. Беше невъзможно човек да си представи голямата разлика между тогавашната и днешната мрачна и унила Будапеща, най-привлекателния и щастлив град измежду всички градове, каквато дори Виена никога не е била. Толкова хора от различни народи го бяха посещавали през онези добри години и бяха оставали пленени завинаги от него, за да не се завърнат никога у дома. Но всичко това беше вече минало, споменът за него бе избледнял и почти забравен.

Никога Рейнолдс не беше посещавал Будапеща. Въпреки това познаваше добре града — така, както малцина от гражданите му го познаваха. Отсреща, на западния бряг на реката, бяха Кралският дворец, Рибарската крепост в готическо-мавърски стил, величествената черква, където са се извършвали коронациите. Сега фасадите им се открояваха като тъмни, едва забележими петна в снежната нощ, но Рейнолдс знаеше къде точно се намират и как изглеждат. Все едно, че ги бе посещавал много пъти и бе живял през целия си живот в града. От дясната страна беше Парламента, Рейнолдс

знаеше за площада пред него, залят от кръвта на хиляди унгарци, премазани от танковете и покосени от убийствения огън на картечниците, монтирани на покрива на самия Парламент през трагичните дни на октомврийските събития.

Всичко беше реално, всяка сграда, всяка улица бе точно там, където Рейнолдс си представяше, че трябва да е. Паметта му не го подвеждаше, но той не можеше да отхвърли смътното чувство за илюзорна действителност, което го подтискаше, сякаш самият беше зрител на някаква пиеса, в която всичко станало се случваше на някой друг. Беше само един обикновен мъж, лишен от въображение, но безмилостно трениран, за да се превърне почти в автомат, готов да подчини докрай чувствата на разума и на интелекта си. Беше наясно със странната нагласа на мислите и съзнанието си, даваше си сметка за това и не губеше представа за действителността. В момента изпитваше някакво особено чувство за поражение, предизвикано вероятно от мисълта, че може би старият Дженингс никога нямаше да се върне отново у дома. Или може би причината беше в ледената безнадеждност на призрачния воал от падащ сняг. Не, той знаеше, че има и още нещо, но засега не беше наясно с него.

Бяха напуснали крайбрежния булевард и завили вече по дългия, широк булевард „Андраши“, с дървета от двете страни, които сега стърчаха оголени и зловеци. Булевард „Андраши“, тази улица на скъпите спомени, която минава покрай кралската опера и води до зоологическата градина и градския парк, беше неделима част от щастливите дни и нощи на удоволствия и развлечения. Някога символ на свободата и възможността на десетки хиляди хора да избягат поне за малко от всекидневните грижи, тя беше близка до сърцето на всеки унгарец. Всичко това беше минало, което едва ли щеше да се върне някога. Каквото и да се случеше, дори да настъпеха така жадуваното спокойствие, истинска свобода и увереност в утрешния ден, пак нищо нямаше да е както преди.

Засега булевардът означаваше само репресии и терор: грубо застрашително тропане по вратата посред нощ и откарване с кафявата камионетка. Означаваше затвор, лагери, голи стаи за разпити и мъчения и накрая благословена смърт, която спасява изтерзаните души. На булевард „Андраши“ беше сградата на унгарската политическа полиция.

Все още чувството на призрачна нереалност, на самота и обреченост владееше Майкъл Рейнолдс. Той знаеше къде се намира, беше наясно, че времето му изтича. Беше започнал да разбира какво имаше предвид полковник Шендрьо, когато говореше за манталитета на народа, живял толкова продължително редом с терора и смъртта. Рейнолдс знаеше, че ако някой друг беше направил пътуване като неговото, нямаше да преживява същите чувства. Равнодушно и с почти безпристрастен академичен интерес той гадаеше колко дълго би издържал на мъченията. Какви ли дяволски начини за разрушаване на човешката личност биха приложили, за да го съкрушат?

Мерцедесът забави хода си. Тежките му гуми скърцаха по замръзналата киша на улицата. Въпреки волята си да подтисне внезапно обзелото го чувство, въпреки защитната броня, която си бе изработил с годините, Рейнолдс почувства как го докосва страхът. За пръв път изпита сковаващата му прегръдка. Устата му пресъхна, сърцето му се сви, усети го как бие тревожно и силно. Някаква тежест стегна гърдите му и въпреки усилията, които полагаше, за да отхвърли неприятното усещане, стомахът му се сви от остра, режеща болка. Все пак външно се владееше, лицето му с нищо не издаваше емоциите, които го бяха обзели. Рейнолдс знаеше, че полковник Шендрьо го наблюдава непрекъснато. Беше наясно, че ако наистина е невинен гражданин на Будапеща, както твърдеше, щеше да е уплашен и следите на страха щяха да бъдат изписани върху лицето му, но той не можеше да си го позволи. Не защото бе невъзможно да му се случи. Просто имаше предвид зависимостта между израза на лицето, мисълта и състоянието на духа. За да се изрази страх, не е необходимо човек наистина да се страхува: но да не се покаже страх, когато си уплашен и се бориш отчаяно да го преодолееш, това можеше да бъде фатално... Като че ли полковник Шендрьо четеше мислите му.

— Вече не се съмнявам, господин Бул, просто съм сигурен, че знаете къде се намираме.

— Естествено — Рейнолдс се постара гласът му да прозвучи уверено, — оттук съм минавал хиляди пъти.

— Защо не сте искрен, господин Бул? Вие никога през живота си не сте минавали оттук, но започвам да се съмнявам дали и най-способният служител на Градската градоустройствена служба би могъл да начертае толкова точна карта на Будапеща, каквато вие бихте

могли — каза полковник Шендрьо спокойно, с нотка на възхищение в гласа. Той спря колата и добави: — Познавате всяко място, сякаш наистина сте живели дълги години и сте дишали въздуха на този град.

— Вашето Главно управление — кимна Рейнолдс към масивната сграда на 50 ярда по-нататък от другата страна на улицата.

— Съвършено вярно, господин Бул, там е мястото, където не се съмнявам, че ще получите хистеричен припадък и ще стенете, разтреперан от ужас, както всички останали. Или няма да се предадете на страха? Може би сте напълно лишен от чувството за страх? Завидно, прекрасно качество! Не, господин Бул, признайте си, страхувате се, но сте жестоко и безмилостно трениран и съумявате да изключите външните прояви на това самоубийствено чувство. И в двата случая, драги приятелю, сте осъден. Вие сте съвършен човек. Разбира се, че не сте мръсен фашистки шпионин, както ви нарече нашият полицейски приятел, без съмнение обаче сте шпионин.

Полковникът погледна часовника си, после загледа Рейнолдс с нескриван интерес, сякаш се опитваше да прочете в душата му, и продължи:

— Вече е полунощ, това е времето, в което ние работим най-добре и най-резултатно. Няма да сбъркам ако кажа, че за вас най-резултатна ще е обработката в една специална, звукоизолирана стая, дълбоко под равнището на улицата. Не тук, на друго място. Само трима офицери от тайната полиция знаят за съществуването и.

Полковник Шендрьо отново погледна многозначително Рейнолдс и потегли с колата. Вместо да спре пред сградата на политическата полиция, той я подмина и взе остър завой наляво. Изминаха стотина ярда по неосветена улица, после полковникът спря, само колкото да завърже очите на Рейнолдс. Десетина минути по-късно, след много завой и обиколки, Рейнолдс напълно загуби ориентация. Очевидно това беше и целта на пътуването със завързани очи, защото скоро престана да схваща посоката, която следват, и местата, през които минават.

В края на пътуването Рейнолдс усети как мерцедесът се друсна тежко на няколко пъти, спусна се бавно по някаква наклонена рампа и навлезе в затворено пространство. Чу се глухият удар на колата в стената и моторът стихна. Някаква тежка метална врата се затръшна. Миг по-късно вратата откъм страната на Рейнолдс се отвори и чифт

ръце се заеха да го освободят от оковите, които не му позволяваха да излезе от колата. Същите ръце провериха дали белезниците са заключени добре, помогнаха му да се измъкне и снеха превръзката от очите му.

Рейнолдс премигна и се огледа. Намираха се в обширен гараж, без прозорци и с тежка метална врата, току-що заключена зад тях. Ярката светлина, която струеше от лампата на тавана, отразена от боядисаните в бяло стени, го заслепяваше след тъмнината на нощното пътуване със завързани очи. В далечния край на гаража имаше друга, полуотворена врата, която водеше към някакъв силно осветен коридор, също боядисан изцяло в бяло. В ослепителната си белота той изглеждаше някак зловещо, като неделимо допълнение на стаите за разпити и мъчения, към които вероятно водеше.

Все още изправен до мерцедеса, между Рейнолдс и вратата стоеше мъжът, който очевидно го бе освободил от оковите и сега го държеше за ръката. Рейнолдс го погледна крадешком, с любопитство. Това, което най-много се хвърляше на очи, бяха ръцете му. С такива ръце тайната полиция нямаше защо да се осланя на някакви други инструменти за мъчение. Огромни, неимоверно големи, те спокойно биха могли да разкъсат всеки затворник на части — бавно и методично, парче по парче.

Рейнолдс с един поглед прецени — мъжът беше нисък и тумбест, почти деформиран. Раменете над огромния му като бъчва гръден кош бяха най-широките и масивните, които някога бе виждал. Непознатият тежеше сигурно най-малко 250 либри. Лицето му беше недодялано, грозновато, с широк нос, който някога е бил чупен. Изразът върху това лице обаче беше невинен, без следа от каквато и да е поквара. В него нямаше нищо животинско, което да отблъсква. Обратно — от пръв поглед този човек внушаваше дружелюбна и приятна грозота. Рейнолдс не можеше да бъде подведен. От опита, придобит в професията си, знаеше, че лицето не означава нищо. Най-безскрупулния, безмилостен и коравосърдечен човек, когото някога бе виждал, бе един немски шпионин с толкова трупове зад гърба си, че трудно би ги изброил, а лицето му бе като на момче от църковен хор.

Полковник Шендрьо излезе от мерцедеса и затръшна вратата, упъти се към Рейнолдс и към мъжа, който го държеше за ръка. Когато се присъедини към тях, кимна с глава и каза:

— Имаме си гостенин, Шандор. Малко канарче, което ще ни попее веднага, още преди да се е съмнало. Шефът легнал ли си е?

— Чака те в кабинета си. — Гласът на мъжа беше точно такъв, какъвто можеше да се очаква — нисък, гръмогласен, тътнеш и гърлен.

— Прекрасно, ще се върна след няколко минути, пази нашия приятел тук. Не го изпускай от очи, внимавай, подозирам, че е много опасен човек.

— Ще го пазя — обеща Шандор, сякаш го измерваше от главата до летите, за да се увери дали наистина е толкова опасен. Изчака, докато Шендрьо с чантата и документите на Рейнолдс в ръка излезе през вратата към коридора, след това се опря лениво на белосаната стена и кръстоса ръце на гърдите си. По някое време рязко се отгласна от стената, на която се беше опрял. Пристъпи към Рейнолдс и като го изгледа изпитателно каза:

— Не изглеждаш добре.

— Добре съм, нищо ми няма — прозвуча гласът на Рейнолдс, съвсем пресипнал. Дишането му беше бързо, задъхано и повърхностно. Чувстваше, че краката му се подгъват. Всеки момент можеше да се олюлее и да се свлече долу. Вдигна вдървените си ръце към дясното си рамо и така, както бяха оковани в белезници, се опита да разтрие, доколкото може, врата си:

— Главата ме боли, най-много в тила — добави той. Шандор направи още една крачка напред, но след това, без да се колебае, се доближи бързо до него, защото забеляза как очите му се обръщат, докато се покаже бялото. Рейнолдс политна да падне напред, тялото му се завъртя леко наляво, можеше да се нарани лошо, дори да се убие, ако хлопне незащитената си глава в бетонния под. Всичко стана за части от секундата. В последния миг Шандор се хвърли напред и успя точно навреме да посрещне падащото тяло и да омекоти сблъсъка.

Точно тогава Рейнолдс удари Шандор силно — така, както не беше удрял никога преди това в живота си. Свит на кълбо, като задействан от пружина, натегната до краен предел, Рейнолдс се изви мълниеносно от ляво на дясно и с протегнатите си, оковани в белезници ръце, нанесе отчаян, покосяващ удар, в който вложи цялата сила на раменете и на ръцете си. Ръбовете на двете длани, притиснати силно една до друга, поразиха открития врат на нещо неподозиращия Шандор. Жестокото попадение улучи точно костта на долната челюст

и ухото му и той политна като дънер на току-що отсечено дърво. Рейнолдс простена от болка, защото почувства, че малките му пръсти са като счупени.

Беше приложил една хватка от джудо, една смъртоносна хватка, която би убивала на място мнозина, други биха останали парализирани и в безсъзнание за часове, това Рейнолдс знаеше от практиката. Шандор обаче само изсумтя, разтърси глава, сякаш да проясни мозъка си, и се подготви да неутрализира всеки друг опит на Рейнолдс да използва краката или коленете си за нова атака.

Междувременно Рейнолдс се беше изправил на крака, но Шандор го бутна и го притисна към мерцедеса.

Рейнолдс беше безсилен. Не би могъл да му устои, дори да напрегнеше цялата си воля. Беше удивен, че някой не само е могъл да оживее след подобен удар, но сякаш и не го бе забелязал. Изостави всяка мисъл за съпротива. С цялата си маса Шандор го беше притиснал здраво към колата и го държеше с двете си ръце за лактите в желязна хватка.

В очите на горилата, които го гледаха съвсем отблизо, без да мигнат, не се четеше никакво определено чувство, най-малкото милост. Шандор просто го държеше здраво и не му даваше да помръдне. Рейнолдс стисна зъби и устни, чак челюстите го заболяха, за да не се разпищи от болка. Имаше усещането, че лактите му са хванати в две неумолими, гигантски, стегнати преси. Чувстваше как кръвта се изцежда от лицето му, студена пот изби на челото му, костите и сухожилията на ръцете му бяха като смазани и осакатени. Чувстваше се отпаднал и слаб като след продължителна, тежка болест. Главата му тежеше непоносимо, стените на гаража започнаха да се замъгляват пред очите му. Точно в този миг Шандор отслаби хватката си, пусна го, отстъпи крачка назад и сам започна да разтрива врата си.

— Следващия път като стисна, ще бъде малко по-здраво — каза той вече по-меко, — само да ти хрумне нещастната мисъл да ме удариш. Моля те да престанеш с тази лудост. И двамата пострадахме и то за нищо.

Изминаха пет минути. Пет минути, през които острата, мъчителна болка в ръцете на Рейнолдс постепенно се притъпи и заглъхна. Пет минути, през които Шандор зорко и съсредоточено го наблюдаваше. После вратата широко се отвори и млад човек, почти

момче, застана на прага и погледна към Рейнолдс. Младежът беше слаб и бледен, с черна коса и непокорен перчем, който падаше пред очите му. Те бяха подвижни и почти толкова черни, колкото и косите му. Като посочи Рейнолдс с пръст, каза:

— Шефът иска да го види. Шандор, заведи го оттатък. Шандор придружи Рейнолдс през тесния белосан коридор.

По-нататък го преведе по няколко ниски, тесни стъпала в друг, по-широк коридор с врати от двете му страни. Още на първата отляво Шандор побутна Рейнолдс да влезе, той се препъна неволно в прага, но се задържа и се огледа.

Стаята беше обширна, стените бяха обшити с дървена ламперия. Подът, покрит с линолеум, беше гол, с изключение на малкото килимче, постлано пред бюрото, разположено в далечния край на стаята срещу вратата. Помещението беше добре осветено от лампата на тавана и от мощна настолна лампа с подвижно, растягащо се рамо, поставена на бюрото. В стаята имаше още само няколко стола. Потокът светлина, който струеше от настолната лампа, бе насочен право надолу, към повърхността на бюрото. Там бяха поставени оръжието му, дрехите му, струпани безразборно на купчина, и всички останали дреболии, изсипани от чантата. Непосредствено до дрехите му бяха жалките останки на самата му чанта. Хастарът — на дрипи, ципът — отпран, кожената дръжка — разрязана и дори четирите метални гвоздеа на дъното бяха изтръгнати с клещи, които също лежаха на бюрото. Без да каже дума, Рейнолдс прецени с един поглед извършеното като работа на опитен специалист.

Полковник Шендрьо стоеше прав до бюрото срещу мъжа, седнал зад него. Лицето му беше скрито в дълбока сянка, но двете му ръце, които държаха документите на Рейнолдс, бяха изложени на показ. Осветяваше ги ослепителната сила на настолната лампа. Това бяха ужасни ръце. Рейнолдс не бе виждал никога ръце, които поне малко да приличат на тези. Не бе и помислял, че ръцете на живо човешко същество биха могли да изглеждат толкова страшни, премазани и жестоко осакатени. Не беше ясно как човекът можеше да си служи с тях. Двата палеца бяха изкривени и безформени. Върховете на пръстите и ноктите представляваха някаква обща безформена маса. Малкият пръст и част от четирите на лявата ръка липсваха. Горната

част и на двете ръце бе покрита с подутините на грозни, гълъбовосини до пурпурночервени белези от множество рани.

Рейнолдс се загледа в осакатените ръце и неволно потръпна от грозната, отблъскваща картина. Той беше виждал такива белези веднъж при един умиращ — бяха белези от приковаване. Дали това не бяха същите ръце? Но ако мъртвият е оживял, неизбежно биха ги ампутирали. Рейнолдс се чудеше как непознатият зад бюрото издържа и живее с тези свои ръце. А той не само живееш с тях, но и ги държеше открити. Рейнолдс бе обзет от внезапно неопределимо желание да зърне лицето му.

Шандор се размърда колебливо около бюрото, направи няколко крачки настрана и потъна в сянката на лампата. Ръцете се раздвижиха, оставиха документите на Рейнолдс и човекът зад бюрото заговори, гласът му беше спокоен, сдържан и почти дружелюбен:

— Сами по себе си тези документи са достатъчно интересни, майсторско постижение на фалшификаторското изкуство, но в момента това не е толкова важно. Ще бъдете ли така добър да ни кажете истинското си име? — Той спря и погледна към Шандор, който все още леко разтриваше врата си, и полита:

— Какво ти е Шандор?

— Той ме удари — започна да обяснява Шандор с тон, сякаш се извиняваше за нещо нередно, което самият той е направил. — Опитен е, знае как и къде да удари и удря здраво.

— Той е опасен човек — каза Шендрьо, — нали те предупредих?

— Да, при това е и хитър и сръчен, като дявол, успя да ме заблуди — оплака се Шандор.

— Голяма работа, че са те ударили, било е от отчаяние — каза сухо мъжът зад бюрото. — Не се оплаквай, Шандор. Ако някой очаква смъртта да го порази изненадващо, не държи сметка за последиците... Е, добре, господин Бул, няма ли най-после да кажете истинското си име?

— Вече го казах на полковник Шендрьо — отговори Рейнолдс. — Ракоши, Лайош Ракоши. Спокойно мога да измисля дузина най-различни имена, за да си спестя излишни страдания, но не бих могъл да докажа правото да нося нито едно от тях. Единственото, което съм в състояние да докажа е, че истинското ми име е Ракоши.

— Вие сте смел човек, господин Бул — мъжът зад бюрото поклати глава, — но в тази къща ще разберете скоро, че смелостта е безполезна, за да разчитате на нея. Опрете ли се на нея, ще се сринете на прах под собствената и тежест. Единствено истината ще ви е от полза. Моля, името ви.

Рейнолдс замълча преди да отговори. Той беше уплашен и в същото време озадачен. Ръцете приковаваха вниманието му, не можеше да откъсне поглед от тях, беше съзрял някаква татуировка от вътрешната страна на китката. От разстоянието, на което се намираше, му се стори, че там е нарисувана цифрата „2“, но не беше съвсем сигурен. Беше озадачен, защото имаше твърде много неясноти и уловки в онова, което ставаше. Всичко беше твърде различно от представите му за унгарската политическа полиция. За нея той бе чел и му бяха разказвали достатъчно подробности. Имаше някаква въздържаност, нещо като сдържана любезност в отношенията към него. Трудно му беше да си го обясни. Знаеше обаче, че котките обичат да си играят с мишките, преди да се нахвърлят върху тях за решителния, смъртоносен удар. Може би и към него сега прилагаша някакво изтънчено подкопаване на решителността му да издържи. Така щеше да се окаже неподготвен за жестокия удар, когато му дойдеше времето. Рейнолдс не можеше да си обясни защо страхът му постепенно бе започнал да се уталожва. Напротив, той би трябвало да расте, защото подсъзнателно разбираше какво го очаква и не можеше да не държи сметка за това.

— Ние очакваме, господин Бул.

Рейнолдс не можеше да открие и най-незначителна следа на престорено търпение в гласа.

— Аз мога да кажа само истината и вече го направих.

— Много добре тогава. Свалете си дрехите, всичките до една.

— Не! — Рейнолдс хвърли бърз поглед наоколо, но Шандор се бе изправил между него и вратата. Погледна назад, там беше полковник Шендрьо с изваден пистолет. — Проклет да бъда, ако го направя.

— Не ставайте глупав — гласът на Шендрьо прозвуча малко уморено и изпълнен с досада. — В ръцете си държа оръжие, пък и Шандор ще ви съблече насила, ако е необходимо. Той може да направи това много ефектно. Има си свой метод за разсъбличане на хора —

дере саката и ризите наполовината откъм гърба и ги смъкна направо. Няма ли да е по-удобно за вас сам да свършите тази работа?

Рейнолдс се примири, свалиха му белезниците и той набързо съблече всичките си дрехи, които струпа на купчина до краката си. Стана му студено и започна да трепери. Погледна ръцете си, лактите му бяха отекли, със синкаво-червени петна, личеше си къде здравите пръсти на Шандор като менгеме бяха притискали и дълбали в плътта му.

— Шандор, донеси дрехите тук — нареди мъжът зад бюрото. Той погледна към Рейнолдс и му каза: — Има одеяло на стола до вас.

Рейнолдс го погледна изненадано. Ето защо го накараха да се съблече. Щяха да търсят по дрехите му фирмени етикети може би. Но всъщност не това го беше изненадало. Онова, което му направи впечатление, беше любезността да му предложат одеяло в тази студена нощ. Ето удивителното, което не отговаряше на представите му. Той затаи дъх и напълно забрави това, за което мислеше в момента. Мъжът зад бюрото се изправи и го заобиколи с твърда крачка, за да разгледа дрехите.

Рейнолдс беше много опитен в преценките си за характера на хората по израза на лицата им. Специално беше тренирал това, разбира се, че и грешеше, грешеше често, но никога фатално. Знаеше, че и сега не греша. Лицето на непознатия вече беше осветено напълно. То беше толкова различно по въздействие от ужасните му ръце, които бяха сами по себе си знак за богохулствено посегателство върху божие творение. Лицето беше набраздено с дълбоки бръчки и изглеждаше уморено. То бе на човек на средна възраст, но гъстата снежнобяла коса лъжеше и го състаряваше. Върху лицето беше изписан опитът от преживяното, върху него се четеше следата на такива страдания, каквито Рейнолдс не можеше и да си представи. Той не беше виждал досега подобно лице, което излъчваше толкова доброта, човечност, търпимост и много мъдрост. То бе лицето на мъж, видял и преживял много, но в чиито гърди все още туптеше сърцето на дете.

Рейнолдс се отпусна на стола и се загърна плътно с одеялото. Отчаяно, почти насила, се опитваше да мисли безпристрастно. Помъчи се да приведе в ред калейдоскопичната вихрушка от смътни, противоречиви мисли, които пренебрегнаха в съзнанието му. Не можеше да преодолее първата нерешима задача, пред която се изправи —

присъствието на човек като този, в една дяволска организация като тайната полиция. Тогава дойде последният шок и почти веднага след това и отговорът на проблема.

Вратата се отвори със замах и някакво момиче влезе в стаята. Рейнолдс знаеше, че тайната полиция не само имаше свое собствено женско попълнение, но там се открояваха и най-опитните, изпълнени с демонско въображение мъчителки. В случая обаче и най-разюзданото въображение не би могло да включи новодошлата в категорията на тези жени. Тя беше малко под средния ръст, с младо, свежо, невинно, недокоснато от покварата лице. Придържаше плътно с ръце шала си около раменете, русите и коси, с цвят на зряла ръж, се спускаха свободно върху плещите и. С кокалчетата на едната си ръка още разтриваше сънените си очи, сини като метличина. Когато заговори, гласът и беше тих и малко пресипнал, като на човек, който току-що се е събудил. Гласът и беше мек и музикален, в него звучеше някаква нотка на строгост.

— Защо стоите до толкова късно и разговаряте, вече е един часа сутринта, даже минава един, искам да поспя. — Изведнъж тя съзря купчината дрехи върху масата, огледа се наоколо и зърна Рейнолдс, седнал на стола, загърнат само с едно старо одеяло. Очите и се разшириха от учудване и тя несъзнателно отстъпи назад. Загърна се още по-плътно с шала, който бе наметнала. — Кой, кой за Бога, е този човек, Янчи?

---

[1] Ярд — английска мярка за дължина = 91,4 см. — Бел.ред. ↑

3

— Янчи! — Против волята си Майкъл Рейнолдс скочи на крака. За пръв път, откакто бе попаднал в ръцете на унгарците, маската на преднамерено спокойствие и безразличие изчезна, очите му заблестяха от вълнение и надежда, която смяташе, че бе загубил завинаги. Направи няколко крачки към момичето, като сграбчи здраво одеялото, с което беше загърнат, защото почувства, че то му се изплъзва и може да падне на пода. — Не казахте ли Янчи? — попита той.

— И какво от това? Какво ви става? Какво искате? — Момичето започна да отстъпва, докато Рейнолдс пристъпваше възбудено към него, но беше принуден да спре, защото помежду им застана внушителната маса на Шандор, който го докопа за ръката. При тази успокояваща защита опасенията върху лицето на момичето изчезнаха. Погледна към Рейнолдс сериозно и кимна. — Да, Янчи казах.

— Янчи! — Рейнолдс повтаряше и преповтаряше бавно името, като човек, който изпитва сладост от всеки звук, който отчаяно иска да повярва в нещо, но не е в състояние да увери самия себе си. Започна да се разхожда из стаята, надеждата и противоречивото съмнение се отразяваха в очите му, той пристъпи към мъжа с обезобразените ръце.

— Името ви е Янчи, нали? — отпрати бавно въпроса си Рейнолдс. Неверието или може би невъзможността да приеме нещо, което му се струваше невероятно, бе изписано в израза на лицето му.

— Да, наистина се казвам Янчи — отвърна възрастният мъж спокойно и уверено.

— Едно, четири, едно, четири, едно, осем, две. — Рейнолдс гледаше към него, без да премигне, затаил дъх да открие и най-малката следа на утвърдителен отговор и потвърждение на предположението си, — така ли е?

— Какво да е така, господин Бул?

— Ако името ви е Янчи, то номерът е 1414182 — повтори Рейнолдс. Внимателно, без да срещне съпротива, той хвана обезобразената лява ръка, отмести маншета на ризата от китката и се

вгледа в тъмната, виолетова татуировка. 1414182 — числото се виждаше ясно, безупречно, сякаш бе нанесено същия ден.

Рейнолдс седна на ръба на бюрото, хвана пакета с цигари, който беше там, и изтръска една. Шендрьо запали клечка кибрит и му я поднесе, Рейнолдс кимна с благодарност. Съмняваше се дали сам би успял да запали цигарата си, ръцете му трепереха и не можеше да ги контролира. Съскането на запалената клечка прозвуча странно шумно във внезапната тишина, която бе настъпила в стаята. Янчи пръв наруши мълчанието.

— Вие, изглежда, знаете нещо за мен — подсказа любезно той.

— Зная доста, наистина — Рейнолдс постепенно превъзмогна вълнението, което изпитваше, отново възвърна равновесието на духа си. Поне външно вече изглеждаше напълно успокоен. Огледа стаята, погледна към Шендрьо, към Шандор, към момичето и младежа с живите, изразителни и малко нервни очи. По лицата на всички беше изписано очакване и някакво леко объркване. — Тези ваши приятели ли са? Можете ли да им имате абсолютно доверие? Знаят ли те кой сте вие? Имам предвид знаят ли наистина кой сте?

— Да, те знаят, можете да говорите свободно — подкани го мъжът.

— Янчи е псевдоним на Илюрин. — Рейнолдс започна стегнато да обяснява това, което знаеше добре наизуст от своя началник; то му бе направило силно впечатление и го беше запомнил. — Генерал-майор Алексей Илюрин, роден в Калиновка, Украйна, на 18 октомври 1904 година. Оженен на 18 юни 1931, името на съпругата Катерина, дъщерята се казва Юлия, тя изглежда точно на възрастта на момичето. Полковник Макинтош каза, че той би желал да носи ботушите си наопаки. Нямам понятие какъв смисъл има това.

— Това е една стара шега. — Янчи заобиколи бюрото, седна на стола и се облегна назад усмихнат. — Добре, добре, моят стар приятел Питър Макинтош е все още жив. Неунищожим, той винаги е бил неунищожим. Вие сигурно работите за него, разбира се. Господин, хм...

— Рейнолдс, Майкъл Рейнолдс, работя за него. — Опишете ми го. Лице, физика, облекло, семейство, биография, изобщо всичко.

Рейнолдс се замисли как най-точно да предаде нужната информация. Дребните отлики можеха да имат важно значение, но у

неговия началник имаше нещо, което не можеше да се сгреси. Той започна да разказва и говори цели пет минути без да спре, докато Янчи не вдигна ръка.

— Достатъчно, вече съм сигурен, че го познаваш, сигурен съм, че работиш за него и че си лицето, за което се представяш, но той е поел риск, твърде голям риск. Никак не му прилича това на моя стар приятел.

— Можеха да ме хванат наистина и да ме заставят да говоря, и вие също щяхте да бъдете загубени — каза Рейнолдс.

— Бързо съобразявате, млади човече.

— Полковник Макинтош нямаше друг избор — каза Рейнолдс спокойно, — името и номерът ви са всичко, което зная. Представа нямах къде живеете и как изглеждате. Той дори не ми разказа за раните по ръцете ви. Това щеше да ми даде възможност веднага да ви идентифицирам.

— Тогава как се е надявал да се свържете с мен?

— Имам адреса на едно кафене. — Рейнолдс назова името му. — Полковник Макинтош ми каза, че се посещава от дисиденти. Трябваше да бъда там всяка вечер, да сядам на една и съща маса, докато ме намерят.

— Без други конкретни указания?

Въпросът на Шендрьо се изрази повече с вдигане на веждите като израз на недоумение, отколкото в интонацията на гласа.

— Естествено, вратовръзката ми.

Полковник Шендрьо погледна към бюрото, където лежеше вратовръзката, трепна, кимна в знак на съгласие и погледна настрана, без да каже нещо повече. Рейнолдс почувства, че го облива вълна на възмущение.

— Защо ме питате, ако вече знаете това? — Гласът му издаваше обзелото го раздражение, заради несправедливостта, която смяташе, че проявяват спрямо него.

— Не се обиждайте — отговори Янчи вместо Шендрьо, — безкрайната подозрителност, господин Рейнолдс, е единствената ни гаранция да оживеем. Ние подозираме всеки и всичко, което живее и се движи. Наша защитна реакция е да подозираме, докато не се убедим в обратното, но — както виждате — все още сме живи и действаме. Помолиха ни да се свържем с вас в това кафене, всъщност Имре

непрекъснато се навърта там през последните три дни. Молбата дойде от някакъв анонимен източник от Виена. Изобщо не беше споменато за полковник Макинтош, той наистина е една стара лисица, такава една... И какво щеше да стане, когато се свържеха с вас в кафенето?

— Щях да поискам да ме отведат при вас или при някой от другите двама — Хридас или Бялата мишка.

— Щеше да стане късо съединение — промърмори Янчи, — страхувам се, че нямаше да намерите нито Хридас, нито Бялата мишка.

— Не живеят ли вече в Будапеща?

— Бялата мишка е в Сибир, никога повече няма да го видим, а Хридас умря преди три седмици. По нещастно стечение на обстоятелствата се провали и попадна в ръцете на тайната полиция. Разсеяли се за момент, докато го разпитвали, той докопал някакъв пистолет, налапал дулото и, предполагам, че е бил щастлив да умре.

— Но откъде, как можете да знаете тези подробности?

— Полковник Шендрьо, ето този човек, когото знаете като полковник Шендрьо, е бил там. Той го е видял как умира. Впрочем пистолетът, който успял да грабне, е бил на Шендрьо, бил го оставил ей така на бюрото, докато оня, другият го разпитвал.

Рейнолдс грижливо загаси цигарата си в пепелника. Погледна Янчи, после премести погледа си към Шендрьо и отново към Янчи. Лицето му остана безизразно, но в съзнанието му бяха възникнали много въпроси.

— Шендрьо служи в тайната полиция вече 18 месеца — спокойно обясни Янчи, — и е един от техните най-уважавани и работоспособни офицери. Когато нещата мистериозно тръгнат назад и някой преследван успее да избяга в последния момент, тогава в полицията няма нищо по-ужасно от гнева на полковник Шендрьо. Никой не гони хората си така жестоко, докато, образно казано, не капнат от немощ. Речите, които произнася Шендрьо пред новоназначените в полицията, са вече събрани в сборник. Известен е в средите на тайната полиция като „бичът“. Неговият шеф, Фурминт, не може да разбере паталогичната омраза на Шендрьо към съгражданите си — обект на тайната полиция, но навсякъде с убеденост говори, че Шендрьо е единственият, без когото полицията в Будапеща не би могла да мине... Най-малко 1000 или дори 2000 унгарци са живи до ден

днешен, в Унгария или на Запад, единствено благодарение на полковник Шендрьо.

Рейнолдс загледа Шендрьо втренчено и почна да изучава всяка линия на лицето му, сякаш го виждаше за пръв път. Беше удивен. Що за човек — да прекара живота си в подобни невероятни трудности и опасни ситуации, без да знае дали не го подозират и следят, дали някой няма да го предаде, да живее в неизвестност и без да знае дали следващото рамо, на което ще сложи ръка палачът, няма да е неговото собствено. Не беше ясно какво кара този човек да живее на ръба на пропастта. Рейнолдс знаеше, че разказът на Янчи е верен, пред него стоеше човекът, заради когото самият той сега не беше в подземията на тайната полиция, където щеше да стене, смазан от уредите за мъчения.

— Трябва действително да е така, генерал Илюрин — рече Рейнолдс, — той поема невероятни рискове.

— Янчи, ако обичате, винаги Янчи. Генерал-майор Илюрин е мъртъв.

— Много съжалявам... Ами случилото се през тази нощ, какво ще кажете за тази нощ?

— Вашият, хм, вашият арест от приятелите тук?

— Да.

— Обяснението е просто. Полковник Шендрьо има достъп до цялата информация, дори и до най-секретната. Той е посветен във всички оперативни планове, свързани с дейността на политическата полиция в Будапеща и Западна Унгария. Знаеше за затварянето на границата и блокадите по пътищата... Знаеше, че вие сте на път.

— Но те нямаше как да ме проследят, как биха могли?

— Не се самозалъгвайте, драги ми Рейнолдс — каза Шендрьо като грижливо постави нова руска цигара в цигарето си. Рейнолдс беше установил, че полковникът пали цигарите една от друга, най-малко стотина на ден, затова драсна клечка кибрит и му я поднесе. — Ръката на случайността, на съпадението не е толкова дълга. Просто полицията не е търсила специално вас или някой друг. Спирали са само камиони, защото са търсили големи количества феро-волфрам, обект на контрабанда в страната.

— Мисля си, че ще са адски доволни, ако заловят всичкия феро-волфрам и сложат ръка върху него, щом са взели такива мерки — промърмори Рейнолдс.

— И са, драги момко, наистина са доволни. Съществуват канали, по които контрабандата минава през някои митници. Въпросът не е за пренебрегване, не може току-така да му се сложи точка. Някои от нашите висши партийни функционери и високо уважавани членове на държавното ръководство се лишават от обичайната богата жетва. Наистина състоянието на нещата е нетърпимо.

— Невероятно — каза Рейнолдс, — значи акцията е имала точна задача.

— Естествено, съвсем точна! — Шендрьо се засмя. Рейнолдс за пръв път видя на сериозното му лице да разцъфва усмивка, да блесват белите му зъби, а бръчиците около очите за миг преобразиха студената му резервираност. — За нещастие при подобни случаи някои риби, не онези едрите, които преследваме, се хващат в мрежата.

— Също като мен.

— Точно така, също като вас. Обичайно се установявам близо до определена полицейска блокада и бдя, за съжаление не винаги резултатно. Вие сте петият човек, който съм взел от ръцете на полицията тази година. Последният. В предишния случай предупредих селския дървеняк, който дежуреше на поста, да забрави, че аз или задържаният от мене сме съществували някога. За съжаление тази нощ, както знаете, главното им управление беше уведомено. Ще изпратят съобщение до всички постове да внимават за човек, представящ се за офицер от тайната полиция.

Рейнолдс го изгледа:

— Но, за бога, човече, те ви видяха! Най-малко петима ви видяха. Описанието ви ще е в Будапеща преди...

— Ами! — Шендрьо изтръска цигарата внимателно и продължи: — Голяма полза за тези глупаци! Освен това аз не съм измамник, офицер съм от тайната полиция, съмнявате ли се?

— Разбира се, че не се съмнявам — рече Рейнолдс съчувствено.

Шендрьо оправи безупречно изгладените си панталони и седна усмихнат на бюрото.

— И ето ви значи тук, съвсем случайно, господин Рейнолдс. Надявам се, че ще ме извините за заплахите, които ви отпращах, докато пътувахме през нощта. Още далеч от Будапеща трябваше да разбера дали вие наистина сте чуждия агент, мъжа, когото очаквахме, или просто трябваше да ви изоставя на някой ъгъл, да ви кажа да изчезвате

и самият аз да се изпаря. След време, вече в града, една друга, много по обезпокоителна възможност ме порази.

— Когато спряхте на улица „Андраши“? — кимна Рейнолдс. — Тогава ме погледнахте някак много особено.

— Така е, тогава ми хрумна мисълта, че вие може да сте също от тайната полиция, нарочно пуснат след мен и затова нямате причина да се страхувате от посещението на улица „Андраши“. Ще ви се изповядам. Тогава ми се стори, че много съм сгрешил, загдето тази мисъл не ми е дошла по-рано. Както и да е, вече ви казах, че имах намерение да ви закарам в една секретна квартира, където да ви затворя. Стори ми се, че вие изведнъж разбрахте какво подозирам, ясно е, че не можех при това положение да ви оставя жив. Но вие не казахте нищо, а и поведението ви ми подсказа, че поне не сте подставен да ме проследите... Янчи, може ли да ме извиниш за няколко минути? Знаеш защо.

— Разбира се, но не се бави. Господин Рейнолдс не е бил целия този път от Англия, за да стърчи на моста „Маргит“ и да хвърля дребни камъчета в Дунава. Той има да ни разказва доста неща.

— Но това е само за вашите уши — каза Рейнолдс, — такова е указанието на полковник Макинтош.

— Полковник Шендрьо е моята дясна ръка, господин Рейнолдс.

— Е, щом е така, добре. Но ще говоря само пред вас двамата. Шендрьо кимна, поклони се и излезе от стаята. Янчи се обърна към дъщеря си:

— Ако обичаш, донеси бутилка вино, Юлия. Струва ми се, че ни остана бутилка „Виланьи фурминт“.

— Ще отида да проверя. — Тя се обърна и понечи да излезе от стаята, но Янчи я повика.

— Един момент, скъпа. Господин Рейнолдс, кога ядохте за последен път?

— В 10 часа тази сутрин.

— Трябва да сте прегладнял. Ще приготвиш ли нещо, Юлия?

— Ще видя какво мога да поднеса, Янчи.

— Благодаря, но първо виното. Имре — обърна се той към младежа, който се разхождаше непрекъснато в дъното на стаята, — наобиколи покрива, виж дали е чисто. Шандор, номерата на колата — изгори ги и сложи нови.

— Да ги изгори ли? — попита Рейнолдс, когато Шандор напусна стаята. — Как е възможно това?

— Имаме си достатъчно резервни номера — усмихна се Янчи. — Изработени са безупречно, както всички други, но са от дърво и горят прекрасно... А, ти намери „Виланъи“?

— Последната бутилка. — Косите на момичето сега бяха сресани и прибрани. Беше усмихната, привлекателна и искрено любопитство личеше в очите, когато погледна Рейнолдс. — Ще почакате ли двайсетина минути, господин Рейнолдс?

— Щом се налага — засмя се Рейнолдс. — Няма да е лесно.

— Ще свърша, колкото е възможно по-скоро — обеща тя. Щом Юлия напусна стаята, Янчи счупи печата на бутилката, отпуши я и наля студено бяло вино в двете чаши.

— За ваше здраве, господин Рейнолдс, успех!

— Благодаря ви — отпи бавно и с удоволствие от виното Рейнолдс. Той не можеше да не си припомни как устата и гърлото му преди малко бяха пресъхнали, но това беше отминало! Нещата се бяха развили неочаквано успешно. Рейнолдс кимна към единствената украса в тази твърде мрачна и изоставена стая — една фотография със сребърна рамка върху бюрото. — Изключителна прилика с дъщеря ви. Имате опитни фотографи тук, в Унгария.

— Сам съм я правил — усмихна се Янчи. — Наистина ли приликата е голяма? Така ли мислите? Хайде, кажете искрено мнението си. Винаги съм се интересувал от степента и дълбочината на човешката способност да възприема подробности.

Рейнолдс хвърли поглед към Янчи. Беше изненадан. Отпи от чашата си и, потънал в мълчание, започна да изучава снимката. Съсредоточи вниманието си върху различните детайли — русата къдрава коса, гладките, подчертани вежди над големите проникателни очи. Високите славянски скули, извити надолу в широка дъга, усмихващите се сочни устни, закръглената брадичка над тънката изящна шия. „Забележително лице, помисли той, образ, пълен с характер, пламеност и жизнерадост. Жар и енергия за живот. Лице, което се помни...“

— Е, господин Рейнолдс, какво ще кажете? — подкани го любезно Янчи.

— Трябва да и се отдаде дължимото — отбеляза Рейнолдс. Той се поколеба, страхувайки се от предположението си. Погледна към Янчи и инстинктивно разбра колко безмислено би било да се опитва да измами мъдростта на тези уморени очи. — Почти може да се каже, че е тя.

— Да?

— Да, структурата на костите, формата и всички подробности на лицето, дори усмивката са съвсем същите, но в тази снимка има нещо повече. Бие на очи повече житейски опит, мъдрост, по-голяма зрялост. Може би след две или три години и дъщеря ви ще изглежда точно така. Тогава това ще е истинската и снимка. Тук има нещо, което сте уловили сякаш от бъдещето, не знам как сте го постигнали.

Янчи го погледна, усмихна се доволно и каза:

— А, работата е съвсем проста, тази фотография не е на Юлия, а на съпругата ми.

— На съпругата ви? Боже господи, каква изключителна прилика! — Рейнолдс спря и се помъчи бързо да си припомни дали с това, което току-що произнесе, не бе направил някакъв гаф. Реши, че не е казал нищо, с което да засегне събеседника си, и продължи: — Съпругата ви сега тук с вас ли е?

— Не, не е тук. — Янчи постави чашата си на бюрото и започна да я върти между пръстите си. — Страхувам се, че не знаем къде е тя сега.

— Съжалявам — това беше единственото, което Рейнолдс успя да продума. Почувства се неудобно.

— Не ме разбирайте криво — каза приятелски Янчи, — ние знаем какво се случи с нея и точно това ме плаши. Кафявата камионетка — сигурно знаете какво означава това.

— Тайната полиция?

— Да — кимна утвърдително Янчи и лицето му придоби отчаяно уморен израз. — Една от камионетките, с които са откарали хиляди хора в Полша, Румъния, България и всичките те са обречени на робство и смърт. Същата като камионетките, които отведоха по-заможните хора от балтийските държави и хиляди унгарци. Такава камионетка дойде и за Катерина. Какво е една човешка душа сред стотиците хиляди, които са страдали и умират?

— Това трябва да се е случило през лятото на 51-ва? — сети се Рейнолдс. — Може би е било по времето, когато в Будапеща е имало масови арести и изселвания?

— Тогава не живеехме тук. Случи се преди две и половина години, всъщност ще станат толкова след около месец. Благодаря на Бога, Юлия беше при приятели в провинцията. Аз отсъствах тази нощ, бях тръгнал късно около полунощ и когато тя, съпругата ми, решила да си направи кафе, след като заминах, видяла, че газта е изключена. Почудила се защо и точно тогава те дошли и я отвели.

— Газта? Страхувам се, че...

— Вие не бихте могли да разберете. С един удар те са способни да пробият бронята ви, вашия дом, да опропастьт живота ви, господин Рейнолдс. Всеки, особено в Будапеща, го разбира добре. В практиката на политическата полиция е да изключва газта в къщите или в блоковете, където ще задържат някого. Една възглавница върху газовата печка е твърде удобен начин да свършиш без болка. Хората се принуждават да го направят, защото не им остава никаква друга надежда. Спряха да продават каквито и да било лекарства, с които човек може бързо и сигурно да се отрови. Опитаха се да ограничат дори продажбата на ножчета за бръснене. Само им е трудно да попречат на нещастниците да скочат от прозореца, ако живеят нависоко.

— Не е ли била предупредена?

— Нищо не подозирахме, никакво предупреждение. В онази нощ и напъхали в ръцете малка, синя призовка, без всякакви обяснения. Разрешили и да вземе само малко куфарче с най-необходимото и после я вкарали в кафявата камионетка. Сетне разбрах, че заедно с други хора е пътувала в заключените товарни вагони за животни по железницата, но така и не се узна накъде. Оттогава насам никаква вест от нея.

— Но тя може би все още е жива, нищо ли не сте чули за нея?

— Нищо, съвсем нищо. Остана ни само плахата надежда, че все още по някакво чудо е оживяла. Толкова много хора умират още в камионетките, уплашени до смърт и вкоченявали от студ. После работа на полето, в мините и работилниците, този убийствен тежък труд довършва. Тя току-що беше излязла от болницата след тежка операция.

Гръдна хирургия — имаше тежки поражения от туберкулозата, дори не беше започнала да се възстановява.

Рейнолдс изруга тихо. Колко беше чел и слушал за тези неща, но колко небрежно и безучастно ги бе подминавал. Съвсем различно ги чувстваше сега, когато се сблъска със страшната реалност.

— Вие търсихте ли я? Имам предвид съпругата ви — попита Рейнолдс и гласът му прозвуча съчувствено, но малко дрезгаво от истинското възмущение, което изпитваше. Нямаше намерение да поставя точно този въпрос, но думите му бяха изскочили неволно, така както бяха възникнали в съзнанието му.

— Разбира се, че направих отчаяни усилия да я намеря, но всичко остана напразно. Рейнолдс се раздвижи и почувства как го обзема гняв. На пръв поглед изглеждаше, като че ли Янчи приема сполетялото го нещастие леко и естествено. Беше спокоен, сякаш не изпитваше омраза и ярост.

— Политическата полиция би трябвало да е наясно къде е съпругата ви — настоя Рейнолдс, — те не може да нямат списъци на задържаните и затворените. Може би полковник Шендрьо би могъл да направи нещо.

— Може би има подобни списъци, но те са свръхсекретни — прекъсна го Янчи и се усмихна, — чинът му, имам предвид на Шендрьо, е майор. Повишението беше нещо като самонаграда, само за тази нощ, за да си изиграе ролята... Мисля, че идва.

Беше младежът с тъмната коса, който влезе или, по-точно, почти влезе. Промуши глава през вратата, докладва, че всичко е спокойно и изчезна. Дори в този кратък миг, докато докладваше, Рейнолдс има време да отбележи подчертания нервен тик на лявата му буза, малко под искрящите му черни очи. Янчи трябва да беше видял израза върху лицето на Рейнолдс, защото заговори и гласът му прозвуча като оправдание.

— Бедният Имре! Той не винаги е бил такъв, господин Рейнолдс, толкова смутен, нервен и неспокоен.

— Непokoен! Не бих се изразил така, но ще го кажа. Той е първокласен невротик.

Рейнолдс погледна строго към Янчи, но той беше както преди — благ и любезен.

— Хора като него ги затварят, те представляват потенциална опасност, която не бива да се омаловажава — продължи Рейнолдс.

— Зная, не мислете, че не зная — въздъхна Янчи, — трябваше да го видите точно преди две години, господин Рейнолдс, как се сражаваше с руските танкове около двореца, малко на север от Гелерт. Нямаше здраво място по тялото си. Бил пръв, когато поливали пътя с луга. Разстинали я по завоите и особено по опасните наклонени места на хълма. Бил ненадминат в умението си да разхвърля камъни или да запълня дупки с петрол, който да възпламени точно, когато танковете минават през тях. Започнал обаче да пренебрегва опасностите, да проявява самонадеяност. Една нощ огромен танк Т-54 се подхлъзнал назад и надолу по хълма заедно с целия си екипаж — всичките четирима бойци били мъртви до един. Имре не успял да избяга навреме и танкът го притиснал към стената на някаква къща. Той останал в развалините в продължение на трийсет и шест часа, полумъртъв, без някой да го открие. Междувременно два пъти поред танкът бил обстрелван със силно експлозивни ракети от руски бойни самолети. Изглежда руснаците не са искали собственият им танк да бъде използван срещу тях.

— Трийсет и шест часа! — Рейнолдс погледна Янчи. — И е оживял?

— Когато го намерили, почти не давал признаци на живот. Шандор го измъкнал от там. Тогава се срещнали за пръв път. Шандор взел голям лост и успял да разруши стената на къщата отвътре. Аз видях как го направи. Той сам изхвърляше големи блокове зидария, като че бяха обикновени камъни. С голям труд и внимателно, за да не се срина цялата постройка върху главата му, Шандор успя да освободи Имре. Пренесохме го в една съседна къща, настанихме го и го оставихме на грижата на стопаните. Когато се върнахме, къщата, в която се бе ударил танкът, представляваше само купчина отломъци. Няколко борци от съпротивата заели в нея удобна позиция, а монголски танк започнал да я обстрелва, отначало горния етаж, и постепенно превърнал в прах целия дом. За щастие навреме бяхме успели да измъкнем Имре. Дълго време положението му беше много тежко, остана на легло месеци, но сега е много по-добре.

— Шандор и вие взехте ли участие във въстанието?

— Шандор взе дейно участие, той беше старши електротехник в машиностроителен завод. Отлично приложи познанията си. Да бяхте го видели как държи кабелите под високо напрежение с голи ръце само с две парчета дърво. Кръвта ви щеше да се смръзне, господин Рейнолдс.

— С високо напрежение против танковете?

— Нещо като екзекуция с електрически стол — кимна в потвърждение Янчи. — Шандор с неговите електрически капани успя да унищожи екипажите на три танка, а, както ми разказваха, разрушил много повече в Чепел. Убил един пехотинец, взел неговата огнехвъргачка и с нея пръскал през визьора на водача, след това хвърлял в танка „коктейл Молотов“ — обикновена бутилка, пълна с най-обикновен бензин и натъпкан в гърлото и горящ памук. В суматохата, опърлени от огнехвъргачката, екипажите отваряли люка, за да си поемат въздух, този именно момент издебвал Шандор, за да хвърли смъртоносната бутилка.

— Мога да си представя — каза Рейнолдс, — почти ми прилошава като си представям. — Той започна да разтрива лактите си, които все още го боляха, после попита: — Значи Шандор е участвал, ами вие?

— Аз не съм участвал — каза Янчи и протегна обезобразените си, безформени ръце с дланите нагоре, после ги обърна и Рейнолдс успя съвсем ясно да види ужасните белези. — Нямам никакво участие във въстанието. Даже се опитвах да ги възпра, но не успях.

Рейнолдс го изгледа мълчаливо и се опита да разчете израза на повехналите сиви очи, които го гледаха малко объркано от паяжината на дребни бръчици. Накрая каза:

— Просто не мога да повярвам.

— Трябва да повярвате, защото това е истината.

В стаята настъпи тишина, продължителна тишина, която навяваше хлад. Рейнолдс само дочуваше далечното тракане на чинии от кухнята, където момичето приготвяше храната. Той успя да преодолее удивлението, смущението, а може би и разочарованието си и се обърна направо към Янчи.

— Оставили сте другите да се бият и да загиват за вас? — Той не направи и най-малко усилие да заличи разочарованието и дори нотката

на враждебност в гласа си. — Но защо? Защо не сте помагали? Защо не сте правили нещо?

— Защо? Ще ви кажа защо. — Янчи направи опит да се усмихне, вдигна ръка, приглади белите си коси и продължи. — Аз не съм толкова стар, колкото изглеждам заради побелялата си глава, не е така, момчето ми, но съм достатъчно възрастен, за да се самоубивам — безполезен акт, един може би величествен, но празен жест. Направих опит да разубедея хората да не предприемат отчаяни действия, преди да са изчерпани другите възможности, но напразно. Самоубийството оставих за младежите, за безразсъдните, за романтиците, за безотговорните, които не мислят за последиците. Оставих го на негодуващите справедливци, които, заслепени, не могат да видят нищо друго, освен справедливостта на собствената си кауза. Вдигнах ръце и оставих да действа сляпата ярост, която омагьосана от сиянието на собствения си блясък, не мислеше за онова, което можеше да стане. Оставих да действат поетите и мечтателите, онези, които обръщат очи назад и се възхищават от славата на рицарството, на онези, чиито видения ги теглеха напред към златния век, който трябва да воюват за утрешния ден. Но аз съм достатъчно трезв, за да се ръководя от условията на днешния ден. — Янчи сви рамене и добави: — Може би от историята знаете за „Летящия отряд“, дядо ми се е сражавал в него. Сигурно сте чували коментарите — „атакува внезапно и мълниеносно, но това не е война“. Точно така стои въпросът и с нашето Октомврийско въстание.

— Красиви думи — отбеляза Рейнолдс хладно, — това наистина са красиви думи, но съм сигурен, че унгарският младеж, намушкан в стомаха с руски щик, едва ли се е чувствал по-добре от тях.

— Извинявайте, господин Рейнолдс, твърде стар съм, за да се засегна — каза Янчи с нотка на тъга в гласа си, — твърде стар съм, за да вярвам в насилието, освен когато то е последният изход. Последна надежда на отчаянието, когато всички пътища са изминати. Освен това, господин Рейнолдс, няма нищо по-безполезно от насилието, няма нищо по-безмислено от убийството. И какво право има всеки от нас да отнеме живота на други? Ние сме деца на един и същи баща, братя сме. Не мога да мисля, че братството може да бъде пренебрегнато и омаловажено от нашия Бог.

— Говорите като същински пацифист — отбеляза Рейнолдс почти грубо, — като пацифист преди да коленичи и да се остави грубият ботуш да го смаже в калта. Него, жена му и децата му.

— Не съвсем, господин Рейнолдс, не съвсем — каза Янчи меко, — аз не съм такъв, какъвто бих желал да бъда. Само да посмее някой да докосне с пръст моята Юлия, ще загине моментално.

За миг Рейнолдс долови някаква искра, която може би беше само плод на въображението му, но имаше някакъв огън, който тлееше в глъбините на тези помръкнали очи. Изведнъж Рейнолдс си спомни всичко, което полковник Макинтош му бе разказвал за този фантастичен човек, и се почувства засрамен.

— Но вие казахте, вие току-що ми разказахте, че...

— Аз само ви разказах защо не взех участие във въстанието. — Янчи сега отново беше любезен както обикновено. — Аз не съм за насилието, ако има други начини и възможности за решаване на проблемите. И още нещо — моментът тогава не бе подбран сполучливо. И още — аз не мразя руснаците, дори ги харесвам, не забравяйте, господин Рейнолдс, че самият аз съм руснак, по-точно украинец, но почти руснак. Въпреки че много от моите съграждани не биха казали така.

— Вие харесвате руснаците? И дори смятате, че те са ваши братя? — Рейнолдс не успя да се сдържи и поне от възпитание да се опита да замаскира по някакъв начин негативизма в своя въпрос. — След всичко, което сториха на вас и на семейството ви?

— Срещу себе си имам едно чудовище и аз изтърпявам присъдата си. Любовта към враговете ни остава там, където е — между кориците на Библията, и само ненормалният би имал смелостта, арогантността или глупостта да отвори страниците и да приложи този принцип в живота. Лудият, само лудият би го направил, но без такива луди нашият Армагедон сигурно щеше да дойде. — Янчи смени тона: — Аз харесвам руския народ, господин Рейнолдс, той е симпатичен и привлекателен, весел и приветлив, когато го опознаеш. Няма подружелюбни хора на земята от руснаците, но те са наивни, те са много млади, като децата. И като децата са пълни с приумици. Своеволни са и примитивни, а и малко жестоки, също като всички малки деца. Прощават и не се боят от страданието, но заедно с наивността и младенчеството им не забравяйте, че те изпитват велика любов към

поезията, музиката, танца, песните и народните приказки, балета и операта. Сравнен с тях, средният човек от Запада изглежда духовно мъртъв, духовно нищ.

— Но те са брутални, същински варвари, човешкият живот за тях няма никаква стойност — намеси се Рейнолдс.

— Кой би могъл да отрече това? Може и да е така, но не забравяйте, че такъв е бил и западният свят в политически младенческата си възраст, в каквата е народът на Русия сега. Те мразят и плашат Запада, защото им е заповядано да го мразят и застрашават, но и нашите демокрации действат точно по същия начин.

— За Бога! — Рейнолдс смачка цигарата си с яден жест. — Опитвайте се да ми кажете, че...

— Не бъдете толкова наивен, млади момко, и ме изслушайте — каза Янчи усмихнат и без да има следа от обида в думите му. — Опитвам се да кажа, че неразумното, емоционално реагиране е еднакво възможно както на Запад, така и на Изток. Виж например отношението на твоята страна към Русия през последните двайсет години. В навечерието на последната война популярността на Русия се вдигна, след това дойде пактът между Берлин и Москва и вие бяхте готови, спомнете си, да изпратите 50 000 армия да се бие с руснаците във Финландия. После Хитлер нахлу на Изток и националната ви преса се изпълни с химни за добрия, стар Джо и целият свят обикна мъжиците. Сетне колелото направи пълен кръг, всеобщото унищожение надвисна застрашително и зависи само от една единствена погрешна стъпка. Кой може да каже, че след пет години няма всички отново да се усмихват приятелски? Вие сте ветропоказатели така, както и руснаците са ветропоказатели, но аз не обвинявам народа. Той не е ветропоказател, той е вятърът, който върти ветропоказателя, това е самата истина. — Тогава значи нашите правителства?

— Вашите правителства — кимна Янчи, — и разбира се националната преса, която винаги внушава на народа как да мисли. Но преди всичко виновни са правителствата.

— Ние на Запад наистина имаме лоши правителства, често много лоши — изрече Рейнолдс бавно, за да подчертае мисълта си, и продължи: — Те бъркат, недооценяват обстановката, често вземат налудничави решения; имат също своя контингент от опортюнисти, кариеристи и най-откровени властогонци. Но цялото това нерадостно

положение съществува, само защото правителствата са съставени от хора, най-обикновени хора — с техните недостатъци и слабости. Утешителното в случая все пак е, че намеренията им са добри. Стараят се упорито да изпълняват задълженията си, но от правителствата у нас не се страхуват дори и децата. Такава е системата. — Рейнолдс, доволен от разсъжденията си, погледна възрастния си събеседник. — Вие току-що казахте, че руските лидери са изпратили в затворите, лагерите и на явна смърт милиони човешки същества. Ако хората по света са едни и същи, както казвате, защо тогава правителствата ни са толкова различни? Може би правилният отговор е, че е виновен комунизмът.

Янчи поклати отрицателно глава, за да изрази несъгласието си с тази констатация:

— Комунизмът си отиде и си отиде безвъзвратно, завинаги, преди да е постигнат. Днес той е само един мит, може спокойно да се каже за съжаление; един демагогски лозунг, в името на който циничните, безпощадни реалисти в Кремъл намират достатъчно извинения и оправдания за всичките варварства, които твори полицията им. Малцина от старата гвардия, вече на предела на силите си поради възрастта, съхраняват дълбоко в душата си благородната мечта за световното братство на комунизма. Но те наистина са останали малко. Само една световна война би могла да осъществи техните цели. Същите тези твърдоглави реалисти в Кремъл не виждат никакъв смисъл или бъдеще в политика, която носи в себе си семето на тяхното собствено унищожение. Теса като истински бизнесмени, господин Рейнолдс, смятат, че да поставят сами бомба със закъснител в основите на собствената си фабрика не е най-добрият и разумен начин да водят бизнеса си.

— С присъщите им варварства, с робството, на което обричат народа, и с убийствата едва ли ще успеят да подмамят и покорят света — Рейнолдс повдигна вежди, за да подчертае резервираността, която впага в думите си. — А вие ми разправете не знам какво.

— Казвам го, защото положението е точно такава.

— Защо все пак на света се случват подобни неща...?

— От страх, господин Рейнолдс — прекъсна го Янчи, — от панически страх, който граничи почти с ужас, нямащ равен на себе си в света. Страхуват се, защото загубят ли опората за лидерството си,

това е равнозначно на необратима загуба. Спомнете си отстъпката на Маленков през 1953 година. Знаменитата реч на Хрущов за десталинизацията през 1956 година, както и засилената децентрализация в ръководството на промишлеността. Всичко това беше в противоречие с най-съкровениите комунистически идеи за непогрешимостта на централизираното управление, но те бяха принудени да го променят, за да осигурят производството. Тогава хората в Русия започнаха да чувстват вкуса на свободата. Нещата бяха усложнени от факта, че тяхната тайна полиция не е вече същата, както преди. Берия умря и НКВД в Русия престана да е вездесъща. Тя не е толкова страшна, колкото нашата попитическа полиция например. Ето така постепенно се стапя вярата в силата на авторитета и идва мисълта за неизбежността на наказанието. Така бавно, но сигурно техният свят се руши безвъзвратно. Засилва се страхът от собствения им народ, но той е нищо в сравнение със страха от външния свят. Точно преди смъртта си Сталин казал: „Какво ще стане с вас, когато мен няма да ме има? Вие сте слепи, слепи сте като новородени котета и Русия ще бъде унищожена, защото вие няма да знаете как да разпознавате нейните врагове.“ Самият Сталин едва ли е могъл да знае колко точно думите му са отговаряли на истинското положение на нещата. Те не могат да различат истинските си неприятели и се чувстват спокойни и ще са спокойни, само ако на всички хора от външния свят гледат като на врагове. Това се отнася особено за хората от Запада. Те се страхуват от Запада и от тяхна гледна точка този страх е основателен.

От западния свят се страхуват, защото го смятат недружелюбен и враждебен, смятат, че той само очаква случая, за да нахлуе и да ги унищожи. Нима няма да сте ужасени и вие, господин Рейнолдс, ако сте заобиколени, както е заобиколена Русия — с ядрени бомби, базирани в Англия, Европа, Северна Африка, Средния изток и Япония? Ужасът ви щеше да се засили, ако световното напрежение нарасне, ако ята от чужди бомбардировачи мистериозно се появят в далечния край на вашите радарни екрани. Какво бихте направили, ако знаете, че във всеки миг от деня и нощта между 500 и 1000 бомбардировача от американската стратегическа авиация със своите водородни бомби кръстосват високо в стратосферата в очакване на фаталния сигнал, по който да се съсредоточат към Русия и да я опустошат? Би трябвало да имате огромно количество ракети, господин Рейнолдс, и почти

свръхестественно доверие в тяхната безотказност, за да не бъдете винаги на тръни от тези 1000 водородни бомби, държани непрекъснато във въздуха в постоянна бойна готовност. Как бихте постъпвали, ако знаехте, че само 5 на сто от тях са достатъчни, за да хвъркнете във въздуха? Как бихте се чувствали вие в Англия, ако Русия разположи свои войски в Южна Ирландия? Или какво щяха да правят американците, ако руски самолети, натоварени с водородни бомби, кръстосват непрестанно високо над Мексиканския залив? Опитайте се да си представите всичко това, господин Рейнолдс. И може би едва тогава ще започнете да разбирате, а вашата представа ще е само сянка от действителността как се чувстват руснаците.

Как тогава да секне техният страх? Те се страхуват от народа, който се опитва в ограничените рамки на собствената си специфична култура да възпроизведе и отрази световната реалност, който вярва, че хората по света са едни и същи. Разбира се това е едно глупаво и опасно общоприето твърдение. Различията между Западната и славянската култура и начин на мислене, различията между ценностните системи са огромни и, уви!, пропастта между тях трудно може да се запълни.

— Накрая господарите от Кремъл повече от всичко се страхуват от проникването на западни идеи в собствената им страна. Затова сателитните държави от източния блок, които представляват нещо като санитарен кордон, са толкова важни за тях. При всяко положение те са бариера пред опасното капиталистическо влияние. По тази причина въстание в един от сателитите им, както това стана у нас миналия октомври, представлява най-лошото, което би могло да се случи на руските лидери. И реакцията им не закъсня. Те действаха с невъобразимо насилие, защото съзнаваха, че въстанието в Будапеща може да се окаже началото на кошмара, от който се страхуват най-много: първо, защото цялата им сателитна империя се сгромолясва и санитарният кордон изчезва завинаги; второ, защото примерът на Будапеща може да бъде последван и от собствения им народ, за което има много причини; и, трето, може би най-ужасното за тях е, че широко-мащабният пожар от Балтика до Черно море ще открие безпрепятствен достъп за Америка. Ако се наложи, може да се използват военовъздушните сили и Шестият американски флот, за да окажат натиск.

Янчи въздъхна, погледна Рейнолдс, сякаш да разбере дали думите му се възприемат, и продължи:

— Може би ще кажете, че тези мисли не са нищо друго освен фантазия? И така да е, но в случая аз не боравя с факти, а със съображенията, които руските лидери имат пълното право да приемат за факти.

Янчи пресуши чашата си, погледна шеговито Рейнолдс и каза:

— Надявам се, че вече започвате да виждате защо не защитавам октомврийските събития и защо не съм взел пряко участие в тях. Предполагам, че започвате да разбирате защо въстанието не успя и се провали. Какво всъщност постигнахме? Репресии — за да се запази кордонът, да се обезкуражат народите в сателитните държави и в собствената страна в случай, че решат да се вдигнат.

— Струва ми се, че най-после виждате безпомощността, предварителната обреченост и безпопезността на въстанието, най-вече заради зле преценените условия и смисъла от него. Единствената последица беше засилването на руските позиции в сателитните държави. Цената на това безумно начинание бяха осакатяването и смъртта на много хиляди унгарци и разрушаването на около 2000 къщи. Наследство от това безумство са днешната инфлация, недоимъкът, сриването на националната икономика, която ще се възстановява с големи усилия. И защо беше всичко това? Нищо подобно не би се случило, ако се действаше с разум.

— Винаги съм казвал: гневът, породен от отчаяние, е сляп. Благородният гняв може да бъде нещо великолепно, но унищожението, което идва след него, е големият му недъг.

Рейнолдс не каза нищо. В момента той преосмисляше всичко, което бе чул. В стаята цареше тишина, но вече не толкова студена, а изпълнена с въпросителни. Единственият звук, който можеше да се чуе, беше поскърцването на обувките на Рейнолдс, който се наведе да си завърже връзките. Докато Янчи разкриваше своята теория, той слушаше внимателно и използва възможността да се облече. Янчи се надигна от мястото си, загаси лампата, отиде до единствения прозорец в стаята, дръпна пердето, за да види какво става навън, после отново го спусна и запали лампата. Той вършеше всичко това без да влага мисъл. Рейнолдс добре схващаше, че бе чисто автоматичен жест, предпазна мярка на човек, който живее от дълго време в опасност. Рейнолдс

прибра документите си в портфейла, прибра и пистолета в кобура под мишницата си.

На вратата се почука и влезе Юлия. Лицето и беше зачервено от топлината на печката. Носеше поднос, на който имаше супник със супа и димяща чиния, нарязани на кубчета месо и зеленчуци. Имаше и бутилка вино. Момичето остави таблата на масата.

— Ето ме, господин Рейнолдс — обади се Юлия, — нося две от нашите национални ястия — супа гулаш и токани. Страхувам се, че може би лютите чушки в супата са повече, както и чесънът в токанието. Не знам дали ще са по вашия вкус, но съм ги приготвила така, както ги обичаме ние. — Тя се усмихна, сякаш искаше да се извини. — Какво да се прави, трябваше да стане набързо по това време на нощта.

— Ухае превъзходно — увери я Рейнолдс, — съжалявам само, че ви създадох толкова много неприятности по никое време.

— Свикнала съм — увери го тя. — Обикновено около четири сутринта тук често пристигат гости, омръзнало ми е. Татковите гости идват в най-необичайни часове и не може да не им поднеса нещо.

— Така е — усмихна се Янчи, — хайде сега в леглото, скъпа, доста късно е.

— Приятно ми е да остана до късно, Янчи.

— Не се и съмнявам. — Сивите, помръкнали очи на Янчи грейнаха — В сравнение с обичайните ни гости господин Рейнолдс е хубавец. Едно изкъпване, обръсване, пригладане на косите и става много представителен.

— Ти знаеш, татко, че това, което казваш, е несправедливо, защо говориш така?

„Не се дава, здраво стои на краката си, помисли Рейнолдс, но цветът на бузите и я издава“.

— Защо да е несправедливо? — попита Янчи. Той погледна към Рейнолдс. — Мечтата на Юлия е светът, който се намира на запад от австрийската граница. Тя с часове може да слуша някой да разказва за живота на Запад, но има някои неща, които не бива да знае, неща, които са опасни за нея, дори и да се досеща за тях. Хайде, скъпа, време е най-после да си лягаш.

— Е, добре — тя послушно стана и неохотно целуна Янчи по бузата, усмихна се на Рейнолдс и напусна стаята.

Рейнолдс се загледа след нея, докато Янчи се пресегна за втората бутилка, счупи печата и я отвори.

— Не се ли тревожите до смърт за нея през цялото време?

— Бог вижда, че е така — отвърна Янчи протичко, — това не е живот за едно младо момиче. А ако ме хванат, почти сигурно е, че ще задържат и нея.

— Не можете ли да я изведете от страната?

— Опитайте! Мога да я преведа през границата още утре без най-малка опасност и затруднение, знаете, че това е по моята специалност, но тя не желае да тръгне. Тя е послушна дъщеря, която уважава родителите си, предполагам, че сте го забелязали, но само до там, докдето си е предназначила, по-нататък е упорита като муле. Тя знае рисковете, но остава, остава и никога няма да напусне страната, докато не открием майка и и тогава двете да заминат. Но не съм сигурен, че и тогава би заминала...

Той прекъсна внезапно, защото вратата се отвори и в стаята влезе някакъв непознат. Рейнолдс се обърна на стола и скочи като котка, измъкна пистолета и го насочи към непознатия, преди той да е успял да направи и крачка в стаята. От рязкото движение столът на Рейнолдс се разклати и краката му проскърцаха по линолеума. Той наблюдаваше мъжа, без да мигне, като улавяше всяка подробност върху лицето му — пригладените тъмни коси, сресани назад, слабото орлово лице с тънки ноздри и високо чело, тип, който Рейнолдс познаваше добре. Можеше да каже, без да рискува, че ще сгреши, че това е полски аристократ. После погледна Янчи, който стоеше спокойно на мястото си и се усмихваше любезно, и сведе дулото на пистолета надолу.

— Шендрьо беше прав като ме предупреди за вас — промърмори замислено новодошлият, — опасен, много опасен — движите се като змия, която се плъзга.

— Този човек е приятел, добър приятел, господин Рейнолдс, запознайте се с Графа.

Рейнолдс прибра пистолета, прекоси стаята и протегна ръка.

— Възхитен съм, приятно ми е да се запозная — промърмори той, — граф кой?

— Само Граф — рече непознатият и Рейнолдс отново го погледна изпитателно. Имаше нещо, което го смущаваше. Да, това

беше гласът. Не можеше да греши. Беше гласът на полковник Шендрьо.

— Няма ли други? — запита Графа и с тези думи гласът му като че ли несъзнателно се измени малко. Сега вече приликата беше абсолютна, а той продължи да говори:

— Мога скромно да кажа, но това е самата истина, малцина са толкова опитни в дегизировката. С лекота мога да направя външността си измамна. Този, когото виждате пред вас сега, господин Рейнолдс, съм аз. Тъй или иначе, почти ви заблудих. Човек, ако умее, пипне тук, пипне там и може да стане неузнаваем. Ето, такъв ме познават в тайната полиция. Сигурно разбирате защо не се разтревожих прекалено от предположението ви, че биха могли да ме разпознаят.

Рейнолдс кимна в знак на съгласие:

— Аз наистина се заблудих. Ама вие тука ли живеете, с Янчи, това не е ли твърде опасно?

— Живея във втория по лукс хотел в цяла Будапеща — увери го Графа. — Тъй, както подхожда на човек от моя ранг. Но като ерген аз естествено трябва да си имам моите, хм, забавления, както казват. Случайните ми отсъствия не предизвикват никакви коментари, в края на краищата и аз съм човек... Съжалявам, че се позабавих малко, Янчи.

— Съвсем не — увери го Янчи, — господин Рейнолдс и аз проведохме много интересен разговор. — Неизбежният за руснаците?

— Неизбежният.

— И господин Рейнолдс беше ли съгласен с всичко?

— Повече или по-малко — усмихна се Янчи. — Не много отдавна и ти беше на същото мнение. И ти ръзсъждаваше като него. — Годиците си вървят и ни се трупат, какво да се прави? Помъдряваме. — Графа прекоси стаята до шкафа в далечния ъгъл, който Рейнолдс едва сега забеляза, защото беше в сянка, извади от там бутилка, наля си половин чаша и погледна към Рейнолдс. — „Барак“, кайсиево бренди, вие така бихте го нарекли. Смъртоносно, силно е като бич, домашно.

Докато Рейнолдс го наблюдаваше с учудване и възхищение, той изпи питието, без да си поеме дъх, и отново напълни чашата:

— Както разбирам, още не сте стигнали до задачата?

— Тъкмо стигнах до нея — каза Рейнолдс, отстрани чинията и отпи от виното.

— Вие, господа, може би сте чували за доктор Харолд Дженингс?

Янчи присви очи; — Разбира се, че сме чували, кой не е чувал?

— Чудесно, тогава знаете как изглежда. Възрастен, грохнал мъж на около седемдесет. Късоглед, симпатичен и любезен, типичен разсеян професор. Разсеян във всичко, освен в едно — мозъкът му е като компютър, той е световноизвестен специалист и авторитет в математическата балистика и балистичните ракети.

— Ето значи защо е бил принуден да дезертира при руснаците — промърмори Графа.

— Не е дезертирал — възпротиви се Рейнолдс решително, — така мислят по света, но всички грешат.

— Сигурен ли сте в това? — попита Янчи и се наведе напред на стола си.

— Разбира се, чуйте. По повод отстъпничеството на някакъв британски учен, старият Дженингс се изказал доста остро и неразумно в негова защита. Той осъдил остарелия национализъм и заявил, че всеки човек има правото да живее и да действа съобразно разума, съвестта и идеалите си. Почти незабавно, както и очаквахме, с него се свързали руснаците. Той се противопоставил на предложението им и ги пратил да си вървят в Москва по дяволите. Казал им, че не харесва и техния национализъм. Говорил съвсем общо, не се ангажирал с нищо.

— Как може да сте сигурни в това?

— Сигурни сме, защото имаме запис на целия разговор. Бяхме опасали цялата къща със съответните устройства. По обясними причини никога не извадихме записа на бял свят. А когато Дженингс премина при руснаците, беше вече твърде късно, никой нямаше да ни повярва.

— Очевидно — промърмори Янчи, — след като сте направили записа вие сте махнали „кучето пазач“, успокоили сте се.

— Така беше — потвърди Рейнолдс, — но това какво значение има? Заехме погрешна позиция. По-малко от два месеца след разговора на професора с руския агент, госпожа Дженингс и нейният 16-годишен син Браян (професорът се е оженил твърде късно) заминали в Швейцария на почивка. Дженингс трябвало по-късно да отиде при тях, защото в последната минута бил ангажиран с важни задачи. Оставил ги да пътуват сами с намерение да се присъедини към тях след два-три

дни в хотела в Цюрих. Когато пристигнал там, жена му и синът му били заминали.

— Отвлечени, разбира се — каза Янчи бавно, — швейцарско-австрийската граница не е бариера за оня, който е решен на всичко. Най-вероятно е да са използвали лодка през нощта.

— Така предполагаме и ние — кимна Рейнолдс, — през езерото Констанс. Както и да е. Сигурното е, че минута след като Дженингс пристигнал в хотела, те са влезли във връзка с него. Казали му какво се е случило. Няма съмнение, че са го предупредили какво би могло да се случи с жена му и сина му, ако не ги последва незабавно отвъд „желязната завеса.“ Дженингс може да е грохнал старец, но съвсем не е луд, знае на какво са способни тези хора и затова тръгнал незабавно. И разбира се сега вие си го искате обратно.

— Да, искаме да си го върнем. Затова сега съм тук. Янчи се усмихна неопределено:

— Интересно е да се научи точно какво предлагате, за да го спасите, господин Рейнолдс. Предполагам, че без жена си — и сина си той няма да тръгне. Трима души, господин Рейнолдс! Възрастен мъж, жена и младеж на хиляди мили от Москва, сред дълбок сняг, затрупал степите. Задачата ви е неизпълнима.

— Не са трима души, Янчи, само един — професорът. И аз изобщо няма да ходя в Москва за него. Той не е на повече от две мили от мястото, където сме сега, в самата Будапеща.

Янчи дори не направи усилие да прикрие учудването си. — Тук? Сигурен ли сте в това, господин Рейнолдс?

— Полковник Макинтош беше сигурен и затова ме изпрати.

— Е, щом е така, щом Дженингс трябва да е тук, значи е тук. — Янчи се размърда на стола и погледна към Графа. — Чул ли си нещо по този въпрос?

— Нито дума. Никой в службата не знае за това. Сигурен съм, мога да се закълна.

— Целият свят ще го научи следващата седмица — каза Рейнолдс и гласът му прозвуча спокойно и убедено. — Когато Международната научна конференция се открие тук, в понеделник. Първият доклад ще бъде прочетен от професор Дженингс. Всичко е подредено така, че той да бъде звездата на представлението. Това ще е най-големият пропаганден триумф на годината за комунистите.

— Да, разбирам — Янчи побарабани с пръсти по бюрото, след това погледна остро към Рейнолдс. — Казахте, че ви трябва само професорът и него ще се опитате да измъкнете от страната.

Рейнолдс кимна, без да каже нищо.

— Само професора! — Янчи го изгледа продължително. — Бог ни гледа отгоре, човече! Давате ли си сметка какво ще се случи с жена му и сина му? Уверявам ви, господин Рейнолдс, ако очаквате нашата помощ...

Рейнолдс вдигна ръка, за да предвари нови въпроси:

— Госпожа Дженингс е вече в Лондон. Преди около десет седмици се разболяла сериозно. Професорът настоял да я пуснат да се лекува в една лондонска клиника и успял да се наложи. Комунистите се съгласили да изпълнят желанието му. Разбирате, че в случая не биха помогнали никакви форми на насилие, а да се изтезава човек от калибъра на професора, без това да се отрази на работата му, очевидно е невъзможно. Той категорично отхвърлил да работи за тях, докато не се изпълни желанието му.

— Трябва да е истински мъж, твърд човек — поклати глава Графа в израз на възхищение.

— Той олицетворява самия терор, когато нещо не е както на него му се иска — усмихна се Рейнолдс. — Но в случая е постигнал своето, защото руснаците не са могли да си позволят да го загубят. Известният специалист по балистика трябвало да продължи да работи. Двата коза били у тях — Дженингс и синът му в Русия. Били убедени, че госпожа Дженингс непременно ще се върне. — Настояли всичко да стане при изключителна секретност. Всъщност в Англия дори хирургът, който е трябвало да и направи две операции, не знае коя е. За присъствието и знаят някои нейни роднини, но те пазят тайна. Разбира се, нашите служби научиха своевременно.

— Тя възстановява ли се?

— Беше на крачка от гроба, но и се размина, сега се възстановява бързо и ще оздравее.

— Старият професор сигурно е доволен — промърмори Янчи, — значи жена му скоро ще се върне в Русия.

— Съпругата му никога няма да се върне отново в Русия — каза Рейнолдс откровено. — И Дженингс няма никакви причини да е доволен, той и сега мисли, че жена му е тежко болна, че надеждата да

оживее е съвсем малка и положението и бързо се влошава. Той мисли така, защото организирахме така да му предадат.

— Какво? Какво имате предвид? Защо сте постъпили така? — Янчи скочи на крака и повехналите му сиви очи погледнаха строго и с отвращение. Такова чувство прозвуча и в гласа му. — Боже господи, господин Рейнолдс, що за нечовешко, жестоко поведение е това! Защо сте съобщили на стария човек, че жена му умира?

— Нашите хора се нуждаят от него у дома. Безкрайно им е необходим. Нашите учени закъсаха, напълно са блокирали — проектът, по който работят, около три месеца вече е в застой. Убедени са, че Дженингс е единственият човек, който може да им проправи път, да придвижи работата.

— Значи заради това сте предприели такава отчаяна постъпка?

— Въпросът е на живот и смърт, Янчи — прекъсна го Рейнолдс категорично. — Буквално на живот и смърт. Проектът е за милиони. Дженингс трябва да бъде заведен у дома и затова ще използваме всички възможни средства, за да докараме работата до край.

— И вие смятате това за етично, Рейнолдс? Мислите, че целта оправдава средствата?

— Как аз гледам на тези неща няма никакво значение, по дяволите! — рече Рейнолдс безразлично. — Доводи „за“ и „против“ могат да се направят най-различни, но не е моя работа да го върша. Единственото нещо, което ме засяга, е, че ми е възложена задача, която трябва да изпълня. И, ако е възможно, на всяка цена. Няма да се поколебая да действам, за да си свърша работата.

— Безпощаден и опасен човек — промърмори Графа, — казах ви, убиец, но се е случило така, че действа на страната на закона.

— Да, ако смятате така — каза Рейнолдс, без да помръдне. — Има и още нещо. Както много други изключителни хора, Дженингс е твърде наивен, не вижда по-дапече от носа си, щом става дума за нещо извън специалността му. Госпожа Дженингс ми разказа че руснаците са го уверили, че проектът трябва да доведе до резултати, които ще се използват изключително за мирни цели. Дженингс повярвал на това, той е пацифист до дън душа. Така, че...

— Всички добри учени са пацифисти по душа — прекъсна го Янчи, който отново седна на мястото си, но очите му все още гледаха

недоверчиво и малко враждебно. — Всичките добри хора, където и да живеят по света, са пацифисти по душа.

— Не го отричам, казвам само, че Дженингс е в такова състояние, че ще работи за руснаците с всички сили, защото мисли, че служи на мира. Убеден е, че собствената му страна е за войната. Това създава допълнителни затруднения да го върнем у дома. Така че дори и да не искаме, просто се налага да използваме всяка възможност, която ни се появи.

— И разбира се съдбата на младежа, сина на професора, ви е безразлична? — Графа размаха ръце във въздуха. — Няма значение какъв ще е резултатът.

— Браян, синът на професора, е бил в Познан вчера целия ден на някакво изложение или нещо друго по линия на младежките организации — прекъсна го Рейнолдс. — Двама души го следят от момента, когато е пристигнал там. Утре след обед, тоест днес, ще бъде в Щечин, след 24 часа ще го измъкнат и ще бъде в Швеция.

— А, значи така! Но вие сте твърде самоуверен, Рейнолдс, не ви ли се струва, че подценявате наблюдението на руските служби? — Графа го погледна замислено над ръба на чашата си, пълна с бренди. — Известни са много случаи, когато агенти са се проваляли.

— Тези двамата никога няма да се провалят, те са най-добрите в Европа. И капка съмнение няма, че Браян Дженингс утре ще бъде в Швеция. Условният сигнал, че това е изпълнено, ще получа от Лондон по редовните европейски съобщителни средства. Тогава, и едва тогава, ще се свържа с Дженингс.

— Тъй — кимна Графа, — значи все пак и във вас имало някаква човечност.

— Човечност! — Гласът на Янчи прозвуча твърде студено, почти презрително. — Още един начин да се принуди стария човек да върви по волята ви. Вашите хора, Рейнолдс, много добре знаят, че ако оставите момчето да загине в Русия, Дженингс изобщо няма да си помръдне пръста да работи отново за вас.

Графа запали поредната цигара от безкрайната поредица, палени една от друга.

— Възможно е да постъпваме твърде сурово, възможно е преди всичко интересът ни да ни подтиква да действаме така, но в случая той е ръка за ръка с хуманността...

— Ами какво ще правите, ако Дженингс отклони предложението ви и откаже?

— Тогава ще го заставим против волята му и ще тръгне.

— Великолепно! Съвършено великолепно! — Графа се усмихна малко накриво. — Много хубава картинка, само за „Правда“! Нашите приятели тук се намесват, измъкват Дженингс през границата, отвличат го по дяволите и после ето ти големите заглавия: „Английски таен агент освобождава западен учен“. Кой знае какви версии ще гръмнат! Как си представяте всичко това, господин Рейнолдс?

Рейнолдс сви рамене и не каза нищо. Беше твърде обезпокоен само от смяната на атмосферата през последните пет минути, от отношението на някаква скрита враждебност към него, но беше длъжен да разкаже на Янчи всичко. Така бе настоял полковник Макинтош. А и как другояче би могъл да постъпи, трябваше да е напълно откровен, защото се нуждаеше от помощта на Янчи. Рейнолдс знаеше, че можеше да си спести много неприятности, ако бе премълчал някои неща, но, за да получи помощ, трябваше да са наясно. Нужно бе да балансира лошото настроение...

Изминаха няколко минути в мълчание, сякаш никой не смееше да наруши тишината, после Янчи и Графа се спогледаха, размениха почти незабележимо кимване. Янчи погледна право Рейнолдс и каза:

— Ако всички ваши сънародници бяха като вас, господин Рейнолдс, и пръста си нямаше да помръдна, за да помогна. Коравосърдечните, студенокръвни, безчувствени хора, за които доброто и злото, правосъдието и несправедливостта, дори и страданията са въпрос на академична незаинтересованост, са виновни за всичко. Виновни са и за страха, и за мълчанието, и за съгласието пред ужаса на варварски изтезания и убийства, за които говорите. Но аз знам, че не всички са като вас. Не бих помогнал само, за да улесня вашите учени да работят за каузата на войната. Полковник Макинтош е мой приятел, няма да съдя подбудите за действията му. Единствената причина да ви съдействам е, че един възрастен човек ще трябва да умре на чужда земя, захвърлен между чужди хора, далеч от семейството си и от онези, които обича. Ако е по силите ни да предотвратим това, ще направим всичко, което е възможно. С Божията помощ възрастният човек ще се завърне невредим у дома си.

4

С неизбежното цигаре, стиснато между зъбите и поредната неизменна руска цигара в него, Графа вдигна въпросително вежди при резкия, отчетлив звън на звънеца. Той задържа копчето натиснато, докато някакво неугледно, малко човече, небръснато и само по риза, не се показа от тясното ъгълче зад рецепцията на хотела, приспособено за почивка на нощния портиер. Той беше сънен и още търкаше зачервените си очи. Графа го изгледа с неодобрение и досада.

— Нощните портиери спят през деня — каза той като измерваше с очи човечето, смалило се още повече. В гласа му прозираше смразяваща нотка. — Управителят тук ли е? Казвай, приятелю!

— Управителят? По това време? — Нощният портиер го изгледа вече със зле прикрито високомерие и посочи най-демонстративно часовника, закачен на стената зад него. После отмести изучаващ поглед към Графа, облечен в сив костюм, за да не бие на очи, и сив балтон, реглан. На портиера му бяха нужни секунди, за да огледа новодошлите и очевидно реши да смени тона си. — Управителят спи, елате утре сутринта.

Веднага последва звук от скъсване на плат и вопъл от болка. Графа беше докопал с дясната си ръка портиера. Беше го сграбчил за ризата, която не бе издържала. Вдигнат с лекота във въздуха и проснат върху плота на рецепцията, портиерът пулеше очи от изненада. В тях се четеше панически страх.

Като по някакво чудо в свободната ръка на Графа се появи портфейла му с полицейската карта в него. Без да бърза особено, той доближи картата до очите на подплашеното човече. Като се увери, че я е видяло, разтвори дясната си ръка и го отпусна. Портиерът залитна, опита се да запази равновесие, но не успя, разпери ръце и се стовари върху полицата с прегради за писма, която беше зад гърба му.

— Съжалявам, другарю, ужасно съжалявам — заговори угоднически портиерът като облизваше изсъхналите си устни. Неволно

чупеше пръсти, за да скрие вълнението си и заекна: — Аз... аз... не можех да знам...

— Някой друг ли очакваше да се яви по това време на денонощието? — попита Графа вече малко по-меко, но настойчиво.

— Никой, другарю, никой! Наистина никой! Нали вече бяхте тук преди двайсетина минути.

— Да съм бил тук? — Графа вдигна вежди и гласът му издаде учудване, което още повече подплаши заекващия.

— Не, не разбира се, не вие, вашите хора. Аз имам предвид, че... те дойдоха...

— Зная, приятелю, аз ги изпратих — размаха ръка Графа, сякаш да го отпъди и да му попречи да каже нещо излишно. Портриерът пресече бързо фоайето. Рейнолдс стана от пейката до стената, където бе седнал, и прекоси помещението.

— Цяло представление, дори малко ме изплашихте — каза Рейнолдс.

— Такава е практиката — рече скромно Графа, — трябва да си поддържам репутацията. В такива случаи не бива да ги оставяш да гъкнат. Това не вреди, не е зле да ги постресне човек. Чухте ли го как се обръща към мен? „Другарю!“. Същински глупак... Сигурно го чухте какво каза.

— Да, очевидно вашите хора не си губят времето.

— Те са достатъчно експедитивни по свой начин, лишен от всякакво въображение — подчерта Графа. Обиколили са повече от хотелите в града тази нощ. Имат малка вероятност за успех разбира се, но все пак не могат да я пребрегнат. Вашето положение сега е двойно осигурено, тук ще сте многократно по-сигурен за безопасността си, отколкото в дома на Янчи.

Рейнолдс кимна в знак на съгласие, но не каза нищо.

Час и половина бе изминал, откакто Янчи се бе съгласил да му помогне. Заедно с Графа те бяха решили, че веднага трябва да напусне къщата. Беше твърде неудобно и много опасно, ако останеше. Неудобството бе в изолираността на дома и то в място, отдалечено от пътя. Ако тук се появеше непознат в кой да е час на денонощието, а Рейнолдс щеше да бъде принуден все някога да излезе, това щеше да привлече нечие внимание. Освен това къщата беше твърде отдалечена от центъра на града, от големите хотели в Поща, където можеше да се

очаква, че ще бъде настанен Дженингс. А най-голямото неудобство беше, че нямаше телефон и трудно щеше да се направи връзка, ако се наложеше.

Къщата беше може би и опасна, защото Янчи все повече се уверяваше, че е наблюдавана. През последните няколко дни Шандор и Имре бяха забелязали двама души поотделно, които се разхождат на отрещната страна на улицата. Не беше правдоподобно да са случайни пешеходци, защото ги бяха видели повторно.

Както всеки голям град, където са разпорежда полицията, Будапеща имаше стотици платени информатори. Вероятно тези двамата събираха фактите си, за да потвърдят подозренията си, преди да се явят в полицията и да приберат кървавите си пари. Рейнолдс беше изненадан от небрежното, почти незаинтересовано отношение на Янчи към тази явна опасност. Графа бе обяснил нещата на Рейнолдс, докато пътуваха с мерцедеса по заснежените улици към хотела на брега на Дунава. Промяната на скривалищата им поради подозрителността на съседите бе толкова честа, че бяха почти привикнали. Янчи сякаш имаше някакво шесто чувство, за да надуши отдалече кога ще става опасно, и винаги се бяха измъквали навреме. „Неприятно е, беше казал Графа, но не е чак толкова неудобно.“ Знаеха десетина свърталища почти толкова удобни, имаха си и постоянно местонаходище или главна квартира някъде в страната, което знаеха Янчи, Юлия и той самият.

Мислите на Рейнолдс бяха прекъснати от шума на отваряща се врата. Той погледна към дъното на фойето и видя някакъв забързан мъж, който го пресичаше, почти подтичвайки по паркета. Тропането на металните налчета на обувките му издаваше припряност и бързането му изглеждаше някак комично. Мъжът беше намъкнал сакото си над смачканата, набързо облечена риза. Тясното му лице изглеждаше бодро, но явно само си придаваше бодър вид, защото зад маската прозираха страх и безпокойство.

— Хиляди извинения, другарю, хиляди извинения — той стискаше ръцете си и кокалчетата му бяха побелели, сякаш го бе сполетяла голяма злочестина. После се обърна и погледна свирепо портиера, който пристъпваше бавно след него. — И аз съм сложил тук такъв недодялан глупак!

— Вие ли сте управителят? — прекъсна го Графа строго и с достойнство.

— Да, да, разбира се.

— Тогава отстранете глупака, искам да поговоря с вас поверително. — Изчака да си отиде портиерът, извади златната табакера, грижливо подбра цигара от нея, огледа я критично, напъха я с бавни, премерени движения в цигарето, извади кибрит и най-накрая запали. В това време управителят като наказан седеше пред него и наблюдаваше всяко движение.

„Чудесно представление“ — помисли Рейнолдс, без да влага каквото и да е чувство.

Управителят седеше като на тръни, беше напрегнат вътрешно, сякаш страхът му всеки момент щеше да избухне в истерия.

— Какво има, другарю? Нещо нередно ли е? — В старанието си да говори спокойно и уверено гласът му прозвуча силно и пискливо, а после спадна почти до шепот. — Ако по някакъв начин мога да помогна на тайната полиция, уверявам ви, че ще го направя с най-голямо старание.

— Ще отговаряш само на въпросите ми — каза бавно и натъртено Графа, без да повиши нито с нотка тона си. Управителят обаче сякаш се смалвяваше пред очите му. Устните му бяха стиснати и побелели от страх. — Говорили сте с моя човек преди малко.

— Да, да, преди много малко, още не бях заспал.

— Само ще отговаряш на въпросите ми — повтори Графа твърдо. — Вярвам, че няма да го повтарям повече... Запитали са те дали нямате новопристигнал, някой току-що записан и са проверили регистъра. Те естествено са оставили описание на човека, който се издирва?

— Тука е, другарю — управителят потупа сакото си, където трябваше да е вътрешният му джоб.

— И са наредили да телефонирате незабавно, ако се появи някой, който прилича на описанието.

Управителят кимна с глава.

— Забрави това — заповяда Графа, — нещата се развиха побързо от очакваното. Имаме всички основания да вярваме, че човекът, когото търсим, или е дошъл тук, или хората, с които трябва да се свърже, вече живеят тук и във всички случаи той трябва да се появи

през следващите двайсет и четири часа. — Графа пое дълбоко дим, задържа го, после го изпусна на тънка струйка като гледаше изпитателно управителя. — Това, което вече знаем със сигурност е, че през последните три месеца тук, във вашия хотел, сте дали четири пъти подслон на врагове на страната ни.

— Тук? В нашия хотел? — Управителят се бе разтреперан и побледнял като платно. — Кълна се в Бога, другарю!

— Господ? — Графа се почеса по темето. — Какъв господ? Чий господ?

Лицето на управителя беше посивяло като пепел. Какво да стори, добрият комунист никога не прави такива фатални грешки. Рейнолдс почти го съжаляваше, но знаеше какво преследва Графа — да го доведе в състояние на ужас, отстъпчивост и безразсъдно послушание. В момента това бе постигнато.

— Изплъзна ми се от езика, другарю — управителят отново заекваше, обзет от паника, краката и ръцете му явно трепереха, — уверявам ви, другарю.

— Не, нека аз те уверя — гласът на Графа прозвуча остро. — Още една такава грешка на езика и трябва да помислим дали не следва да отидеш на малко превъзпитание. Трябва да премахнем тези отживели буржоазни чувства, готовността ти да даваш подслон на хора, които са готови да унищожат родината ни, да и забият нож в гърба.

Управителят отвори уста, за да протестира, но устните му се движеха безгласно. Графа продължи и всяка негова дума звучеше сега като хладнокръвна, смъртоносна заплаха.

— Указанията ми ще бъдат да слушате, да слушате безусловно, ще те държа лично отговорен за всеки провал, където и да настъпи. Така е, приятелю, или ще слушате всичко каквото ви казвам и ще изпълнявате, или — на Черноморския канал.

— Ще направя всичко, всичко, което наредите! — управителят бе успял да възвърне гласа си. С ужаса изписан върху лицето му и с виновно прегърбените рамене той изглеждаше жалък, заслужаваше съжаление. Беше се хванал здраво за плота на рецепцията, за да може да се задържи на крака. — Всичко, другарю, ще направя, всичко каквото заповядате, кълна се.

— Давам ти последен шанс — Графа кимна към Рейнолдс, — този е един от моите хора, поразително прилича на шпионина, когото преследваме. За да се получи тази прилика, малко сме го дегизирали и сме го преоблекли. Ако застане в някой сенчест, по-тъмен ъгъл на фойето, някой ще се хване и ще отиде при него, така ще се осъществи връзката и това ще е знак за нас, тайната полиция, тогава шпионинът ще падне в ръцете ни.

Рейнолдс изгледа Графа. Само годините на професионална тренировка и натрупан опит му позволиха да запази лицето си безизразно. В себе си той се чудеше дали това не беше границата на човешката безочливост. В същото време високомерно воденият разговор очевидно беше дал резултат. Рейнолдс знаеше, че това е най-добрата надежда за безопасността му.

— Както и да е, всичко това изобщо не те засяга — продължи Графа, — сега ще ти кажа какво искам от теб, което точно трябва да изпълниш. Ще дадеш стая на приятеля ми, нека да го наричаме така — хем за удобство, хем за по-сигурно. Казва се господин Ракоши. Ще му дадеш най-хубавата стая, която имаш, с отделна баня, с изход към аварийното стълбище. Късовълнови радиоприемник, телефон, будилник, дубликат на шперца, с който се отварят всички врати на хотела, и абсолютно уединение. Никакви подслушвания на телефона на господин Ракоши от телефониста. Може да не знаеш, драги ми управителю, но ние си имаме устройство, което веднага ни показва, когато един телефонен разговор се подслушва. Никакви камериерки, никакви сервитьори на етаж, техници, водопроводчици и каквито и да са други работници и служители тук. Изобщо да не минават покрай стаята му. Храната ще му носиш самият ти. Докато господин Ракоши сам не реши да се покаже, все едно, че изобщо не съществува. Никой не трябва да подозира съществуването му. Ти също, все едно, че никога не си виждал нито него, нито мен. Всичко това ясно ли ти е? Разбра ли най-после за какво става дума?

— Да, разбира се, разбира се — управителят отговори така, сякаш бе успял да докопа като обезумял спасителната сламка, своя последен шанс. — Всичко ще бъде точно така, както казвате другарю. Съвършено точно, имате думата ми.

— Е, така е по-добре. Така ще можете да поживеете и да оберете още хиляди клиенти — каза Графа презрително. — Предупреди онзи

глупак, портиера, да не говори и ни покажи веднага стаята.

Пет-шест минути по-късно те останаха сами. Стаята на Рейнолдс не беше обширна, но бе комфортно обзаведена. Както беше поръчал Графа, имаше радиоапарат и телефон. Аварийното стълбище беше удобно разположено до банята, присъединена към стаята. Графа огледа одобрително наоколо.

— Тук ще се чувствате комфортно няколко дни — два или три, не повече. Няма да се застоявате тук, защото може да стане опасно. От опит знам, че управителят няма да се разприказва, но винаги ще се намери някой подплашен глупак или сребролюбец, който ще информира, когото трябва.

— До тук добре, какво по-нататък? — попита Рейнолдс.

— Вие трябва да се преобразите, да получите нова самоличност. Ще дремна няколко часа, след това ще се обадя на един приятел, който няма равен на себе си по тези неща. — Графа замислено почеса синкавата си, брадясала буза. — Мисля, че да сте германец ще е най-добре за вас. За предпочитане е от Рур-Дортмунд, Есен или някъде там. Много по-удобно и убедително е, отколкото австриец, уверявам ви. Контрабандната търговия между Изтока и Запада се разрасна толкова, че нещата сега се ръководят от самите началници. Швейцарските и австрийските комисионери и посредници, които уреждат сделките, не си губят времето и затова са обект на подозрение. Вие можете да бъдете доставчик на... чакайте да видим на какво. Да речем на алуминиеви и медни изделия. Ще ви дам специална книга по тези въпроси да се подготвите.

— Това разбира се са търсени ембаргови стоки.

— Естествено, драги приятелю, съществуват стотици ембаргови стоки, абсолютно забранени за износ от правителствата на Запада, но една Никарагуа, например, от доставките през „желязната завеса“ всяка година си докарва 100 — 200, ако не и повече милиона лири.

— Боже господи! — Рейнолдс беше удивен, но бързо се опомни. — Значи аз ще допринеса с моята квота за този поток?

— Това е най-доброто, което може да се измисли, момчето ми. Вашата стока е изпратена до Хамбург или до някое друго отворено пристанище с фалшиви документи, сменени между завода и

пристанището, докдето стоката е превозена с руски кораб. А може би по-просто ще е нещата да се представят, че ще минат през Франция и оттам до Чехословакия. Според спогодбата от 1921 година в междинните страни не се извършват митнически проверки на транзитните стоки. Така е най-просто, нали?

— Така е — съгласи се Рейнолдс, — но няма ли все пак опасност правителствата, които са засегнати, да се намесят?

— Правителствата? — Графа се разсмя. — Скъпи ми, Рейнолдс, когато една национална икономика е пред банкрут, правителствата започват да страдат от неизлечимо късогледство. Преди време един нарушител на закона, германски гражданин, социалистически лидер, който се казваше, да си спомня само... Венер, Херберт Венер, изпратил до правителството в Бон списък от 600 фирми — 600, драги приятелю!, активно ангажирани с контрабандна търговия.

— И какъв е бил резултатът?

— Шестстотин информатори в 600 завода били уволнени — обясни Графа накратко, — горе-долу толкова. Няма съмнение, че този Венер е знаел какво става. Бизнесът си е бизнес, печалбата — печалба. Така е в целия свят. Комунистите ще те приемат с отворени обятия, защото можеш да им доставиш онова, което те търсят. Ще помисля още малко, но сигурно ще се превърнеш в представител на някоя от големите фирми в Рур, свързани с металите.

— На някоя съществуваща фирма?

— Естествено. Няма изгледи да и навредиш. — Графа измъкна плоско метално шише от вътрешния си джоб и предложи на Рейнолдс. — Ще ми направиш ли компания?

— Благодаря, не — отговори Рейнолдс. Беше видял как Графа изпи 3/4 от бутилката с брандито само преди час, но от това нямаше никаква следа, поне външно. Феноменално беше как този мъж издържа на алкохола. Рейнолдс го наблюдаваше и разсъждаваше колко необикновен характер имаше събеседникът му. Истинска загадка. Обикновено говореше с хаплив хумор, който бързо преминаваше от шеговит към язвителен. Но в кратките моменти, когато се отпуснеше, лицето на Графа издаваше една отдалеченост, граничеща с тъга. Това беше в остър контраст с обичайното му поведение, а може би тази отчужденост и прозиращата в очите тъга бяха истинската му същност...

— Е, както желаете — Графа намери чаша в банята, върна се при Рейнолдс, наля от питието и го погълна на един дъх. — Чисто медицинска предпазна мярка, нали разбирате? Колкото по-малко изпиеете вие, толкова повече ще изпия аз и това ще бъде полезно за моето здраве... Шегата настрана, както казах — първото нещо тази сутрин ще е да оправя самоличността ви. След това ще намина към улица „Андраши“, за да разбера къде ще бъдат настанени руските делегати за конференцията. Най-вероятно е да ги разположат в „Трите корони“, където служат наши хора, но може да ги пратят и някъде другаде. Ще трябва да разузная. — Той извади хартия и химикалка и написа нещо. — Тук са имената и адресите на 7 — 8 хотела. Не може да ги настанят някъде другаде, освен в тях. Прегледайте списъка. Когато ви се обадя по телефона, ще ви се представя с чуждо име и първата му буква ще отговаря на хотела от списъка. Погледнете в него — вместо числа има букви от А до Н. Разбрахте ли? Рейнолдс кимна утвърдително.

— Междувременно ще се опитам да ви съобщя и номера на стаята на Дженингс, това ще е малко по-трудно. По телефона ще съобщя номера под формата на финансови данни, свързани с вашия експортен бизнес.

Графа прибра шишето с бренди и стана.

— Страхувам се, че това е всичко, което бих могъл да направя засега за вас, господин Рейнолдс останалото ще зависи от вас. Не мога да мина през хотела, където ще е настанен Дженингс, защото там ще са нашите хора. Освен това, предполагам, ще съм зает служебно този следобед и вечерта чак до 22 часа. Но дори и да успея да се приближа до Дженингс, това ще е безполезно, защото той ще разпознае, че съм чужденец и веднага ще стане подозрителен. Най-важно е другото. Вие сте единственият човек, който съвсем наскоро се е видял със съпругата му и ще можете да му поднесете всички факти и аргументи, за да го склоните да ви последва.

— Вие и така направихте достатъчно — увери го Рейнолдс. — На вас дължа, че съм жив и свободен да действам. Ще ми дадете допълнително и ценна информация. Аз няма да напускам стаята, докато не ми се обадите. Какво повече? Благодаря ви за всичко.

— Няма да направя нито крачка повече преди да поспя малко. След това се преобразявам в обичайния си образ и прилагам разни

тероризиращи похвати. — Графа се усмихна горчиво. — Не можете да си представите, господин Рейнолдс, какво чувство изпитва човек, когато му вярват безрезервно. Au revoir!

Рейнолдс не пропиля и секунда след като Графа си отиде. Чувстваше се ужасно уморен. Заклучи вратата на стаята, превъртя ключа, така че да не може да се избута отвън, за допълнителна сигурност подпря облегалката на един стол на дръжката на вратата. Прегледа прозорците на стаята и банята и постави различни чаши и други чупливи предмети на дръжките на прозорците, най-ефикасната алармена система срещу крадци. Това го беше проверил в практиката си. След като пъкна пистолета под възглавницата, съблече дрехите си и се мушна с благодарност и удоволствие в леглото.

Минута две само мислите му се завъртяха около последните няколко часа. Спомни си за търпеливия и внимателен Янчи, чиято философия за него беше равностойна на загадка, като я съпоставяше с невероятната жестокост на миналото му. Спомни си за дъщерята на Янчи. От нея бяха останали чифт сини очи и златноруса коса — и само толкова, нищо друго лично. Спомни си за Шандор, внимателен и любезен по свой собствен начин, както и самия Янчи, и за Имре с нервните, играещи очи.

Опита се да помисли за утре, по-скоро за днешния ден, за възможността да се срещне със стария професор. Направи опит да си представи как най-добре би могъл да проведе разговора с него, но беше твърде уморен, мислите му подскачаха и се отклоняваха от един въпрос на друг, не можеше да се съсредоточи. И всичко, за което си мислеше, се сля в една калейдоскопична картина, която постепенно се замъгли и помръкна в нищото. Заспа изтощен.

Дрезгавият звън на будилника го стресна четири часа по-късно. Събуди се с чувството, че само се е унесъл и не е успял да се наспи. Пропъди дрямката, натисна копчето на будилника, за да не звънне отново, позвъни на рецепцията да му донесат кафе, облече халата върху пижамата, запали цигара, пое чашата с кафето още на вратата, заклучи отново и сложи на ушите си слушалките, свързани с радиото.

Паролата, с която трябваше да го предупредят, че Браян е пристигнал в Швеция, щеше да бъде нарочна грешка на говорителя.

Беше уговорено, че той ще каже... „тази нощ — моля за извинение, утре вечер“. Но в предаването на ВВС на късовълновия обхват за Европа тази сутрин нямаше такъв „пропуск“. Рейнолдс свали слушалките без да почувства разочарование. Всъщност не бе очаквал толкова скоро да получи съобщението, но все пак трябваше да прослуша предаването, за да не би да го пропусне. Допи кафето и се опъна на леглото, заспа моментално, щом допря главата си до възглавницата.

Когато се събуди, часовникът показваше един часа на обед. Чувстваше се напълно отпочинал и освежен. Изми се, обръсна се и позвъни на рецепцията за обяда. След като се облече, дръпна завесата на прозореца. Стъклата бяха замръзнали от ужасния студ. Отвори крилото и студът нахлу в стаята. Времето не беше се променило, вятърът беше лек, но го пронизваше като нож през тънката риза. „Съществуват всички предпоставки, помисли той мрачно, за една идеална нощ, в която един таен агент като мен да измръзне до смърт.“ Едрите снежинки падаха мързеливо, като перца от тъмното, оловно небе. Рейнолдс потрепера и бързо затвори прозореца. Точно в този момент се почука на вратата.

Той отвори и управителят му подаде таблата с обеду, покрит със салфетка. Ако управителят се възмущаваше, че трябва да го обслужва като обикновен прислужник, това не му личеше. Напротив, беше самата вежливост и раболепие. Присъствието на бутилка меко, златисто токайско вино на таблата накара Рейнолдс да го оцени като злато. То беше достатъчно доказателство за почти фанатичното желание на управителя да се докара на тайната полиция. Рейнолдс се въздържа да му благодари, само махна с ръка, сметна, че полицията обича да получава такива малки знаци на внимание. Управителят не си тръгна веднага, повъртя се пред вратата, после бръкна в джоба си и извади плик без никакъв надпис.

— Помолиха ме да ви предам това, господин Ракоши.

— На мен? — Рейнолдс се постара в гласа му да не проличи безпокойство. Само Графа и приятелите му знаеха името, което беше приел. — Кога пристигна писмото?

— Само преди пет минути.

— Преди пет минути! — Рейнолдс се вгледа изпитателно и сурово в лицето на управителя и гласът му спадна с една октава,

прозвуча мелодраматично. Направи жест с ръка и веднага се улови колко смешен би изглеждал у дома си, ако се държи така. Но беше открил, че това се приема съвсем естествено в тази тероризирана страна. — Тогава защо не ми го донесе преди пет минути?

— Съжалявам, другарю — обясняваше управителят с треперещ глас, — вашият... вашият обед беше почти готов и аз помислих...

— На теб не ти се полага да мислиш — каза най-безцеремонно Рейнолдс и изпита неудобство, но продължи: — Следващия път, когато дойде съобщение за мен, ще ми го носиш не-за-бавно! Кой донесе това?

— Едно момиче, по-скоро една млада жена.

Опиши я.

— Трудно ще ми е да го направя, не ме бива много за това — поколеба се той, — беше облечена с дъждобран, препасан през кръста. Имаше голяма качулка, не беше висока, по-скоро дребничка, но добре сложена. Обувките...

— Лицето ѝ, идиот! Лицето ѝ!

— Качулката закриваше косите ѝ, но забелязах, че има сини очи, много сини... — Управителят се хвана за това, но гласът му секна. — Страхувам се, другарю...

Рейнолдс го прекъсна и го освободи. Беше чул главното. Описанието отговаряше достатъчно добре на дъщерята на Янчи. Първата му реакция, която изненада дори самия него, беше лек изблик на гняв за това, че е могла да рискува по този начин, но веднага си помисли колко е несправедлив. Щеше да бъде много по-опасно за Янчи, когато сигурно стотици хора познаваха, да се движи спокойно по улиците на Будапеща, а Шандор и Имре бяха очебийно съмнителни с участието си в октомврийските събития, сигурно мнозина ги помнеха. Съвсем по друг начин изглежда едно младо момиче, то не предизвиква никакво съмнение. Дори и да се стигнеше до разпити, описанието, което беше дал управителят, можеше да се прикачи на хиляди други момичета.

Рейнолдс отвори плика. Съобщението беше кратко, написано на ръка, с печатни букви.

„Нощес не идвай до дома, ще те чакам в «Белия ангел» — кафенето, между 8 и 9.“

Беше подписано само с една буква „Ю“.

Разбира се, че е от Юлия, не е от Янчи. Той не би могъл да се разхожда по улиците и да влезе в пълното с посетители кафене. Причината за промяната в уговорката да се обади в дома на Янчи след срещата си с Дженингс вероятно беше опасението, че къщата може би е под наблюдение. Можеше да е така, но можеше да има и дузина други, не по-малко основателни причини. Рейнолдс реши, че не си струва да гадае. Щеше да разбере какво точно е станало от момичето в уреченото време. Той изгори бележката в умивалника на банята и пусна водата да отмие пепелта. Когато свърши, с удоволствие се зае с превъзходния обяд, който му бе донесъл управителят.

Часовете се точеха бавно един след друг. Два часа, 3, 4 и никаква вест от Графа. Или се бе затруднил в получаването на необходимата информация, или, което беше най-вероятно, не бе намерил подходяща възможност да му я предаде. Рейнолдс кръстосваше стаята надлъж и шир, като се мъчеше да не се подава на мрачните мисли, които бяха започнали да го вълнуват. От време на време отиваше да надникне през прозореца. Снегът продължаваше безшумно да се стеле върху покривите на къщите и по улиците на тъмнеещия град. Стъмваше се рано по това време на годината. С настъпването на тъмнината Рейнолдс все повече губеше търпение. Времето напредваше, а му предстоеше да научи адреса на професора, да разговаря с него и да го убеди да премине нелегално през австрийската граница. Самият той в 9 часа трябваше да бъде в кафенето „Белия ангел“. Адреса намери в указателя, но до 9 часа не оставаше кой знае колко време и той основателно се притесняваше.

Пет часа мина без да се случи нещо особено. После 5 и половина и едва в 5 и 40 телефонът иззвъня пронизително и наруши тишината на стаята. На два скока Рейнолдс стигна до апарата и вдигна слушалката.

— Господин Бул? Господин Йохан Бул? — гласът прозвуча тихо и припряно, но нямаше никакво съмнение, че се обажда Графа.

— Моля, какво обичате? Аз съм господин Бул.

— Чудесно. Имам добри новини за вас, господин Бул. Днес след обед бях в министерството. Там много са заинтересовани от предложенията на фирмата ви, особено за валцования алуминий. Биха желали да обсъдят с вас директно дали ще приемете тяхната цена — деветдесет и пет.

— Мисля, че за моята фирма това ще е приемливо, но трябва да се обсъдят някои подробности.

— Тогава може би сделката ще се осъществи. Ще можем да поговорим спокойно по тези въпроси. Каня ви на вечеря. Ще ви бъде ли удобно да се срещнем в шест и половина?

— Приемам, ще бъда навреме за срещата, нали беше третият етаж?

— Не, вторият. До шест и половина тогава. Довиждане, господин Бул.

Връзката прекъсна и Рейнолдс сложи слушалката. Поради опасността да бъде подслушван, Графът бе говорил предпазливо и със заобикалки, но бе успял да предаде цялата необходима информация. Първата буква Б от Бул отговаряше на втория хотел от списъка и наистина се оказваше, че е „Трите корони“. Както му бе казал Графа, хотелът се обслужва и ползва изключително от полицията и нейните служби. За съжаление това усложняваше задачата и правеше изпълнението и двойно по-опасно, но сега поне знаеше къде е отседнал професорът. Рейнолдс съзнаваше много добре, че всеки човек в хотела щеше да е опасен за него. От разговора по телефона той бе разбрал, че професорът е настанен в стая 59 на втория етаж и че вечеря в 6 и половина. Можеше да се предполага, че по това време в стаята му няма да има никой. Рейнолдс погледна часовника си, нямаше време за губене. Облече палтото и завърза колана му. Нахлупи меката филцова шапка. Нави специален заглушител на автоматичния пистолет и го мушна в десния джоб на палтото. Взе два резервни пълнителя и фенерче. След това звънна на управителя по вътрешната линия и му каза, че не желае да го безпокоят в следващите четири-пет часа. Обясни му, че няма да приема посетители, писма, телефонни разговори. Като се разпореди, Рейнолдс провери дали е заключена вратата и остави лампата да свети, за да заблуди някой любопитен, който би искал да надникне през ключалката. Огледа се още веднъж

наоколо да не би да е пропуснал нещо, отвори прозореца на банята и излезе от хотела по аварийната стълба.

Нощта беше ужасно студена. Снегът, пухкав и дебел, беше дълбок до глезените. Продължаваше обилно да вали. Преди още да бе успял да измине двеста ярда, палтото и шапката му бяха побелели, колкото и земята под краката му. Беше доволен, че е студено и вали — студът щеше да обезкуражи и най-старателните кариеристи от тайната полиция да кръстосват улиците както обикновено; снегът, освен, че щеше да го обвие с анонимността на белия си саван, но и щеше да приглушава всеки шум, дори на стъпките му, до едва доловим шепот. Нощ идеална за ловеца, помисли Рейнолдс със задоволство.

Той стигна до хотел „Трите корони“ за по-малко от десетина минути. Дори в снежната тъмнина намери безпогрешно пътя, все едно, че дълги години бе живял в Будапеща. Когато пристигна, направи първия си бегъл оглед на мястото и нарочно мина на отсрещния тротоар. Хотелът беше огромен и заемаше целия квартал. Входът — въртяща се двойна остъклена врата — водеше направо във фойето и беше осветен с ярка флуоресцентна светлина. Двамата масивни униформени портиери от време на време потропваха с крака, за да отстранят снега от обувките си, и удряха ръцете си една в друга, за да се стоплят. Рейнолдс успя да зърне, че са въоръжени с пистолети и палки.

„Тези двамата са толкова портиери, колкото съм и аз“, помисли си той. Очевидно бяха от тайната полиция. В едно вече беше абсолютно сигурен: щом трябваше да влезе в хотела, това не можеше да стане през главния вход. Всичко това Рейнолдс успя да разузнае с ъгълчето на окото си, бързайки по тротоара срещу фасадата на хотела като най-обикновен гражданин, който няма търпение да се прибере на топло у дома.

След като излезе от полезрението на портиерите той ускори крачките си, зави на ъгъла и продължи да оглежда страничната фасада на сградата. Всичките прозорци на приземния етаж имаха масивни решетки. Прозорците на следващия етаж бяха точно толкова непристъпни, колкото и Луната. Оставаше само задната страна.

До служебния вход се отиваше през сводест проход, който се отваряше в средата на високата каменна стена на задната фасада на хотела. Проходът беше доста висок и широк, за да могат през него да

минават камионите на доставчиците. През прохода Рейнолдс успя да види покрития със сняг вътрешен двор — хотелът беше построен във формата на квадрат и го заграждаше. Въпреки беглия оглед, видя няколко паркирани коли на двора. Служебният вход беше в дъното. Над него беше закачен голям електрически фенер, който светеше с ярка светлина. Светлина се процеждаше и през някои от прозорците. Въпреки това вътрешният двор тънеше в полумрак. Смътно можеха да се забележат ъгловатите форми на три зигзагообразно издигащи се нагоре по фасадата аварийни стълби, предназначени за евакуация по време на пожар.

Рейнолдс стигна ъгъла на улицата, огледа се бързо, прекоси я и се упъти обратно към забелязания в стената проход. Когато се доближи до него, забави ход, нахлупи шапката си, периферията и почти покри очите му, и предпазливо надникна през отвора на прохода.

В първия момент не забеляза нищо, защото не бе свикнал с тъмнината. Той самият се намираше на много по-светло, изведнъж се почувства заслепен от яркия лъч на мощно джобно фенерче. Мигновено го обзе болезнено чувство на безизходица при мисълта, че са го открили. Тъкмо ръката му изваждаше пистолета от джоба и лъчът се хлъзна покрай него към вътрешния двор.

Зениците из очите му се разшириха отново. Отпусна успокоен пистолета и се огледа, за да разбере какво се бе случило. Един въоръжен с карабина войник от охраната на хотела правеше поредната си обиколка. Неволно лъчът на фенерчето се беше отклонил и освети Рейнолдс. За щастие в този момент войникът сигурно беше гледал настрана и не бе забелязал нарушителя.

Рейнолдс свърна в сводестия проход, направи две-три крачки и спря. Охраната се отдалечаваше от него към корпуса на сградата. Ясно виждаше войника — той минаваше покрай всяка от трите, покрити със сняг пожарни стълби, осветяваше ги с фенерче отдолу до горе и преминаваше нататък.

Като наблюдаваше как войникът старателно оглежда стълбите, на Рейнолдс му хрумна мисъл, пълна с ирония — „Този войник по-скоро пази да не би някой да излезе без разрешение от вътре навън, отколкото обратно“. От това, което по-късно му каза Графа, Рейнолдс

разбра, че голяма част от гостите на конференцията с готовност биха се възползвали от присъствието си на нея, за да изчезнат на Запад. „Твърде глупава предпазна мярка“, помисли Рейнолдс като наблюдаваше как войникът оглежда пожарните стълбища. Беше очевидно, че всеки разумен човек, предупреден от светлината на фенерчето, би могъл да слиза или да се качва по стълбата като се постарее да не оставя издайнически следи, особено докато стигне първия етаж. Винаги можеше да се издебне такъв момент, когато охраняващият е настрани от стълбите. Бяха му необходими няколко минути, за да огледа внимателно обстановката и да разбере движението на войника. Постепенно в главата му започна да узрява план за действие. Охраната се отдалечаваше най-много, когато минаваше под фенера на служебния вход. Тук войникът не спираше и започваше следващата си обиколка. Безшумно като сянка в белотата на снежната нощ, Рейнолдс се вмъкна покрай заоблените камъни на сводестия проход и едва не възкликна от изненада. Поразен, закова се на място и се притисна плътно до стената зад гърба си. С краката си, с тялото, с ръцете, които не можеше да свие, вкочанени от студа, той се притискаше здраво към лепнещите от студ камъни на стената, сякаш искаше да потъне в тях. Дори периферията на шапката му се бе прегънала и сплескала в стената зад главата му, сърцето му бавно и мъчително тупаше в гърдите.

„Ти си луд, Рейнолдс“ — каза си той наум, изтръпнал от неочакваното препятствие. „Проклет идиот, сякаш още ходиш на забавачница. За малко да им паднеш в ръцете“ — ругаеше се сам. Той благодари на Бога, че проблясъците на цигарата, която някой безгрижно пушеше само на няколко крачки от него, го бяха стреснали и предупредили за опасността. Стоеше като вкаменен, без да трепне. Сдържаше дори дъха си, за да не се издаде. Ако издадеше присъствието си, това щеше да е равнозначно на провал. Трябваше да се сети, трябваше да прецени, че унгарската тайна полиция не би организирала охраната на хотела само с един постови. Будката беше разположена в двора, непосредствено до прохода. Там имаше втори войник, който сега беше излязъл навън и пушеше, опрян на нея. Беше толкова близо, че Рейнолдс чуваше дишането му, а стъпките му върху дървения под на будката и около нея кънтяха в ушите му като тътен от буреносен облак.

Рейнолдс осъзна, че ако бе направил само още една крачка напред, или ако войникът бе обърнал глава съвсем малко по-наляво и, ако разбира се не беше такава студена, снежна нощ, той вече щеше да е загубен. Шансът поне засега оставаше на негова страна. Вторият войник от охраната, който обикаляше и все още беше наблизно, викна нещо. Другарят му се беше обърнал към него и това спаси Рейнолдс. Просто по едно щастливо стечение на обстоятелствата в момента, когато фенерчето бе осветило лицето му, вниманието на войника е било отклонено и затова не го бе видял.

Само някакви си три крачки бяха достатъчни, пресмяташе Рейнолдс трескаво. Можеше да се обърне и на няколко скока да избяга и да изчезне в тъмнината. Но тогава охраната щеше да се усъмни, сигурно щяха да вземат допълнителни мерки и да засилят бдителността на постовете. Тогава пък срещата с професор Дженингс можеше да се окаже осуетена завинаги. През ума му мина и мисълта, че може да убие и двамата от охраната. Ако се наложеше, щеше да се справи добре, в това не се съмняваше. Проблемът бяха трупите. Нямаше никаква представа как би могъл да се отърве от тях. Където и да ги потулеше наоколо, можеха да ги намерят, докато е още в хотела за разговора с професора. Представяше си каква врява щеше да се вдигне, щяха да вземат такива мерки, че той едва ли щеше да излезе жив от сградата.

Изведнъж го осени спасителна мисъл. Имаше още един начин, който даваше някакви надежди за успех. Трябваше да опита, нямаше време за протакане, всяка минута беше скъпа.

Рейнолдс извади внимателно от джоба си автоматичния пистолет. За по-голяма устойчивост го хвана здраво с двата си ръце, облегна се още по-плътнo към стената на прохода. Надяваше се, че заглушителят щеше да попречи на охраната да го забележи. Поривите на снежната виелица, която не беше спряла през целия ден, увеличаваха вероятността да остане незабелязан. Реши да действа независимо от риска. Войникът с джобното фенерче беше на около десетина стъпки разстояние. Другарят му, застанал до будката, се изкашля силно, за да прочисти гърлото си и викна нещо. Точно в този момент Рейнолдс натисна спусъка.

Глухият пукот на изтичащите от цевта газове, притъпен от заглушителя, се сля с внезапния трясък от счупения фенер над

служебния вход. Той се разби на хиляди късове, парчетата се удряха звънко в стената зад фенера, после падаха и потъваха в дебелия сняг.

До слуха на войника в будката глухият шум на изстрела трябваше да достигне за части от секундата преди звука от счупения фенер. За щастие човешкият слух е неспособен да различи два звука с толкова малка разлика във времето. По-слабият звук на заглушителя се бе слял с много по-силния трясък на счупения фенер. Войниците бяха чули всичко като един-единствен звук. И двамата се втурнаха към входа в дъното на двора, за да разберат какво се е случило. Точно на това бе разчитал Рейнолдс.

Той не бе далеч зад тях. Мина покрай будката и зави рязко надясно по пътеката, която охраняващите бяха утъпкали в дебелия, пухкав сняг при обиколките си. Достигна първото аварийно стълбище. Без да се бави нито секунда, Рейнолдс подскочи нагоре с протегнати ръце и успя да се залови за пречките, които поддържаха ръкохватките на първата платформа. В първия момент ръцете му се хлъзнаха по студения, гладък метал. Опасността да изтърве пречките, за които се бе хванал, го мобилизира, защото това можеше да се окаже фатално за изхода на акцията. Стегна отчаяно пръстите си и успя да се задържи. Когато събра отново сили, протегна дясната си ръка нагоре и успя да докопа ръкохватката. Миг по-късно се прехвърли върху първата площадка и се сви до сградата, за да остане, колкото се може незабелязан. Беше сигурен, че нито върху земята около стълбата, нито по стъпалата имаше следи, които да подсказват, че някой се е качил. Когато се прехвърляше на първата площадка, специално себе постарал да не събори натрупания върху ръба сняг. Нищо не издаваше присъствието му.

Секунди по-късно, като вземаше по две стъпала наведнъж и се стремеше да стъпва по средата на стъпалата, за да не забележат следите му отдолу, стигна втората площадка. Тук отново се сниши и се прислони до стената да не го забележат, защото чу гласовете на войниците от охраната. Те очевидно не бързаха много да се върнат при будката около прохода и разговаряха оживено помежду си. По откъслечните думи Рейнолдс разбра, че и двамата са убедени, че е виновен силният студ. И двамата не бяха склонни да се тревожат излишно за случилото се. Естествено беше да си помислят, че топлият фенер наистина се е спукал и пръснал от големия студ. Рейнолдс не бе

изненадан, беше разчитал точно на това. Очевидно изстреляният куршум бе рикоширал в твърдата гранитна стена, без да остави особени видими белези и сега лежеше и щеше да си остане някъде, необезпокояван и неоткрит още дълго време в дълбокия сняг. Ако беше на тяхно място, по всяка вероятност щеше да дойде до същото заключение. Двата мъже от охраната продължиха да се разхождат около паркираните коли. Оглеждаха двора, фасадата на хотела и от време на време осветяваха с фенерчетата си аварийните стълбища. За щастие, свит върху площадката, Рейнолдс оставаше извън обсега на светлината. Втората площадка, на която беше, отговаряше на втория етаж на хотела. Намираше се пред двойно осветена врата.

Той протегна дясната си ръка, напипа бравата и я натисна, беше заключена. Не беше и очаквал друго. Без да се бави повече, извади с голямо внимание автоматичния нож, натисна копчето съвсем леко и внимателно и острието изскочи почти безшумно. Направи го с голямо усилие, защото не чувстваше пръстите на ръцете си, вдървени от хапещия студ. Хлъзна острието на ножа между езичето на бравата и вратата и натисна. Секретната брава поддаде и секунда по-късно Рейнолдс се озова от другата страна на вратата.

Помещението беше съвсем тъмно, но пипнешком, с изучаваща, протегната напред ръка той скоро можа да разбере къде се намира. Допирът до плочки върху гладките стени, мраморният умивалник с хромирани кранове му подсказаха, че е попаднал в баня. Дръпна внимателно завесата пред вратата и помещението стана малко по-светло. Не го беше грижа за охраната долу. Какво основание за съмнение можеше да възникне, ако да се запали лампа в тази баня на хотела е точно толкова възможно, колкото и във всяка друга? Продължи огледа, ориентира се в полумрака, отиде до ключа на осветлението и го запали.

Банята беше обширна и малко старомодна. Трите и стени бяха облицовани с плочки, а на четвъртата имаше голям, масивен шкаф. Рейнолдс се задоволи само да хвърли поглед, без да го разглежда подробно. Прекоси помещението и се озова пред умивалника. Запуши канала и пусна водата, докато раковината почти не се напълни с топла вода. Тогава потопа премръзналите си ръце в нея. Това беше мъчителна, болезнена процедура за възстановяване на кръвообращението в премръзналите му ръце, но действаше бързо и

почти винаги безотказно, разбира се, ако не беше твърде късно. Рейнолдс искаше да възстанови подвижността на пръстите си, колкото може по-бързо, затова изтърпя болката, без да охне. Когато свърши, изсуши сгорещените си, зачервени ръце, извади автоматичния пистолет, изгаси лампата и внимателно откряна вратата. Изчака малко, после хвърли поглед през пролуката.

Установи, че се намира в дъното на дълъг коридор, покрит с дебела, луксозна килимена пътека, с каквато очакваше да са застлани коридорите на всеки хотел, използван от тайната полиция. От двете страни на коридора се редяха врати. Точно срещу него беше врата с номер 56, а през една — номер 57. Късметът беше го споходил и шансът го бе докарал право в крилото, където беше настанен Дженингс, а вероятно и част от останалите изтъкнати учени — участници в конференцията. Погледът му пробегна по целия коридор и, когато стигна до края, устните му се присвиха. Бързо се дръпна навътре зад вратата и я затвори безшумно зад себе си. Радостта му, че нещата се уреждат неочаквано добре за него, очевидно беше преждевременна. Не можеше да сбърка идентичността на униформената фигура на мъж, застанал в дъното на коридора, в полуразкрячен стоеж и с ръце на гърба. Стърчеше изправен и в момента гледаше навън през заскрежения прозорец. Нямаше грешка, това бе човек от вътрешната охрана на хотела. Охрана имаше навсякъде.

Рейнолдс седна на ръба на ваната, запали цигара и се опита да си представи следващите стъпки, които трябваше да предприеме. Наложително беше да побърза, но не без да обмисли нещата достатъчно. Точно сега всяка прибързаност можеше да провали всичко.

Охраната очевидно стоеше постоянно на мястото си около прозореца. Ако останеше там, явно нямаше надежда Рейнолдс да успее незабелязано да отиде до номер 59. Проблемът беше поне за малко човекът от охраната да изчезне от мястото си. Нямаше защо да опитва да се втурне към него по дългия около 120 фута^[1] коридор, не би могъл да има друг по-безумен начин за самоубийство. Друго щеше да бъде, ако пазачът приближеше към него, без да подозира нещо.

Рейнолдс се засмя тихо, загаси цигарата и бързо се изправи. Графа щеше да оцени по достойнство находчивата идея.

Рейнолдс свали шапката си, съблече палтото и сакото, махна връзката, съблече и ризата и сложи всичко в шкафа. Пусна водата във ваната и енергично натри сапунена пяна върху лицето си, докато изцяло го покри. Само очите му останаха да се виждат, така нямаше опасност да го познаят. Беше сигурен, че описанието му е разпространено и вече е известно на почти всеки полицаи в Будапеща. Като се огледа и остана доволен от вида си, Рейнолдс старателно изтри ръцете си, взе пистолета, покри го с кърпата, която бе намерил в банята, и отвори вратата. Гласът, с който викна, прозвуча тихо, но достатъчно ясно, за да се чуе чак в другия край на коридора.

Дежурният се обърна веднага. Ръцете му автоматично потърсиха оръжието, но като забеляза самотната, жестикулираща фигура на мъж по долна фланелка и с насапунисано лице в другия край на коридора, побърза да отиде и да разбере какво се е случило. Когато приближи и отвори уста, за да го заговори, Рейнолдс го предупреди с обичайния жест — пръст, поставен пред устата, да запази тишина. Така би постъпил всеки чужденец. За миг мъжът се поколеба, погледна към Рейнолдс, който ръкомахаше и му кимаше като обезумял. С няколко скока дежурният дойде при него. Гумените му подметки и дебелият килим заглушаваха напълно стъпките му. Докато се приближаваше, мъжът от охраната продължаваше да държи пистолета си готов да го използва.

— Навън на аварийното стълбище има някакъв мъж — прошепна Рейнолдс и се постара да придаде уплашен, напрегнат израз на лицето си. Докато говореше, незабелязано под прикритието на кърпата успя да прехвърли пистолета в дясната си ръка и го хвана за цевта; нямаше да стреля с него, щеше да го използва само като тежък предмет за зашеметяващ удар. — Опитва се насила да отвори вратата — продължи Рейнолдс и погледна безпомощно дежурния.

— Сигурен ли сте в това? — Гласът на мъжа прозвуча дрезгаво и гърлено. — Вие видяхте ли го?

— Видях го — прошепна Рейнолдс, разтреперан от нервна възбуда, — той не ме видя, не можа да разбере дали вътре има някой, завесата беше спусната.

Дежурният присви очи и тънките му устни се изкривиха в почти вълча усмивка, сякаш нямаше търпение да се нахвърли на жертвата. Небето само знаеше какви диви мечти за слава и повишение се въртяха в главата му. Каквито и да бяха тези мисли, те нямаха нищо общо с подозрение или предпазливост. Той грубо отстрани Рейнолдс, отвори вратата на банята и влезе, без да се оглежда. Рейнолдс го следваше по петите, захвърли кърпата и замахна с пистолета.

Той подхвана полицая, когато политна да пада и го свлече внимателно на пода. Да отвори шкафа, да извади два чаршафа, да запуши устата на изпадналия в безсъзнание, да го свърже здраво, да го пренесе и го заключи в шкафа — това отне за тренираните ръце на Рейнолдс не повече от две минути.

След още няколко минути, с шапка в ръка и с палтото, праметнато през ръката, точно както би изглеждал един гост на хотела, когато се връща в стаята си, Рейнолдс се озова пред врата № 59. Разполагаше с дузина стандартни ключове, които бе получил от управителя на хотела, където бе настанен, но за съжаление нито един от тях не можа да отвори вратата.

Рейнолдс остана неподвижен, без да знае какво да предприеме. Това беше последното нещо, което бе очаквал. Когато му даваше ключовете, управителят бе казал, че с тях може да се влезе в която и да е стая, на който и да е хотел. За съжаление в случая думите му бяха опровергани. Не можеше да рискува да насили вратата — да остане тя отворена след това не можеше и дума да става. Брава, отворена насила, не може да се затвори отново без ключ. Ако охраната придружава професора до стаята му, което можеше и да се случи, ако намереха вратата отключена, щяха незабавно да възникнат подозрения и да обърнат наопаки целия хотел. Рейнолдс отиде до съседната врата. От двете страни на коридора на всяка втора врата липсваше номер. Това бяха входовете откъм коридора на баните към всяка стая. Руснаците осигуряваха в страната си за големите учени предимства, които в другите страни се даваха на филмови звезди, аристократи и водещи общественици.

И тази врата беше заключена. Толкова дълго време коридорът на един така населен хотел не можеше да остане празен, Рейнолдс трябваше да бърза. С опитната ръка на фокусник той припряно опитваше ключ след ключ, без да успее да отключи. Щастиято отново

беше против него. Извади фенерчето, коленичи и погледна през процепа между вратата и касата. Този път щастиято беше на негова страна. Повечето от вратите на хотелите в стария континент влизат така в касите, че езичето на бравите им остава недостъпно, но в този случай не беше така. Рейнолдс извади от портфейла си гъвкаво целулоидно парче 3×2 см. В някои страни, ако у крадец-рецидивист се открие такова парче целулоид, това е достатъчно доказателство да се заведе той направо пред съдията с обвинението, че носи със себе си професионално средство за кражба. Рейнолдс плъзна целулоида между вратата и касата. Хвана дръжката, натисна я към пантите, намести целулоида зад езичето, натисна вратата и я бутна назад. Езичето се хлъзна без шум и Рейнолдс се озова зад вратата.

Банята във всичките си подробности приличаше на онази, която току-що бе напуснал. Разликата беше само в разположението на вратите. Двойният шкаф сега беше отдясно. Отвори го и видя, че от едната страна имаше полици, а от другата страна на вратата беше монтирано по цялата и дължина огледало. Затвори шкафа. Той ставаше удобно място за скривалище, но се надяваше, че няма да се наложи да го използва. Рейнолдс прекоси банята и отиде до вратата, свързваща я със спалнята. Наведе се и погледна през ключалката. Стаята беше потънала в мрак, вратата не беше заключена, натисна дръжката и тя се отвори. Лъчът на фенерчето обиколи пространството, спря се на отделни подробности. Нямаше никой. Отиде до прозореца и прегледа тежките завеси. Както бяха плътно спуснати, през тях нямаше да премине никаква светлина. Запали лампата. За всеки случай постави шапката си на дръжката на вратата, за да не би издайническа светлина да проникне през ключалката.

Рейнолдс беше опитен в претърсването, достатъчни му бяха само една-две минути задълбочено, педантично проучване на стените, картините, тавана, за да се убеди, че няма монтирана апаратура за наблюдение. След по-малко от двайсетина секунди успя да открие неизбежните микрофони, прикрити зад вентилационната решетка над прозореца. После прехвърли вниманието си към банята, тук проучването трая секунди, беше построена така, че нямаше къде да се сложат микрофони. Единственото място, където можеха да бъдат скрити, бяха умивалникът и тоалетната чиния, но там нямаше. Зад

завесата пред ваната имаше само медна ръкохватка и старомоден душ, монтиран на тавана.

В момента, когато дърпаше обратно завесата пред ваната, Рейнолдс чу стъпки, които идваха по коридора отвън. Бяха съвсем близо, дебелият килим бе заглушил приближаването им. Той притича през вратата между банята и спалнята, угаси лампата, взе си шапката и се върна веднага в банята. Бе чул, че идват двама души, те разговаряха, надяваше се, че гласовете им са попречили да чуят щракането на ключа на лампата. Вече в банята, Рейнолдс притвори вратата, като остави малка пролука. В този момент се чу шумът от отключването и професор Дженингс влезе в стаята. Непосредствено след него вървеше висок, едър мъж с кафяв костюм. Дали беше човек на тайната полиция, поставен да бди над професора или колега на Дженингс, бе невъзможно да се каже. Едно беше достатъчно ясно: те носеха със себе си бутилка и две чаши, очевидно възнамеряваха да поостанат и да поприказват.

---

[1] Фут — единица мярка за дължина в страните от Британската общност и в САЩ, равна на 30,48 см. — Бел.ред. ↑

Рейнолдс държеше пистолета в ръка. Без сам да си дава сметка, беше го измъкнал несъзнателно, с обичайния автоматизъм. Ако придружителят на Дженингс решише да прегледа банята, Рейнолдс нямаше да има време да се скрие в шкафа. Ако го разкриеха, щеше да остане без всякакъв избор — пазачът трябваше да умре или да бъде обезвреден по някакъв начин. Така обаче щеше да изгори всичките си мостове за оттегляне. В такъв случай трябваше да изчезне незабавно и едва ли щеше да му се отдаде друга такава добра възможност да се свърже с Дженингс. Стариият професор трябваше да тръгне с него още тази нощ, независимо дали искаше или не. Рейнолдс прецени като почти несъществуващи шансовете да се измъкне от „Трите корони“ със затворник, който се съпротивлява. Можеше ли да го води с пистолет през всички препятствия, докато преминат през враждебния мрак на Будапеща? Трябваше да предположи, че придружителят на Дженингс е негова охрана, това беше най-правдоподобното.

Но мъжът с професора дори не направи крачка към банята и скоро от държането му и от разговора, който поведоха с професора, се изясни, че не е негова охрана. Отношенията между Дженингс и другия мъж бяха приятелски. Разговаряха на английски по някакъв сложен технически въпрос, който Рейнолдс изобщо не успя да схване. Дженингс наричаше непознатия Йозеф, очевидно двамата бяха колеги. За момент Рейнолдс остана учуден как руснаците разрешават на двама учени, от които единият чужденец, да обменят информация насаме, но си спомни за микрофона и престана да се учудва. Мъжът с кафявия костюм приказваше повече и почти през цялото време. Това беше изненадващо, защото Харолд Дженингс имаше репутацията на общителен човек, дори много словоохотлив, което понякога стигаше до неблагоприятие. Сега, когато можеше спокойно да наблюдава разговарящите мъже през полуоткрехнатата врата, Рейнолдс забеляза, че Дженингс се бе променил много. Това беше един Дженингс съвсем различен от човека, чието лице бе запомнил от стотиците фотографии,

на които го бе виждал. Двете години в изгнание го бяха състарили поне с десет години. Изглеждаше смален, някак превит, на мястото на някогашния блестящ мъж с бели коси сега беше някакъв оплешивяващ, занемарен, възрастен човек. Лицето му беше бледо, с нездрав вид и само очите му, потънали дълбоко в набразденото от бръчки лице, не бяха загубили нищо от своя огън и властност. Рейнолдс се усмихна сам на себе си в мрака: каквото и да бяха сторили руснаците на възрастния мъж, сигурно беше, че не са успели да пречупят духа му. Това наистина трудно можеше да се постигне с човек като Дженингс, човек с характер.

Рейнолдс хвърли поглед към светеция циферблат на часовника си и усмивката му изчезна. Времето изтичаше, той трябваше колкото се може по-скоро да се види с Дженингс, трябваше да разговарят насаме. Различни идеи как да излезе от това положение преминаха през главата му, но той ги отхвърляше една след друга като неприемливи и твърде опасни. Не можеше и да чака като остави всичко на волята на случая. По всички белези мъжът с кафявия костюм беше руснак и следователно трябваше да го разглежда като противник.

Най-после реши да използва една идея, която макар и недостатъчно, но можеше да му гарантира шанс. Нямахше сигурност, че ще успее, можеше еднакво лесно както да се провали, така и да постигне целта си. Трябваше да опита, нямаше друг изход. Безшумно прекоси банята, взе парче сапун, върна се на пръсти обратно до големия шкаф, отвори вратата с голямото огледало и започна да пише със сапуна върху него.

Не ставаше както трябва, сухият сапун се хлъзгаше върху гладката повърхност и почти не оставяше следи. Рейнолдс изруга тихичко, отново се върна до умивалника, с безкрайно внимание хвана крана и го завъртя толкова, колкото да капнат няколко капки и да навлажнят достатъчно сапуна. Сега писането върху огледалото тръгна гладко — така, както бе желал. С четливи, големи, печатни букви той написа:

„ИДВАМ ОТ АНГЛИЯ. ОСВОБОДЕТЕ СЕ
ВЕДНАГА ОТ ВАШИЯ ПРИЯТЕЛ.“

След това внимателно, като се стремеше да не предизвика и най-малкия звук или проскърцване на пантите, леко отвори вратата на банята към коридора и го огледа. Беше пуст. На две крачки взе разстоянието до вратата на стаята на Дженингс и съвсем тихичко почука върху нея, сетне мигновено се върна безшумно в банята и взе фенерчето от пода.

Мъжът с кафявия костюм се бе изправил и се бе упътил към вратата, когато Рейнолдс подаде глава през полуотворената врата на банята. С пръст пред устата той предупреждаваше Дженингс да мълчи. В същото време натискаше бутона на фенерчето, което бе насочил към очите на Дженингс, за да привлече вниманието му. Цялата тази сцена се разигра за части от секундата, но трая достатъчно дълго, за да доведе до желания резултат. Професорът вдигна поглед и се загледа втренчено към вратата, където видя непознатото лице. Очевидно беше изумен и, ако не беше знакът, който му бе направил Рейнолдс, сигурно щеше да възкликне, защото едва в последния момент успя да сдържи вика си на изненада. Мъжът в кафяво отвори вратата към коридора, погледна в двете му посоки, вдигна рамене учудено, после затвори и се върна на мястото си.

— Интересно, няма никой, сигурно ни се е счуло, че някой чука. Не изглеждате добре, професоре, какво ви е?

Дженингс кимна:

— Проклетото ми главоболие, знаете как ме мъчи понякога... Няма ли никой вън?

— Никой наистина. Мога да се закълна, че наистина не изглеждате добре, професор Дженингс.

— Не, извинете ме — Дженингс се усмихна уморено и стана на крака. — Една таблетка срещу мигрената ми и малко вода мисля, че ще ме оправят.

Рейнолдс бе успял да се вмъкне в масивния шкаф и бе оставил вратата полуотворена. Щом разбра, че Дженингс влиза в банята, той побутна вратата и тя се отвори широко. Дженингс не можеше да не види огледалото с посланието върху него. Той кимна почти незабележимо, погледна към Рейнолдс и в очите му се четеше предупреждение, което трябваше да означава да е по-внимателен. Без да се спира, Дженингс отиде до умивалника. За един възрастен човек,

несвикнал с подобни неща, той се държеше удивително добре. За него това, което се случваше, сякаш беше интересно представление.

Рейнолдс схвана предупредителния поглед на професора точно и побърза тихо да затвори вратата на шкафа преди събеседникът му да влезе евентуално в банята.

— Може би ще е най-добре да извикам лекаря на хотела — каза мъжът с кафявия костюм загрижено, — може би все още е на смяна и не си е отишъл.

— Не, не — Дженингс глътна таблетката и я прекара с няколко глътки вода, — познавам тази моя дяволска мигрена по-добре от всеки лекар. Три от тези таблетки и три часа почивка при абсолютна тъмнина ще ме оправят. Наистина, ужасно съжалявам, Йозеф, разговорът ни едва започна да става истински интересен, но ще го продължим друг път, наистина те моля да ме извиниш.

— Но разбира се, разбира се — отзова се събеседникът му сърдечно и с разбиране, — починете си. Каквото и да става, трябва да сте на крак и да се чувствате добре за встъпителната си реч в понеделник.

Няколко банални изрази на симпатия, думи за сбогуване и мъжът в кафяво си отиде. Вратата на стаята се затвори шумно и мекият звук на стъпките му заглъхна в далечината.

Лицето на Дженингс изразяваше смес от възмущение, опасения и очакване. Той тъкмо се канеше да заговори, но Рейнолдс с жест го предупреди да мълчи, отиде до вратата на стаята, заключи я, направи знак на професора да го последва в банята, заключи вратата и към коридора и затвори вратата към спалнята. Извади табакерата си и я предложи на професора, просто за да спечели време.

— Кой сте вие? Какво правите в моята стая?

Гласът на професора беше тих, но рязък и строг. Въпреки това Рейнолдс не можеше да сбърка — в гласа прозираше и малко страх.

— Казвам се Майкъл Рейнолдс. — Рейнолдс всмукна от цигарата, която беше в устата му, макар че още не беше я запалил, нуждаеше се от това. — Напуснах Лондон само преди 48 часа специално за да разговарям с вас, сър.

— Тогава, по дяволите, защо трябва да разговаряме в комфорта на моята баня? — Дженингс се обърна и тъкмо си тръгваше към спалнята, когато Рейнолдс го хвана за ръката.

— Не, не в спалнята, сър — поклати глава любезно предупредително Рейнолдс, — има скрит микрофон във вентилационната решетка над прозореца ви.

— Какво? Какво има? А вие откъде знаете, млади човече? — Професорът пристъпи към Рейнолдс.

— Хвърлих един поглед наоколо преди да се върнете — каза Рейнолдс извинително, — пристигнах няколко минути преди вас.

— И за толкова малко време успяхте да откриете скрития микрофон? — каза Дженингс недоверчиво и не дотам учтиво.

— Открих го веднага, такава ми е професията, да знам къде биха могли да са скрити подобни неща.

— Разбира се, разбира се! И какво сте още? Агент от шпионажа, от контрашпионажа, проклети неща, които за мен са едно и също. Както и да е, сигурно сте от британските тайни служби?

— Ако не греша, така е по-популярно — каза Рейнолдс.

— Ами! Както всяко друго название. — Нещо като страх се долавяше у възрастния човек и това не остана скрито за Рейнолдс. Сигурно се страхуваше от него самия. Темпераментът му, за който бе чувал толкова много, изведнъж пламна ярко: — Какво искате, сър? Какво искате?

— Вас — каза Рейнолдс спокойно, — по-скоро британското правителство ви иска. Натоварен съм от правителството да ви предам най-сърдечна покана.

— Необикновено цивилизовано от страна на британското правителство, бих казал. Да, това го очаквах. Очаквам го от доста дълго време.

„Ако Дженингс беше дракон, помисли си Рейнолдс, сега всичко на десет крачки около него щеше да е изпепелено.“

— Моите уважения към британското правителство, господин Рейнолдс, само че кажете на вашите хора да се пръждосват в ада. Е, може би, когато отидат там, ще намерят някой, който да им помогне да строят своите адски машини, но във всеки случай това няма да съм аз.

— Страната ни се нуждае от вас, сър, крайно много се нуждае.

— Този зов е изключително патетичен — сега гласът на възрастния човек прозвуча открито презрително, — парола на отживял национализъм и показност. Думи, които разчитат на евтин успех, достойни за празноглавите байрактари на фалшивия патриотизъм, но

предназначени само за деца, господин Рейнолдс. Неразумните, себичните и славолюбивите са онези, които живеят изцяло за войната. Аз желая да работя само за мира на този свят.

„Хората у нас, помисли Рейнолдс, зле са оценили Дженингс и доверчивостта му, както и изтънчеността и хитростта на руската пропаганда; нещо повече, думите му приличат на далечно ехо от онова, което Янчи каза, има нещо такова“.

Той погледна Дженингс и му отвърна: — Много добре, сър, разбира се решението е предоставено изцяло на вас.

— Какво? — Дженингс беше учуден и не можеше да скрие удивлението си. — Вие приемате ли решението ми? Бихте ли го приели така лесно? Дошли сте от толкова далече...

Рейнолдс сви рамене, после добави:

— Аз съм само пратеник, доктор Дженингс.

— Пратеник? И какво ще стане, ако аз се съглася с вашето смешно предложение?

— Тогава, разбира се, ще ви придружа обратно в Англия.

— Вие ще направите това? О, господин Рейнолдс, съзнавате ли какво говорите? Представяте ли си как бихте могли да ме изведете от Будапеща, да ме прекарате през Унгария и през границата... — Гласът на Дженингс бавно затихна, докато съвсем заглъхна и, когато погледна към Рейнолдс, в очите му се четеше страх.

— Вие не сте обикновен пратеник, господин Рейнолдс — рече тихо професорът. — Хората като вас никога не са пратеници — тази внезапна мисъл сякаш порази възрастния мъж и тънка бяла линия докосна краищата на устните му. — На вас не ви е наредено да ме поканите да се завърна в Англия, заповядано ви е просто да ме отведете обратно. И не е имало нито „ако“, нито „може би“. Нали, господин Рейнолдс?

— Това не е ли малко смешно сър? — отвърна Рейнолдс спокойно. — Дори ако бях заставен да използвам принуда, а аз не съм, предполагате ли, че ще съм толкова луд да го направя? Да приемем, че реша да ви отмъкна обратно в Англия със завързани ръце и крака. Пита се тогава, дори да успее да го направя, каква ще е ползата? Няма начин да ви заставят да работите против волята си, ние не сме като ония с лозунгите в сателитните държави, които размахват знамена и си служат с тайната полиция.

— Аз и за момент не мисля, че вие директно ще използвате насилие срещу мен, за да ме върнете у дома — рече Дженингс, но някаква уплаха беше стаена в очите на този възрастен мъж, някаква загриженост и сърдечна болка. — Господин Рейнолдс, дали... дали съпругата ми е все още жива?

— Видях я два часа преди да тръгна за лондонското летище — думите на Рейнолдс прозвучаха съвсем искрено, въпреки че изобщо никога през живота си не бе виждал госпожа Дженингс, но трябваше да изиграе и тази роля. — Мисля, че се опитва да се държи.

— Искате да кажете... искате да кажете, че тя е вече в критично състояние?

Рейнолдс вдигна рамене. — Това трябва да го кажат докторите.

— За бога, човече, не ме измъчвайте! Кажете ми какво казват лекарите?

— Лекарят употреби някакъв чисто медицински термин, за да определи състоянието ѝ, който аз не разбрах, доктор Дженингс, но от разговора с доктор Батърст, нейния лекуващ лекар-хирург, узнах, че тя през цялото време е в съзнание, но изпитва малко болка и е много, много слаба. Страхувам се, че ще бъде брутално искрен, но тя може да си отиде всеки момент. Доктор Батърст каза, че е загубила всякаква воля за живот.

— Боже господи! — Дженингс се възви и с невиждащи очи се загледа през скрежасалия прозорец. Миг по-късно той се обърна. Лицето му беше изкривено, тъмните му очи бяха замъглени от сълзи. — Не мога да го повярвам, господин Рейнолдс, просто не мога, не ми се побира в главата, не е възможно. Моята Катерина винаги беше борец. Тя беше винаги...

— Вие може да не искате да го повярвате — прекъсна го Рейнолдс, гласът му прозвуча хладно и на моменти жестоко, — няма значение как се самозалъгвате, за да успокоите съвестта си, скъпоценната съвест, която ви разреши да продадете собствения си народ заради всичките тези дрънканици и голи фрази за мирното съвместно съществуване. Вие прекалено добре знаете, че съпругата ви няма за какво да живее. Мъжът и и синът и са загубени завинаги за нея зад проклетата желязна завеса.

— Как смееете да говорите така?

— Повдига ми се от вас! — изрече Рейнолдс и почувства, че му става неприятно от начина, по който е принуден да се отнася с беззащитния възрастен човек, но продължи да го смазва с думите си. — Вие стоите тук, произнасяте благородни речи и отстоявате чудесните си принципи, докато в същото време съпругата ви умира в лондонската болница; да, тя умира, доктор Дженингс, и вие я убивате, вместо да застанете до нея и да я окуражавате.

— Спрете, спрете! Спрете за Бога! — Дженингс сложи ръце на ушите си, за да не чува жестоките думи и клатеше глава като човек, който агонизира, после прекара ръка по челото си и погледна събеседника си:

— Вие сте прав, Рейнолдс, само небесата знаят колко сте прав, не издържам. Още утре ще отида при нея. — Отново поклати глава отчаяно: — Как можете да поставите човек да избира между живота на съпругата му, за която може би няма никаква надежда, и единствения му син? Положението ми е невъзможно! Аз имам син...

— Ние знаем за вашия син, доктор Дженингс, не сме толкова нехуманни, въпреки всичко. — Гласът на Рейнолдс стана внимателен и прозвуча като убедителен шепот. — Вчера Браян е бил в Познан, днес след обед трябва да е бил в Щечин, а утре сутринта ще бъде в Швеция. Нужно е само да получи потвърждение от Лондон и тогава ще можем да тръгнем. Разбира се всичко това трябва да стане през следващите 24 часа.

— Не мога да повярвам, не мога да повярвам — надежда и неверие се бореха мъчително за надмощие върху набразденото от годините лице на възрастния човек, — как можете да го кажете толкова уверено?

— Не мога да докажа нищо — рече Рейнолдс уморено. — Като се отнасям с цялото си уважение към вас, сър, мога ли да кажа какво, за Бога, в тази ситуация може да се случи с могъщия ви интелект? Вие знаете сега, че цялото правителство би желало отново да работите за него. То е наясно също, че ако се завърнете у дома, а синът ви е все още задържан в Русия, вие за нищо на света не бихте се включили в работата, а това е последното нещо, което биха искали да се случи.

Чувстваше се как Дженингс постепенно се убеждава в правотата на думите му, но трябваше полученият резултат да се затвърди. Рейнолдс виждаше как лицето на професора се изпълва с живот, как

решителността постепенно измества тревогата, грижата и страха. Облекчен, професорът можеше да се смее на глас, да се смее дори на себе си. Рейнолдс се поздравяваше с постигнатото. Следващите пет минути въпросите на професора към него заваляха един след друг и той трябваше да отговаря. Запален от надеждата, че ще види съпругата и сина си съвсем скоро, още следващите дни, Дженингс настояваше да тръгнат още същата нощ, още същия миг и Рейнолдс трябваше да го спира. Наложиха се да му обясни внимателно, че трябва първо да получат вест за бягството на Браян, че трябва да организират своето завръщане. Това незабавно върна Дженингс на земята. Той се съгласи да чака по-нататъшни указания, повтори няколко пъти на глас адреса на Янчи, докато го запомни, но се съгласи да го използва само в изключителни случаи — не се знаеше дали полицията не наблюдава дома. Най-после професорът обеща да не издава чувствата си и да продължи да се държи и да работи точно така, както и до момента.

Като промени напълно отношението си към Рейнолдс, професорът се опита да го убеди да се почерпят по чашка, но Рейнолдс учтиво отклони поканата. Беше само 7 и половина, имаше достатъчно време преди срещата в „Белия ангел“, но той вече беше се възползвал до край от благоволенieto на съдбата, нямаше защо да дърпа дявола за опашката: всеки момент пазачът, когото бе затворил в шкафа, можеше да дойде в съзнание, да започне да рити и да вдига шум; не беше изключено и началникът на охраната, ако направи проверка и открие липсата на подчинения си, да вдигне на крак подчинените си. Излишно беше да рискува. Рейнолдс излезе през прозореца на спалнята с помощта на няколко завързани един за друг чаршафа. Това му позволи да се спусне достатъчно надолу и да се хване за решетките на прозорец на приземния етаж. Още преди Дженингс да прибере чаршафите и да затвори прозореца, Рейнолдс успя да скочи тихо на земята и да изчезне като дух в мрака на снежната нощ.

Кафенето „Белия ангел“ беше на източния бряг на Дунав, откъм страната на Пеща, срещу остров Маргит. Рейнолдс премина през заскрежената, въртяща се врата, точно когато звънът на близката църковна камбана, приглушен от снега, отброи осем удара.

Контрастът между външния свят и атмосферата вътре в заведението беше невероятен. Само една стъпка през прага и ето, че снегът, студът и мракът на безлюдните, самотни будапещенски улици като по магически начин се превърнаха в топлина, светлина, весел смях, бърбиви гласове на жени и мъже, намерили тук отдушник за естествената си нужда да общуват помежду си. Сред тесните, опушени стени на малкото кафене те се опитваха да избягат, колкото и ефимерно да беше това бягство, от жестоката реалност на света отвън. Първата незабавна реакция на Рейнолдс беше изненада, почти шок, че попада в такъв оазис от цветове и светлина в неприветливата, еднообразна сивота на живота в тази полицейска държава. Реакцията му обаче беше кратка. Той бързо намери обяснение: не можеше комунистите да не са психолози и поради това не само да не забраняват, но и да насърчават посещението на подобни места. Много по-добре ще е да се събират в компании, отколкото да злословят по тъмните кътчета и да кроят заговори срещу режима. Тъй или иначе никой не би могъл да им попречи да общуват помежду си и е много по-добре това да става открито, да пият кафето си, виното и коняка под бдителните, благосклонни очи на няколко верни слуги на режима. Изключително надежден клапан, мислеше си Рейнолдс.

Той се спря непосредствено до вратата, след това тръгна навътре в помещението, без да бърза, за да може добре да огледа обстановката. На две маси, близо до входа, бяха насядали руски войници. Те се смееха шумно, пееха и удряха чашите в масата, изпаднали в добро настроение. „Безопасно е, отсъди Рейнолдс, без съмнение затова са избрали това кафене за място на срещите си. На никого не би му хрумнало на ум да търси западен шпионин в това свърталище за пиене и веселие на руските войници.“ За Рейнолдс те бяха преди всичко руснаци и заради това предпочиташе да не се мотае около масата им.

Той се отправи през залата към задната част на кафенето и я съзря веднага, беше седнала сама на малка маса за двама. Беше облечена в пристегнато с копан палто с качулка. Точно същото, което му беше описал управителят на хотела днес след обед. Качулката сега беше дръпната, а палтото разкопчано. Тя веднага го забеляза, но не му обърна внимание и остана така, без да трепне, все едно, че беше случаен, непознат за нея посетител. Рейнолдс схвана веднага знака й. Наоколо имаше доста маси с едно-две празни места и той застана така,

сякаш се колебаеше на коя от тях да седне. В това положение постоя достатъчно дълго, за да могат околните да забележат присъствието му и най-вече колебанието му в избора на място. След това приближи масата на Юлия.

— Свободно ли е? Имате ли нещо против да споделя масата ви?
— попита той.

Девојката го изгледа и обърна глава към малката празна маса в ъгъла, след това го погледна отново и подчертано се обърна — все едно, че Рейнолдс не присъстваше. Тя не каза нищо и той дочу приглушения кикот зад гърба си, когато сядаше. Приближи стола си до нейния и докато сядаше промърмори тихичко:

— Неприятности?

— Следят ме. — Сега тя отново се бе обърнала към него и лицето и се покри с маската на враждебност и лошо настроение.

„Не е глупава, помисли Рейнолдс, знае как да постъпва,“

— Тук ли е?

Незабележимо кимване, но сигурен знак.

— Къде?

— Настанил се е до вратата, до войниците.

Рейнолдс не помръдна и не обърна глава, но каза тихо:

— Опиши ми го.

— Среден ръст, кафява мушама, без шапка, тясно, слабо лице с черни мустачки. — Презрението и досадата, които бяха изписани върху лицето ѝ, бяха в почти комичен контраст с думите.

— Трябва да се освободим от него вѐн, вие първа, после аз. — Той протегна ръка, хвана я за лакътя, придърпа я към себе си и я загледа похотливо право в очите. — Опитвам се да ви хвана, всъщност аз току-що направих неуместно предложение, как ще се отнесете към него?

— Ето така — тя отдръпна назад свободната си ръка и с все сила удари плесница на Рейнолдс. Тя беше толкова шумна, че за миг спря цялата връва в кафенето и всички се заобръщаха към тях, за да видят какво става. Юлия скочи на крака, грабна чантата и ръкавиците си и вдигнала глава се упѐти към вратата, без да се оглежда нито наляво, нито надясно. Като по сигнал разговорите и смехът секнаха отново. Всички погледи сега бяха насочени към Рейнолдс.

Той повдигна ръка и предпазливо и внимателно поглади зачервената си буза. „Младата госпожица, помисли си мрачно, вложи премного реализъм в сценката.“ По лицето му се изписа негодувание, завъртя се на стола и погледна тъкмо навреме, за да види как момичето излиза през въртящата се врата, а веднага след него се надига мъжът с кафявата мушама, седял до момента съвсем незабележимо на масата. Вратата още не бе спряла да се върти, когато той подхвърли някакви пари на масата и излезе от кафенето.

Рейнолдс скочи на крака, също като човек, който очевидно е решил да напусне незабавно мястото, където се е почувствал неудобно, защото са го унизили, Рейнолдс знаеше, че всички гледаха към него и когато вдигна яката на палтото си и нахлупи периферията на шапката си надолу, възобновеният преди малко шум от приказки и смях отново секна. Точно, когато беше при вратата, един як, плещест руски войник с лице, зачервено от смях и пиене, се надигна също от мястото си, каза нещо на Рейнолдс, потупа го по гърба доста здраво, достатъчно, за да отведе нищо неподозиращия Рейнолдс до бара. Постъпката беше чисто по руски, войникът така изразяваше съчувствието си към нето. Рейнолдс не знаеше как да реагира в тази обстановка, но вътрешно кипеше от яд. Задоволи се само с една гримаса, която изразяваше едновременно яд и глуповато хилене. Така му се струваше, че реагира най-безопасно. После отстъпи пъргаво назад и се измете преди още веселякът да е подновил съчувствието си.

Сега снегът навън валеше съвсем леко. Не му беше никак трудно да забележи пред себе си момичето и мъжа. Те вървяха бавно един зад друг по левия тротоар на улицата. Рейнолдс побърза, за да не изпусне от погледа си мъжа. Изминаха двеста ярда, стигнаха някакъв ъгъл и Юлия се подслони в трамвайната спирка, зад която имаше магазини. Преследвачът като сянка се плъзна тихо в един вход зад спирката, Рейнолдс мина покрай него и се присъедини към момичето в остъклената спирка.

— Той е зад нас във входа — прошушна едва чуто Рейнолдс, — мислите ли, че сте в състояние да се преборите отчаяно за вашата чест?

— Мога — тя нервно погледна зад гърба си, — но трябва да бъдем много внимателни, той е от тайната полиция, сигурна съм, а те всички са опасни хора.

— Опасни, глупости! — изтърси Рейнолдс грубо, после произнесе вече съвсем високо: — Пред нас е цялата нощ! — Погледна я замислено, сетне вдигна ръце и я хвана за реверите на палтото: — Сега ще те удуша, така мисля. Няма защо да викаш за помощ, защото сме сами, ще си правим компания, нали?

Агентът съзря сенките им през стъклото, видя как мъжът и жената излизат, залитайки, от спирката. Жената отчаяно се отбраняваше и се опитваше да се отскубне от ръцете му, които стискаха гърлото ѝ. Агентът не можеше да се колебае повече. Притича с леки, безшумни стъпки през снега с високо вдигнат пистолет в дясната ръка, готов да действа с него, но изведнъж безшумно се свлече, щом Рейнолдс, предупреден от възгласа на момичето, се извърна в последния момент и с лакът го удари в слънчевия сплит. В мига, когато агентът се сгромолясваше, Рейнолдс стовари саблен удар с ръба на ръката си по врата му. Бяха му достатъчни няколко секунди, за да вземе палката — брезентов маркуч, пълен с оловни сачми, и да напъха мъжа в трамвайната спирка. После хвана момичето за ръка и го поведе по улицата.

Юлия трепереше силно и Рейнолдс я загледа изненадан в почти пълната тъмнина в будката на нощния пазач. В тясното пространство, където се бяха подслонили от снега и от студения, режещ вятър, те се чувстваха доста комфортно. Дори през палтото той усещаше топлината на раменете ѝ, опрени до неговите. Протегна ръка към нейната, но Юлия я отдръпна като опарена. Когато преди десет минути се приютиха тук, тя беше свалила ръкавиците си, за да разтрие премръзналите си ръце.

— Какво става? Какво ви е? — Гласът на Рейнолдс прозвуча загрижено. — Замръзнахте ли?

— Не знам, а да... знам. Не ми е студено — тя отново потръпна, — това е заради вас. Вие сте толкова безчовечен. Винаги съм се страхувала от хора, които са жестоки и безчовечни.

— Страхувате се от мен? — Гласът на Рейнолдс прозвуча недоверчиво и изненадано. — Мое скъпо дете, няма да позволя и косъм да падне от главата ти.

— Не ме наричайте дете! — извика момичето в изблик на възмущение, после спокойно, с тих глас добави: — Зная, че няма да ми направите нищо лошо.

— Тогава какво, по дяволите, предполагате, че съм в състояние да направя?

— Нищо, там е цялата работа. Вълнува ме не това, което правите, а което не правите, което не показвате. Вие не показвате чувствата си, нито интереса и отношението си към това, което ви заобикаля. О, да, вие се интересувате само от работата си, но методите, с които си служите, не ви интересуват. За вас е достатъчно единствено добре да изпълните задачата си. Графа каза, че такива като вас са само машини, автомати, програмирани да извършват определени действия, но без всякакъв признак на индивидуалност. Каза, че вие сте единственият човек, когото познава и който от нищо не може да се изплаши, а той се страхува от хора, които не се плашат. Представяте ли си Графа уплашен?

— Представям си — промълви Рейнолдс учтиво.

— И Янчи каза същото. Обясни, че вие не сте нито морален, нито неморален, че сте просто аморален, с известни условия, пробритански, антикомунистически реакции, които в самата си същност са без всякакъв смисъл. Той каза, че да убиете или не — за вас е въпрос на хладнокривно решение; че вие сте също като други стотици млади хора, каквито е срещал в НКВД, в SS или в други подобни организации; мъже, които слушат и изпълняват сляпо, които убиват, без да се замислят дали това е добро или зло. Единствената разлика, каза баща ми, е, че вие никога не убивате безпричинно, но само това е отликата.

— Имам приятели навсякъде, където съм бил — защити се Рейнолдс.

— И тук ли? Вие разбирате ли какво имам предвид? Вие завързахте и натикахте един мъж в шкафа на хотелската стая, оставихте го да се задушава там със запушена уста. Може и да се е задушил. Ударихте жестоко друг човек и го оставихте в безсъзнание да премръзне до смърт в снега. Това се случи само преди двайсетина минути. Вие...

— Първия спокойно можех да го убия, не забравяйте, че държах в ръката си пистолет със заглушител. А мислите ли, че ако вторият

беше успял да ме хлопне с палката, нямаше да ме остави да измръзна до смърт? Аз само взех палката му и не го ударих.

— Всичко това са празни думи, думи без стойност... Най-лошото е онова, което сторихте на бедния стар човек. Вас никак не ви е грижа какво ще стане, само и само да го върнете в Англия, така ли е? Той мисли, че съпругата му умира, а вие го измъчвате, въпреки че е почти обезумял от скръб, грижи и изтощение. Вие му внушавате да повярва, че ако не дойде с вас, ще бъде неин убиец. Защо господин, Рейнолдс, защо?

— Вие знаете защо. Защото аз съм гаден, противен, аморален, безчувствен автомат, по-лош от чикагски гангстер и върша всичко, което ми наредят. Вие току-що го казахте, нали?

— Дали не си хабя просто думите с вас, господин Рейнолдс? — Тонът, с който Юлия каза това, беше равен и мрачен.

— В никакъв случай — Рейнолдс се засмя в сумрака, — цяла вечер слушам гласа ви и съм сигурен, че не бихте проповядвали така искрено, ако нямаше никаква надежда да се променя.

— Присмивате ми се, нали?

— Отвратителна самонадеяност, превъзходна самонадеяност — добави Рейнолдс. — Бързо хвана ръката и и понижи глас.

— Запазете спокойствие и стойте неподвижно!

— Какво?... — Една единствена дума се отрони от устните на девойката преди Рейнолдс да сложи ръка на устата ѝ. Тя започна да се противи, но се отпусна почти веднага. Защото също беше чула скърцането на снега под нечии приближаващи се стъпки. И двамата останаха притаени и неподвижни, докато трима полицаи преминаха бавно край тях, като разговаряха оживено за нещо. Подминаха пустата тераса на кафенето малко по-нататък и изчезнаха по навятия от силния вятър път, който минаваше край голия, скован от сняг и лед бряг, продължаваше по равното и стигаше до дъбовете, ограждащи голямата поляна.

— Струва ми се казахте, че тази част на остров Маргит е почти винаги безлюдна — гласът му беше сърдит шепот, — че тук никой не идва през зимата.

— Винаги е било така — промълви момичето, — знам, че полицаяте, които охраняват по тези места, правят обиколки, но не знаех, че идват и в този край, както днес. Но Маргит си е голям, ще им

трябва доста време да го обиколят. Няма да се върнат поне още един час, в това съм сигурна, можем да сме спокойни. — Зъбите на Юлия тракаха от студ. Тя трепереше и се опитваше да измисли някакво тихо и по-безопасно място, където биха могли да поговорят на спокойствие. „Белия ангел“ беше единственото кафене в околността, където бе отворено по това време, но там не можеха да отидат. След безплодни лутания къде ли не, тя бе предложила остров Маргит. Знаеше, че част от него е забранена за посещения, а в определени часове на денонощието имаше полицейски час за движение по целия остров, но общо взето не го спазваха. Патрулиращата охрана беше съставена от обикновени полицейски сили, не от тайната полиция, а те се различаваха помежду си както тебеширът от сиренето. Рейнолдс, премръзнал от студа колкото и момичето, бе приел с готовност да отидат в барачката на пазача, заобиколена от гранитни павета, камъни и други материали за поправка на пътя. Тя му се стори идеалното място, където могат да се подслонят.

Когато се добраха до тясната барачка и се настаниха вътре, Юлия му разказа за последните събития в дома на Янчи. Двамата мъже, които бяха наблюдавали къщата така настойчиво, направили непростима грешка: само една, но последна, както се казва в такива случаи. С течение на времето те станали толкова самонадеяни, че започнали да се разхождат по тротоара пред самата къща и гаража, вместо на отсрещния.

При една от обиколките си видели вратата на гаража случайно отворена; любопитството и нахалството им стигнали до там, че влезли вътре и започнали да го оглеждат. Това била голямата им грешка, защото Шандор бил на мястото си и ги очаквал. Дали двамата са били информатори на тайната полиция или агенти, не било известно. Шандор с голяма сила, повече отколкото била нужна, така ударил главите им една в друга, че ги обезвредил за дълго време. Важното в случая е, че сега са под ключ, затворени. Всичко се случило след като Рейнолдс напуснал дома им. При новите обстоятелства е безопасно той да посети къщата, за да начертаят плана за извеждането на професора. Единственото, за което Янчи настоял, е посещението да стане по-късно през нощта. Затова се налагаше да изчакат.

На свой ред Рейнолдс разказа на Юлия онова, което му се бе случило. Сега, след като тримата полицаи се бяха отдалечили и

опасността се бе разминала, той се взираше в лицето на момичето, въпреки мрака, който цареше в барачката. Почти несъзнателно ръката и почиваше в неговата, но беше напрегната, неподатлива и непреклонна.

— Вие съвсем не сте скроена за този начин на живот, госпожице Илюрин — каза Рейнолдс спокойно, — всъщност малцина са подготвени да живеят така. Не бихте могли да продължите този начин на живот и да ме убедите, че той ви харесва.

— Да ми харесва! Мили Боже, как би могъл някой, който и да е той, да харесва такъв живот! Нищо друго освен страх, глад и репресии, а за нас специално и непрекъснато движение от място на място, винаги с озъртане да не би някой да е зад гърба ти и да се сковаваш от страх, когато диша зад теб. Да говориш това, което не мислиш, и да се смееш, когато не ти е до смях.

— Ако решите още утре можете за заминете на Запад, не е ли така?

— Да, о не, не мога, не мога, виждате ли...

— Майка ви, тази ли е причината?

— Майка ми! — Рейнолдс усети как момичето се обърна и съзря блясъка в очите му, които през мрака се взираха в него. — Майка ми е мъртва, господин Рейнолдс.

— Мъртва? — Гласът му показваше изненада. — Баща ви обясни съвсем друго.

— Зная какво ви е казал — отговори тя тихо, но уверено. — Бедният, мил Янчи, той никога няма да повярва, че мама е мъртва. Тя издъхваше, още когато я отведоха. Ако бяха я оставили, може би щеше да поживее още някой и друг ден, но дните и бяха преброени. Белият и дроб почти не действаше, не можеше да диша и се измъчваше, но Янчи не искаше да повярва, че положението и е толкова критично. Обичаше я и може би ще престане да се надява, само когато собственият му дъх спре.

— Но вие сте му казала, че вярвате някой ден майка ви да се завърне и затова я чакате.

— Да, наистина я чакам, защото съм единственият останал близък човек на Янчи на този свят. Не мога да го изоставя. Ако му кажа, че трябва да ме преведе през австрийската граница утре, той ще го направи, но за нищо на света не би рискувал живота ми с

настояването да остана тук, но лично неговият живот ще загуби всякакъв смисъл. Затова му повтарям непрекъснато, че чакам майка си.

— Разбирам — Рейнолдс не знаеше какво да каже. Чудеше се дали той самият би могъл да постъпи като това момиче, ако изживяваше това, което тя преживяваше сега. Спомни си нещо — защо Янчи изглеждаше безразличен към съдбата на съпругата си. — Баща ви потърси ли майка ви, когато я задържаха?

— Не мислете, че е стоял със скръстени ръце. Той винаги създава впечатление у околните, че се е примирил, сама не знам защо външно нещата изглеждат така — тя поспря за миг, за да поеме дъх, и сетне продължи: — Няма да повярвате и никой не би повярвал, но това, което ще ви кажа, е самата истина. В Унгария има 9 концентрационни лагера, а през последните 11 месеца Янчи постъпи така, че да попадне в 5 от тях, само и само да разбере дали мама не е там. — Попадаше, успяваше да излезе, това е нещо почти невероятно, нали?

— Наистина изглежда съвсем невероятно — повтори като ехо Рейнолдс, в гласа му прозвуча озадаченост.

— Освен това Янчи обиколи около хиляда, какво казвам, повече от хиляда колективни стопанства — по-точно онова, което наричахме колективни стопанства през октомврийските събития. Не можа да я открие. Никога няма да я намери, но ще продължи да я търси. Няма да спре да разпитва, но никога няма да я намери.

Нещо в гласа на момичето привлече вниманието на Рейнолдс. Той повдигна внимателно ръка и докосна лицето ѝ. Страните и бяха мокри, но тя не помръдна, не бе усетила докосването му, толкова беше потънала в мислите си.

— Казах ви, че този живот не е за вас, госпожице Илюрин.

— Юлия, наричайте ме просто Юлия, не трябва да произнасяте името Илюрин. Не трябва дори да си помисляте за него... Защо ви споделям всичките тези неща?

— Не знам, но ми разкажете още, разкажете ми още нещо за Янчи, за него знам малко, съвсем малко.

— Какво бих могла да ви разкажа? Казвате, че знаете съвсем малко, но това е всичко, което самата аз знам за баща си. Той никога не говори за това, което е преживял. Дори самият той не би могъл да каже защо не иска да говори за миналото. Мисля, че се бори само за мира и прави всичко за да има мир. Готов е да помогне на всеки, който сам не

може да си помогне. Мисля, че спомените го измъчват. Загубил е толкова много.

Рейнолдс не каза нищо и след малко момичето продължи:

— Бащата на Янчи бил комунистически лидер в Украйна, бил добър комунист и много добър човек. Имало е не малко такива хора, господин Рейнолдс. През 1938 година практически почти всички комунистически лидери в Украйна загинали от мъченията в килиите на тайната полиция в Киев. Баща ми е бил сред арестуваните. Тогава започнало всичко. Нервите на Янчи не издържали, успял да убие палачите и някои съдии, но много били нахвърлилите се върху него. Изпратили го в Сибир. Там прекарал шест месеца в подземна килия в транзитния концентрационен лагер във Владивосток. Чакали ледовете да се стопят, за да дойде влекачът да ги откара другаде. През тези шест месеца бил изолиран, не видял дневна светлина. През цялото това време не срещнал човешка душа, подавали му храна през някакъв отвор отгоре. Той и други като него разбрали какво означава да умираш бавно — без легло, без завивки, при температура под нулата. Последния месец спрели да му дават дори вода, трябвало да пие от стопения сняг, ближел скреж по желязната врата на килията. Но Янчи оживял. Мъчителите му разбрали, че е несломим.

— Продължете, продължете — Рейнолдс стискаше ръката на момичето, но никой от двамата не осъзнаваше това. — После какво станало?

— Като оживял след този ужас, който продължил цели шест месеца, товарният кораб пристигнал и ги откарал в Колима, това е край някаква река. Никой не се връща оттам, но Янчи се върнал. — В гласа на момичето можеше да се долови страхопочитание, граничещо с благоговение, независимо, че повтаряше нещо, което сигурно е казвало много пъти. — Това били най-ужасните месеци в живота му. Не знам какво му се е случило през ония дни. Не мисля, че има останал някой жив, който да знае и да може да разкаже какво се е случило тогава. Всичко, което знам, е, че понякога нощем, на сън, лицето му побелява от ужасен кошмар и той вика: „Давай, давай!“ и „Бъистрее, бъистрее!“. Не знам какво точно означава това, но ми се струва, че така подвикват хората, когато карат шейни. Знам, че от онези времена той не може да понася техните звънци. Забелязали ли сте, че на ръцете му липсват пръсти? За ония от НКВД-то или ОГПУ тогава е било любимо

занимание — да карат затворниците да доближават ръцете си до перките на моторните им шейни... Понякога ги карали да доближават и лицата си... — Момичето отново замълча за малко и пак продължи, гласът му този път прозвуча несигурно, може би от вълнението, което го бе обзело. — Може да се каже, че Янчи е извадил късмет. Пръстите му, само пръстите му... А виждали ли сте белезите по ръцете му? Знаете ли от какво са те, господин Рейнолдс?

Рейнолдс поклати глава в мрака и момичето изглежда усети движението, защото продължи:

— Вълците, господин Рейнолдс, вълци, полудели от глад. Пазачите ги ловили с капани, държали ги гладни, след това пускали вълк и човек в един и същи трап, човека с голи ръце. Янчи разполагал само с ръцете си, без никакво оръжие. По лицето му, по цялото му тяло има много такива белези.

— Това не е възможно, не е възможно! — възмути се тихо Рейнолдс, като човек, който се опитва да се самоубеди, че макар нещо да е съществувало, не би трябвало да е вярно.

— На Колима всичко е било възможно и това не е най-лошото, което е могло да се случи на баща ми. Преживял е и други неща, ужасяващи, животински, които биха накарали всеки да оскотее, но той никога не ми е разказвал за изживяното.

— А белезите върху дланите не са ли от разпъване на кръст?

— Не са белези от разпъване. Всичките библейски картини са погрешни. Човек не би могъл да бъде прикован на дланите си... Янчи е преживял нещо ужасно, не знам какво е било, но така е успял да се измъкне от тайгата, от дълбоката гора, посред зима. Били го приковали към две дървета, които растели едно до друго, и го оставили там. Дрехите му били разкъсани. Не знам защо са постъпили така жестоко с него. Ужасният студ и кръвожадните вълци са щели да го ликвидират набързо...

— Избягал, Господ знае как е успял, но избягал и напуснал Колима. Вървял и се крил дълго време. Всичките му пръсти пострадали, така получил белезите си, пострадали и краката му... Видели сте как накуцва, когато върви.

— Да — Рейнолдс си спомни странната походка на Янчи. Помисли си за лицето му, което беше безкрайно великодушно и търпеливо, и се опита да съпостави това лице с преживяното от Янчи,

но бездната беше огромна, въображението му не можеше да си представи как е възможно да преживее всичко това и да остане толкова великодушен. — Не бих повярвал, че може да има такъв човек, Юлия. Да преживее толкова много... Той наистина е несломим.

— И аз мисля така... Били му необходими четири месеца, за да стигне до Транссибирската железница — там, където тя пресича река Лена. И когато с последни сили успял да спре някакъв влак, той вече не бил на себе си. Останал дълго време в безсъзнание, сетне постепенно се възстановил и успял да се завърне в Украйна.

— Това било през 1941-ва. Постъпил в армията и за година стигнал чин майор. Янчи влязъл в армията по същата причина, по която мнозина от украинците се включвали — просто, за да дочакат случая, шанса да обърнат частите си срещу Червената армия. И този шанс настъпил скоро, когато германците нападнали.

Момичето отново замълча, може би да събере мислите си, след това продължи вече по-спокойно:

— Ние сега знаем, но тогава не сме знаели какво говорят руснаците пред света. А те разказвали за продължителни кръвопролитни битки, за отчаяната защита на Киев, за изпепелената земя край Днепър. Лъжи! Всичко това са лъжи! Светът трябва да научи: — ние посрещяхме германците с отворени обятия, устройхме им такова посрещане, каквото малко армии са имали. — Рейнолдс долови, че гласът и се задавя от спомените. — Поднасяхме им храна, вино, украсявахме улиците с гирлянди от цветя. Украинските полкове и дивизии масово дезертираха към германците. Янчи разказва, че такова нещо не е бивало в историята. Скоро германците имаха в армията си хиляди руснаци, които се биеха на тяхна страна под командването на съветския генерал Андрей Власов. Янчи преминал в тази армия, там стигнал чин генерал-майор и станал дясна ръка на Власов. Бил се в тази армия, докато при отстъплението на германците през 1943 година не стигнал в родния си град Виница. — Гласът ѝ, след кратка пауза, прозвуча режещо. — Точно след Виница Янчи се променил. Заклел се, че никога повече няма да воюва и да убива; и спазил клетвата си.

— Виница? — попита Рейнолдс с нарастващо любопитство. — Какво се е случило във Виница?

— Вие никога ли не сте чували за Виница?

— Никога.

— Мили Боже — въздъхна Юлия, — а аз мислех, че целият свят знае за Винаца.

— Съжалявам, никога не съм чувал, какво се е случило там?

— Не ме питайте, не ме питайте! — Рейнолдс чу разтреперания глас на момичето. — Попитайте друг, моля ви, не мен!

— Добре, добре — отзова се Рейнолдс изненадан. Той почувства как цялото и тяло се разтърсва от ридания и успокояващо я потупа по рамото. — Оставете, няма значение. Забравете, че съм ви питал.

— Благодаря ви — тя се бе успокоила, но гласът и бе приглушен. — Горедолу това е всичко, господин Рейнолдс. Янчи отишъл да посети стария си дом във Винаца, но там го чакали руснаците. Чакали го от доста дълго време. Заловили го и го зачислили в украински полк, съставен от дезертъори, които били заловени. Били без униформи, с остарели, почти негодни оръжия. Разположили ги на позиция срещу германците в истинско самоубийствено положение. Десетки хиляди украинци пострадали. Янчи бил заловен от германците — захвърлил оръжието и тръгнал направо към техните окопи. Познали го и до края на войната прекарал при генерал Власов. След войната украинската освободителна армия била разделена на малки групи. Някои от тях, не знам дали вярват или не, все още действат. Така се срещнали и с Графа. Оттогава са неразделни.

— Той нали е поляк, имам предвид Графа?

— Да, точно в Полша се срещнали.

— А кой всъщност е той, знаете ли?

Рейнолдс по-скоро почувства, отколкото видя, как момичето поклати глава.

— Само Янчи знае какъв е и откъде е Графа. Това, което за мен е ясно, че е верен приятел на баща ми, че е най-удивителната и чудесна личност, която някога съм познавала. Между тях има някаква странна, но много силна връзка. Струва ми се, че може би ги свързва пролятата кръв, която са видели. Може би ги свързва и решението повече да не убиват. Те са хора на дълга и на думата, господин Рейнолдс.

— Той наистина ли е граф?

— Да, наистина. Доколкото знам, притежава огромно състояние — езера, гори, пасбища, намират се някъде близо до границата между Източна Прусия и Литва. Мястото се нарича Аусустов. Бил се е с

германците през 1939 година, след това преминал в нелегалност, доста по-късно германците го заловили и им се сторило много забавно да накарат полския аристократ да работи принудително. Вие знаете що за работа е било, господин Рейнолдс — да разчиства развалините, да вади хиляди трупове на убити от „Щуките“ и бомбите. Заедно с други, заставени насила да вършат най-черната работа, успяват да убият тъмничарите си и да се присъединят към полската армия на съпротивата. Сигурно си спомняте за случилото се тогава — маршал Рокосовски спрял руските армии извън Варшава и оставил германците и полската съпротива да се самоизбиват в развалините на града.

Спомням си, хората разказват, че това е била най-жестоката и кръвопролитна битка в цялата война. За поляците е била истинска скотобойна, разбира се.

Мнозина са пострадали, почти всичките. Останалите, и Графа между тях, били отправени в „Аушвиц“, където били газовите камери. Германските войници от конвоя ги оставили да си вървят, никой не знаел защо, но преди това ги жигосвали. Графа има номер на ръката. Целият е в белези. Кой знае какво е преживял — тя потръпна, — сигурно е било ужасно.

— И тогава навярно е срещнал баща ви?

— Да, те и двамата били заедно с хората на Власов, но не останали за дълго. Безбройните безмислени убийства им опротивели. Това не било вече армия, а банди. Преобличали се като руснаци, спирали полски влакове, сваляли пътниците и убивали всеки, който имал членска книжка от комунистическата партия. Бандите на Власов влизали често в градовете да тършуват, отмъквали плячка, извеждали стахановците и много обикновени граждани, набедени, че служат на руснаците, и най-жестоко ги хвърляли между ледените блокове на Висла — там да намерят смъртта си. Баща ми и Графа отишли в Чехословакия и във Високите Татри се присъединили към словашките партизани.

— За тях сме чували дори в Англия — потвърди Рейнолдс, — били са най-разпалените и независими борци в Централна Европа.

— Мисля, че Янчи и Графа ще са съгласни с това мнение — каза момичето прочувствено. — Скоро те напуснали партизанските части. Словаците не били особено заинтересовани да се бият. Биели се заради самата съпротива. И когато нещата се объркали, започнали да се

сражават помежду си, нещо като гражданска война. Тогава именно Янчи и Графа дошли в Унгария. Тук са от седем години, но повече от времето са живели извън Будапеща.

— А вие откога сте тук?

— Горедолу от тогава. Едно от първите неща, което Янчи и Графа направили, е било да дойдат в Украйна за нас, да ни вземат. Преведоха ни с майка ми по доста дълъг и труден път през Карпатите и Високите Татри. За минавалия по онези места това ще прозвучи респектиращо, защото не всеки би се наел да премине по този път, но за мен това беше чудесно пътуване. Беше в разгара на лятото, слънцето блестеше. Двамата ги познаваха навсякъде, имаха приятели къде ли не. Не бях виждала майка си толкова щастлива.

— Да. Останалото знам — Рейнолдс опита да насочи разговора по-нататък. — Графа узнавал кой ще е следващият, определен да попадне в ръцете на палачите, и Янчи винаги успявал да го спаси от брадвата им. Говорил съм с дузина такива хора в Англия, спасени лично от Янчи. Странното в случая обаче е, че нито един от двамата не мрази руснаците. И двамата желаят мир. Янчи говори на тази тема убедено, агитира за мира, дори и мен се опита да убеждава.

— Казах ви — обади се момичето тихо, — че той е чудесен човек.

Минутите потекоха по-нататък в мълчание, сякаш и двамата бяха потънали в мислите си, докато Юлия изведнъж, съвсем изненадващо, не опита:

— Вие женен ли сте, господин Рейнолдс?

— Това пък защо? — Рейнолдс се сепна от внезапната промяна на темата.

— Имате ли съпруга? Или любима, или изобщо момиче? Моля ви, не казвайте „не“ и не се главоболете да се изкарвате свободен, защото сте бил суров, жесток, безнравствен и малко посредствен. Аз мисля, че вие не притежавате нито едно от тези качества.

— Защо говорите така? Аз дори не съм отворил уста да кажа нещо — запротестира Рейнолдс. — Мисля, че вие сама бихте могли да си отговорите. Пък и всеки би могъл, това не е трудно да се разбере. При моя начин на живот да имам жена е невъзможно, двете са несъвместими. Сигурен съм, че самата вие знаете това от собствения си опит.

— Зная — промълви момичето, — зная и това, че тази вечер на три пъти ме измъкнахте от... от много неприятни ситуации. Едно чудовище не би се трогнало от такива неща. Съжалявам, много съжалявам, че ви нарекох така. Доволна съм, защото още преди Янчи и Графа да са напълно сигурни във вас, се убедих, че не съм била права. Вие не можете да знаете какво представляват те двамата за мен. Много са опитни и винаги излизат прави, а аз толкова често греша, но този път преди тях доказах, че аз съм права.

— Не разбирам за какво точно говорите... — започна Рейнолдс учтиво, но не успя да завърши, защото момичето го прекъсна.

— Само да можете да видите изражението им, когато им разкажа, че сме седели съвсем сами двамата в тази барачка и че цели десет минути господин Рейнолдс ме е държал в прегръдките си — гласът и звучеше колебливо, в него скрито бликаше смях. — Вие ме прегърнахте, когато помислихте, че ще се развикам и ще стана причина да ни открият. А аз наистина щях да се развикам — добави тя. — Вашата вълча кожа е малко грапава, господин Рейнолдс.

— Боже господи! — Рейнолдс беше искрено учуден. Чак сега той си даде сметка, че ръката му почива на раменете ѝ. Усещаше допира на косите и върху почти премръзналата си, вкочанена ръка. Притеснен изрече някакво извинение и, тъкмо се канеше да махне ръката си, замръзна неподвижен. Вместо да я свали, той стисна още по-здраво раменете на момичето, приближи устни до ухото му и прошепна: — Имаме си компания, Юлия.

Рейнолдс погледна навън с крайчеца на окото си и то потвърди всичко, което необикновено тренираният му слух бе подсказал. Снегът не валеше вече и той ясно видя как трима души се прокрадваха бавно към тях. Би могъл да ги забележи поне стотина метра преди да наближат, но увлечени в разговора, бяха постъпили неразумно, бяха приспали бдителността си. За втори път тази вечер Юлия грешеше за полицаите и този път нямаше да могат да се измъкнат. Старанието да вървят тихо и предпазливо беше сигурно доказателство, че полицаите са ги открили и знаят, че са в малката барачка.

Рейнолдс нямаше време за колебание, притисна с дясната си ръка главата на Юлия, обгърна я с лявата и впи устните си в нейните. Първата инстинктивна реакция на момичето бе енергично да го отблъсне, да обърне лицето си настрана, да изтръгне тялото си от

прегръдката му, но това беше само в първия миг: сетне Юлия се отпусна и Рейнолдс разбра, че се е досетила. Беше дъщеря на баща си и се ориентираше бързо в сложната обстановка. Тя сама обви ръце около врата му.

Изминаха десетина секунди, после още толкова. Защо ли полицаите не бързаха да се намесят, помисли Рейнолдс. В какво можеха да ги обвинят? Можеше да се закълне, че ръцете и около врата му се стягаха все по-силно. От това му беше приятно, но го тревожеше неизвестността. Точно тогава прозвуча гърлен, насмешлив глас.

— За Бога, Шефан, не ме интересува какво казват хората, но младата генерация си я бива. Нищо лошо не мога да кажа за младежта. Ето, тия двамата тук са се сгушили, без да искат да знаят, че термометърът показва минус 20 градуса. Сигурно си мислят, че лежат на плажа на Балатон и ги обливат топли вълни. Не, не, не така бързо, млади човече! — Една масивна ръка се протегна в тъмнината и под светлината на джобното фенерче блъсна Рейнолдс, който залитна, но в последния момент успя да се задържи на крака.

— Какво правите тук? Не знаете ли, че по тези места е забранено да се ходи нощем?

— Зная го — промърмори Рейнолдс. Изразът на лицето му беше уплашен и едновременно изненадан. — Съжалявам, нямаше къде да отидем.

— Глупости — този път гласът на полицаия прозвуча по-дружелюбно, — когато бях на твоите години, човече, нямаше нищо по-хубаво през зимата от малките сепарета в „Белия ангел“, те хем са със завеси. На стотина метра от тука е.

Рейнолдс започна да се успокоява. Нямаше защо да се плаши от този човек, може би щеше да им се размине.

— Ние бяхме в „Белия ангел“ — каза той.

— Стига излишни приказки, покажи ми документите си! — обади се друг глас от тъмнината, който беше груб. — Имаш ли документи?

Човекът, който се криеше зад този глас, явно беше съвсем различен от другия.

— Разбира се, че имам. — Рейнолдс бръкна в джоба на палтото си. Пръстите му напипаха цевта на автоматичния пистолет. Оттук

нататък всяка секунда можеше да бъде скъпа. Колебаеше се какво да предприеме, но точно тогава първият полицаи се обади.

— Не ставай смешен, Щефан, ти наистина трябва да внимаваш с ужасните криминалета, които четеш. Да не си мислиш, че този младеж тук е западен шпионин, изпратен нелегално за да установи какво сътрудничество може да се очаква от младата будапещенска госпожичка, когато се надигне следващата революция? — Той загрухтя от смях и запляска с ръце, доволен от духовитостта си, после постепенно се успокои и възвърна сериозността си. — Освен това тоя е родом от Будапеща и е израсъл тук, както и аз. „Белия ангел“ ли каза? — попита той озадачен. — Я излезте вие двамата от там.

Те излязоха от барачката и светлината на фенерче, приближено до лицето на Рейнолдс така го заслепи, че той премигна и побърза да затвори очи.

— А, всичко е наред. Този е, за когото чухме да се разправя — добави весело полицаят, — вижте още личат белезите на пръстите и върху бузата му. Не е за чудене, че не му се ще да се върне там, не знам как ченето му е останало на мястото си. — Той премести фенерчето и освети Юлия. — Виж ти, как е могла да го направи, сякаш е боксьор — той въздъхна пресилено, сякаш се задъхваше, обърна се към Рейнолдс и размаха предупредително пръст. Гласът му прозвуча тържествуващо, с едно самодоволство, в което имаше нещо много комично; — Ти, млади човече, трябва да бъдеш по-внимателен! Красива е, но я се виж на какво си заприличал. Станал си за смях. Ако тя е толкова непреклонна на двайсетина, представяш ли си каква ще бъде като стане на 40? Да можеше да видиш жена ми! — Отново избухна в смях и махна с ръка. — Махайте се от тука, дечурлига, да не сте припарили насам! Ако ви хванем, следващия път ще ви тикнем в затвора.

Пет минути по-късно Рейнолдс и спътницата му се разделиха от другата страна на моста на брега на реката. Снегът отново бе започнал да вали. Рейнолдс погледна светещия циферблат на часовника си.

— Сега е точно 9, ще дойда у вас след три часа.

— Ще те чакаме тогава. Тъкмо ще имам достатъчно време да опиша в подробности как почти не съм ти разместила ченето и как хладнокръвната като студен лед сметачна машина ме прегърна и ме целуна цяла минута, без да ми даде да си поема дъх.

— Малко преувеличаваш, бяха трийсет секунди — запротестира Рейнолдс.

— Минута и половина най-малко — рече момичето весело, — пък и аз няма да им кажа защо го направи. Преди да им обясня какво се е случило, ще изчакам да видя какви ще станат физиономиите им.

— Разчитам на твоето милосърдие — захили се Рейнолдс, — но не забравяй да им кажеш на какво си щяла да заприличаш, когато станеш на четиресет.

— Ще им кажа — обеща Юлия. Тя беше застанала съвсем близо до него и той можа да види палавото огънче, което искреше в очите ѝ. — След всичко, което се случи помежду ни — започна тя тържествено, — сега това струва по-малко дори от едно ръкостискане — вдигна се на пръсти, за да го достигне и леко го докосна с устни по бузата. Без да каже нищо повече, тя се обърна и забързана изчезна в тъмнината. Щяла минута Рейнолдс остана загледан след нея. Когато момичето изчезна, той замислено поглади бузата си, наруга се тихичко и пое в обратна посока. Нахлупи ниско шапката — периферията и да го предпазва, да не го шиба снегът в очите.

Когато Рейнолдс се завърна в стаята си в хотела, преминал незабелязано по аварийното стълбище, беше 10 без 20. Чувстваше, че е премръзнал и прегладнял. Включи централното отопление и остана доволен, защото установи, че никой не е влизал в стаята по време на отсъствието му. Повика управителя по телефона. Нямаше оставени съобщения за него, нито някой го беше търсил по телефона. Поръча си храна и управителят побърза да го увери, че въпреки късния час с удоволствие ще уреди въпроса. Главният готвач си бил легнал, но за него щяло да бъде чест да покаже на господин Ракоши кулинарните си способности в едно, макар и импровизирано меню. Без да изрази каквато и да е благодарност за готовността да му поднесат вечеря, Рейнолдс обясни, че за него е по-важно това да стане много бързо и даде да се разбере, че кулинарните произведения биха могли да почакаат за следващия ден.

Рейнолдс изяде превъзходната храна и беше изпил доста от бутилката „Шопрони“, когато установи, че вече е 11 часа и трябва да

се приготви да тръгва. Имаше на разположение цял час до срещата, но разстоянието, което мерцедесът на Графа изминаваше за десетина минути, той щеше да измине за много повече. Надяваше се, че ще успее да намери лесно пътя до там. Рейнолдс смени ризата си, вратовръзката, чорапите и се приготви да излиза, без да подозира, че никога нямаше да види отново тази стая. Завъртя ключа на вратата, облече се топло, като за студената зимна нощ, и отново слезе по аварийното стълбище. Точно когато излезе на улицата, чу рязък телефонен звън. Звънеше се продължително и настойчиво, но Рейнолдс не му обърна внимание. Звънът можеше да идва и от която и да е друга стая. Освен неговата, имаше още най-малко сто.

Когато стигна улицата, където беше домът на Янчи, часовникът показваше няколко минути след полунощ. Въпреки бързия ход през цялото време от хотела до къщата на Янчи, Рейнолдс бе премръзнал, но доволен. Беше сигурен, че никой не бе го проследил по пътя. Оставаше само Графа да е напуснал онази казарма...

Улицата беше безлюдна, а гаражната врата — отворена. Рейнолдс сви в мрака и влезе, без да спре. Чувстваше се спокоен. Прекоси към вратата на коридора в другия край. Беше направил няколко крачки, когато гаражът се изпълни със светлина и в същия миг голямата желязна врата се затръшна зад него.

Рейнолдс застина. Държеше ръцете си настрана, за да се вижда, че са празни, после се обърна и се огледа около себе си. От всеки ъгъл на гаража се смееха предизвикателно някакви мъже с високо вдигнати яки на палтата и кипнати шапки. Всеки от тях държеше в ръце застрашително наточен към него автомат. Няма съмнение, че са от тайната полиция, помисли мрачно Рейнолдс. Наистина не можеше да греша, след като прецени недодялаността им и злобните погледи, с които го измерваха. В комунистическите страни политическата полиция често набираше своите хора от утайката на обществото. Не беше чудно, че в четиримата, които сега заплашително насочваха оръжието си към него, той виждаше някакъв скрит садизъм. Чувстваше се, че са доволни от плячката си, без да го изразяват.

Но имаше и пети човек. Беше нисък мъж, изникна от тъмнината до коридорната врата. Имаше мургаво слабо, интелигентно еврейско лице, което привлече вниманието на Рейнолдс. Непознатият извади

пистолет, направи няколко крачки, усмихна се иронично и се поклони театрално.

— Капитан Майкъл Рейнолдс от британските секретни служби, предполагам. Вие сте съвсем точен и най-искрено оценяваме това ви ценно качество. Нали знаете, ние от тайните служби не обичаме много да чакаме.

6

Без да мръдне и да каже нещо, Рейнолдс стоеше по средата на гаража. Струваше му се, че така е от цяла вечност. После постепенно успя да преодолее шока и да осъзнае горчивата реалност. Трескаво започна да прехвърля през ума си различни версии за присъствието на агентите и отсъствието на приятелите му. Откакто го бяха издебнали му се стори, че е минала цяла вечност, а не повече от петнайсетина секунди. Изненадата беше го овладяла, постепенно челюстта му увисваше все повече и повече, докато очите му се изпълниха със стаен ужас.

— Рейнолдс — промълви той. Звучите излизаха мъчително от устата му, като унгарец, който се затруднява да произнесе чуждо, непознато име. — Майкъл Рейнолдс? Аз... аз не знам какво имате предвид, другарю. Какво... какво лошо съм направил? Защо са всичките тези оръжия...? Кълна ви се, не съм направил нищо лошо, другарю, нищо. Кълна се! — Ръцете му бяха вкопчени една в друга толкова силно, че кокалчетата му побеляха, треперещият му глас издаваше страха, който го е завладял.

Двама от полицаите, които Рейнолдс виждаше, бяха свъсили чела и се поглеждаха един друг учудени. За разлика от тях по лицето на дребния еврейн нямаше и сянка от съмнение, гледаше го развеселен и явно се забавляваше.

— Амнезия ли? — попита той вежливо. — От изненадата е, приятелю, ето защо забравихте дори собственото си име. Преструвате се забележително. Хайде, направете малко усилие, малко и си припомнете. Ако не знаех вашата самоличност, без всякакво съмнение и аз, като моите хора, които не знаят кой сте, можех да се подведа и да ви повярвам. Британската шпионска служба ни оказва голямо уважение като ни е изпратила един от най-добрите си хора. Естествено е тогава, че и аз очаквах да ни изпратят най-добрия, защото става дума, как да го кажем, за възвръщането, на професор Харолд Дженингс, Щом се отнася за него, не могат да изпратят кой да е.

Рейнолдс почувства как нещо в стомаха му се преобръща, в устата му загорча. Беше дори много по-лошо от опасенията му. Щом знаеха това, те знаеха всичко, а то означаваше край. Но Рейнолдс успя да задържи на лицето си глупавото, изплашено изражение, сякаш то бе заковано върху него. Тялото му се разтресе, той изглеждаше като човек, измъчван от среднощен кошмар. Огледа се с животински страх наоколо, като пребито куче.

— Пуснете ме да си вървя, пуснете ме! — Гласът му беше писклив, почти като хленч. — Нищо не съм направил, казвам ви нищо, нищо! Аз съм добър комунист, член съм на партията. — Устата му мелеше непрекъснато, безконтролно. — Живея в Будапеща, другари, имам документи, имам членска карта, ще ви ги покажа. — Рейнолдс понечи да бръкне с ръка във вътрешния джоб на палтото, но застина от една единствена дума, с която полицейският офицер сухо и със студен, режещ глас го шибна като с камшик.

— Спри! — Рейнолдс спря ръката си почти до ревера на палтото и я пусна бавно да падне надолу като покосена.

Дребният еврей се усмихна и каза:

— Колко жалко, че няма да доживеете да се пенсионирате във вашата родна секретна служба, капитан Рейнолдс! Много жалко наистина; че няма да се върнете там. Не може да не се съжالياва, че такъв забележителен актьор, като вас, ще остане завинаги загубен за сцената и екрана. — Той погледна през рамото на Рейнолдс към мъжа, който бе затръшнал гаражната врата. — Коко, капитан Рейнолдс току-що щеше да извади пистолет или някакво друго средство за нападение, освободи го от това изкушение.

Рейнолдс чу стъпки от тежки обувки върху бетонирания под зад себе си и, преди да разбере какво става, с големи усилия успя да сподави вика от болка, защото върху гърба му, малко над бъбреците, се стовари неочакван удар. Той политна и се залюля на краката си, почувства как някой го хвана и го задържа, после като през червена мъгла, предизвикана от болката, видя как някаква тренирана ръка сръчно претърсва дрехите му и чу гласа на евреина да промърморва иронично извинение.

— Трябва да извините Коко, капитан Рейнолдс. Когато се отнася до такива работи, той е изключително директен момък, действа без заобикалки. Изглежда опитът му е подсказал, че такова недостойно

поведение независимо че е възмутително, е много по-ефикасно, когато претърсва някой задържан. — Гласът му почти неуловимо се промени: — А-а, експонат първи, най-интересният — белгийски автоматичен пистолет 6.35... И заглушител, виж, виж, такива не можеш да откриеш у нас, няма съмнение, че сте го намерили хвърлен ей така, на улицата... И никой не си го е познал, така ли е?

Рейнолдс с мъка успя да фокусира очите си. Полицейският офицер сега подхвърляше в ръка палката, която той бе взел от преследвача си по-рано тази вечер.

— Да, така мисля, така е, полковник Хидас — мъжът, когото началникът му бе нарекъл Коко, се раздвижи. Редом с Рейнолдс той изглеждаше като планина. Сега можеше да го разгледа. Повече от шест фута на ръст, с подходящо телосложение, счупен нос, който съвсем отиваше на грубото му лице. Палката бе почти потънала в огромната му, космата лапа. — На полковник Херпет е без съмнение. Ето вижте, има инициалите му тук. На приятеля ми Херпет. Откъде взехте това нещо? — озъби се той на Рейнолдс.

— Намерих го заедно с пистолета — дръпна се Рейнолдс сърдито, — в някакъв пакет на ъгъла на улица „Броди Шадор“ и...

В миг той съзря как палката описва дъга във въздуха, но бе твърде късно, за да се наведе или отмести. Ударът го запрати към стената и го размаза. Сякаш бе пиян, не успя да се задържи на крака и се хлъзна подкосен на пода. В настъпилата тишина чу как капките кръв, които се стичаха от разбитата му устна, падат на пода. Почувства дупка на мястото на един от предните си зъби.

— Хайде, стига, стига, Коко! — Полковник Хидас заговори успокоително и с укор: — Дай ми го на мен, Коко. Благодаря. Капитан Рейнолдс, сам сте си виновен, ние не знаем дали Херпет е приятел на Коко или беше негов приятел. Намерен бе на трамвайната спирка полумъртъв, там, гдето сте го оставили вие. Не се знае дали ще оживее. — Той приближи, потупа по рамото намръщения великан и продължи: — Не преценявайте погрешно нашия приятел Коко, господин Рейнолдс, той не винаги е такъв, както можете да си помислите. Той е най-големият веселяк, истински комик, какъвто не сте виждали. Коко може да е много забавен, уверявам ви. Виждал съм как колегите му се гърчат долу в килиите от интересните вариации на неговата, хм, техника.

Рейнолдс не каза нищо. Намекът за стаите за изтезания, направен между другото от полковник Хидас, му подсказваше, че той не го прави случайно. Хидас следваше предначертаната си тактика и оценяваше хитро и с остър, пронизващ поглед реакциите на Рейнолдс. Очевидно искаше да разбере доколко пленникът му ще устои на подобна линия на поведение. Хидас беше заинтересован засега да получи определени резултати. Ако установеше, че бруталността и насилието, приложени към човек като Рейнолдс, са празно, загубено време, той щеше да приложи по-изтънчени методи. Хидас изглеждаше опасен човек. Сръчен, опитен и жесток, но професионалист; нямаше и следа от садизъм, която Рейнолдс да съзре в чертите или в израза на лицето му. Хидас махна с ръка към един от своите хора.

— Върви в дъното на улицата, там има телефон, съобщи да пратят камионетка, те знаят къде съм. — Той се усмихна на Рейнолдс. — За съжаление не можахме да паркираме камионетка пред вратата, тогава можехте да се усъмните, нали капитан Рейнолдс? — Той погледна часовника си и продължи: — Камионетката ще бъде тук след десетина минути, не повече, но това време бихме могли да оползотворим по-резултатно. Капитан Рейнолдс сигурно няма да има нищо против писането, разбира се трябва да пропее първо за последните си действия, но без измислици. Заведете го отатък — обърна се полковник Хидас към един от хората си.

Поведоха го по коридора и го вкараха в някаква стая, пред някаква маса. Хидас седна срещу него и нагласи настолната лампа така, че да свети право в лицето на Рейнолдс. Той почти усещаше топлината ѝ, защото беше на не повече от два фута от нея и тя го заслепяваше.

— Първо ще пропееете, капитан Рейнолдс, след това ще запишем всяка ваша дума. Ще запишем песента за признателните потомци или най-малко за народния съд. Приказен съд ви очаква. Уклончивостта, двусмислието, лъжите няма да ви послужат за нищо. Най-добре е да си признаете и да потвърдите веднага онова, което и без това ни е известно. Така ще си запазите живота. Предпочитаме да си спестим онова, което неминуемо може да се превърне в международен скандал. Знаем всичко, капитан Рейнолдс, всичко! — Той поклати глава с жеста на човек, който наистина знае всичко и влага разбиране към съдбата му. — Кой би помислил, че вашият приятел — ей, как беше, забравих

името му — той щракна с пръсти, — онзи, niskия, тумбестия, с рамене като порта на селски хамбар, ще пропее така хубаво. А гласът му си го бива.

Хидас извади от чекмеджето пред себе си някакъв лист хартия, Рейнолдс успя само да види, че е изписан. — Не е много четливо, но е разбираемо. Писано е при такива обстоятелства, с разтреперана ръка, но ще влезе в работа. Мисля, че съдията малко ще се затрудни да го разчита, но ще послужи.

Въпреки дълбоката, пронизваща болка от разбитата уста, болка, която едва съдържаше, Рейнолдс почувства облекчение. Самочувствието му се приповдигна. Сега знаеше, че никой от приятелите му не го е предал, защото полицията не бе хванала никого от тях. Работата бе дело на оня, който най-отблизо бе успял да хвърли едно око на Янчи и неговите хора, вероятно информатор, държал под обзор гаража... В казаното от Хидас имаше много неясноти. Нещо не беше в ред.

Рейнолдс бе сигурен, че Шандор не знаеше почти нищо и не би могъл да разкаже нищо за онова, от което се интересуваше Хидас. Във всеки случай те не биха се занимавали с него, преди да разпитат момичето и Имре. А и Хидас не беше от тия, гдето ще забравят името на човека, когото току-що са заловили. Цялата история за разпита на Шандор под натиска на физическо мъчение изобщо беше неправдоподобна. Хидас, размишляваше мрачно Рейнолдс, никога не би успял да смаже и съкруши Шандор, който така добре се владее. Рейнолдс се вгледа в документа върху бюрото, после се извърна и се огледа около себе си. Ако се бяха опитали да измъчват Шандор точно в тази стая, това щеше да се забележи, най-малко върху стените щеше да има белези. Съмняваше се.

— Предполагам, че ще започнете да ни разказвате как сте влезли в страната — каза Хидас. — Къде са каналите, господин Рейнолдс?

— Влязъл съм в страната? — Гласът на Рейнолдс прозвуча неразбрано и малко нахално през подутите му устни. Той поклати глава бавно. — Страхувам се, че нищо не мога да ви кажа.

Внезапно спря и отскочи настрана. Успя да се извърти пъргаво, но се сгърчи от прясната болка, която все още чувстваше в гърба си. Дори при оскъдното осветление от онази част на стаята, където седеше Хидас, Рейнолдс успя да долови внезапно разменените погледи и лекото, подканящо кимване, предназначено за Коко. Разбра веднага

значението на този знак. Всичко се разигра за части от секундата. Вдигнатият юмрук на Коко не го достигна, прескочи го и не успя да се стовари върху него. В замяна на това с безупречен гард Рейнолдс нанесе удар, не сбърка целта и успя да запази равновесие.

Хидас скочи на крака и насочи пистолета си. Застина в това положение, а двамата пазачи направиха рязко движение и заредиха карабините си. Рейнолдс се задържа тежко на единия си крак, другия го чувстваше като чужд, сякаш бе счупен. Коко се търкаляше на земята, сгърчен от болка. Страничен наблюдател би се удивил на невероятната жива картина, която представляваха полицаите и Рейнолдс. Коко скоро се съвзе, надигна се и се усмихна предизвикателно.

— Сам произнесе присъдата си, капитан Рейнолдс. Един беззащитен гражданин на Будапеща не би могъл да просне на земята нещастния Коко. Такива хватки не се учат никъде в тукашно училище.

Рейнолдс разбра с искрено учудване, че Хидас сам преднамерено и добре обмислено беше предизвикал инцидента, без да го интересуват последиците за подчинения му.

— Сега вече знам онова, което ми трябваше — каза Хидас. — Дължа ви комплимент понеже разбрах, че да се занимаваме да ви трошим кокалите наистина ще е празно губене на време. За вас, капитан Рейнолдс, ще приложим по-убедителни форми за внушение.

Няколко минути по-късно всички бяха в камионетката, която току-що беше пристигнала навън пред гаража. Коко с гигантския си ръст беше се опънал с цялата си дължина върху едната странична пейка. Лицето му беше все още посивяло от болката, той дишаше шумно, хъркащо. Полковник Хидас и двама от полицаите бяха седнали на отсрещната пейка, а Рейнолдс седеше направо на пода, с гръб към кабината. Останалите четирима полицаи бяха при шофьора.

Внезапният грохот и ударът, който разтърси всички в задната част на камионетката и запрати един от полицаите право върху Рейнолдс, стана около дващест секунди след като бяха потеглили. Тъкмо завиваха около първия ъгъл. Всички бяха изненадани, нямаха дори част от секундата да се подготвят за удара. Чуха само пронизителния вой на спирачките, триенето на метала, когато гумите на камионетката са подхлъзнаха по утъпкания сняг на улицата, и

веднага усетиха удара в насрещния бордюр; разбраха го по задирането на предните калници.

Вероятно някакво препятствие в последния момент се бе изпречило пред очите на шофьора. Точно когато падналите върху пода на камионетката се свързеха от внезапния тласък и се размърдаха, задната врата се отвори с трясък. Изведнъж блесна светлината на два мощни джобни фенера. Вътрешността на камионетката се освети. Дългите тънки муцуни на две дула изскочиха от тесните лъчи на фенерите и проблеснаха застрашително. Плътен, дрезгав глас, нетърпящ противоречие, заповяда всички да вдигнат ръце над главите си. След тих, кратък разговор на пътя, извън камионетката, двата фенера и оръжието се отдръпнаха. Някакъв мъж, в когото Рейнолдс позна един от четиримата полицаи, се наведе навътре, осветен от фенерите, и най-безцеремонно набута в камионетката здраво завързан човек. След това вратата се затвори с блъсък, моторът заработи, форсираха го назад, чу се режещ звук от триенето на камионетката в метално препятствие и веднага потеглиха. Цялата операция не продължи повече от двайсетина секунди. Рейнолдс поздрави наум бързината и сръчността на онези, които я бяха провели — несъмнено хора, които си знаят работата, добри специалисти.

Самоличността на специалистите той нито за миг не постави под съмнение, но напълно се убеди, едва когато пред очите му случайно се мерна ръката, която държеше пистолет — една изкривена, обезобразена от белези ръка, с особени синкаво-пурпурни белези на дланта. Ръка, която едва ли някой можеше да си представи. Тогава именно Рейнолдс почувства как го обзема успокоение. Едва тогава успя да си даде сметка какво напрежение бе изпитал и колко решителен се е показал. Помисли си какви железни нерви трябва да имат пред неизвестността и ужаса нещастните същества, попаднали в килиите на полицията.

Непоносимата болка в гърба му и в устата се върна отново с удвоена острота. Допреди малко не бе я чувствал, защото мислите му бяха заети с неизвестността за бъдещето, което го очакваше. Сега бе започнал да мисли за настоящето и усети болката по-силно от преди. Главата му се въртеше, сякаш бе изпаднал в безтегловност, повръщаше му се, чувстваше как кръвта бие в слепоочията му. Сигурен бе, че само ако малко се отпусне и престане да насилва волята си да го държи,

щеше да изпадне в безсъзнание. Точно сега нямаше право на това. Отпускането щеше до остави за по-късно.

С посивяло от болка лице, стиснал зъби, за да подтисне стенанието, Рейнолдс отблъсна от себе си полицаия, който при тласъка беше паднал върху него. Отмести го и му взе карабината, сложи я на пейката от лявата си страна и я побутна назад, където една невидима ръка я пое в полумрака. Други две карабини, последвани от пистолета на Хидас, изминаха същия път. Собствения си пистолет Рейнолдс откри и извади от джоба на куртката, която Хидас носеше под палтото си. След като обезоръжи полицаите, той седна на пейката срещу Коко.

След няколко минути се чу как моторът на камионетката намалява оборотите и скоро тя спря. Оръжията на двамата до вратата, които пазеха задната част на камионетката, се подадоха леко напред и дрезгав глас тихо предупреди да се пази пълна тишина. Рейнолдс извади автоматичния пистолет и натисна дулото не съвсем нежно във врата на Хидас. Преди това бе успял да развърти заглушителя. Малко преди камионетката да спре, дочу леко, одобрително шушукане.

Спряха за кратко, чу се някакъв въпрос от непознат, последван от бърз, груб, авторитетен отговор — това беше всичко, което можеше да се долови в задната част на камионетката. Думите от диалога останаха неразбрани. Шофьорът освободи спирачките и отново потеглиха. Рейнолдс се облегна назад с продължителна, почти беззвучна въздишка, може би заради болката, може би от облекчение, че тръгват пак. Пистолетът му беше все още допрян плътно до врата на Хидас. Преживяха още един напрегнат, изпъващ нервите момент.

Още веднъж спряха и още веднъж Рейнолдс притисна здраво дулото на пистолета си към врата на офицера, но този път спирането бе съвсем кратко. След това повече не се задържаха. От леко вълнистия терен и завоите по пътя, както и от изчезването на ехото, което връща шума на мотора, отразен от сградите, Рейнолдс разбра, че са извън града и пътуват към провинцията. Той се насилваше да остане буден и да напряга волята си да остане в пълно съзнание, като непрекъснато оглеждаше вътрешността на камионетката. Очите му сега се бяха приспособили към мрака и можа да види двете фигури, с нахлупени до очите шапки, седнали прегърбени и неподвижни с оръжие и фенер, без да потрепват. Имаше нещо почти нечовешко в напрежението на тази охрана и в неотслабващата и съсредоточеност. Чак сега Рейнолдс

започна да разбира как Янчи и неговият приятел бяха успели да оцелеят толкова дълго.

Той отново обърна поглед към мъжете, които бяха в краката му. Можа да види невъобразимия, изпълнен със страх израз върху лицата им, потръпването на ръцете и на рамената им от продължителното държане на ръцете зад главите. Само Хидас оставаше неподвижен, лицето му беше напълно безизразно. С типичното си безразличие към страданията на другите, присъщо на всеки хладнокръвен човек, Рейнолдс трябваше да признае пред себе си, че у Хидас имаше нещо, което заслужава уважение. Той посрещаше провала без страх и самосъжаление, със същата отчужденост и безразличие, които го характеризираха и в момента на победа.

Един от мъжете, които пазеха задната врата на камионетката, освети китката си. Вероятно гледа часовника си, помисли Рейнолдс. След това се чу груб, плътен глас, замаскиран и приглушен от кърпа, завързана пред устата му, за да остане непознат. Той остана неразпознат и от Рейнолдс.

— Един по един всеки от вас сега ще си свали обувките или ботушите. Оставайте ги на лявата пейка. — За момент полковник Хидас, като че се опита да отхвърли изпълнението на заповедта. Нямаше съмнение, че човек като него би имал достатъчно кураж да го стори. Бързият допир на пистолета на Рейнолдс до врата му изглежда направи очевидно безсмислието на всякаква съпротива — полковникът се подчини. Дори Коко, дошъл вече достатъчно на себе си, за да се попривдигне на лакът, сам събу ботушите си.

— Чудесно — отзовава се сухо гласът откъм вратата. — Сега, господа, палтата и всичко останало! — И този път заповедта беше изпълнена безпрекословно.

— Благодаря ви. Сега слушайте внимателно! В момента се движим по много спокоен и безлюден път, скоро ще спрем пред една малка барака отстрани на пътя. Най-близката къща, в която и да е посока, няма да ви казвам точно накъде, е на разстояние най-малко шест километра. Ако се опитате да се доберете до там още тази нощ — в тъмнината, боси и полуоблечени, сигурно ще измръзнете преди да ви намерят. Не се и съмнявам, че на всички ви ще ампутират краката. Не ви разигравам мелодрама, просто ви предупреждавам. Ако искате да се измъкнете на всяка цена, правете го, то си е за ваша сметка.

— От друга страна — продължи същият глас, — бараката е суха, вятърът и студът не проникват в нея, а има и натрупани доста дърва. Можете да запалите огън и да прекарате нощта, а сутринта някоя селска каруца или камион ще ви върне в града.

— Защо правите всичко това? — Гласът на Хидас беше спокоен, почти като на човек, който е безкрайно отегчен.

— Защо ви оставяме насред полето ли имате предвид или защо ви подаряваме живота?

— И двете — отговори полковник Хидас.

— Бихте могли да отгатнете достатъчно лесно. Никой не знае, че разполагаме с полицейска камионетка. Никой няма и да разбере за това, докато стигнем на австрийската граница. Камионетката ще ни отваря пътя през цялото време. Що се отнася до живота ви, въпросът е напълно естествен за вас — онзи, който вади меч, трябва да очаква, че ще умре от меч, но ние не сме убийци.

Почти в мига, когато мъжът замлъкна, камионетката спря. Настъпи тишина, след това се чу скърцането на стъпки върху снега и задната врата се отвори широко. Рейнолдс хвърли поглед към двата мъжки силуета, изправени на пътя. Те се открояваха на стената на малка хижичка, затрупана в сняг. Чу се груба заповед. Хидас и хората му се измъкнаха един по един от камионетката. Последен излезе Коко, подпомогнат от другарите си. Рейнолдс чу слабо щракане от отварянето на кабината на шофьора. Подаде се някакъв човек, но лицето му не можеше да се различи в мрака. Той остана да наблюдава, докато и последният полицаи се вмъкна в хижата и вратата се затвори зад гърба му. Отново се чу шум от отваряне, трима души се вмъкнаха в задната част на камионетката, вратата хлопна и потеглиха напред.

Светлината на едно от фенерчетата се разлюля. Рейнолдс чу възгласа на момичето — той изразяваше ужас. Ясно е защо — помисли Рейнолдс. — Ако лицето ми изглежда така, както го чувствам, не е чудно, че Юлия реагира по този начин.

Пръв заговори Графа:

— Изглеждате ми сякаш сте премазан от автобус, господин Рейнолдс. Или че сте прекарвали някакъв забавен половин час насаме с добрия приятел Коко.

— Вие познавате ли го? — обади се Рейнолдс. Гласът му беше дрезгав и неясен.

— Всички в полицията го знаят, а и половин Будапеща му знае цената. Където се появи, създава приятелства. Но нещо изглежда се бе случило с нашия голям приятел. Инцидент ли, какво? Не беше в обичайното високо състояние на духа.

— Аз го ударих.

— Вие го ударихте! — Графа повдигна вежди — жест равностоен на искрено учудване при останалите хора. — Дори с пръст да докоснеш Коко е истински подвиг, но да го извадиш от строя — това не ми се побира в главата.

— Ей, стига сте говорили! — гласът на Юлия издаваше нетърпение и съчувствие. — Погледнете това лице, трябва да направим нещо.

— Не ми изглежда много симпатично — добави Графа и извади плоското шишенце. — Тук имам универсално и специално за случая лекарство.

— Кажу ми на Имре да спре — намеси се Янчи настоятелно и авторитетно. Той погледна отблизо лицето на Рейнолдс, което беше осветил с фенерчето, и се намръщи.

Рейнолдс отпи от парещата течност, която изгори гърлото му, закашля се и зажумя от болка.

— Зле сте наранен, господин Рейнолдс — установи Янчи, като го изчака да се съвземе от кашлицата. — Как стана това?

Рейнолдс им разказа всичко, което му се бе случило, като го заловиха. Графа изруга, после добави:

— Моите извинения, момчето ми, трябваше да се сетя. Проклетият Коко... Хайде, пийни още малко, ще те заболи, но помага.

Камионетката спря, Янчи изскочи навън и се върна веднага с една от шубите на полицаите, пълна със сняг.

— Това е женска работа, скъпа — рече той и подаде на Юлия дрехата и една кърпа. Виж дали не можеш да направиш нашия приятел да изглежда малко по-представителен.

Тя пое кърпата от Янчи и се обърна към Рейнолдс. Докосването до лицето му беше нежно и внимателно, но снегът сякаш жилеше жестоко отворените рани върху бузата и устните му. Когато момичето почистваше съсирената кръв, Рейнолдс трепна, въпреки волята си. Изглежда Графа забеляза това, поизкашля се и каза:

— Може би ще е по-ефикасно да приложиш по-директен метод, Юлия — предложи той. — Като пред полицаите, които нощес са ви гледали в Маргитсигет. Траяло е почти цели три минути, господин Рейнолдс, тя ни разказа вече.

— Лъжлива кокетка — опита се да се усмихне Рейнолдс, но го заболя и усмивката му излезе разкривена. — Трийсет секунди и то при самозащита... — Той погледна Янчи — Какво всъщност се случи тази нощ? Къде сбъркахме?

— Въпросът ти е правилен — отвори спокойно Янчи. — В какво сбъркахме? Във всичко, момчето ми, съвсем във всичко. Фатални грешки от всеки и навсякъде. И вие сгрехихте, и ние сгрехихме, и полицията сгрехи. Първата грешка обаче беше наша. Знаехме, че къщата е под наблюдение, но си бяхме въобразили, че наблюдателите са обикновени информатори. Жестока грешка от моя страна. Никога не съм правил подобна. Те били от полицията. Графа ги разпозна като дойде. Шандор ги заловил веднага, когато пристигнал у дома и им устроил клопка, но Юлия в това време беше отишла на среща с вас и нямаше как да ви предупредим. Графа знае много добре как действа политическата полиция, знае го по-добре от всеки друг. Беше сигурен, че ще се раздвижат и ще дойдат да ни приберат някъде след полунощ... Те винаги така постъпват. Имахме време да напуснем къщата дотогава.

— Значи мъжът, който е следил Юлия до „Белия ангел“, е тръгнал след нея още от къщи.

— Да, с него добре сте се справили, но само толкова. Било е за момента... Най-неприятната грешка е станала малко по-рано, когато сте разговаряли с доктор Дженингс.

— Когато какво?... Не мога да разбера.

— Ето, това е моят голям пропуск — каза Графа със съжаление, — аз знаех и трябваше да ви предупредя.

— За какво говорите? — попита Рейнолдс.

— Ето за какво — Янчи погледна ръцете си, поигра с фенерчето, след това бавно вдигна очи към Рейнолдс: — Прегледахте ли за микрофон в стаята на професора?

— Да, разбира се, че прегледах. Намерих само един зад вентилационната решетка.

— А проверихте ли банята?

— Там нямаше.

— Напротив, страхувам се, че вторият микрофон е бил там. Бил е монтиран в душа — отбеляза Графа. — Във всяка баня на „Трите корони“ в душовете има монтирани устройства. Нито един от душовете не работи, трябваше да проверите.

— В душовете? — Забравил за острата болка в гърба, Рейнолдс се дръпна и се изправи, като отстриани сепнатото момиче. — Микрофон! О, Господи! — възкликна той.

— Точно така — потвърди Янчи.

— Тогава всяка дума, всичко което съм казал на професора, е известно... — Рейнолдс спря и се облегна назад върху стената на камионетката, поразен от тежките последици, които щяха да настъпят след допуснатата фатална грешка. Сега не беше чудно, че Хидас знае кой е той и защо е тук. Хидас беше запознат с всичко. Надеждата да избави и да изведе професора вече ставаше нищожна. Той беше се съмнявал в това, особено след като Хидас му каза толкова неща в гаража на Янчи. Все пак имаше някаква надежда, но потвърждението, че Хидас знае достатъчно, а и начинът, по който бе достигнал до него, му изглеждаха вече като крайния печат за неизбежността на провала и цялото му начинание.

— Горчив хап — отрони Янчи внимателно.

— Направихте, което можахте — промълви Юлия, наведе глава към лицето на Рейнолдс и продължи да почиства раните. Той не издържа и се отдръпна. — Не се самообвинявайте — допълни тя.

Мина доста време в мълчание. Внезапно камионетката подскочи, друсна се силно и се удари. Вероятно беше попаднала в някакъв дълбок коловоз, утъпкан в дебелия сняг на пътя. Болката в гърба и в главата на Рейнолдс беше попреминала, попритъпила се бе и сега вече се явяваше на пристъпи. Главата му се проясни и за пръв път след удара можеше да мисли трезво.

— Охраната сигурно се е затегнала около Дженингс, може вече да са го отпратили към Русия — каза той на Янчи. — Говорих на професора и за Браян, може би вече са съобщили в Шчечин и са осуетили бягството му. Играта е загубена. — Рейнолдс млъкна и с език напипа мястото на липсващия зъб от долната си челюст. — Да, играта е загубена, но поне не съм нанесъл по-големи щети. Не съм споменавал нито имена, нито с какво се занимавате вие и вашите хора, освен че

дадох адреса ви на професора. Това едва ли ще ги улесни много, след като вече са го знаели. Едно нещо само ме тормози.

— Какво?

— Не, всъщност няколко неща. Първо, защо, след като са ме чули в хотела, не са ме окошарили още тогава, а по-късно?

— Много просто. Почти всеки микрофон е свързан с магнетофон. — Графа се захили. — Де да имах удоволствието да видя лицата им, когато са прослушвали ролката.

— Защо тогава вие не ми телефонирахте да ме спрете? От онова, което Юлия ви е разказала за полицаия, вие вече трябва да сте знаели. Нали не сте се съмнявали, че полицията ще се появи.

— Почти така и направихме. Ние напуснахме десетина минути преди да дойде полицията и веднага позвънихме, но напразно, никой не отговори.

— Напуснах стаята малко рано, искаше ми се да стигна навреме. — Рейнолдс си спомня телефонния звън, когато слизаше по аварийното стълбище, но тогава бе решил да не се връща. — А защо не ме спряхте още на улицата?

— Можехме — започна да обяснява Янчи, но се обърна към Графа и го помоли той да продължи.

— Е, добре — за момент Графа се почувства малко неудобно. Изразът на лицето му беше толкова неочакван, че Рейнолдс за момент се усъмни дали правилно го е преценил, но не бе сбъркал. — Вие се срещнахте с моя приятел полковник Хидас тази вечер — започна Графа отдалече. Той е важна личност в полицията. Опасен и много умен мъж. Най-опасният и най-хитрият в цяла Будапеща. Той е човек, отдаден на професията си, господин Рейнолдс, постигнал е повече забележителни успехи, отколкото всеки друг полицейски офицер в Унгария. Казах, че е умен, нещо повече, има брилянтен ум. Находчив е и гениално изобретателен, изцяло лишен от емоции. Той е човек, към когото изпитвам голямо уважение. Може би забелязахте, че употребих извънредни усилия да не му позволя да ме види тази нощ, въпреки че бях се преоблякъл и бях маскиран. Не случайно Янчи се постара да го заблуди, като му внуши, че се отправяме към австрийската граница, където, уверявам ви, поне засега нямаме намерение да отиваме.

— Моля ви, минете веднага на въпроса — рече Рейнолдс нетърпеливо.

— Тъкмо стигнах до същината. Последните няколко години свършихме доста работа, но напоследък започна да ме гложди едно малко подозрение. За него имам доста основания. Хидас почна да проявява по-голям интерес към мен. — Графа махна с ръка. — Разбира се, ние, офицерите от полицията, сме свикнали понякога да ни проверяват, да ни следят — може би си въобразявам и проявявам свръхчувствителност в това отношение. Мисля например, че пътуването ми до полицейската блокада не е останало съвсем незабелязано, както ми се искаше. От главата ми не излиза мисълта, че Хидас грижливо е наблюдавал и планирал да попаднете при мен и след това да ни залови. — Графа се усмихна и се направи, че не забелязва удивлението, изписано върху лицата на Рейнолдс и Юлия. — Това, че оцеляхме, благодарение на необикновения шанс, господин Рейнолдс, беше също много благоприятно. А може би и не случайно — малко ли е западен шпионин да ти дойде наготово в ръцете! Ние допуснахме, както казах, че вие действате по плана на Хидас. Помислихме, че е така, защото много факти говореха в полза на това. Дори фактът, че знаете, или да кажем, че полковник Макинтош знае, че Дженингс е в Будапеща, докато ние не бяхме осведомени, също не говореше във ваша полза, въпросите, които сте задавали на Юлия нощес за нас, за организацията, биха могли да бъдат проява на приятелски интерес, но също еднакво възможно бе и зад тях да се крие някаква задна мисъл. Усъмни ни и това, че полицаите са ви оставили да си отидете, защото са знаели кой сте, а не заради младежките ви лудории посред нощ на острова.

— Не сте ми казали нищо за това! — каза Юлия и лицето и почервеня, а сините и очи заискриха от ярост.

— Не бяхме сигурни, просто се съмнявахме и искахме да изясним истината — каза Графа учтиво, — искахме да те защитим от жестоката реалност на този живот... После, господин Рейнолдс, когато не отговорихте на телефонното ни позвъняване, заподозряхме, че вие може да сте отишли някъде другаде, на улица „Андраши“, например. Не бяхме сигурни, нямахме никакви доказателства, но съмнения имаше достатъчно, за да рискуваме. Затова ви оставихме да се набутате в паяжината. Със съжаление казвам това, но ние наистина ви видяхме как отивате към къщата, бяхме на стотина ярда от нея, стояхме скрити в колата, радвам се, че не е моята, а колата, която Имре

по-късно блъсна в камионетката. — Графа погледна Рейнолдс и в очите му се четеше съчувствие. — Съвсем не очаквахме, че така ще се развият нещата и ще ви се случи всичко това.

— Чакали сте толкова дълго, за да видите докъде ще стигна. — Рейнолдс пое въздух през мястото на избития си зъб и потрепера. — Вярвам, че сега сте удовлетворени.

— Това ли е всичко, което можете да кажете? — попита Юлия. Очите и стрелкаха враждебно към Графа и Янчи, но омекнаха, когато погледна към разбитата уста на Рейнолдс.

— Какво очаквахте да направя? — рече и спокойно в отговор Рейнолдс. — Да им кажа: „Я тичайте да избием някой и друг зъб на Графа“? В никакъв случай. И аз бих постъпил като него, ако бях на мястото му.

— Професионален начин на мислене, скъпа — промърмори Янчи. — Независимо от това, ужасно съжаляваме, че се случиха тези неща. А сега следващата стъпка, господин Рейнолдс. Ясно е, че записът, с който разполага полицията, ще стане причина за най-големия лов на човек през месеца. Австрийската граница е спасението, само че трябва да се бърза.

— Австрийската граница, да. Дали да се отива с пълна скорост нататък — не знам. — Рейнолдс погледна към двамата мъже, седнали пред него, и си спомни фантастичната им съдба, за която Юлия му беше разказала. Разбра, че имаше само един възможен отговор на въпроса на Янчи. Той неволно постави език на мястото на избития си зъб, опита дали съседните са здрави, въздъхна с облекчение, защото не помръднаха, и погледна към Янчи: — Всичко зависи от това колко ще трябва да търся професор Дженингс.

Минаха десетина-двайсет секунди, може би половин минута в мълчание. Отвън се чуваше само свистенето на гумите по заснежения път. Чуваше се и бърборенето на Шандор и Имре от шофьорската кабина. Гласовете им се открояваха над равномерния шум на мотора. После момичето протегна ръце и обърна главата на Рейнолдс към себе си. Пръстите му внимателно докоснаха нараненото и подуто лице.

— Вие сте луд — каза Юлия и се загледа в очите му. Нейните изразяваха тази увереност. — Наистина трябва да сте луд.

— След всичко, което... преживя тази нощ — допълни Графа, като отпуши плоското шише, отпи и отново го затвори внимателно.

— Лудост — съгласи се Янчи, погледна обезобразените си ръце, след това продължи съчувствено: — Няма друго заболяване, което да е опасно и на половината на това.

— И веднага пак атака. — Графа погледна тъжно празното шише: — Универсално и специално, но този път се сетих твърде късно, че ще се свърши.

Момичето продължително се загледа в лицата на тримата мъже, сякаш искаше да узнае какво се бяха разбрали. Беше объркана, не знаеше какво става. Постепенно до съзнанието и дойде смисълът на думите им, сякаш и се явяваше някакво дяволско видение, от което кръвта се отцеди от лицето ѝ, сините и като метличина очи потъмняха и се изпълниха със сълзи. Тя не протестира, не изрази ни най-малък жест на несъгласие, защото предчувствието и подсказваше колко безполезно би било това. Сълзите започнаха да се стичат по страните и и да капят, обърна глава, за да не я виждат.

Рейнолдс протегна ръка да я приласкае и успокои, но се поколеба. Долови разтревожения поглед на Янчи и лекото кимване на побелялата му глава и отдръпна ръката си.

Извади пакет цигари, пъкна една между разбитите си устни и я запали. Цигарата му се стори отвратителна на вкус, сякаш бе изгоряла хартия.

Беше съвсем тъмно, когато Рейнолдс се събуди, но първите сиви оттенъци на приближаващото утро бяха започнали да се прокрадват през малкото прозорче, обърнато на изток. Той знаеше, че стаята има прозорец, но до момента не бе наясно накъде гледа. В изоставената ферма бяха пристигнали късно през нощта, или по-точно рано сутринта — почти в два след полунощ, след като се бяха влачили много мили, целите измръзнали в снега. Янчи бе забранил да палят лампите в стаите, където няма капаци. Стаята на Рейнолдс беше от тях.

От мястото, където беше легнал, можеше да огледа цялото помещение, без да помръдне глава. Това не беше трудно — площта бе едва два-три пъти по-голяма леглото а то беше тясно, сгъваемо, брезентово. Един стол, умивалник и едно огледало представляваха всичката наредба, за повече нямаше и място.

Светлината бе започнала да се процежда по-обилно през малкото прозорче над умивалника. Сега погледът на Рейнолдс можеше да стигне може би до четвърт миля надалеч към хоризонта, където се очертаваха тежко отрупаните със сняг клони на боровите дървета. Той можеше да съзре само върховете им, но явно бяха стари и големи дървета. Въздухът беше толкова чист, а небето толкова ясно, че различаваше и най-малките подробности по клоните. Постепенно сивото небе бе започнало да мени оттенъка си към бледосин, нямаше никакви облаци, нито сняг. Това беше първото безоблачно небе, което виждаше, откакто бе пристигнал в Унгария, и беше може би добро предзнаменование. Сега се нуждаеше много от добрите предзнаменования, за да се успокои. Вятърът беше утихнал и вече лъхаше като тих зефир, който раздвижва въздуха над огромното поле. Тишината беше абсолютна, сякаш и времето, и всичко бе замръзнало от студа и от дебелия сняг върху земята.

Тишината бе нарушена от далечен изстрел, който прозвуча като камшичен удар. След това отново стана тихо, даже по-тихо отпреди. Рейнолдс се опита да си спомни къде се намира и да разбере какъв е

шумът, който го бе разбудил. Заслуша се и може би след малко повече от минута чу отново същия шум — този път някъде от по-близо. След още няколко минути странният шум отекна за трети път и той реши да проучи откъде идва и какво представлява. Отметна завивката и смъкна крака на пода.

Само след секунда реши да се откаже — необмисленото рязко движение, с което прехвърли крака през ръба на съвваемото легло, си каза думата. От това движение сякаш някаква голяма кука се заби в гърба му и го дръпна жестоко с гигантска сила. Леко и внимателно той прибра обратно крака в леглото и остана да лежи без дъх, със силна болка. Тя идваше навярно от силното натъртване на рамото и плешките, а внезапното напъгане на вдървените мускули я усилваше. Явно шумът навън можеше да почака. Никой от останалите не бе проявил излишна тревога, нямаше защо да се тревожи и той. Може би и допирът със студения въздух го отказа от намерението да провери причината за шума. Беше облечен само с панталоните на пижамата, която му бяха заели. Нямаше никакъв огън, който да постопли малката стая, в която цареше кучешки студ. Проучванията щеше да отложи за по-късно.

Рейнолдс се излегна, зави се добре и се загледа в тавана. Размишляваше дали Графа и Имре са успели да се доберат невредими през нощта до Будапеща, след като ги бяха докарали тук. Бяха решили да оставят камионетката в големия град. Не можеха да я зарежат някъде сред полето, наблизко до запустялата ферма, защото това щеше да доведе до провал. Янчи бе обяснил, че издирването на камионетката по цяла западна Унгария ще започне още от сутринта. Най-подходящото място, където можеха да я оставят, за да бъде намерена колкото се може по-късно, щеше да е някоя пуста алея в големия град.

После решиха, че и Графа също ще се завърне в Будапеща. Сега той беше почти сигурен, че върху него не е паднало никакво подозрение, а единствено той можеше да помогне да се разбере къде е професор Дженингс. Не беше правдоподобно руснаците да рискуват да го държат в същия хотел, независимо от строгата охрана, която полицията поддържаше там. Графа щеше да отиде на работното си място в полицията следобеда. Нямаше друг начин да научи за професора. Наистина винаги имаше някакъв риск, когато отиваше на

работата си в полицията, но този риск съществуваше и преди и, въпреки това, той винаги отиваше.

Рейнолдс реши да не се измъчва повече в размисъл за нещо, което не зависеше от него. Беше убеден в крайния успех. Повярва, че с голямата помощ на Янчи и Графа ще успее. Комунистите са предупредени и естествено ще вземат мерки предварително. Вината беше само негова. Спомни си за магнетофонния запис на разговора си с професор Дженингс — как глупаво се бе оставил да го изиграят със скрития микрофон в банята. Сега вече щяха да блокират всички пътища, щяха да проверяват целия трафик за и от Будапеща, можеха да заведат професора в някое надеждно, отдалечено и силно охранявано място, може би вече са го прехвърлили обратно в Русия. Над всичко обаче, като крайъгълен камък в цялата умозрителна постройка на Рейнолдс за това, което можеше да се случи, стоеше главният въпрос — за младия Браян Дженингс в Шчечин — балтийското пристанище. Рейнолдс беше обхванат от мрачни мисли. Сигурно щяха да търсят Браян, днешния ден щяха да претърсват навсякъде, а може би вече са и претърсвали в Шчечин. Ако проявяха и най-малкото невнимание двамата агенти, отговорни за извеждането на момчето, и те щяха да бъдат напълно загубени. Наистина бяха много опитни, но нямаше да знаят, че сигналът е постъпил и стотици хора от полската полиция щяха да претърсват всяка дупка и тъгълче на града, за да ги открият. Рейнолдс беше разстроен и ядосан понеже се чувстваше безсилен да направи нещо. Трябваше да чака безпомощно, докато клопката се затваряше на хиляди мили от мястото, където сега беше принуден да лежи.

Постепенно огънят в гърба му започна да стихва, острата, пронизваща болка най-после го бе оставила, поне сега не я чувстваше така осезателно. Междувременно шумът, подобен на камшичен удар, ставаше по-ясен и по-често с всяка измината минута; сега го чуваше долу, непосредствено под прозореца. Не можеше повече да съдържа любопитството си, трябваше да стане. Освен това изпитваше нужда и да се измие, за да се освежи. Когато пристигнаха през нощта, той просто се тръшна на леглото изтощен и заспа на момента. С безкрайно внимание бавно повдигна крака, прехвърли ги през ръба на леглото и седна; събу пижамата и нахлузи панталона на сивия костюм, вече не толкова безупречен, както когато напускаше Лондон преди три дни.

Надигна се предпазливо и стъпи на крака, доближи, накуцвайки, към малкото прозорче над умивалника и погледна.

Пред очите му се разкри удивителен спектакъл. Не толкова той, колкото главният герой в него привлече вниманието му. Мъжът долу, под прозореца, беше съвсем млад, почти момче; изглеждаше сякаш е слязъл направо от сцената на някаква селска музикална комедия. Носеше кадифяна шапка с голямо перо; дълга широка пелерина от жълто, дебело сукно, беше метната на раменете му. Ботушите му бяха красиво извезани и високи. На тях бяха закачени звънтящи сребърни шпори, които блестяха и се открояваха, въпреки искрящата белота на снега. Непознатият беше наистина колоритна фигура за тази сива, еднообразна действителност, фигура толкова пъстроцветна, че изглеждаше чак чудата.

Развлечението на непознатия беше не по-малко необичайно от неговия външен вид. В ръката си пъхната в ръкавица, държеше дръжката на дълъг, тънък камшик. Както можа да забележи Рейнолдс, момчето леко замахваше и с необикновената сръчност на китката успяваше да накара някаква тапа, която лежеше на снега на около петнайсет стъпки, да подскочи на около десетина стъпки настрана. Със следващия удар тапата отново подскачаше и се връщаше точно на мястото, където бе лежала преди. Това удивително действие момчето повтори няколко пъти и Рейнолдс нито веднъж не можа да забележи камшика да докосва тапата или да минава край нея. Ударът беше толкова бърз, че очите му не можеха да го проследят. Сръчността на младежа беше фантастична, съсредоточеността, с която действаше, абсолютна.

Загледан през прозореца, Рейнолдс беше толкова погълнат, че не чу как вратата зад гърба му леко се отвори, но долови едно „О!“, което трябваше да изразява изненада. Обърна се и внезапното движение изкриви лицето му от острата, режеща болка, която почувства в гърба си. Беше забравил за нея.

— Съжалявам — Юлия беше смутена, — не знаех.

Рейнолдс я прекъсна и се разсмя:

— Влизайте, всичко е наред. Аз съм почтен човек, а освен това, предполагам знаете, че ние, агентите, сме свикнали да се забавляваме с всякакви женски компании в нашите спални. — Той погледна таблата,

която тя сложи на леглото. — Както виждам, подкрепление за инвалида. Много мило от ваша страна. — Много повече от инвалид!

Юлия беше облечена в синя вълнена рокля, пристегната с колан, украсена с бяла якичка и маншети. Златните и коси бяха сресани грижливо и блестяха така, както и очите ѝ, сякаш току-що бяха измити в снега. Пръстите ѝ, когато полипа нежно подутината на гърба му, бяха чисти и нежни, като нея цялата. Рейнолдс чу учестеното и дишане.

— Трябва да повикаме доктор, господин Рейнолдс. Червено, синьо, пурпурно, всички цветове, за които може да си помислите, ги има на гърба ви и той изглежда ужасно. Не можем да го оставим така. — Тя обърна Рейнолдс внимателно към себе си, погледна небръснатото му лице и каза: — Трябва да се върнете в леглото. Боли ви, нали?

— Само, когато се засмея — тогава сякаш някой ме пробужда с харпун в гръбнака. — Той се отдръпна към умивалника и кимна към прозореца: — Кой е този цирков артист?

— Още не съм погледнала — засмя се Юлия, — но го чух. Това е Казака — един от приятелите на баща ми.

— Казака?

— Така се нарича самият той. Истинското му име е Александър Мориц. Той мисли, че не трябва да го знаем, но баща ми го научи и знае всичко за него, както му е известно всичко за почти всички. Момчето смята, че Александър е много галено и затова се нарича Казак, едва 11 — годишен е.

— Каква е комичната опера, в която взема участие?

— Тесногърд невежа! — каза укоряващо Юлия. — Няма нищо комично в това, което прави. Нашият Казак е истински каубой, както вие бихте се изразили. От Пустата е, равнинната земя на изток към Дебрецен, там се обличат точно така, дори камшикът е тамошен. Казака свидетелства за една друга страна от дейността на Янчи, за която още не сте чували — изхранването на гладните. — Гласът и беше тих и спокоен. — Когато настъпи зимата, господин Рейнолдс, много хора в Унгария гладуват. Правителството изема твърде много от месото и картофите, произвеждани е стопанствата. Те изпълняват тежки наряди, а най-лошото в районите, гдето се отглежда пшеница е, че държавата я изкупува всичката и на хората не им остава нищо. В някои години положението става толкова трагично, че се налага гражданите от Будапеща да изпращат хляб и брашно на роднините си в

провинцията. И Янчи се грижи за този гладен народ. Той решава от кое държавно стопанство да задигнат добитък и къде да го откарат. Казака изпълнява решението. Той пресече границата тази нощ.

— Толкова ли е просто това?

— За Казака не е трудно, той има особен дар да се оправя с животните. Повечето ги докарват от Чехословакия, границата е на около двацет километра от тук. Казака просто ги упоява, прави им каша от трици, напоена с евтина ракия. Когато ги замае малко, прекосява границата с тях без всякакви тревоги, все едно, че вие или аз пресичаме улицата.

— Жалко, че не е така просто с хората — отбеляза Рейнолдс сухо.

— Казака иска да помага на Янчи и Графа в прехвърлянето на хора през границата. Е, разбира се, тях няма да ги упойва. Навярно ще успее.

Юлия изгуби всякакъв интерес към Казака, но остана загледана разсеяно през прозореца. След малко вдигна забележително сините си, спокойни очи към Рейнолдс и каза предпазливо: — Господин Рейнолдс, аз...

Рейнолдс знаеше какво щеше да каже и побърза да я изпревари. Не бе необходима голяма проникателност, за да може да разбере още предната нощ как тя се отнася към решението им да не се отказват да търсят Дженингс. Беше очаквал този неизбежен порив и имаше представа какво става в главата ѝ. Беше го осъзнал смътно предишната нощ, когато видя реакцията ѝ, но едва днес, в мига, когато я съзря на прага на стаята, всичко му се изясни напълно.

— Стига с това „господин Рейнолдс“, опитайте Майкъл — предложи той. — Трудно ми е да разговарям официално и да се държа на положение, когато съм без риза.

— Майкъл — тя произнесе името бавно, но в нейните уста то прозвуча иначе — Мехайл. — Майк — рече тя, — не може ли Майк?

— Ще те убия — заплаши я той.

— Много добре, Майкъл.

— Мехайл — засмя се Рейнолдс, преструвайки се, че трудно го произнася, и попита: — Май искаше да кажеш нещо, нали?

За момент очите им се срещнаха и се разбраха без думи. Момичето узна отговора на въпроса си, без дори да го зададе. Когато

се обърна, крехките му рамене се отпуснаха безпомощно.

— Така да бъде — каза то с безжизнен глас. — Все пак ще отида да проверя за доктора. Янчи каза, че след двайсетина минути той ще дойде.

— Господи, ами радиото! — неочаквано възкликна Рейнолдс. — Аз съвсем забравих за радиопредаването.

— Това все пак е нещо — Юлия се усмихна плахо и затвори вратата след себе си.

Янчи стана бавно, изключи радиото и погледна към Рейнолдс.

— Лошо ли е, как мислите? — попита той.

— Нещо не е наред — размърда се на стола Рейнолдс, за да заеме положение, при което болката в гърба няма да го смущава. Усилието да се измие, да се облече и да слезе долу му бе коствало много. Сега болката беше не толкова остра, но постоянна. — Уговорената дума беше твърдо обещана за днес.

— Може би са успели да отидат до Швеция, но не са имали време да се свържат с вашите хора — изказа предположение Янчи.

— Страхувам се, че не е така. — Рейнолдс се бе надявал много да чуе уговорената дума по радиото и сега разочарованието му беше дълбоко. — Какво би могло да ги забави в Швеция, след като единственият им проблем ще е да се свържат с консулството в Хелзингборг^[1]. Оттам нататък е въпрос на време.

— Така е..., но ако действително агентите са толкова добри, колкото ги описахте, може да са се усъмнили и сега да се крият някъде в Щечин за ден-два, докато мине огънят, както казвате вие.

— Май на друго не бихме могли да се надяваме... Господи, като си помисля, че мога да се проваля заради този проклет микрофон в душа — каза Рейнолдс с горчивина. — И какво трябва да правя сега по-нататък?

— Нищо, освен да се въоръжим с търпение — посъветва Янчи, — това е. А за вас — леглото и то без никакви възражения. През живота си съм виждал толкова много болни и страдащи, та от един поглед разбирам състоянието ви. Изпратих да викнат доктора, приятели сме с него отдавна — усмихна се Янчи като видя

въпросителния поглед на Рейнолдс. — Можем да му се доверим напълно.

Докторът заедно с Янчи се качи в стаята на Рейнолдс двадесет минути по-късно. Беше грамаден, жизнен човек, със зачервено лице и подстригани, добре гледани мустачки. Гласът му беше професионално бодър и жизнерадостен, което сигурно караше пациентите му неизменно да подозират най-лошото. И все пак от него се излъчваше великолепна самоувереност. Рейнолдс помисли, че всъщност прилича много на всички доктори по света. Както повечето от тях, и той беше човек със свое мнение, което не се колебаеше да изразява и отстоява. Още след първите минути като пристигна започна да ругае комунистите.

— Как сте успели да оцелеете толкова дълго, като така откровенно изразявате чувствата си? — запита Рейнолдс, усмихвайки се многозначително. — Имам предвид начина, по който изразявате отношението си.

— Хм! Всички знаят какво мисля за проклетите комунисти, но никой не дръзва да ме докосне за глупостите, които говоря, момчето ми. Заради нуждата по-добрите не ги закачат. — Докторът нагласи стетоскопа на ушите си. — Е, не че съм чак толкова добър. Целият номер е в това да ги накараш да мислят, че си.

Очевидно докторът омаловажи доста способностите си и беше несправедлив към себе си. Прегледът бе направен сърчно, бързо и професионално.

— Ще оживеете — обяви той, когато приключи, — може би имате няколко вътрешни кръвоизлива, но съвсем леки и безобидни. Възпалението е значително, а натъртването наистина великолепно. — Докторът се огледа и кимна на Янчи: — Една калъфка за възглавница, ако обичаш. Ефикасността на това лекарство — поясни той, — е в прякото съответствие с болката, която причинява. Ще ти се прииска да изскочиш през комина, но утре ще бъдеш по-добре, и той загреба щедро голямо количество от някакъв сив мехлем и го размаза равномерно върху калъфката. — Конска доза — обясни лекарят, — рецептата е от векове, употребява се навсякъде, кара пациентите не само да вярват в докторите, които забъркват добрите старомодни

лекарства, но и замества успешно досадната и неприятна потребност да си в течение на последните медицински новости. Освен това лекарства у нас сега трудно се намират. Принудени сме да използваме старите, изпитани средства и често това е за добре.

Рейнолдс потрепера, защото почувства как мазилото, лепнато върху гърба му, го изгаря, веднага на челото му изби пот, която на капки започна да се стича към веждите му. Докторът го погледна изпитателно и се засмя, изглеждаше доволен.

— Казах ли ви? Утре ще сте кукуряк! Ще трябва да глътнете две от тези бели таблетки, момчето ми, те ще облекчат болките, и една от сините — от нея ще ви се приспи. Ще трябва да поспите. Ако не можете, махнете компреса след десетина минути, уверявам ви той действа много бързо.

Така и стана, последният съзнателен спомен на Рейнолдс беше как докторът шумно ругае надолу по стълбите, след това не си спомняше нищо повече за следващите 12 часа.

Когато се събуди, отново беше нощ, но сега на прозорчето имаше завеса и беше запалена малка газена лампа. Разсъни се бързо и напълно, така, както дълго се бе тренирал, без да направи и най-малко движение и да смени ритъма на дишане. Отвори внимателно очи и близо пред себе си видя лицето на Юлия. Върху него беше изписано изражение, каквото не бе забелязвал преди това. В момента, когато момичето почувства, че Рейнолдс се е събудил и го гледа, смени изгледа на лицето си. Въпреки това той успя да види загрижения и израз и как бавно отдръпна от рамото му ръката си, с която нежно, но настоятелно го бе побутнала, за да се събуди. Той се престори, че не е забелязал нищо необикновено, погледна я изненадано, после се усмихна, извъртя китката си да види часовника и сънено възкликна:

— Осем часът! — Той рязко се изправи и седна на леглото. Направи го несъзнателно, преди да си даде сметка за острата, непоносима болка, която щеше да последва при такова устремно движение. Спомни си какво се бе случило последния път. Приятната изненада, изписана върху лицето му, беше очевидна.

— Как се чувстваш? — усмихна се Юлия. — Нали е по-добре?

— Много по-добре, истинско чудо! — Рейнолдс усещаше гърба си като посипан с жарава, но болката почти бе преминала. — Осем

часът! — повтори той, сякаш не можеше да повярва. — Проспал съм цели дванайсет часа?

— Наистина спяхте дълбоко, сега и лицето ви изглежда по-добре. Спокойствието я беше обзело отново. — Вечерята е готова вече, да ви я донеса ли тук?

— О, не, по-добре аз да сляза, ще дойда след няколко минути — обеща той.

Рейнолдс устоя на думата си и слезе съвсем скоро. В огнището на малката кухничка весело горяха дърва. Масата, малко настрана от огъня, беше подредена за петима. Шандор и Янчи го поздравиха и изразиха задоволството си от вида му и напредъка в лечението на раните му. После го запознаха с Казака. Той се здрависа кратко, кимна с глава, погледна го, намръщи се и седна на масата, без да каже нищо. Зае се със супата си мълчаливо, без да обръща внимание на останалите. Всеки път, когато Рейнолдс вдигнеше очи към него, Казака изправяше глава и отмяташе перчема си, сякаш да покаже на чужденеца превъзходните си гъсти, черни, маджарски коси. С последния залък той стана от масата, промърмори нещо на Янчи, което Рейнолдс така и не можа да разбере какво е. Едва тогава успя да зърне за пръв път отвореното, приятно момчешко лице на Казака със зле скрит израз на агресивност и неприязън. Тя беше насочено към него, специално към него, за Рейнолдс в това нямаше никакво съмнение. Секунди след като вратата са затръшна се чу бръмченето на мощен мотоциклет, както изглеждаше. Той зави около къщата и затихна в далечината. Скоро отново настана тишина. Рейнолдс изгледа останалите на масата и се обади.

— Ще помоля някой да ми обясни какво съм сторил на Казака. Ако имаше как, младият ви приятел щеше да ме изпепели с поглед.

Той отправи очи към Янчи, но Янчи бе зает да пълни лулата си и не гледаше към него. Шандор се бе вторачил в огъня и изглеждаше така, като че ли изцяло е потънал в мислите си, с невиждащ поглед наблюдаваше веселите пламъци. Обяснението най-сетне дойде от Юлия. В гласа и се долавяха гняв и досада, така чужди за нея. Рейнолдс я погледна изненадан.

— Чудесно, щом тези двамата страхливци не желаят да ви кажат, изглежда трябва да го направя аз. Единственото нещо, с което дразните Казака, е фактът, че вие изобщо сте тук. Видите ли, той... е добре, той

си е въобразил, че е влюбен в мен... в мен, шест години по-възрастна от него.

— Какво са шест години в края на краищата — започна да разсъждава Рейнолдс, — ако вие...

— О, почакай, спокойно! Една вечер, след като бе глътнал останалото от сливовицата в бутилката на Графа, ми го каза. Бях изненадана и смутена, но, понеже е мило момче, постарях се да бъда любезна и като щура му казах нещо от типа, че ще го чакам, докато порасне. Беше като бесен...

Рейнолдс сбърчи чело:

— Добре, но какво общо имам аз с това?

— Не ставайте глупав! Той мисли, че сте... Е, добре, мисли ви за съперник, който се домогва до моите чувства!

— Може би по-добрият от нас ще спечели — обяви Рейнолдс тържествено и малко шеговито.

Янчи се задави от дима на лулата, Шандор закри лице с масивната си длан. Леденото мълчание, което настъпи на масата, накара Рейнолдс да помисли, че ще е по-добре да се разсее, като погледне някъде настрана. Мълчанието се затегна и се видя принуден да направи нещо, за да излезе от неудобното положение. Погледна към Юлия и разбра, че нито е ядосана, нито е смутена, както очакваше. Напротив, беше съвсем спокойна, подпряла брадичка на ръката си, гледаше го подигравателно, което му се стори обезпокояващо. Не за пръв път се уверяваше, че би било истинска лудост да се опита да разбере дъщерята на такъв човек, като Янчи.

Накрая момичето стана да изнесе чиниите и Рейнолдс се обърна към Янчи:

— Нали шума, който чухме, е от мотоциклета на Казака, който замина? Къде отиде?

— В Будапеща, има среща с Графа, в крайните квартали на града.

— Какво? С този мощен мотоциклет, който се чува на мили далеч, и с тези дрехи, с които човек може да го познае от същото разстояние?

— Мотоциклет ли? Това е една малка моторетка. Казака и махна заглушителя преди време, за да могат да го чуват повече хора, когато пристига някъде... и да се обръщат след него. Какво да се прави, момчешка суетност. Но шумотевницата на моторетката и крещящите

дрехи са най-сигурното му прикритие. Той толкова бие на очи, че никой няма и да помисли да се съмнява в него.

— Колко ще се забави?

— Ако пътищата са добри, ще отиде и ще се върне за около час и половина. Не сме далеч от Будапеща, намираме се на около петнайсет километра от града. Но в тази нощ? — Янчи помисли. — Предполагам, че за около час и половина ще успее да се върне.

Всъщност Казака се забави около два часа. Това бяха два часа, които Рейнолдс никога нямаше да забрави. Янчи говори почти през цялото време, а той го слушаше с вниманието на човек, получил рядката привилегия да чуе нещо, което отникъде другаде не би могъл да научи. Рейнолдс си даваше сметка, че подобно настроение на пълна откровеност рядко обзема този човек, най-забележителния и изключителен мъж, какъвто някога бе срещал. В неговия изпълнен с опасност живот, където всичко беше поставено на карта, тази откровеност бе израз на второто аз на Янчи. Макар и замалко, в момента сякаш всичко останало бе изгубило значението си. Два часа непрекъснато Юлия седя на една възглавница до краката на баща си. Смехът и дяволитостта, които рядко липсваха в очите ѝ, сега отсъстваха, сякаш никога не бяха огрявали лицето ѝ. Тя беше сериозна и смълчана, каквато Рейнолдс не можеше да си представи, че може да бъде. През тези два часа погледът и не се отмести от бащиното и лице. Ако това се случеше, то бе само, за да погледне обезобразените, смазани ръце на Янчи. И отново погледът и се впиваше в лицето на скъпия и човек, сякаш искаше да попие завинаги всяка дума, да запомни всяка бръчица, всяка подробност от лицето на баща си. Рейнолдс усещаше, че и тя, както и той, споделя необяснимото предчувствие, че имат привилегията да чуят нещо, което никога друг път нямаше да могат да чуят. Когато я гледаше сега, Рейнолдс си спомни странния поглед в очите и в камионетката предната нощ, изпълнен с толкова много обреченост, че той почувства странен, неразбираем хлад. Костваше му физически усилия да отхвърли от себе си това неестествено чувство, да изтрие от съзнанието си онова, което при други обстоятелства би считал за досадни глупости, които само мътят главата му.

Янчи изобщо не говореше за себе си, нито за организацията, която бяха създали и за методите, които използваша, според случая.

Единственият конкретен факт, който Рейнолдс успя да научи през цялата вечер беше, че главната им квартира е в някакво стопанство, разположено сред ниските хълмове между Сомбатхей и езерото Нойсидлер, недалеч от австрийската граница — единствената граница, която представляваше интерес за повечето от онези, които бягаха на Запад. Янчи разказваше всъщност за хората, за стотиците хора, на които той, Графа и Шандор бяха помогнали да се спасят, за надеждите и страховете им, за терора в света, в който живеят. Той говореше за мира, за надеждата си, че светът ще заслужи мира. Разказваше за убеждението си, че най-после мирът ще възтържествува, когато повече хора, а не само единици, работят за него, че няма нищо по-благородно на този свят от работата за мира и че е безумие да се мисли, че има нещо по-добро, за което си заслужава човек да отдава силите си. Той говори за комунистите и некомунистите и за различията между тях, които съществуват само в начина на мислене. Янчи им доказваше, че всички хора по света неизбежно са различни по идеалите и убежденията си. Христос някога е казал, че те са братя помежду си, но не е предвидил нетолерантността и глупостта. Янчи говори за непримиримостта, която съществува днес спрямо убежденията на другите, ако тези убеждения са различни от нашите. Някои секти си присвояват дори правото да определят кой е достоен да прекрачи небесните двери на рая. Разказа за своя нещастен руски народ, който с готовност приема другите, но пред когото всички врати са затворени. Янчи беше скитник, не криеше, че още от младини е бил далеч от народа си, но и до момента бе останал част от него.

Преходът към тази нова тема на пръв поглед изглеждаше като непоследователност, но Янчи не беше лекомислен скитник, не говореше безсмислени неща. Всичко, което правеше, казваше или мислеше, беше подчинено на идеята да подсили и укрепи у себе си и у слушателите си вярата за единството на човечеството. Когато разказваше за детството и младежките си години в родната страна, когато самият той е бил още никой и не е имал собствени убеждения, от думите му лъхаше носталгия за най-щастливите часове, преживени от него в оная щастлива земя, където е роден. Багрите, с които рисуваше Украйна, бяха вълнуващи. Може би от тях лъхаше някаква сантименталност по нещо, което е безвъзвратно изгубено, но картината беше истинска, вярна. Онова, което се четеше в уморените му и

благородни очи, не беше израз на самоизмама. Янчи не криеше и не отричаше изживените трудности и лишения, дългите часове на труд в полето от ранна утрин до късна вечер, глада, изгарящата горещина през лятото и жестокия студ, когато сибирският вятър задуха през степите. Но въпреки всичко, това бе картината на една щастлива земя, златна земя, недокосната от страха и репресиите. Тя беше нарисувана с любов картина на златни жита, които се вълнуват чак до хоризонта, губещ се в пурпурната далечина. Картина на смях, песни, танци, шумни надбягвания с коне с развети гривви, на отрупани с кожи тройки, които препускат под замръзналите звезди. На параход, който се носи леко по Днепър в горещината на лятната нощ и приятната музика, заглъхваща след него по реката. И когато Янчи разказваше замислено, изпълнен с копнеж и малко тъга за нощното ухание на пшеница, орлови нокти и жасмин, за лунната пътека върху тихите, лениви води на реката, Юлия внезапно скочи на крака, промърмори нещо за кафе и изхвъркна от стаята. Рейнолдс успя да зърне лицето ѝ, когато излизаше, и видя, че очите и бяха замъглени от сълзи.

Разказът беше прекъснат, но въпреки това следите от магията, която излъчваше, продължаваха да владеят в стаята. Рейнолдс не се самозалъгваше. Зад цялото видимо безцелно обобщение Янчи бе разказвал това специално за него. Беше се опитал да разколебае предубежденията, стремеше се да му внуши да види очевидния трагичен контраст между щастливите хора, които му беше описал, и зловещите апостоли на световната революция. Всъщност, косвено му беше поставил въпроса дали такава пълна противоположност може да се побере в границите на разумната възможност.

Рейнолдс беше завладян от противоречиви мисли. Той ясно осъзнаваше, че първата част от разказа си Янчи бе посветил на нетърпимостта и преднамерената слепота на човечеството като цяло. Очевидно предполагаше, че Рейнолдс ще съумее да види в себе си микрокосмоса на това човечество — от раждането и влиянието на предразсъдъците му и пороците му. Рейнолдс сега с известно безпокойство установяваше, че усилията на Янчи в това отношение не бяха напразни, но сам не търпеше недомлъвките и неяснотите, които объркваха мислите му и бяха започнали да го смущават. Затова се постара да ги отхвърли. Въпреки старото си приятелство с Янчи, полковник Макинтош нямаше да одобри тазнощното представление.

Полковникът не харесваше агентите му да бъдат объркани. Цялото им внимание, всичките им мисли, според него, трябваше да бъдат целенасочени. Преди всичко работата и само работата! Агентите не трябваше да се ангажират със странични въпроси, незасягащи пряко изпълняваната задача. Странични въпроси, помисли Рейнолдс озадачено, тъй като не можеше да реши кое в случая е основно и кое странично; скоро отхвърли мислите, които го бяха завладели, защото преди всичко беше професионалист.

Янчи и Шандор бяха започнали някакъв разговор помежду си и приказваха съвсем приятелски. Като ги слушаше, Рейнолдс осъзна, че неправилно е преценявал взаимоотношенията между двамата мъже. В тях нямаше нищо от онова, което определя положението на господаря и неговия човек, между работодателя и работника. Атмосферата помежду им беше непринудена, лишена от всякакви условности. Янчи с готовност и внимание слушаше онова, което Шандор му разказваше. Имаше нещо, което ги свързва, мислеше си Рейнолдс, нещо невидимо, но здраво и могъщо — това бе предаността към общия идеал, преданост, която не разделя идеите от човека, вдъхновен от тях. Рейнолдс беше започнал постепенно да открива, че Янчи притежаваше дарбата да вдъхва самоуважение, лоялност и вярност, която няма нищо общо с идолопоклонството. Дори самият той, Рейнолдс, който беше безкомпромисен индивидуалист по силата на собствената си природа и на тренировките, чувстваше магнетизма на притегателната му сила.

Беше точно 11 часа, когато вратата се отвори широко и вътре се вмъкна Казака, а заедно с него нахлуха и снегът, и леденият въздух. Той носеше голям пакет, който остави в ъгъла, и започна да търка дланите си една в друга, за да се стопли. Лицето и ръцете му бяха посинели от студ, но не даваше вид, че им обръща внимание, дори не се доближи до огъня, за да се постопли. Вместо това седна на масата, запали цигара, мушна я в ъгъла на устните си и я остави там. Рейнолдс отбеляза развеселен, че когато момчето дръпне от цигарата, очите му се напълват със сълзи, но въпреки това не я махаше от устата си.

Докладът на Казака беше лаконичен, почти по точки. Бе се срещнал с Графа, съгласно уговорката. Дженингс вече не живееше в хотела, тръгнала бе вече мълвата, че не е добре със здравето. Може би това беше някаква предпазна мярка. Графа нямаше представа къде се намира Дженингс, но беше сигурен, че не е отведен в главната

квартира на тайната полиция, нито в някои от познатите секретни места в Будапеща. Графа мислеше, че при тези обстоятелства или са върнали професора направо в Русия, или са го затворили в някое безопасно място извън града. Казака предаде, че Графа щял да се опита да открие къде са завели доктор Дженингс, но надеждите му да научи това не са много големи. Логиката показваше, че едва ли са върнали професора обратно в Русия, той беше твърде важна фигура на конференцията. Графа беше изразил увереността си, че го крият някъде на абсолютно сигурно място, но това ще трае, докато чуят новината от Шчечин. Докато Браян е все още там, руснаците ще оставят Дженингс да участва в конференцията, може даже да му дадат възможност да разговаря със сина си по телефона. Но ако синът му избяга, това ще е сигнал Дженингс веднага да бъде върнат в Русия. Будапеща беше твърде близо до границата и руснаците не биха си позволили да загубят престижа си, като го оставят да избяга... Имаше и още една много обезпокояваща информация: Имре бе изчезнал и Графа не беше успял да го намери никъде.

Денят, който последва — една безкрайна, чудесна неделя, със синьо, безоблачно небе, без вятър, с блестящо, бяло слънце, което огряваше нагънатата равнина и отрупаните със сняг борове, нямаше да се изличи никога от съзнанието на Рейнолдс. Цялата картина на природата, която се разкриваше пред очите му, му напомняше коледна картичка. Всичко, което виждаше около себе си, беше като в мъгла или смътно запомнен сън, беше като ден, преживян от някой друг, толкова откъснат от реалността му се струваше, толкова далечен. Въпреки всичко, той направи усилия да превъзмогне това чувство. Причината не беше в здравословното му състояние и в получените рани. Това вече бе преминало. Докторът нямаше защо да агитира повече за ефективността на мехлема си, Рейнолдс се беше уверил в това, гърбът му беше се оправил и не изпитваше никаква болка. Устата и челюстта също бяха заздравили бързо. Притесняваше го от време на време само едно пулсиране, което чувстваше на мястото на зъба, избит от гиганта Коко. Рейнолдс знаеше, сам го бе установил, че вина за душевното му състояние беше нетърпението, което го разкъсваше. Чувстваше се като

животно, затворено в клетка, движеше се непрекъснато, не оставаше за миг спокоен, обикаляше из къщата и навън, по твърдия, замръзнал сняг, не можеше да си намери място, въпреки че флегматичният Шандор непрекъснато му се молеше да седне и да си почине.

Сутринта отново бяха слушали предаването на БиБиСи — новините в 7 часа — и отново нямаше никакво съобщение. Времето минаваше, Рейнолдс знаеше, че надеждата се топи. Нима не бяха успели да заведат Браян Дженингс в Швеция? Естествено нещата бяха задвижени, беше още рано да се говори за провал. Той никога не се тревожеше от възможен провал, защото винаги можеше да се намери изход. Онова, което сега го безпокоеше, беше Янчи. Доколкото познаваше този великодушен мъж, той щеше на всяка цена да изпълни обещанието си да му помогне, независимо какво би струвал опитът да се освободи най-зорко пазеният сега в Унгария човек. Рейнолдс вече познаваше Янчи почти като самия себе си и знаеше, че той няма да се поколебае да действа, но цената можеше да се окаже твърде висока. Дълбоко в себе си Рейнолдс си даваше сметка, че тревогата му не беше единствено за Янчи. Уважението и възхищението му към този човек бяха огромни, но той беше загрижен и за дъщеря му, която обожаваше баща си. Ако се случеше най-лошото — да загуби и последния член на семейството си, тя щеше да бъде неутешима и, още по-лошо, щеше да гледа на него като единствена причина за смъртта на баща ѝ. Това щеше да спусне непреодолима бариера помежду им, която щеше да остане завинаги. За стотен път Рейнолдс търсеше да зърне усмихнатите устни и разтревожените очи, които потискаха усмивката. Постепенно той осъзна, че това всъщност е главният му страх. Откритието му подежда като шок. Двамата с Юлия бяха заедно през повечето време от деня и Рейнолдс започна да харесва привлекателната и лека усмивка, и странния, необикновен начин, по който тя произнасяше името му. Когато веднъж каза Мехайл и се усмихна с очи и устни, той и се присмя, излезе малко грубо. Веднага съжали, защото съзря необяснима обида в очите ѝ. Усмивката и помръкна и изчезна. Тогава Рейнолдс се разкая от сърце и се почувства смутен повече от всеки друг път... Той можеше само да бъде благодарен, че полковник Макинтош не може да види в какво положение изпада човекът, когото счита за най-подходящ да го замени

някой ден. Но дори и да видеше, нямаше да повярва, че това е именно той — неговият човек, Рейнолдс.

Безкрайният ден се изтърколи бавно към залез. Слънцето се скри зад далечните хълмове на запад и обагри върховете на заснежените борове с шарки от огън и злато. Тъмнината се спусна постепенно над земята, а ярките звезди започнаха да трепкат на замръзналото небе. Вечерята премина в пълно мълчание. После Янчи и Рейнолдс премериха на себе си и пооправиха с помощта на Юлия дрехите от пакета, донесен от Казака предната нощ. Това бяха две полицейски униформи. Щом Графа ги беше изпратил, значи смяташе, че могат да им бъдат полезни. Нямаше значение къде е скрит старият Дженингс, те можеха да послужат като „Сезам, отвори се“ за всяка врата в Унгария. Униформи имаше само за Янчи и Рейнолдс. Трудно можеше човек да си представи, че би могла да се намери готова униформа, която да побере раменете на Шандор.

Казака замина с моторетката веднага след 9 часа. Тръгна облечен както обикновено с ярките си дрехи. Зад двете си уши бе сложил по цигара, трета висеше незапалена на устните му.

Тръгна в много добро настроение, не беше пропуснал да забележи отчуждеността между Рейнолдс и Юлия, която бяха демонстрирали цялата вечер, това беше достатъчно основание за него да се усмихва щастливо.

Трябваше да се завърне към 23 часа, най-късно в среднощ. Това време дойде и мина, но от Казака нямаше никаква вест. Стана 1 часа, един и половина, очакването се смени с напрежение и почти с отчаяние, но малко след 2 часа той се появи. Пристигна не с моторетката, с която бе заминал, а с голям, сив опел-капитен. Натисна спирачките, загаси мотора и излезе от колата с подчертано безразличие, като човек, който е свикнал с такива неща и изпитва едва ли не досада. Едва по-късно се разбра, че той всъщност за пръв път в живота си се е качил на кола — факт, напълно обясняващ закъснението му.

Казака донесе и добри, и лоши новини, документи и указания. Добрите новини бяха, че Графа бе успял да открие местонахождението на Дженингс, беше го направил смешно лесно. Фурминт, шефът на тайната полиция, му го бе казал лично по време на разговор. Лошите новини бяха наистина неприятни. Мястото, където държаха

професора, беше известният затвор Сархааза, на около сто километра на юг от Будапеща. Считаха го за най-недостъпната крепост в Унгария. Там обикновено затваряха такива противници на режима, на които бе съдено никога да не видят бял свят. За нещастие Графа не можеше да им помогне, полковник Хидас сам, персонално, му бе възложил някакво разследване за лоялност в град Гьодьольо, където зле настроени елементи създаваха от известно време главоболия на властта. В добавка към всичките неприятности беше и фактът, че Имре продължаваше да е в неизвестност. Графа се страхуваше, че нервите му не са издържали и може би бе избягал от тях, от групата им.

Казака предаде съжалението на Графа, че не е успял да ги информира подробно за затвора Сархааза, но никога не е бил там. Сферата на оперативните действия, които е изпълнявал, е била ограничена в рамките на Будапеща и северозападната част на Унгария. Вътрешното разположение и правилата в затвора, според Графа, нямало да имат особено значение за успеха на начинанието. Само пълното нахалство и блъфирането могат да послужат на техните цели, само на това можели да се надяват. Разбира се и на документите. Графа беше изпратил документи за Янчи и Рейнолдс. Те бяха шедьоври на подправянето: две карти за самоличност за двамата и един документ на името на Алам Ведепми Хатошаг, подписан от Фурминт и приподписан от министъра със съответните печати, което говореше за оригиналността му. Той възлагаше на директора на затвора да предаде професор Харолд Дженингс на приносителя на документа.

Освобождаването на професора бе поставено на карта и затова предложението на Графа беше да използват и най-малкия шанс. Документът, с който разполагаха, щеше да им свърши добра работа. Никакъв друг, издаден дори и от по-висша инстанция, но отнасящ се до освобождаването на затворник, не би могъл да им бъде по-полезен. Самата мисъл, че някой по свое усмотрение е проникнал зад стените на ужасния Сархааза, беше толкова фантастична, че бе извън здравия разум. Графа се надяваше да успеят, просто трябваше само да държат инициативата в ръцете си.

Казака предаде и предложенията на Графа той, заедно с Шандор, да ги придружат до хана в Петоли, малко градче на около пет мили на север от затвора, и там да чакат на телефона. В този случай всички членове на организацията трябваше да поддържат връзка помежду си.

Капак на прекрасно свършената от Графа работа в този ден бе, че беше успял да намери и транспорт. Пропуснал бе само да каже откъде го е набавил.

Рейнолдс поклати глава удивен.

— Този човек е истинско чудо! Само Господ знае как е успял да уреди всичко това за един единствен ден. Все едно, че са му дали отпуск специално да се съсредоточи върху нашите работи. — Той погледна Янчи, който не даваше вид, че е учуден. — Какво мислите?

— Ще отидем — каза Янчи спокойно и уверено. Той гледаше към него, но Рейнолдс знаеше, че всъщност говори на Юлия. — Ако дойде добра, обнадеждаваща новина от Швеция, ще отидем. Професорът е възрастен вече, нечовешко ще е да умре далеч от семейството си и от родната земя. Ако ние не отидем... — той прекъсна думите си и се усмихна. — Ако не отидем, знаете какво ще рече Господ или поне Свети Петър. Ще ме погледне съжалително и ще ми каже: „Янчи, за теб няма място тук, не можеш да очакваш любезност и милосърдие от нас, защото каква любезност и милосърдие имаше в сърцето ти за Харолд Дженингс?“

Рейнолдс го погледна и помисли за човека, който бе разкрил душата си предната нощ. За него съчувствието към другите и вярата му в свръхестественото милосърдие, която стряска мнозина, са край ъгълен камък на съществуването. Той знаеше, че Янчи се шегува. Погледна към Юлия, видя я, че се усмихна с разбиране. Разбра, че тя също я наясно, очите ѝ бяха помръкнали и се държеше малко сковано, защото знаеше какво може да се случи.

„... конференцията в Париж приключва тази вечер, когато ще бъде издадено официално комюнике. Очаква се, че външният министър ще отлети за дома тази нощ... моля да ме извините, това трябва да се чете утре през нощта..., след което ще докладва на правителството. Все още не е известно...“

Гласът на говорителя прозвуча в тишината на стаята и замря заедно със звука на радиото, което загасиха. Дълго време никой не поглеждаше към останалите, сякаш не се решаваха да проговорят.

Накрая Юлия наруши мълчанието, а гласът и беше необикновено спокоен.

— Да, не беше ли това, което чакаме? Та това е паролата, която толкова се забави. „Тази вечер — утре вечер“. Момчето е свободно, то е спасено и е в Швеция. Най-добре ще е да вървите веднага.

— Да — Рейнолдс се изправи, не изпитваше нито облекчение, нито възбуда, както бе очаквал, щом светне зелената светлина за действие. Чувстваше някакво вцепенение и странна тежест на сърцето. — Но щом ние знаем, нищо не пречи комунистите също да знаят и може да вдигнат професора и да го изпратят в Русия всеки миг. Наистина нямаме време за губене.

— Така е, не можем да протакаме — Янчи облече шинела и надяна униформените ръкавици. Погледна към Рейнолдс, който вече беше облякъл униформата, и се обърна към Юлия.

— Не се тревожи за нас, скъпа, след 24 часа бъди в главната ни квартира, но не минавай през Будапеща. — Той я целуна по челото и излезе навън в студената, мрачна сутрин.

Рейнолдс се поколеба, полуобърнат към нея той видя как тя отклони погледа си и се загледа в огъня, затова напусна стаята без да каже дума. Когато сядаше на задната седалка на опела, съзря израза върху лицето на Казака, който вървеше след него. Момчето беше ухилено до уши.

Три часа по-късно, под мрачното, надвиснало небе, натежало от неизвалян сняг, Шандор и Казака слязоха от колата близо до ханчето в Петоли. Пътуването премина без премеждия, макар че бяха подготвени за проверки по пътя. Комунистите бяха сигурни в себе си, нямаше и причина да бъде другояче.

Десетина минути по-късно внушителният, сив, отблъскващ силует на затвора Сархааза се изправи пред погледа им. Това беше стара, непристъпна сграда, оградена с високи стени, заобиколена и от три концентрични реда бодлива тел, по която, без съмнение, протичаше ток с високо напрежение. Земята между бодливите редове вероятно беше минирана. На вътрешната и външната ограда имаше изградени дървени кули за въоръжена с картечници охрана. Самият вид на сградата и кулите всяваше страх. Рейнолдс за пръв път бе докоснат от него. Едва сега си даде сметка за лудостта на акцията, която бяха предприели.

Янчи вероятно бе отгатнал чувствата му, но не каза нищо, само увеличи скоростта през последната миля и рязко натисна спирачките, за да спре пред величествената, сводеста порта. Един от охраната с оръжие в ръка се втурна към тях, за да види документите и да установи самоличността им. При вида на Янчи, облечен в полицейска униформа, войникът отстъпи назад със страхопочитание. Само с една дума Янчи го смрази, изгледа го презрително и му каза, че иска да види коменданта. Поведението на войника говореше за ужаса, който внушава униформата дори между онези, които не би трябвало да се страхуват от нея. След не повече от пет минути Янчи и Рейнолдс бяха в кабинета на коменданта. Това беше последния човек, когото Рейнолдс очакваше да види на подобно място. Той беше строен, леко приведен, с добре ушит костюм и интелектуално лице с високо чело. Носеше пенсие, имаше добре поддържани ръце и, според Рейнолдс, приличаше повече на цивилен, учен или хирург. Всъщност той беше и двете. Признат бе за най-големия специалист по психология и процедури за физиологично разпадане на личността.

Доколкото Рейнолдс можеше да разбере, комендантът не се съмняваше в тяхната самоличност. Предложи им по чашка и се засмя, когато те отклониха поканата. Тогава ги прикани да седнат и пое от Янчи документа за предаването на затворника.

— Хм! Няма никакво съмнение във валидността на този документ, нали така, господа?

„Господа, отбеляза си Рейнолдс наум, този човек трябва да е много самоуверен, за да употреби тази дума тук, където царува вездесъщото «другарю»“.

— Очаквах това от моя добър приятел Фурминт, още повече, че конференцията се открива днес, нали така? Не можем да си позволим професор Дженингс да отсъства — най-блестящият камък в нашата корона, нали мога да се изразя така? Ах, но това е чуждоземен израз. Имате ли документи, господа?

— Естествено — отзова се Янчи и подаде своята карта. Рейнолдс направи същото и комендантът кимна, очевидно доволен. Той погледна към Янчи, после кимна към телефона.

— Вие, разбира се знаете, че имам директна линия с улица „Андрaши“. Разбирате, че за затворник от величината на професор Дженингс нямам друг изход и няма да се засегнете, ако телефонирам,

за да получи потвърждение на указанието да ви предам затворника и, разбира се, за вашата самоличност.

Рейнолдс почувства как сърцето му спря да бие, кожата на лицето му се опъна като восъчна хартия. „Господи, как бяха пропуснали да не догледат тази очевидна предпазна мярка? Единственият им шанс сега оставаха pistolетите. Може би трябваше да вземат коменданта като заложник...“ Ръката му се плъзна към вътрешния джоб, когато дочу, че Янчи заговори; гласът му беше удивително спокоен и вдъхваше доверие, върху лицето му не се четеше и най-малка следа на тревога.

— Но разбира се, коменданте! Един толкова важен затворник като Дженингс! Няма да се обидим, не сме и очаквали друго нещо.

— В такъв случай не е необходимо да се обаждам. — Комендантът се засмя и побутна през масата документа с нареждането за затворника. В този миг Рейнолдс почувства как вдървените от напрежение мускули на тялото му се отпускат, обзе го облекчение и надежда за успех на акцията, които го заляха като огромна вълна. Едва в тези обстоятелства Рейнолдс бе започнал да разбира, да осъзнава, макар и смътно, що за човек всъщност беше Янчи. В сравнение с него той имаше още много да се учи.

Комендантът се протегна, взе някаква бланка, погледна ги пак, после написа нещо върху нея и подпечата подписа си с официалния печат. Когато свърши това, натисна някакъв звънец. Подаде документа на човека от охраната, който присъстваше в стаята, и с небрежен жест го накара да се отстрани.

— Три минути, господа, не повече. Не е много далеч оттук. Но комендантът беше преувеличил, не бяха минали и 3 минути, дори 30 секунди, когато вратата се отвори, за да пропусне не Дженингс, а половин дузина добре въоръжени, сковани в движенията си пазачи. Преди още Янчи и Рейнолдс да се съвземат, да започнат да осъзнават какво се е случило, и двамата бяха приковани безпомощни върху столовете. Комендантът поклати глава и се усмихна тъжно.

— Простете ме, господа, за хитростта, страхувам се неприятна за вас, каквито са повечето подобни хитрости, но в случая беше необходима. Документа, който подписах, не беше за предаването на професора, а за арестуването ви. — Той свали пенсието си, изтри го с

кърпата си, огледа го доволен и отново го сложи на носа си. — Капитан Рейнолдс, вие сте един необикновено упорит млад човек.

[\[1\]](#) Хелзингборг — пристанище в Швеция на Зундския проток. — Бел.прев. ↑

В първите минути след шока от неочакваното развитие на събитията Рейнолдс беше като безчувствен, сякаш допирът на металните окови около китките и глезените му го бе лишил от способността и желанието да реагира. След това, когато премина първата вълна от изненадата и вцепенението, той почувства огорчение от случилото се с него. Беше му непоносимо да чувства безсилието си. Усещаше се като в капан. Комендантът бе разиграл фарс с тях, беше успял да ги заблуди напълно и сега те бяха затворници в ужасния Сархааза. Ако някога излезеха от мрачните му стени, нямаше да са нищо повече от неузнаваеми зомби, празна черупка на хората, които някога са били.

Рейнолдс погледна към Янчи, за да види как възрастният човек понася смазващия удар, провала на плановете им, действителната заплаха от смърт, да разбере реакцията му на случилото се. Доколкото можеше да съди, Янчи изобщо не реагираше на ситуацията, сякаш не се отнасяше до него. Лицето му бе абсолютно спокойно, той гледаше към коменданта замислено, с преценяващ поглед. В него можеше да се прочете много и Рейнолдс помисли с удивление, че сякаш Янчи е господар на положението.

Когато и последната метална гривна щракна около крака на стола, шефът на охраната погледна въпросително коменданта. Той махна с ръка, за да ги освободи.

— Безопасни ли са?

— Напълно.

— Тогава много добре, можете да си вървите.

Шефът на охраната се поколеба.

— Тези двамата са опасни хора — рече той. — Това ми е добре известно — каза търпеливо комендантът, защо мислиш ви извиках да ги обезвредите, ако не смятах, че е необходимо. Но сега те са оковани за столовете, които са прикрепени към пода, ще се освободят само, ако се изпарят.

Комендантът почака, докато вратата се затвори зад мъжете от охраната, сплете тънките си пръсти и поде със спокойния си, убедителен глас:

— Така, господа, настъпи моментът, ако това наистина е някакъв момент, за тържество: пълно самопризнание на английския шпионин плюс неопровержими доказателства. Това, господин Рейнолдс, ще предизвика бурна международна сензация. Като допълнение имаме и опасния шеф на най-добре организираната група за нелегално прехвърляне на хора на Запад; английски шпиони, антикомунистически групи в Унгария в съвместна акция. Разбира се, ще спестим тържествуването и злорадството, това е безцелно губене на време, нещо подходящо за кретени и идиоти. — Той се засмя и ги изгледа: — Честно казано, удоволствие е човек да има работа с интелигентни хора, които приемат неизбежното и са достатъчно реалисти, за да не започнат с обикновените оплаквания, отрицания, оскърбления и клетви за невинност. Никакво театралничене, никаква градация на напрежението. Няма защо да си създаваме допълнителни неприятности или ненужни секретности — продължи той, — времето е най-ценният дар, който имаме, и пилеенето му е непостижимо престъпление... Все пак, господин Рейнолдс, бъдете така добър да последвате примера на вашия приятел и да се въздържите да изпробвате здравината на тези вериги, каквото, струва ми се, е първото ви намерение. Зная на какво сте способен, когато сте в подобна тъжна, подтискаща ситуация. Няма смисъл да крия от вас, защо да не го знаете — комендантът погледна към Янчи, — съжалявам, въпреки това, че трябва да ви го кажа, но вашият невероятно смел и талантлив приятел, който толкова дълго и с фантастичен успех се е прикривал като майор от тайната полиция, най-накрая ви предаде.

Настъпи продължително мълчание. Рейнолдс погледна безизразно към коменданта, след това към Янчи. Лицето му беше спокойно.

— Това винаги е възможно — Янчи поспря, — разбира се по невнимание.

— Така е било — кимна с глава комендантът. — Полковник Йосиф Хидас, който е добре известен на капитан Рейнолдс, както научих били вече стари приятели, вече няма съмнения относно майор Ховарт. — За пръв път Рейнолдс чу името, с което Графа беше

известен в тайната полиция. — Именно вчера подозрението му се превърна в увереност. Той и моят добър приятел Фурминт приготвиха клопка, заложиха стръв с името на този затвор и с подходящи условия за набавянето на някои документи и печат — тези тук, на масата пред мен. Въпреки целия си неоспорим талант, вашият приятел хлътна в капана. Всички сме хора, човешко е да се греши.

— Мъртъв ли е?

— Жив е, в отлично здраве и освен това в блажено неведение, че е разкрит. Пратили го за зелен хайвер, за да го държат настрана днес през целия ден. Вярвам, че полковник Хидас желае лично сам да извърши ареста. Очаквам го още тази сутрин тук, най-късно някъде през деня. Ховарт ще бъде заловен, ще го изправят още през нощта на военен съд на улица „Андраши“ и ще го екзекутират. Не знам, но предполагам, че всичко ще стане на бърза ръка.

— Разбира се — потвърди Янчи и кимна с глава. — Той ще умира по малко всеки път — с всеки офицер от тайната полиция, с всеки човек в този град, така че никой не ще се опита да му подражава. Само лудите, слепите, идиотски лудите! Те не знаят, че не могат никога да бъдат други.

— Опасявам се, че трябва да се съглася с вас, но това не ме засяга пряко. Вашето име, приятелю?

— Янчи — ще ви свърши ли работа?

— За момента е достатъчно — той нагласи пенсието си и започна да тропа нетърпеливо с пръсти по бюрото. — Кажете ми, Янчи, какво знаете за нас, хората от политическата полиция? Имам предвид за състава на полицията.

— Вие ми кажете, очевидно сам искате да обясните.

— Да, ще ви кажа онова, с което вероятно и самите вие сте наясно, но си заслужава да се повтори. Сред целия състав на тайната полиция има една малка, незначителна част от слабоумни властогонци и натегачи, които гледат на службата като на работа, неизискваща особени интелектуални усилия. Те неизбежно са садисти, сякаш разяждани от обида към обществото, защото природата им е чужда на всяка нормална цивилна професия. Повечето от тях служат от дълги години и са професионалисти, те са най-настървените, те влачат нощем разплаканите граждани от леглата им, както са го правили хората на Гестапо преди години. От тази категория е и полковник

Хидас. Той е евреин. Мъченията, на които е бил подлаган народът му в Централна Европа през последната война, надминават и най-пожареното въображение. Може би и в това се крие причината за неговата озлобеност, но той днес е за пример в цялата тайна полиция. Има в полицията разбира се и едно съвсем незначително малцинство, което безрезервно вярва в идеите на комунизма. Малцина са, но са най-страшните, защото са като автомати, завладени единствено от идеята си за държавата, основана на техните морални критерии. Но това е държава, в която тези високи и хуманни критерии са обречени на непрекъснато изопачаване и погазване. Фурминт е такъв. Колкото и да е странно, и Хидас е от тази порода.

— Вие трябва да сте ужасно сигурен в себе си — за пръв път се обади Рейнолдс. Откакто ги заловиха не бе казал ни дума, сега говореше бавно и отчетливо.

— Как да не е сигурен, та той е комендантът на затвора Сархааза! — каза на свой ред Янчи, с което отговори на въпроса на Рейнолдс. После се обърна пак към коменданта. — Защо ни разказвате всичко това? Нали сам казахте преди малко, че празното губене на време ви е противно.

— Така е, уверявам ви, но все пак нека да продължим, съвсем не е излишно. Когато се стигне до деликатния въпрос да се спечели нечие доверие, всички категории, които ви представих, имат нещо общо — с изключение на Хидас, който е направо изключение. Те всички са жертва на една фикс идея, нещо като непоклатимо убеждение, израз на тесногруд консерватизъм и склонност към догматизъм — става дума за пътищата им към човешкото сърце...

— Спестете си предвзетите фрази — измърмори сподадено Рейнолдс, — това, което имате предвид е, че искат ли от някоя своя жертва да изтръгнат истината, постигат го с бой.

— Жестоко, но възхитително кратко обяснение — промърмори комендантът и се засмя, — неоценим урок по пестене на време. Но тогава да продължим по тази кратка процедура към истината. Всъщност бях се заел със задачата да спечеля доверието ви, господа, и, за да съм по-точен, да получа доброволна изповед от капитан Рейнолдс, а също и от Янчи — истинското му име и някои подробности за начина, по който действа организацията. Вие сами знаете за почти неизменните методи, които в подобни случаи

практикуват, хм... колегите, за които споменах. Белосани стени, ослепителна светлина от насочената право в очите лампа, безкрайно повтаряни въпроси, разнообразени с удари в кръста, избиване на зъби и изтръгване на нокти, премазване на палците и други подобни изтънчени методи, почерпани от средновековните мъчения, като в добавка.

— Отвратително и отблъскващо — каза Янчи.

— За мен е така. Като бивш професор в неврохирургията в университета в Будапеща и в някои водещи болници в столицата, цялата тази средновековна концепция за разпит ми е противна. За да бъда съвсем искрен, ще кажа, че разпитите ми са неприятни, каквито и методи да се прилагат, но в този затвор намерих една голяма възможност за наблюдение на тежки нервни разстройства и за експериментирание на по-сложни и дълбоки въздействия върху човешката нервна система. Тези въпроси представляват голям интерес за науката и лично за мен, така че възможностите, които се разкриват в затвора в тази насока, съвсем не са за пренебрегване от един специалист. Сега мога да бъда порицаван и руган, заради това, което правя, но бъдещите поколения, вероятно ще го оценяват по друг начин. Аз всъщност не съм единственият специалист в областта на медицината, който работи в затвор или в затворнически лагер. Уверявам ви, ние сме изключително полезни на властите, а те са не по-малко полезни на нас — той поспря, после се усмихна почти неуверено. — Простете ми, господа, ентузиазмът, свързан с професията ми, понякога ме кара да се увличам. Но на въпроса — вие трябва да ми съобщите известни данни, няма да ви ги изтръгна със средновековни средства. От полковник Хидас вече научих, че капитан Рейнолдс реагира много буйно на страданията и в известна степен изглежда среща затруднение да се въздържа. Колкото до вас... — той погледна към Янчи, — не мисля, че някога съм виждал по лицето на друг човек следите от толкова много изпитания и страдания. Страданията за вас са вече нещо, с което сте свикнали. Въпреки това нямам желание да се самовъзхвалявам и лаская като ви заявя, че не мога да си представя да използвам физически мъчения, за да ви пречупя.

Той се облегна удобно в стола, запали дълга, тънка цигара и погледна изпитателно задържаните, после сякаш се замисли за нещо и

остана мълчалив. Нищо не нарушаваше тишината в стаята. Така минаха няколко минути, след което комендантът сякаш се стресна, откъсна се от мислите си, изправи се и отново заговори.

— Е добре, господа, да повикам ли стенограф?

— Както искате — каза Янчи любезно, — но това ще ни накара да се почувстваме още повече виновни, че сме ви загубили времето, което толкова много цените и което в момента пилеете с лека ръка.

— Не очаквах друг отговор — рече комендантът и решително натисна някакъв бутон. Даде набързо някакви разпореждания по микрофона на интерфонната връзка, после се обърна към Янчи и Рейнолдс и продължи: — Вие разбира се сте чували за Павлов, знаменития руски психолог.

— Светеца патрон на тайната полиция, предполагам — обади се Янчи.

— Уви, в нашата марксистическа философия няма светци, съжалявам, че трябва да ви обърна внимание на това. Павлов не може да се причисли към тях. Но в известен смисъл сте прав, доколкото става дума за значението му като учен. Той е пионер в своята област, а много от нас хм..., разпитвачите, дължат изключително много на неговите открития и...

— Ние знаем всичко за Павлов и неговите кучета, както и за условните рефлекси, а и за процесите за разпадане на личността — прекъсна го Рейнолдс грубо и продължи: — Това е затворът Сархааза, а не университетът в Будапеща, стига с тези лекции по история за промиването на мозъци.

За пръв път заученото, престорено спокойствие на коменданта сякаш се изпари. Лицето му почервения, но веднага пролича как възвръща контрола върху чувствата си.

— Вие разбира се сте прав, капитан Рейнолдс, необходима е известна..., бих казал философска нагласа и безпристрастност, за да се оцени всичко това..., но ето, че пак продължавам... Както и да е, исках просто да кажа, че чрез комбинирането на някои съвсем съвременни открития, които направихме с помощта на физиологичните похвати на Павлов, и въздействието..., хм... върху някои психологически процеси, както ще ви се изясни с течение на времето, ние постигнахме невероятни резултати. — В думите на коменданта и в начина, по който говореше, с ентузиазъм и безразличие, имаше нещо застрашително,

което би изплашило всеки. — Ние можем да разрушим личността на който и да е човек, а сринем ли я, това е завинаги. За разлика от грубите методи, никакви видими белези не остават. С изключение на неизлечимата невменяемост, разбира се. Не се наблюдават никакви изключения. Вашият хладнокръвен англичанин от романите, който запазва присъствие на духа при всички обстоятелства, доколкото мога да си представя също ще се сгромоляса душевно, както и всеки друг. Усилията на американците да тренират агентите си да устояват на онова, което в западния свят тъй грубо наричат „промиване на мозъци“, да го наречем по-прецизно разпадане на личността, са толкова жалки, безполезни и безнадеждни. Ние пречупихме кардинал Миндсенти само за 84 часа, можем да пречупим всекиго.

Комендантът прекъсна словоизлиянията си, защото трима души с бели престилки влязоха в стаята. Те носеха някаква стъкленица, две чаши и малка метална кутия. Комендантът ги изчака, докато наляят в двете чаши някаква тъмна течност, без съмнение кафе.

— Ето асистентите ми, господо, извинете ги за белите им престилки, но това въздейства психологически на нашите..., как да кажа, на нашите пациенти. Кафе, господо, изпийте го.

— Проклет да съм, ако го изпия — каза Рейнолдс натъртено и решително.

— Не постъпвайте детински. Ако се наложи, ще използваме щипки за носа и през тръба ще ви го налеем — вметна комендантът отегчено.

Убеден в безполезността да упорства, Рейнолдс изпи на един дъх кафето. Същото направи и Янчи. Наистина имаше вкус както всяко друго кафе, само беше малко по-силно и горчиво.

— Истинско кафе — засмя се комендантът, — но съдържа също едно вещество, известно като актедрон. Не се лъжете за ефекта му, господо. Първоначално ще се почувствате стимулирани, с приповдигнато самочувствие, толкова подчертано, че малцина могат да му устоят. Скоро след това ще почувствате обаче силно главоболие, замайване, повдигане, напрежение и невъзможност да се отпуснете. Ще усетите, че ви обзема трудно за описване умствено объркване. Дозата, естествено, ще бъде повторена — той замълча и погледна към един от асистентите си, който държеше спринцовка в ръка. Посочи го и започна да обяснява: — Мескалин, предизвиква психическо

състояние близо до шизофренията, започва да става много популярен, доколкото съм чул, сред писатели, артисти и художници в западния свят. Надявам се да не го вземат заедно с актедрона.

Рейнолдс го загледа и употреби усилия, за да не трепне. Имаше нещо сатанинско, нещо сбъркано, ненормално и нечовешко в начина, по който говореше комендантът — с престорена любезност и почти шеговит, професорски тон. Подробните обяснения, които даваше, звучаха толкова повече сатанински и садистично, колкото по-преднамерено спокоен беше тонът му. Смразяващото безразличие на този човек, погълнат изключително от неудържимото желание за преуспяване в личната кариера, не оставяше място за човечност... Комендантът започна да говори отново:

— По-късно ще ви инжектират едно ново вещество, мое изобретение. Открих го съвсем неотдавна, още не съм го кръстил, може би трябва да го наречем Сархазазин, господо. Или това ще бъде много ексцентрично? Мога да ви уверя, че ако разполагахме с него преди години, добрият кардинал нямаше да устои и 24 часа, камо ли 84. Комбинираното въздействие на трите вещества след дози, дадени по отделно, ще ви доведе до абсолютно умствено разстройство и колапс. Тогава истината ще излезе наяве незабавно, а ние ще можем да натъпчем в мозъците ви всичко, което пожелаем, и то за вас ще стане самата реалност.

— Защо ни разказвате всичко това? — попита Янчи бавно.

— Защо не? Който е предупреден в този случай, не е въоръжен: процесът е необратим. — Спокойната увереност в гласа му не оставяше никакво място за съмнение. Той махна с ръка към асистентите си и натисна някакъв бутон на бюрото. — Хайде, господо, време е да ви покажа вашата квартира.

Почти незабавно хората от охраната нахълтаха в стаята, освободиха краката и ръцете им от облегалките и от краката на столовете, след това отново свързаха китките и глезените им с вериги така здраво и така изкусно, че бе изключена всяка мисъл за бягство. Когато Янчи и Рейнолдс се изправиха на крака, комендантът ги поведе по коридора. Двама пазачи вървяха от двете им страни, а третият, със зареден пистолет, беше зад гърба на двамата. Предпазните мерки бяха съвършени.

Комендантът ги преведе през затрупания със сняг двор. Минаха през строго охраняван вход на сграда с масивни, каменни стени и прозорци с решетки. Последва дълъг, оскъдно осветен коридор. Някъде по средата, в началото на каменни стъпала, които водеха надолу към мрачно подземие, комендантът спря пред някаква врата, махна на единия от пазачите и се обърна към двамата затворници.

— Една последна мисъл, господа, един последен поглед, който да отнесете със себе си в подземната килия долу, където ще прекарате последните часове, които ви остават на земята като съзнателни хора, каквито се познавате. — Ключът щракна в ключалката, комендантът бутна с крак тежката врата и им направи път. — Пред мен, господа.

Тътрейки крака с веригите, Янчи и Рейнолдс се препънаха на прага. Задържаха се да не паднат, защото се хванаха в рамката на старинно, желязно легло. На него лежеше някакъв човек. Той дремеше и Рейнолдс го позна, почти без да се изненада. Беше го очаквал още от момента, когато комендантът спря пред вратата. Беше доктор Дженингс. Измъчен и опустошен, състарен сякаш с години, откакто Рейнолдс го бе видял само преди три дни, той сега се бе отпуснал и дремеше върху мръсния сламен дюшек. Доктор Дженингс се събуди мигновено и когато се размърда и надигна, за да разбере какво става, Рейнолдс беше доволен от видяното. Въпреки всичко старият човек не беше загубил своята непримиримост. Огънят се бе върнал в помръкналите му очи, те си бяха все така честни, както преди.

— Хей, какво, по дяволите, означава това нахлуване? — Той говореше на английски, единствения език, който знаеше, но Рейнолдс забеляза, че комендантът разбира какво се говори. — Проклети да сте, грубияни такива, щом не ме оставяте поне да си почина малко... — Доктор Дженингс замълча, когато разпозна Рейнолдс и се обърна към него:

— Значи злите демони ви хванаха и вас?

— Случи се неизбежното — каза комендантът на добър английски и се обърна към Рейнолдс. — Вие изминахте целия път от Англия до тук, за да видите професора. Е добре, видяхте го, а сега можете да му кажете сбогом. Той днес следобед си отива, в три часа и, за да бъда съвсем точен, заминава за Русия. — Сега комендантът се обърна към Дженингс и му каза: — Условиата по пътищата са

изключително лоши. За вас организирахме специален вагон, който ще закачат към влака за Печ. Ще се чувствате достатъчно удобно.

— Печ? — Дженингс го изгледа свирепо. — Къде, по дяволите, е този Печ?

— Стотина километра на юг оттук, драги Дженингс. Летището в Будапеща е затворено временно заради снега и леда, но последните сведения са, че в Печ е открито. Специален полет за вас, е и за някои други също специални случаи. Самолетът ще излети оттам.

Дженингс престана да му обръща внимание, обърна се и загледа изпитателно Рейнолдс.

— Да разбирам ли, че синът ми Браян е пристигнал в Англия? — Рейнолдс кимна мълчаливо.

— Ех, а аз съм все още тук! Справихте се блестящо, млади човече, направо блестящо. Какво, по дяволите, ще стане по-нататък само един Господ знае.

— Не знам как да изкажа съжалението си, сър — Рейнолдс се поколеба, докато сложи в ред мислите си, и продължи: — Има едно нещо, което непременно трябва да знаете. Не съм упълномощен да ви го кажа, но след всичко, което се случи, да вървят по дяволите всички указания. Искам да знаете, че операцията на вашата съпруга беше сто на сто успешна и тя се бе възстановила почти напълно.

— Какво! Какво разправяте? — Дженингс хвана Рейнолдс за реверите и, въпреки че беше много по-лек и немощен от младия мъж, го разтърси здраво. — Вие лъжете, зная, че ме лъжете! Нали хирургът казал...

— Хирургът е казал онова, което са му наредили да каже — прекъсна го Рейнолдс решително, — зная, че това е непростимо, но беше важно да ви отведе у дома и най-сигурният начин да ви повлияя беше този. Но няма значение. След всичко, което преживяхме, най-добре е да знаете самата истина.

— Боже Господи, Боже Господи!

Рейнолдс очакваше такава реакция, особено от човек с репутацията на професора. Вместо да изпадне в неистов гняв заради това, че така дълго и жестоко са го мамели, професорът падна на леглото, сякаш теглото на тялото му бе нараснало толкова много, че беше непосилно за краката му да го поддържат. Той възкликна щастливо през сълзи:

— Това е чудесно, не мога да ви кажа колко чудесно е всичко това... А само преди няколко часа ми се струваше, че никога вече няма да съм щастлив.

— Най-интересното от всичко това е — промърмори комендантът, — че на Запад нас ни обвиняват, че сме били безчовечни.

— Наистина, наистина — вметна Янчи, — но на Запад поне не тъпчат жертвите си с актедрон и мескалин.

— Какво? Какво е това? — погледна Дженингс към Янчи. — Кой е натъпкан целия с...

— Нас ни натъпкаха — прекъсна го Янчи благо, — готвят ни справедлив, безпристрастен съд и сетне на сутринта разстрел, но преди това ще ни подложат на съвременен вариант за изтръгване на признания и пречупване, както са го правили някога на колелото за изтезания.

Дженингс изгледа Янчи, после Рейнолдс и постепенно изразът на недоумение и учудване върху лицето му се смени с ужас. Той се изправи и изгледа коменданта.

— Това истина ли е? Имам предвид казаното от този човек. Комендантът сви рамене: — Той преувеличава, разбира се, но...

— Значи истина е — гласът на Дженингс прозвуча твърдо. — Господин Рейнолдс, добре е, че разказахте за жена ми. Да използвате повече това, като средство да ме привлечете да се върна, е излишно. За съжаление едва сега започвам да виждам някои неща, а други никога няма да видя отново.

— Съпругата ли... — думите на Янчи прозвучаха повече като твърдение, отколкото като въпрос.

— Съпругата — потвърди Дженингс, — а също и момчето.

— Ще ги видите отново — каза Янчи спокойно и уверено. Толкова спокойни и уверени бяха думите му, толкова непоклатима категоричност имаше в тона, с който ги изрече, че останалите го загледаха убедени едва ли не, че той знае нещо, което крие от тях, или съмняващи се, че той не е на себе си, щом говори така. — Ще ги видите отново, обещавам ви го, доктор Дженингс.

Възрастният човек го гледаше, но надеждата бавно помръкна в очите му.

— Вие сте много любезен, много добър, приятелю. Религиозната вяра е наистина опора...

— На този свят — прекъсна го Янчи. — Съвсем скоро ще се убедите...

— Водете ги нататък — нареди комендантът строго. — Те скоро ще полудеят.

* * *

Майкъл Рейнолдс полудяваше, бавно и неизбежно полудяваше. Най-страшното бе, че той го съзнаваше. След последната усилена инжекция веднага ги бяха вързали за столовете в подземната килия. Не можеха да направят нищо, за да се преборят с началото на тази безпощадна лудост. Колкото повече и се противопоставяше, колкото повече решително се бореше да не обръща внимание на симптомите, толкова повече болките и мъчителният стрес се загнездваха в мозъка и в тялото му и все по-остро напомняха за симптомите. Дълбоко, сякаш в сърцевината на мозъка, чегъртаха някакви демонски нокти, ноктите на вкараното химическо вещество, които разкъсваха и разпиляваха мислите и съзнанието му.

Рейнолдс беше привързан здраво с ремъци през ръцете и през кръста за някакъв стол с висока облегалка. Какво не би дал, какво не би направил, за да се освободи от менгемето на тези ужасни ремъци, а и от страшните окови! Какво не опитва: мятеше се към пода или към стената; извиваше тялото си и се гърчеше по всякакъв начин; свиваше и опъваше, отпускате и стягаше до изнемога всеки мускул на тялото си; опитваше всичко, за да облекчи непоносимия сърбеж и застрашително усилващото се вътрешно напрежение, причинено от изопнатите му и разтреперани до краен предел нерви. Мислеше си, че всичко, което изпитва в момента, прилича поразително на древното китайско мъчение — гъделичкане по стъпалата, но със стократно по-силно и смазващо въздействие. Вместо перце изобретателите мъчителите бяха приложили актедрон. От действието му сякаш хиляди остри игли пробждаха тялото на Рейнолдс и докосваха не, забиваха се в напълно оголените нервни окончания. Искеше му се да пици, изпадаше в безумна, неистова ярост, повдигаше му се, чувстваше, че във вътрешностите му сякаш се е загнездило гнездо от оси, които някой беше разбутал и разлютил. Хиляди бръмчащи криле се удряха в

стените на стомаха му... Затрудняваше се да диша и все по-често и по-често гърлото му се свиваше по ужасяващ начин; давеше се за всяка глътка въздух, заля го вълна на безнадеждност и паника. Почувства, че се задушава напълно, но в последния миг успя да напегне волята си и да си поеме дъх, за да изпълни жадните си за въздух дробове. Най-страшното бе в главата му, в мозъка му. Там цареше бъркотия. Сякаш забулено в мрак, който непрекъснато се съгъстява, замъгленото му съзнание все повече губеше връзката си с реалността. С цялото си същество Рейнолдс правеше отчаяни опити да съедини и слепи късчетата на разбития си от актедрона и мескалина разсъдък. Пулсиращата болка в тила се усилваше непоносимо, сякаш някой стягаше главата му с менгеме. Очите нетърпимо го боляха, готови да изскочат от орбитите си. Започна да чува гласове. Да, те го викаха и идваха до него от някъде много далече. Колкото и да се насилваше, не успяваше да различи нито посланието им, нито кой го вика. И когато последните следи на разсъдъка му се стопиха в безпомощното му и безполезно старание да запази съзнанието си, Рейнолдс потъна в мрак. Престана да чувства какво става наоколо, тъмният саван на безумието го покри изцяло и сякаш безвъзвратно с тежките си, задушаващи гънки.

Все пак гласовете достигнаха до Рейнолдс — дори в черната бездна на забравата го достигнаха. Не бяха много, всъщност беше само един глас, като че ли някой го викаше и му говореше нещо неразбрано. По-скоро това бе някакво мърморене, което ту кънтеше, ту заглъхваше в тъмните ъгли на съзнанието му. Този глас, който го викаше, настойчиво и постепенно проникна през гънките на безумството с такава отчаяна упоритост, че който и да е, дори да бе на границата на живота, не би могъл да я пренебрегне. Безгранично настоятелен, гласът звучеше отново и отново, все по-силно и по-силно, докато стигна дълбоко в мрачната бездна на съзнанието на Рейнолдс, за да повдигне леко едно ъгълче от пелената, която го забулваше. Той постепенно разпозна гласа. Това беше добре познат глас. Разпознаваше го, въпреки че звучеше съвсем необичайно. Рейнолдс смътно разбираше, че това е гласът на Янчи, Янчи го викаше отново и отново.

— Изправи главата си! За бога, дръж главата си изправена! Дръж главата си... изпра... вена...! Не се отпускай! — Гласът го зовеше неспирно като несвързана, безумна литания.^[1]

Бавно и тромаво, инч след инч, с отчаяни усилия, все едно, че се опитваше да издигне огромна тежест, Рейнолдс повдигна глава от гърдите си. Очите му все още бяха затворени, сякаш залепнали. С нечовешко напрежение, под въздействието на гласа, той успя да облегне главата си на високата облегалка на стола. В това положение Рейнолдс остана дълго, бореше се за всяка глътка въздух, като бегач на дълги разстояния в края на изтощителното състезание, но все не успяваше да се съсредоточи и да събере сили. Омаломощен от неимоверния напън да повдигне главата си, той не можа да я задържи и тя започна да клюмва отново. — Дръж си главата изправена! Казах ти, изправи се! — Гласът прозвуча силно и остро като команда и Рейнолдс постепенно осъзна, ясно и безпогрешно, че Янчи е, който го вика. Заповедният му глас проникваше в неговото помътено съзнание и го подчиняваше. Безспорно това беше същата онази фантастична сила на волята, която бе спасила Янчи от Колима и му беше помогнала да са измъкне жив от безбрежната сибирска пустош.

— Изправи глава, казах ти! Да, така е по-добре, не се отпусчай! Дръж се! А сега очите! Отвори очи и ме погледни!

Рейнолдс с мъка отвори очи и погледна към Янчи. Сякаш някой беше спуснал пред зора му тежка оловна завеса. Усилията, които употреби да погледне, бяха големи, но накрая успя да отвори очи, без да може да фокусира погледа си, за да проникне през мрака, царящ в килията.

Първоначално не можеше да съзре нищо определено, помисли, че ослепява, имаше само някакви тъмни сенки, някакви мъгливи изпарения, които се стелеха и играеха пред очите му. Бързо осъзна, че това наистина е пара, която се издигаше от каменния под, покрит с топла вода; цялата килия беше осеяна с тръби, през които проникваха кълбета пара. Горещите изпарения, които изпълваха пространството, и непоносимата влага, също като в турска баня, изглежда бяха част от обработката.

Сега Рейнолдс можеше да види Янчи. Виждаше го сякаш през мътно, заскрежено стъкло, но го виждаше. Беше на около осем фута разстояние от него, привързан здраво към стола, еднакъв с неговия, виждаше главата му, която непрестанно се мятеше ту наляво, ту надясно. Челюстите му работеха безспир — говореше нещо неразбрано, отваряше и затваряше устата си. Ръцете му, здраво

стегнати за страничните облегалки на стола, не можеха да помръднат, но дланите му се свиваха и разтваряха конвулсивно. Очевидно Янчи правеше отчаяни усилия да уталожии поне отчасти натрупаното напрежение, породено от възбудената му до краен предел нервна система.

— Не се отпускай, Мехайл, не позволявай да изпаднеш в безсъзнание — викна му Янчи разтревожено.

Споменаването на собственото му име порази Рейнолдс, въпреки окаяното му положение. Янчи никога не се бе обръщал към него по име. Произнесе го точно така, както го произнасяше и дъщеря му.

— Дръж очите си отворени, за бога, прави каквото и да е, само не позволявай да ти се размъти главата и да се откъснеш от действителността, да изпаднеш в забрава, опитай се да превъзмогнеш кризата от действието на тези проклетии вещества. Ако я преодолееш, може би не всичко ще е загубено. Не се отпускай! — извика Янчи отчаяно, защото забеляза как погледът на Рейнолдс отново гасне, как клепките му натежават и очите му се затварят. Стреснат от вика, Рейнолдс отново отвори очи. Този път усилията да го направи бяха значително по-малки.

— Точно така, точно така! — гласът на Янчи вече се чуваше по-ясно и по-отчетливо. — Преди малко и аз бях в същото положение. Отпуснеш ли се и се предадеш, няма възстановяване, само се дръж, момчето ми, само се дръж! Чувствам, че още малко и действието ще е преминало.

Рейнолдс също можеше да усети, че жестоката хватка на химическите вещества, с които го бяха натъпкали, се разхлабва. Той все още изпитваше същия порив на лудостта да го разкъсва, усещаше спазмите, които разтърсваха всеки мускул на тялото му, но главата му се беше прояснила и болката в очите бе започнала да гасне. Янчи му беше говорил през цялото време, беше го окуражавал, беше го разсейвал. Постепенно крайниците му престанаха да треперят и се успокоиха. Но сега, изведнъж, въпреки тропическата горещина в помещението, Рейнолдс почувства, че го завладява студ, усети нов, неудържим пристъп на треска, която го разтърси от главата до петите. После тръпките отслабнаха и преминаха. Обля се в пот и почувства, че му прилошава от влагата и нетърпимата горещина, която се увеличаваше с всеки изминал момент. Рейнолдс отново беше на прага

на колапс, но този път в главата му беше прояснено. Точно тогава вратата на килията се отвори шумно и пазачите, обути в гумени ботуши, влязоха и зашляпаха във водата, която покриваше каменния под. За броени секунди ги освободиха от ремъците, с които бяха привързани към столовете, и ги поведоха незабаво навън през отворената врата, където беше чистият, леден въздух. За пръв път в живота си Рейнолдс разбра какъв е вкусът на водата за човек, който умира от жажда в пустинята.

Пред себе си той виждаше Янчи как сгъва рамене, за да отмахне ръцете на пазачите, които се опитваха да го подкрепят от двете му страни. Той изглеждаше като прекарал продължителен, опустошителен пристъп на треска. Така се чувстваше и Рейнолдс. Той също залиташе, но когато усети нечий ръце да го подкрепят, отскубна се, съвзе се, изправи се и последва Янчи навън, на двора, затрупан със сняг. В пронизващия студ Рейнолдс тръгна изправен и с високо вдигната глава.

Комендантът ги чакаше. Очите му се свиха недоверчиво, когато ги видя да излизат на двора и да вървят сами към него. За миг той се почувства объркан и думите, които беше готов да изрече, увиснаха на устните му неизказани. Въпреки изненадата, бързо се съвзе и, вместо дълбокото учудване, успя да надене на лицето си професионалната маска.

— Откровено казано, господо, ако някой колега медик ми докладваше за вашия случай, щях да го нарека лъжец. Наистина не бих повярвал, не бих могъл да го повярвам. Приемете сега въпроса ми като проява на клиничен интерес — какво чувствате?

— Студ, краката ми замръзват, може би вие не го забелязвате, но те са вир вода, бяхме принудени да стоим във водата през последните два часа. — Докато говореше, Рейнолдс се облегна нехайно до стената. Не толкова, защото с това държане изразяваше чувствата си, а защото усещаше, че без нейната подкрепа ще припадне на снега. Не само стената го поддържаше, окуражаваше го най-вече одобрителният блясък в очите на Янчи, той му даваше сили.

— Всяко нещо с времето си, периодичната смяна на температурата е част от... обработката — обясни комендантът. — Поздравявам ви, господо, всичко това обещава да бъде един случай от изключителен научен интерес. — Той се обърна към един от пазачите: — Поставете часовник в килията, така че и двамата да могат да го

виждат, следващата инжекция актедрон ще бъде..., чакайте да видим, сега е пладне, инжекцията да се направи точно в 2 часа след обед. Не трябва да ги държим в прекалена неизвестност и напрежение.

Десетина минути по-късно, задъхан от рязката промяна на задушавашата горещина на килията след студа под нулата на двора, Рейнолдс погледна тракация часовник, сетне извърна очи към Янчи:

— Той не би пропуснал и най-малката възможност да приложи най-изтънчени мъчения, нали?

— Ако те чуе, ще се ужаси, истински ще се ужаси от споменаването на думата „мъчение“ — каза Янчи сериозно. — За себе си комендантът мисли само като за учен, който провежда експеримент. Единственото, което желае, е да получи максимално добър резултат от гледна точка на опита, който провежда. Той, разбира се, е почти луд, обладан от сляпата ненормалност на всеки фанатик. Ще бъде шокиран, ако чуе онова, което казваш.

— Луд? — изруга Рейнолдс. — Той е един безчовечен демон. Кажете ми, Янчи, и този вид хора ли наричаш братя? Все още ли вярваш, че във всеки човек има нещо добро?

— Безчовечен демон? — промърмори Янчи. — Добре, да приемем, че е така, но в същото време нека не забравяме, че безчовечността няма граници, не е ограничена нито във времето, нито в пространството. Ти знаеш за изключителната суровост, с която руснаците правят своите разследвания при политическите си противници. В същото време един Господ знае колко хиляди унгарци са били екзекутирани или мъчени, докато смъртта дойде за тях като избавление от техните сънародници, също унгарци. Чешката тайна полиция е достоен партньор на НКВД. Полската полиция пък, формирана почти изцяло от поляци, е отговорна за още по-жестоки зверства, каквито дори и руснаците не са сънували.

— По-страшни и от зверствата във Винаца ли?

Янчи го изгледа продължително и леко учудено, след това прекара опакото на ръката през челото си, за да изтрие потта, която беше избила.

— Винаца... — той повдигна ръка и направи неопределен жест, после се загледа разсеяно в мрака, който се сгъстяваше в ъгъла на килията. Доста време остана така замислен, после каза:

— Защо споменавах за Винаца, момчето ми?

— Не знам, Юлия ми разказа, може би не трябваше да повдигам този въпрос. Съжалявам, Янчи, забрави го.

— Няма защо да се извиняваш. Аз самият никога няма да я забравя — Янчи отново се замисли, след това бавно продължи, сякаш всичко беше отново пред очите му. — Аз никога няма да забравя Винаца. Беше 1943 година. Тогава бях с германците. Трябваше да разкопаем една овощна градина близо до Главната квартира, където се е помещавал НКВД. Градината имаше висока ограда, там намерихме масов гроб с около 10000 трупа. Между тях бяха майка ми, сестра ми, другата ми дъщеря, по-голяма от Юлия, и единственият ми син. Дъщеря ми и синът ми бяха горени живи. Не е лесно да се говори за тези неща...

В следващите минути мрачната, гореща като пещ килия в подземията на Сархааза сякаш престана да съществува за Рейнолдс. Той забрави ужасните мъки, на които бе подложен, престана да разсъждава за международния скандал, който съдът щеше да предизвика — мисъл, която го преследваше непрестанно и не му даваше спокойствие; забрави дори за човека, който имаше за цел да ги унищожи психически; не чуваше даже тракането на часовника.

Мислите му бяха заети само с човека, който сега спокойно седеше срещу него. Той можеше да мисли само за ужасната му история, за страшния шок, последвал вероятно от разкритията, които навремето е направил, за чудото, че все още е успял да запази здрав разсъдък си и да продължи да е все така мъдър, миролюбив и внимателен, какъвто е. Беше загубил толкова много близки и обичани хора, онези, които е обичал най-много и за които всъщност е живеел, и след всичко това беше в състояние да нарече убийците им свои братя... Рейнолдс погледна към Янчи и за сетен път се убеди, че дори не е започнал да разбира този удивителен мъж. Беше почти сигурен, че никога не ще успее да го разбере.

— Никак не е трудно човек да прочете мислите ти, приятелю — каза Янчи внимателно. — Аз загубих толкова много от онези, които обичах, а с времето почти загубих и благоразумието си. Графа, ще ти разкажа историята му някой ден, е загубил още повече. Аз поне все още имам Юлия и дълбоко в сърцето си вярвам, че имам и моята

съпруга, а той е загубил всичко на този свят. Ние и двамата сме наясно, че това беше едно кръвопролитие и насилие, което покоси и отнесе от нас любимите ни хора. Но ние също така знаем, че дори да проливаме кръв от днес, та чак до вечността, няма да можем да ги върнем обратно. Отмъщението е за лудите на тази земя. Но то не може да създаде нищо друго, освен един свят, в който кръвопролития и насилия ще продължават да отнасят любимите ни хора. Може би си заслужава да се живее само за един по-добър свят, към който да се стремим и на който да посветим усилията си. Аз съм един обикновен човек и не мога да си представя нещо друго по-добро — той поспря и се усмихна. — Е, хайде, ние сега говорим за безчовечността изобщо. Нека да не забравяме особеното място, в което се намираме в момента.

— Не, не! — Рейнолдс поклати енергично глава. — По-добре е в момента да забравим за мястото, в което сме.

— Ето защо хората казват — да забравим, да не мислим — мислите са толкова ужасни, че трудно се понасят, нека не товарим сърцата, умовете и съзнанието си с излишни отрицателни чувства. Доброто, което е в нас, доброто, което е във всеки човек, ще ни накара да направим нещо, за да застанем срещу злото. Иначе не бихме могли да сторим нищо, защото дори не знаем откъде да започнем или как да започнем. Ще сме безсилни, ако не смятаме, че злото е навсякъде из нашия страдащ свят.

— Споменах за унгарците, поляците и чехите, а защо да не спомена за България и Румъния, където е имало нечувани зверства, за които светът не знае и може би никога няма да узнае. Мога да спомена още за седемте милиона бездомни емигранти в Корея. За всичко това с една дума може да се каже: това е комунизъм и, ако го кажеш, ще бъдеш съвсем прав, момчето ми.

Но същевременно какво ще кажеш, ако ти напомня за жестокостите на фалангистите в Испания, за Бухенвалд и Белзен, за газовите камери в Аушвиц, за японските затворнически лагери на смъртта? А това не се е случило отдавна. Разбира се, може би имаш готов отговор. Всичките тези ужасии са се ширели при тоталитарни режими, но аз ще ти кажа, че безчовечността няма граници във времето. Върни се два века назад, върни се към дните, когато двете големи държави — защитници на демокрацията днес, не са били така зрели, както сега. Върни се към дните, когато англичаните са

изграждали своята империя — най-безпощадната колонизация, каквато светът някога е виждал; върни се в дните, когато те са товарели робите си, натъпкани като сардели в корабите, за да пресекат океана за Америка; спомни си и за самите американци, които са унищожили толкова индианци или са ги изгонили от собствените им земи. Ако помислиш за всичко това, какво ще кажеш, момчето ми?

Отговорът ще дойде от само себе си: тогава сме били млади — продължи Янчи. — Ето сега и руснаците са млади днес, но дори и в нашия ХХ век се случват неща, за които, уважавани иначе по света хора, би трябвало да се срамуват. Спомни си Ялта, Михаил. Спомни си съглашението между Сталин и Рузвелт и за последвалото голямо преселение на хора от Изток, които бягат на Запад.

— Спомням си...

— Спомняш си, но ти не си го видял с очите си, а ние двамата с Графа сме го преживели и никога няма да го забравим. Това са хилядите руснаци, естонци, латвийци, литовци, насила прогонени от родните си места, защото знаят, че там не ги очаква нищо друго освен смърт. Не си видял онова, което сме видели ние: хиляди полудели от страх, които като удавник за сламка, се хващат за всяка възможност, която им се открива, само и само да се избавят от безкрайния ужас. Самоубиват се с джобните си ножчета, хвърлят се под колелата на влака, прерязват гърлата си с ръждивите, похабени ножчета за бръснене. Готови са на всичко. Готови са да понесат и най-голямото страдание и дори да ликвидират себе си, само и само да не попаднат в концентрационните лагери, където ги очакват унижения, непоносими мъчения и накрая жестока, насилствена смърт. Ние видяхме всичко това, видяхме как товарят хилядите нещастници като животни във вагоните, просто защото не бяха успели да сложат край на живота си, който вече не струваше и пукната пара. Откарваха ги в чужбина във вагони за добитък и се отнасяха с тях като с говеда, подкарваха ги с английски и американски щикове... Да оставим това — кой на този свят е безгрешен...

Янчи разтърси глава, за да паднат капчиците пот, които бяха избили по лицето му от растящата влага на въздуха в килията. И двамата с Рейнолдс бяха започнали да се задъхват от горещината, бореха се за всяка глътка въздух, но не се предаваха. Но Янчи още не беше завършил, затова продължи:

— Мога да отида и по-нататък, момчето ми, с примера на твоята собствена страна и на страната, която днес счита себе си за световен пазител на демокрацията — Америка. Мога да разкажа за нетърпимостта и жестокостите, които са съпътствали обединяването на Америка, за възникването на Ку-клукс-клан, за Англия, която някога се е смятала твърдо, но погрешно, за нещо по-горе и повече от Америка по въпросите за расовата търпимост. Какъв е смисълът обаче да се напомня всичко това? Страната ти е достатъчно могъща и уверена в силите си, за да позволи някой да и държи сметка за собствената и нетърпимост към малцинствата. Това, което искам да подчертая още веднъж е, че жестокостта, омразата и нетърпимостта не са монопол в частност на никоя раса, вяра и време. Те са с нас откакто свят светува и ще бъдат, докато ни има нас, хората, в която и да е страна на света. Има достатъчно зли и проклети садисти и в Лондон, и в Ню Йорк, и в Москва. Западната демокрация обаче ограничава техните прояви и изстъпления и не позволява на изметта на обществото да изскочи нагоре. Тук, у нас, е малко по-друго. Политическата ни система, която може да просъществува само чрез репресии, съвсем естествено има своята сипна полиция. Създадена на законна основа, тя обаче е с вродено свойствено и беззаконие, произвол и краен деспотизъм. Такава сила като полицията е златна жила за утайката на обществото. Първоначално отрепките се присламчват към нея, а после вземат връх и владеят страната. Благодарение на свързаните с нея случайни елементи тя се превръща в чудовищна машина, а Франкенщайн, който я е създал, става неин роб.

— Никой ли не е в състояние да унищожи чудовището?

— Това е многоглава хидра, която се самовъзстановява непрекъснато, никой не може да я унищожи. Никой не може да унищожи и Франкенщайн, който първоначално я е създал. Това е системата, веруюто, чрез което Франкенщайн живее. Нея трябва да разрушим и най-сигурният начин за това е да премахнем необходимостта от съществуването ѝ. Злото не може да съществува в празно пространство. Аз вече ти разказах защо съществува.

Янчи се усмихна печално и продължи:

— Това беше преди три дни, но сякаш оттогава са минали три години.

— Страхувам се, че спомените ми и мислите ми за полицията не са от най-благоприятните в този момент — каза Рейнолдс. Той се загледа към капчиците пот, които се стичаха от челото му и цопваха във водата, покрила каменния под.

— Не ти ли се струва, че нашите приятели имат намерение да ни стопят?

— Изглежда, че е точно така, но се страхувам, че за това, което току-що ти разказах, говорих много и не навреме. Ти не започна ли да чувстваш поне малко благоразположение към нашия ужасен комендант?

— Не!

— Е добре — Янчи въздъхна философски, — като разбирам причините за лавината от неприязън, предполагам, че към нея се прибавя още нещо, заради което сме приковани тук. — Янчи прекъсна и посочи с глава към вратата: — Страхувам се — прошушна той, че нашето уединение ще бъде нарушено отново.

Пазачите влязоха, отвързаха ги, грубо ги изправиха на крака и ги блъснаха навън през вратата по стълбите, накараха ги да пресекат двора като ги побутваха, без да кажат нито дума. Пазачът, който водеше групата, почука на вратата на коменданта, изчака за отговор да влезе, след това разтвори широко вратата и пропусна затворниците да минат пред него. Комендантът не беше сам. Рейнолдс веднага позна човека, който беше при него — полковник Йосиф Хидас — заместник шефа на тайната полиция. Хидас стана прав, когато влязоха, и пристъпи към Рейнолдс, който стоеше изправен наред стаята и се опитваше да спре тракането на зъбите си и треперенето на тялото. Дори без дрога внезапната промяна на температурата от горещо в адски студено бе започнала да действа странно обезсилващо. Хидас се засмя предизвикателно, като застана пред него.

— Е, капитан Рейнолдс, срещаме се отново, да направим равносметка. Страхувам се, че обстоятелствата този път не са така благоприятни за вас. Това ми напомня, че ще ви е приятно да чуете за вашия приятел Коко. Той вече е здрав и се върна на работа, макар че все още лошо понакуцва.

— Неприятно ми е да го чуя — каза Райнолдс сухо, — нима толкова лошо съм го ударил?

Хидас повдигна вежди в недоумение и обърна глава, за да погледне коменданта.

— Подложихте ли ги на пълна обработка тази сутрин?

— Разбира се, полковник. Особена висока степен на устойчивост — нещо като клинично предизвикателство, доколкото разбирам, но до среднощ непременно ще проговорят.

— Естествено, сигурен съм, че ще е така. — Хидас се обърна отново към Рейнолдс: — Вас ще ви съдят в четвъртък. Съобщението, че са ви заловили и ще ви съдят ще се появи утре. Ще представим незабавно визи и превъзходен хотел за всеки западен журналист, който пожелае да присъства.

— Ще има толкова журналисти, че няма да останат места за други — промърмори Рейнолдс.

— Това ще бъде добре дошло за нас... Както и да е, но вие в сравнение с другия ме интересувате къде-къде по-малко. За него много по-бързо ще устроим съд, който няма да е толкова публичен. — Хидас направи няколко крачки и застана пред Янчи. — В този момент аз постигам онова, което, честно казано, се е превърнало в най-голяма амбиция в живота ми — да срещна при подходящи обстоятелства човека, който ми причини най-много неприятности, най-много беди и безсънни нощи, отколкото всички останали, с които съм имал работа, взети заедно, имам предвид врагове на държавата, които съм срещал някога. Да, аз го допускам. Цели седем години вече почти непрекъснато пътищата ни се пресичаха. Защиствахте и успяхте да измъкнете насила от ръцете ни стотици предатели и врагове на комунизма. Намесвахте се и нарушавахте законите на правдата. През последните осем месеца от дейността ви, подпомогнати от нещастния, но изключителен майор Ховарт, започнахте да ставате съвсем непоносим, но на всяко нещо идва краят, вашият също. Очаквам с нетърпение да проговорите... Вашето име, приятелю?

— Янчи. Това е единственото име, което имам.

— Разбира се! Не съм и очаквал друго — Хидас прекъсна по средата на думите си, очите му се разшириха, пребледня, сякаш кръвта се оттегли от лицето му, отстъпи крачка назад, след това още една.

— Какво казахте, че е името ви? — гласът му сега беше прегракнал и почти беззвучен. Рейнолдс го погледна с удивление.

— Янчи, само Янчи.

Преминаха може би десетина секунди в тягостно мълчание и всички наблюдаваха полковника. Хидас облиза устни и каза дрезгаво:

— Обърни се.

Янчи се обърна и Хидас сведе поглед надолу, към окованите му с белезници ръце. Можеше да се чуе учестеното му хрипкаво дишане, а Янчи по собствено усмотрение се обърна отново с лице към него.

— Ти си мъртъв! — Гласът на Хидас сега беше повече шепот, а лицето му побеляло като платно от шока, който преживяваше. — Ти умря преди две години, веднага след като отведохме жена ти.

— Съвсем не съм умрял, драги ми Хидас — прекъсна го Янчи, — умря друг човек. Имаше много самоубийства по онова време, когато вашите кафяви камионетки бяха така заети. Ние само подбрахме един от онези, които приличаха на мен по конструкция, закарахме го до нашата квартира, преобразихме го, боядисахме ръцете му доста добре, за да заблудят всеки, освен лекарите. Майор Ховарт, както вие вероятно се досещате, е гениален в преобразяването. — Янчи сви рамене — Беше неприятна работа да обезобразяваме човека, но той вече беше мъртъв, а жена ми жива и ние мислехме, че може би ще я оставите да живее, ако разберете, че аз вече съм на другия свят.

— Разбирам, естествено разбирам — полковник Хидас бе успял да се съвземе, но не можеше да скрие вълнението в гласа си. — Не е чудно, че толкова дълго ни заблуждавахте, не е чудно, че не успяхме да разгромим организацията ви. Само да знаех, ех, само да знаех! Но всъщност имам привилегията да сте мой противник.

— Полковник Хидас! — гласът на коменданта прозвуча умолително. — Кой е този човек?

— Човек, когото уви, никога няма да съдим в Будапеща, това ще стане в Киев, може би в Москва, но никога в Будапеща. Коменданте, нека да ви го представя, това е генерал-майор Алексей Илюрин, вторият след генерал Власов в командването на украинската национална армия.

— Илюрин! — Комендантът се опули: — Илюрин! Тук, в моята стая? Това е невъзможно!

— Така е, познавам го, има един единствен човек на този свят с ръце като тези! Не е проговорил още, нали? Но ще проговори, трябва да имаме готово пълното му признание преди да тръгне към Русия. — Хидас погледна часовника си. — Толкова много трябва да се направи,

коменданте, и толкова малко време има за това. Колата ми веднага! Наглеждай добре моя приятел, докато се върна, ще дойда отново след два, най-много след три часа. Илюрин? За бога, Илюрин!

Когато ги отведоха отново в подземната килия сдебели каменни стени, Янчи и Рейнолдс нямаха какво много да си кажат, дори обичайният оптимизъм изглежда беше напуснал Янчи, но лицето му беше безгрижно, както обикновено. Рейнолдс знаеше, че всичко е отишло по дяволите. За Янчи много повече, отколкото за него — последната карта бе изиграна. Има, помисли той, нещо трагично, което не може да се опише в човека, седнал спокойно срещу него. Един гигант, стъпкан в прахта, но спокоен и безстрашен.

Загледан в него, Рейнолдс беше почти доволен, че самият той също щеше да умре. Той не можеше да не съзнава горчивата ирония на смелостта си, защото мислите му бяха породени не толкова от кураж, колкото от страх. Поради предстоящата им смърт, той нямаше да може повече да срещне дъщерята на Янчи. Много, много повече го измъчваше мисълта за онова, което неизбежно щеше да и се случи, след като Графа, Янчи и самият него нямаше да ги има. Но едва нахлули тези мисли, той ги пропъди енергично и решително от главата си. Ако някога настъпи времето, когато не трябва да позволи слабостта да докосне съзнанието му, то беше точно сега. Дори да прикриваше със смях или тъга подвижното си деликатно лице, Рейнолдс съзнаваше, че пред него се бе разкрил един единствен път, пътят на отчаянието...

Парата съскаше през тръбите в стената, влагата се разпростираше в килията и температурата растеше постепенно: 120, 130, 140. Телата им бяха пропити от пот, очите им се заслепяваха от нея, едва дишаха нажежения въздух, на два или три пъти Рейнолдс загубваше съзнание и, ако не бе завързан здраво за стола, щеше да се строполи направо във водата.

Точно когато Рейнолдс се съвземаше от поредния припадък, почувства разхлабването на връзките и, преди още да разбере какво точно става, пазачите го изведоха заедно с Янчи отново, за трети път тази сутрин, на режещия студ на двора. Рейнолдс усещаше как му се вие свят и се клатушкаше като пиян, когато стъпи на снега. Тялото му се тресеше. Янчи беше в същото положение, почти го влачеха. Въпреки мъглата, която се стелеше в съзнанието му, Рейнолдс си спомни нещо и погледна часовника си — беше точно два часа. Видя,

че Янчи гледа към него и долови беглия жест, с който показваше, че е наясно какво ги очаква. Беше точно 2 часа и комендантът, точен, какъвто беше, щеше да изпълни заканата си. Очакваше ги в кабинета си заедно със спринцовките и кафето, мескалина и актедрона. Очакваше ги, верен на заканата си, да ги прати отвъд ръба на лудостта.

Комендантът наистина ги очакваше, но не беше сам. Първия човек, когото Рейнолдс видя, щом прекрачи прага на кабинета, беше човек от охраната, после още двама от тайната полиция, след това огромния Коко, загледан злобно в него, с широка отблъскваща усмивка, изписана на грубото му, животинско лице. После, най-накрая, видя гърба на човек, облегнат небрежно на прозоречната рамка, който пушеше черни руски папириси със смачкан мундщук. Когато мъжът се обърна, Рейнолдс видя, че това беше Графа.

---

[1] Литания — дълга църковна молитва; нещо скучно, повтарящо се, натрапчиво. — Бел.ред. ↑

Рейнолдс беше убеден, че очите и разсъдъкът му го заблуждават. Не можеше да е истина. Знаеше, че Графа е в безопасност и далече от това ужасно място. Той може би не подозираше, но началниците му от тайната полиция се съмняваха в него и нямаше да го оставят да направи и крачка без да го следят и да го държат изкъсо. През последния час, час и половина влагата, парата и адската горещина в подземната килия бяха виновни за състоянието му в момента. Рейнолдс се чувстваше направо объркан, главата му беше размътена и не можеше да се съсредоточи. Мислите му се губеха и сега явно му играеха странна шега. Все пак това не можеше да е Графа... Но човекът до прозореца се отдръпна бавно от стената, до която беше стоял опрян и пристъпи с небрежна походка през стаята. С цигара в едната ръка и чифт тежки кожени ръкавици в другата, той приближи до Рейнолдс. Не можеше да има никакво съмнение, това наистина беше Графа, жив и напълно невредим. Рейнолдс зяпна от изненада, очите му се ококориха, след това върху лицето му се изписа измъчена усмивка.

— Къде за Бога... — започна той, след това залитна назад към стената зад гърба си, защото Графа го удари през лицето с тежките ръкавици. Рейнолдс почувства как кръвта бликна през прясната рана на горната му устна. Почувства нов пристъп на слабост.

— Урок номер едно, човече — каза Графа небрежно и погледна с досада малкото петънце кръв върху ръкавицата си. — В бъдеще ще говорите, само когато ви питат. — Погледът му, изпълнен с досада и неприязън, сега се прехвърли от ръкавицата към двамата затворници. — Тези хора затънаха ли в блатото, коменданта?

— Не, все още не — комендантът изглеждаше много разстроен, — точно в момента ги подлагахме на обработка в една от нашите парни стаи... Истинско нещастие, капитан Золт, цяло нещастие наистина, особен случай, наруши се цялата последователност.

— Аз не бих се тревожил толкова, коменданте, успокой го Графа. — Тук съм по служба, затова са излишни всякакви официалности. Разбирам, че затворниците трябва да бъдат върнати скоро, но това ще бъде късно през нощта или утре рано сутринта. Струва ми се, че другарят Фурминт ви има голямо доверие и преди всичко е убеден, че като психолог ще успеете да ги обработите както трябва.

— Сигурен ли сте, че отношението на другаря Фурминт е такова, капитане?

Комендантът беше развълнуван.

— Сигурен ли сте в това, което казвате? Драго ми е да го чуя, ще се постарая. Съобщете на полковника.

— Разбира се — Графа хвърли поглед на часовника си, после каза: — Няма защо да се бавим повече, коменданте. Знаете колко е важно да не закъсняваме. Освен това — той се усмихна, — колкото по-скоро тръгнем, толкова по-скоро ще се върнем.

— Нека тогава да не ви бавя повече — комендантът беше самата любезност. — Почти се примирих със заминаването им. Разбира се, че ще очаквам с нетърпение да приключа моя експеримент, особено с такава забележителна личност като генер-майор Илюрин.

— Прав сте, коменданте, такъв случай не се пада често — съгласи се Графа. — Той се обърна към четиримата полицаи и им нареди: — Веднага, момчета, водете ги право в камионетката... Коко, момчето ми, страхувам се да не им пуснеш някоя от твоите хватки. Те са като от стъкло, имай предвид.

Коко се захла като разбра шегата. С масивната си длан той блъсна Рейнолдс в лицето и го запрати към стената. Направи го като на майтап, без усилие, но Рейнолдс политна и едва успя да се задържи. Двама от полицаите сграбчиха Янчи и го избутаха енергично извън стаята. Комендантът ужасен вдигна ръце.

— Капитан Золт, искам да ми ги върнете в добро състояние, така че...

— Не се страхувайте, коменданте — засмя се Графа, — ние по нашия си жесток начин също сме специалисти, ще ви ги върнем невредими. Обяснете на полковник Хидас, когато се върне, и му кажете да телефонира на шефа. Предайте колко съжалявам, че не съм го дочакал, липсва ми, но не мога да остана повече. Както и да е, благодаря ви отново, коменданте, и довиждане.

Разтреперани силно от студа, с просмукани от влага дрехи, Янчи и Рейнолдс бяха изблъскани най-грубо през двора и натикани през задната врата в полицейската камионетка. Един от полицаите остана в кабината на шофьора, а Графа, Коко и другият полицай се качиха отзад, сложиха оръжието на коленете си и насочиха бдително очи към затворниците. Миг по-късно моторът заработи и камионетката потегли, мина през портала, където дежурният поздрави, и се отправиха на път.

Почти веднага Графа извади от джоба си карта, проучи я старателно, след това я прибра. Пет минути по-късно той мина зад Янчи и Рейнолдс, наведе се към отвора, който свързваше задната част с кабината, и заговори с шофьора.

— На около половин километър оттук има разклонение наляво. Хвани по него и карай, докато ти кажа.

Скоро след това камионетката забави скоростта си и сви по някакъв разбит, страничен, тесен път. Той беше толкова изровен, а снегът по него толкова замръзнал, че автомобилът непрекъснато подскачаше и се хлъзгаше наляво-надясно. Шофьорът очевидно проявяваше умение, за да задържи колата да не се преобърне и да продължи движението по пътя. Напредваха бавно и без да спират. След десетина минути Графа премина в задната част на камионетката и в движение отвори леко вратата, сякаш търсеше някакво познато място, където да спрат. Съвсем скоро той откри подходящото място и се разпореди да спрат. Веднага след това скочи навън върху снега, последван от Коко и от другия полицай. Послушни на нямата заповед, изразена само с леко поклащане на дулото на пистолета, Янчи и Рейнолдс също изскочиха след тях.

Графа беше спрял колата на сред гъстата гора. От едната страна на пътя имаше малка поляна. Мястото беше удобно да се направи завой. Той огледа още веднъж местността и нареди на шофьора да обърне камионетката в посоката, от която бяха дошли. С много форсиране на мотора, буксуване, занасяне и хлъзгане на колелата върху покритата с лед и сняг трева, колата беше изведена отново на пътя в желаната посока.

Успяха едва след като разровиха и поставиха клони под задните колела. Шофьорът спря мотора, отвори вратата на кабината и се приготви да изскочи навън. Графа го спря, накара го да запали отново

мотора и да го държи на малки обороти, защото се опасяваше водата в радиатора да не замръзне от силния студ.

Наистина беше ужасно студено. Янчи и Рейнолдс, облечени все още в мокрите си дрехи, вдървени от студа, трепереха като маларични. Леденият въздух зачерви, после побели и посини носовете и ушите им. Дъхът им мръзнеше на ситни кристалчета и като пушек се разнасяше в спокойния горски въздух.

— Хайде, не стойте, побързайте — изкомандва Графа, — да не искате да измръзнем тук. Коко, ти ще пазиш затворниците, мога ли да ти се доверя?

— До смърт — захили се предизвикателно Коко, — най-малкото движение и ги убивам.

— Не се съмнявам — каза Графа и го погледна замислено, — колко души си ликвидирал до сега, Коко?

— Вече съм забравил колко са, допреди няколко години помнех, но сега вече не си правя труда — отвърна Коко безочливо. Графа го погледна и по израза на лицето му разбра, че говори самата истина.

— Наградата за заслугите ти няма да закъснее, един хубав ден, предполагам скоро, ще я получиш — каза Графа и продължи към останалите двама полицаи: — Всеки от вас да вземе по една права лопата. Искам да свършим една работа, която ще ви поразмърда малко, тъкмо да се постоплите.

Един от полицаите премигна глуповато към Графа:

— Лопати ли да вземем, другарю? За затворниците ли?

— Ти да не мислиш случайно, че смятам да ви карам да разкопавате градината ми?

— Не, не..., но си помислих за онова, което казахте на коменданта... Става дума, че трябва да отведем затворниците в Будапеща — гласът му прозвуча нерешително и секна.

— Абсолютно вярно, другарю — каза сухо и назидателно Графа, — ти съвсем навреме забеляза, че сме объркали пътя и толкова, само толкова. Онова, което се иска от тебе, другарю, е да изпълняваш, а не да мислиш. Един дявол знае кога всеки ще свикне да си гледа задълженията... Хайде, стига приказки, че всички ще измръзнем. И не се страхувайте, няма да се наложи много да дълбаете земята, това не е и възможно, защото е като камък. Някоя долчинка в храсталака,

навеяна с дълбок сняг, малка траншейка в снега и това е... Поне Коко е наясно и разбира за какво става дума.

— Наясно съм — захили се Коко и облиза изпръхналите си от студа устни. — Може би другарят ще ми позволи аз да оправя работата...

— Да се сложи край на страданието им — внуши му Графа и сви рамене с безразличие, — ти ще се справиш най-добре. Какво са още двама, след като отдавна си объркал сметката за онова, което си свършил досега?

Последван от двамата полицаи и шофьора, Графа навлезе навътре в гората и скоро групата се загуби между дърветата. Още известно време се чуваше шумът от стъпките им, гласовете им и шумът от скършените клонки, после всичко заглъхна и настъпи пълна тишина. Вероятно бяха навлезли дълбоко в самото сърце на гората. Междувременно Коко наблюдаваше Янчи с присвити очи. В погледа му се четеше злорадство и задоволство от положението, в което се намираха пленниците му. Беше ясно, че той само търси и най-незначителен повод, по-скоро оправдание за себе си, за да дръпне спусъка на карабината, която държеше като играчка в огромните си лапи. Янчи и Рейнолдс предугаждаха това и се стремяха да не помръдват, за да не му доставят удоволствието да им тегли куршума. Единственото, което не можеха да подтиснат, беше треперенето от студа, иначе стояха безмълвни като статуи.

След пет-шест минути Графа се появи между дърветата, като отърсваше с ръкавиците си полепналия по палтото му сняг и отупваше високите си лъснати обувки.

— Работата ще свърши бързо — каза той, когато се присъедини към Коко и поверените му затворници, — ей сега ще се върнат и другарите. Добре ли се държаха, Коко?

— Бяха послушни — отговори полицаят, но в гласа му явно прозвуча разочарование. — Няма значение, другарю, да не те е грижа — успокой го Графа, който се разхождаше напред-назад и потъркваше ръце, за да се стопли. — Няма да чакаш дълго... само не ги изпускай от очи... Как се чувстваш, още ли те боли? — попита го деликатно.

— Все още ме наболява — каза Коко, изгледа свирепо Рейнолдс и изпсува, после добави: — Все още целият съм в синини.

— Бедният Коко, преживял си лоши дни напоследък — каза Графа благо и звукът от удара с дръжката на пистолета, нанесен с огромна сила попадна в слепоочията на полицаия и проехтя като изстрел в горската тишина. Карабината падна от ръцете му, той се залюля, политна и се струполи на снега, покосен като отсечено дърво. Очите му останаха широко отворени, пълни с учудване.

Секунди по-късно камионетката потегли по обратния път като още зад първия завой остави назад горската поляна.

Дълги минути пътниците в камионетката мълчаха. Чуваше се само равномерният шум на дизеловия мотор. Стотици въпроси, стотици обяснения се въртяха в главите им и напиреха да бъдат изречени, но Янчи и Рейнолдс не знаеха откъде да започнат. Споменът от среднощния кошмар, който бяха преживели и от който току-що се бяха избавили, беше все още твърде жив и мъчителен. Мълчанието продължи още малко, после Графа намали скоростта и спря. Една от редките добродушни усмивки озари слабото му аристократично лице. Той бръкна в дълбокия вътрешен джоб на палтото си и извади плоското метално шише.

— Сливова ракия, приятели — гласът му не беше спокоен и твърд както обикновено, — сливова ракия и само Господ знае дали някой повече от нас тримата се нуждае сега от нея. Самият аз сякаш стотици пъти умирах през този ден, особено когато нашият приятел ме видя в кабинета на коменданта и щеше да провали всичко. Ами вие, вижте как дишате тежко и задъхано и целите треперите, направо сте кандидати за пневмония. Подозирам, че онези не са се отнесли достатъчно добре с вас. Прав ли съм?

— Така е — отговори Янчи, защото Рейнолдс се бе закашлял, задавен от силната течност, която опари гърлото му. Живителната топлина се разля по цялото му тяло и той се почувства съживен.

— Обичайните разрушителни химически вещества заедно с още едно, току-що изобретено, а и обработката с пара и в добавка непоносимата горещина ни дойдоха в повече — продължи поясненията Янчи.

— Не е трудно да се разбере — кимна с глава Графа, — затова ми изглеждате така нещастни и омърлушени. Всъщност, след всичко преживяно, естествено е да не се държите твърдо на краката си.

Сигурно ви е подкрепяла мисълта, че е било само въпрос на време да се появи на сцената.

— Без съмнение — каза Янчи. Той отпи голяма глътка от ракията, очите му се насълзиха и побърза да си поеме въздух.

— Отрова, чиста отрова, но никога до сега не съм опитвал подобен еликсир!

— Има моменти, когато е по-добре човек да спести някоя и друга оценка — намеси се Графа шеговито, после долепи гърлото на бутилката до устните си и отпи така, както друг би отпил чиста вода, без това да му се отрази особено. Завинти капачката на плоското метално шише и го върна в джоба си. — Нямахше как да не спрем, но сега трябва да побързаме. Времето не работи в наша полза.

Графа завъртя ключа, хвана здраво кормилото на камионетката и потеглиха отново. Рейнолдс трябваше да вика, за да надделее над силния рев на мотора, когато колата потегляше на първа скорост.

— Сигурно имахте намерение да ни разкажете подробности?

— Естествено — каза весело Графа, — но като пътуваме, ако нямате нищо напротив. По-после ще ви обясня защо. Както и да е, да започнем с днешния ден... Преди всичко трябва да ви разкажа как се оттеглих от тайната полиция. С неохота, разбира се.

— Сигурно — промърмори Янчи, — някой друг знае ли за това?

— Фурминт знае, няма как да не знае — каза Графа, без да се обръща към спътниците си. Погледът му нито за миг не изпускате хлъзгавия път, бореше се да удържи камионетката да не изскочи от него.

Разбира се, не съм оставил писмена молба да ме освободят, но напуснах кабинета на началството, а него оставих със здраво завързани ръце и крака, така че едва ли изпитва съмнение относно намеренията ми.

Никой от двамата — нито Рейнолдс, нито Янчи се осмелиха да коментират нещо по случилото се. Тъй като мълчанието им се проточи доста дълго, скоро видяха захилената физиономия на Графа. Той обаче също замълча.

— Фурминт! — Янчи пръв наруши мълчанието. Гласът му беше учуден и напрегнат. — Фурминт! Имаш предвид твоя началник?

— Бивш началник — поправи го Графа. — Само него. Но нека да започнем от самата сутрин. Спомянете си, че изпратих съобщение по

Казака. Между другото, той успя ли да пристигне невредим с опела?

— Пристигна цял заедно с колата.

— Истинско чудо, трябваше да го видите само как потегля... Както предадох по него, изпратиха ме в Гьодьольо, за да проведем една масова проверка. Очаквах, че, както обикновено, с това ще се заеме сам Хидас. В последния момент ми обясни, че бил ангажиран с важна задача някъде в Гьор.

И тъй, пристигнахме в Гьодьольо — осем души агенти, аз и капитан Калман Золт. Той иначе е добър служител, използва гумена палка, но е без особена дарба в занаята. На тръгване от улица „Андраши“, когато напусках кабинета на шефа, неволно зърнах особения, изпитателен и малко озадачен поглед, с който ме изпращаше в гръб. Не мислете, че това е нещо необичайно за него. Той е недоверчив, не вярва дори на собствената си съпруга, но не беше оправдано да ме гледа по този начин, след като само предната седмица ми изказа похвала като на един от най-способните офицери от тайната полиция в Будапеща.

— Ти наистина си незаменим — промърмори Янчи полусериозно, полушеговито.

— Благодаря ти... И така, едва пристигнахме в Гьодьольо и Золт ми подхвърли бомбата. В разговора той случайно отбеляза, че сутринта е срещнал шофьора на Хидас и от него разбрал, че полковникът ще пътува за затвора Сархааза. Какво ли ще прави той в подобна дяволска дупка като Сархааза, питаше се Золт, а аз се разтревожих не на шега. Вече не си спомням какво друго говорихме, но съм сигурен, че изразът на лицето ми би се сторил много интересен на някой страничен наблюдател. Толкова ми беше трудно да скрия вълнението си.

Всичко така, се обърка в главата ми, бях толкова възбуден, че все още се чудя как Золт не се усети. Изпращането ми в Гьодьольо с което ме отстраниха, особеният, многозначителен поглед на шефа и лъжата на Хидас, ми обясниха лекотата, с която бях успял с документа и печата от кабинета на Фурминт. Боже господи, идеше ми да си прасна един шамар като си спомнях всичко. Началството специално се отби при мен и ми каза, че отива на някаква среща с офицери. Тогава не се усетих, но сега разбирам, че така се опита да ми подсказва, че кабинетът му ще бъде празен за известно време и то точно през обедната почивка... Сега, като си помисля, ми иде да си оскубя косата,

но тогава не подозирах нищо... Може би никога няма да узная как са успели да попаднат на следите ми. Само 48 часа преди това бях един от най-доверените офицери от тайната полиция в Будапеща. Както и да е, това е вече минало.

Трябваше да действам, да действам решително, защото знаех, че всички мостове са вече разрушени и нямаше какво повече да губя. Налагаше се да действам при предположението, че само Хидас и Фурминт знаят за мен. Съобразих, че Золт не беше осведомен. Залагах на това, че той е достатъчно ограничен и глупав, за да му се доверят. Нито началството, нито Хидас биха рискували да го направят. Те и двамата са твърде недоверчиви, за да го кажат на още някой — Графа се усмихна многозначително, — все пак най-добрият им сътрудник им е изменил. Как биха могли да знаят колко далече е стигнал?

— Наистина колко ли далеч?... — каза Янчи.

— Точно така. Ето какво стана после. Веднага щом пристигнахме в Гьодьольо, отидохме в кабинета на майора от местната служба на тайната полиция, за да се разберем как ще действваме съгласувано. Аз оставих капитан Золт при майора, слязох и събрах хората. Казах им, че задължението им до 5 часа следобед е да обиколят кафенетата и баровете и да се представят за хора недоволни и пострадали от тайните служби. В тези подстрекателски настроени срещу властта разговори те трябваше да се докопат до някоя и друга по-съществена информация. Очевидно задачата им беше по сърце. Както беше предвидено, дадох им и достатъчно средства. За да не събуждат подозрение, трябваше да се държат непринудено, да пият и да са без задръжки.

Като свърших инструктажа, изтичах обратно в кабинета на майора, връхлетях развълнувано и разказах на Золт, че съм открил нещо изключително важно. Заинтригуван, той ме заразпитва и излезе с мен от кабинета, разкъсан от любопитство. Мечтата за повишение блестеше в очите му. — Графа погледна многозначително и продължи: — Да пропуснем неприятната част от събитията. Достатъчно е да кажа, че сега капитанът стои затворен в една изоставена килия в мазето на сградата. Нито е вързан, нито е ранен, само е заключен, а ключът е у мен. Ще е достатъчно само една ацетиленова горелка, за да го освободят, но първо трябва да го намерят.

Графа прекъсна разказа си, спря камионетката, слезе да почисти предното стъкло. Беше започнало да вали съвсем отскоро, но дори за тези няколко минути натрупаният върху стъклото сняг затрудняваше движението на чистачките.

— Това, което си позволих, бе да взема само документите на нещастния си колега.

Като потеглиха отново, Графа продължи разказа си, но удвои вниманието си, защото пътят беше затрупан и хлъзгав.

— Четири-пет минути по-късно спрях, купих по-здроаво въже за пране и скоро пристигнах пред вратите на главната квартира на тайната полиция. Без да се бавя, поех направо към кабинета на Фурминт. Всички налични факти при появата ми на улица „Андрaши“ сочеха, че Фурминт и Хидас наистина са премълчали за предателството ми, както и аз предполагам.

Между другото, цялата акция беше смешно проста. Нямахме какво повече да губя. Официално все още бях начисто. Нищо не успява така добре, както безочието, особено когато е в по-голяма доза. Фурминт беше изумен. Когато ме видя да влизам в кабинета му, зяпна от учудване. Преди още челюстите му да хлопнат, дулото на пистолета ми беше вече между зъбите му. Вие не знаете, но на бюрото си Фурминт е заобиколен от най-причудливи копчета и звънчеви бутони, проектирани така, че да спасят живота му при опасност, да го предпазят от такива като мен.

Запуших му устата, след това го информирах, че трябва собственооръчно да напише писмо и то под моя диктовка. Нищо не потиска високите морални принципи така, както дулото на пистолета, притиснато до слепоочието. Писмото беше до коменданта на затвора Сархааза, който добре познаваше почерка на Фурминт. С писмото се упълномощаваше да предаде на приносителя, т.е. на капитан Золт, вас двамата. След като продиктувах писмото, Фурминт го подписа и подпечата. Пликът беше оформен надлежно и запечатан с червен восък и с личния му печат. Повечето от хората в Унгария не подозират за съществуването на този печат и за страхопочитанието, което той внушава. Може би и самият Фурминт не си дава напълно сметка за това.

Разполагах с 20 метра тънко, здраво въже. Като свършихме с писането, омотах Фурминт така, че можеше да движи само очите и

веждите си. Точно с тях ме стрелкаше заплашително, когато се обадох от собствения му директен телефон до затвора и проведох разговор с коменданта. За мое най-голямо удоволствие така добре преправих гласа си, че той остана убеден, че говори със самия Фурминт. Гордея се с това. Струва ми се, че точно в този момент началството започна да осъзнава повечето от нещата, които го бяха озадачавали през последната година, година и нещо. Както и да е, казах на коменданта, че изпращам капитан да отведе двамата затворници, давам му и писмена заповед за това, написана саморъчно и подпечатана с личния ми печат, така че да не може да стане случайна грешка.

— Ами какво щеше да стане, ако Хидас се окажеше в кабинета на коменданта, когато се обаждаш? Като помисля, сега си давам сметка, че той е напуснал затвора малко преди твоето позвъняване — каза Рейнолдс и погледна Графа въпросително.

— Нищо по-просто и по-лесно от това — Графа махна с ръка, за да подчертае, че би се справил добре и в този случай, но побърза да стисне по-здраво волана, за да не позволи на камионетката да се забие в канавката, затрупана със сняг. — Щях да наредя на Хидас той лично да ви отведе и щях да го причакам някъде по пътя, за да ви освободя...

Когато разговарях с коменданта от време на време кашлях и кихах и се стараех да говоря сякаш съм хремав и пресипнал. Между другото споменах, че не се чувствам добре и сигурно съм изстинал. Имах причина за това. Предварително бях заставил Фурминт да се обади по интерфонната уредба в канцеларията, за да нареди да не го търсят и да не го свързват с никого, дори и със самия министър. Внуших му да съобщи, че ще отсъства няколко часа. И сега, като си представя колко ядосан, мрачен и объркан беше видът на Фурминт, докато се разиграваха тези събития, струва ми се, че не беше много далече от апоплектичния удар.

Отново с пресипнал глас, наподобяващ гласа на началството, се обадох в гаража и поръчах да изпратят камионетка за майор Хорват. Наредих и четирима агенти да са на разположение, за да го придружат при изпълнението на важна задача. Всъщност, съвсем не ми бяха необходими придружители, те само щяха да ми пречат, но така акцията щеше да изглежда много по-убедително в очите на коменданта.

След като свърших всичко това, натиках полковника в един шкаф и го заключих там, излязох от кабинета му, като се постарях никой да

не ме види, заключих вратата и взех ключа със себе си. После... заминах за Сархааза... Чудя се какво ли мисли и как се чувства Фурминт в момента?... Или пък Золт!... Или някой от агентите, които оставих в Гьодьольо, ако все пак е успял да изтрезнее?... Де да можех да видя физиономиите на Хидас и на коменданта, когато разберат жестоката за тях истина! — Графа се усмихна замечтано. — Цял ден бих могъл да си представям и да си мисля за това.

Няколко минути изминаха в пълно мълчание, нарушавано само от равномерния шум на мотора и чистачките. Снегът, вече не толкова силен, че да заслепява и да задръства предното стъкло, все пак се трупаше върху пътя, а вятърът го навяваше на преспи. Графа трябваше да проявява изключително внимание и сръчност, за да не изпусне от контрол управлението на колата, която всеки миг застрашаваше да изхвъркне от пътя. До него в кабината, затоплена от мотора, Янчи и Рейнолдс започнаха да се съвземат, замръзналите им тела се постоплиха, особено след второто надигане на бутилката. Спряха да тракат зъби и да треперят, остана им само чувството, че хиляди остри иглички боцкат вдървените им крака и ръце, но това усещане постепенно затихваше и кръвообращението им се възстановяваше. Бяха изслушали разказа на Графа с интерес и без да продумат, все още мълчаха. Рейнолдс не можеше да намери подходящите думи, за да изрази въодушевлението и възторга си от този невероятен човек, не знаеше как да му благодари за избавлението. Случилото се през последните няколко часа беше фантастично, надминаваше и най-смелото въображение. Рейнолдс чувстваше колко незначителни щяха да бъдат думите в сравнение със стореното. Подозираше, че благодарностите щяха да бъдат приети неохотно и щяха да прозвучат чуждо и неестествено.

— Някой от вас виждал ли е колата на Хидас? — попита внезапно Графа.

— Аз съм я виждал — отговори Рейнолдс, — черен руски ЗИС, грамаден като барака.

— Такава е. Солидно, бронирано купе с непробиваеми от куршум стъкла на прозорците. — Графа намали скоростта и паркира камионетката близо до някакви дървета и храсти, които я закриваха откъм главния път. — Вижда ми се невероятно Хидас да срещне по

пътя някоя от неговите полицейски камионетки и да не я спре, за да разбере накъде отива. Хайде да проверим дали така сме добре скрити.

Графа изскочи от кабината и останалите го последваха. Снегът продължаваше да вали и затрупваше клоните на дърветата и земята. На около 50 ярда от мястото, където скриха колата, беше отклонението от главния път, по който в момента не се виждаха никакви следи, защото беше покрит с прясно навалелия сняг.

— Очевидно нищо няма да се забележи оттук дори и снегът да спре — отбеляза Янчи.

— Така е — съгласи се Графа и хвърли поглед на часовника си. — Три часа вече почти до минутата, откакто Хидас е напуснал Сархааза. Казал е, че ще се върне най-много след три часа, сигурно няма да закъснее и ще мине скоро оттук.

— Не може ли да преградим пътя с камионетката и да го спрем — предложи Рейнолдс, — така бихме могли да забавим още с някой и друг час вдигането на тревогата.

Графа поклати глава в израз на съжаление:

— Невъзможно е дори да се помисли за това. На първо място хората, които оставихме в гората, след около час, най-много час и половина, ще са се добрали до Сархааза. Освен това, за да се спре и да се проникне в бронирана кола, като ЗИС-а на Хидас, ще е необходим динамит, а поради лошото време почти е сигурно, че шофьорът едва ли ще забележи отдалече камионетката и ще връхлети върху нея. От колата ни няма да остане нищо. Зисът тежи около 3 тона. Ще я превърне в развалина, а тя ни трябва здрава, без нея, дори и да сме оцелели, няма да можем да се придвижим наникъде, ще сме като в капан.

— Ами ако Хидас е минал оттук малко след като се отклонихме от главния път, преди да започне да вали снегът? — намеси се Янчи.

— Възможно е — съгласи се Графа, но мисля, че ще е най-разумно да изчакаме още няколко минути. — Той внезапно спря да говори и се ослуша напрегнато. В същия миг и Рейнолдс чу приглушеното бръмчене на мощен мотор, който се приближаваше бързо.

Те навреме успяха да се прикрият зад дърветата край пътя. Приближаващата кола, без съмнение черният ЗИС на Хидас, се мерна, профуча край тях и изчезна от погледа им като остави зад себе си

снежна вихрушка. Свистенето на широките зимни гуми, под които снегът проскърцваше, заглъхна бързо заедно с шума на мотора. Рейнолдс успя да съзре шофьора на предната седалка, Хидас на задната и, както му се стори, още една дребна фигура, свита до него, но не беше съвсем сигурен. Веднага след като ЗИС-ът премина, Графа и останалите изтичаха обратно до камионетката. Скоро се озоваха на главния път. Трябваше да бързат, защото преследването им щеше да започне всеки момент. Времето летеше. Едва бе сменил на висока скорост, и Графа отново спря камионетката до една малка горичка. Между дърветата стърчаха телефонни стълбове. Двама души, полузамръзнали от жестокия студ, с дрехи, отрупани със сняг, приличащи в тях на два снежни човека, изскочиха от гората и притичаха до камионетката. Всеки носеше някаква кутия под мишница. Щом видяха през предното стъкло Янчи и Рейнолдс, те замахаха възторжено с ръце и се засмяха шумно и весело. Не можеха да бъдат объркани с никой друг, бяха Шандор и Казака. Те възторжено приветстваха приятелите си завърнали се направо от смъртта. Двамата нахлуха в задната част на камионетката толкова енергично, колкото им позволяваха замръзналите крайници. Веднага, щом се разположиха, Графа потегли, не бяха се забавили повече от петнайсетина секунди.

Вратата между кабината и задната част на камионетката беше отворена и Шандор и Казака се нахвърлиха възбудени с поздравления и множество въпроси. Като внимаваше за пътя, Графа им подаде плоското метално шише, а Янчи, възползвайки се от внезапното затишие, попита:

— Какви са кутиите, които носят?

— По-малката е предназначена за подслушване на телефонни разговори — обясни Графа, — всяка полицейска камионетка е снабдена с такава апаратура. По пътя за насам спрях в кръчмата в Петоли и дадох апаратурата на Шандор, като му обясних да ни следва някъде близо до Сархааза. Там на подходящо място да спре опела, да слезе и да свърже апаратурата с някой телефонен стълб със специалната линия, която свързва затвора с централата в Будапеща. Ако комендантът се окажеше недоверчив и пожелаеше да получи потвърждение, Шандор щеше да отговори. Казах му да говори през кърпа понеже Фурминт беше настинал, а комендантът знаеше за това и нямаше да се усъмни.

— Боже господи! — Рейнолдс не беше в състояние да скрие възхищението си. — Има ли нещо, за което да не сте помислили?

— Сигурно сме пропуснали нещо — отбеляза Графа скромно. — Както и да е, предпазните мерки се оказаха ненужни, както знаете комендантът изобщо не се усъмни. Единственото нещо, от което наистина се опасявах, беше да не би онези тъпаци от тайната полиция, които водех със себе си, да се обърнат към мен пред коменданта с истинското ми име — майор Ховарт, вместо да ми казват капитан Золт, както се бяхме уговорили. Бях им казал, че причините за това лично Фурминт ще им обясни, особено ако някой от тях сбърка... Другата кутия съдържа вашите дрехи, които Шандор носи от Петоли в опепа. Ще спра за малко, а вие можете да се преоблечете отзад в камионетката, да махнете тези униформи... Къде оставихте опепа, Шандор?

— Остана назад, някъде навътре в гората, няма скоро да го намерят.

— Няма да е голяма загуба — Графа реши въпроса с едно махване на ръка, — той не беше наш. Е, господа, гонитбата е започнала или ще започне всеки момент, ще бъдем преследвани с настървение. Всеки път, който води на запад, от най-малкото разклонение до велосипедната пътечка, ще бъде блокиран както никога до сега. С най-голямо уважение към вас, господин Рейнолдс, но генерал Илюрин е най-едрата риба, която някога се е опитала да избяга от мрежите им. Най-доброто ще е, ако успеем да се отървем живи. Не смея да преценявам шансовете ни като много големи. За това мисля сега.

Никой в камионетката не беше в състояние да направи веднага разумно предложение. Янчи седеше изправен и гледаше напред. Лицето му, отслабнало и пребледняло под гъстата побеляла коса, беше спокойно и безгрижно. Рейнолдс почти можеше да се закълне, че лека усмивка докосва ъгълчетата на устните му. Самият той нямаше никакво желание да се усмихне. Докато камионетката напредваше шумно от белия непрогледен мрак отзад към белия непрогледен мрак напред, той изброяваше наум успехите и провалите, откакто бе влязъл в Унгария само преди четири дни. Този списък не можеше да го изпълни с удовлетворение или гордост. Като успех, на първо място, отчиташе контактите с Янчи и неговите хора, а след това и с

професора, но тази среща не беше само негова заслуга, защото без Графа и Янчи едва ли щеше да е възможна. Неуспехите, той потръпна като си даде сметка, че списъкът им е много по-дълъг от списъка на успехите: беше заловен незабавно, след като пристигна в Унгария; беше дал възможност на полицията да запише разговора му с професора и с това да разруши всичко, постигнато с толкова труд; налетя сам на клопката на Хидас и добре, че Янчи и неговите хора успяха да го спасят; щеше да се поддаде на обработката в затвора Сархааза, ако не беше Янчи; почти щеше да предаде приятелите си, когато видя Графа в стаята на коменданта. Рейнолдс се размърда неспокойно на седалката, като си спомни за всичко това. Накратко, той беше провалил професора и беше направил невъзможно събирането на семейството му, беше отговорен не по-малко и за загубената позиция на Графа в тайната полиция, което щеше да попречи организацията на Янчи да изпълнява по-леко задачите си. Най-горчивото от всичко за него беше изгубената надежда дъщерята на Янчи да го погледне отново мило и с обич. За пръв път Рейнолдс отбеляза честно пред себе си, че дори и да се е надявал на това преди, сега тази надежда беше почти напразна. С почти физическо усилие той опита да се освободи от тази мисъл, но и по-късно, когато разговаряше с другите, тя продължаваше да се върти в главата му: „Има нещо, което аз трябва да направя“. Той се обърна към приятелите си и каза бавно:

— Искам да открия влака, с който ще отведат професора, и ще се оправя сам.

— Защо не го направим всички заедно? — провикна се Графа, за да надвика шума на мотора. Той замахна с облечената си в ръкавица ръка и удари кормилото толкова силно, че едва не го счупи. Върху деликатното му, живо лице разцъфна искрена усмивка. — Защо не всички заедно, момчето ми? Погледни Янчи, не разбираш ли, че откакто потеглихме той не мисли за нищо друго?

Рейнолдс изгледа Графа, после се обърна към Янчи. Разбра, че онова, което бе зърнал върху лицето на Янчи преди малко, е било началото на една широка, доволна усмивка. Докато го наблюдаваше сега, усмивката разцъфна още повече, а Янчи рече:

— Познавам страната като дланта си — гласът му прозвуча, като че се извиняваше за нещо, — преди около пет километра забелязах, че

Графа пое право на юг. Не мога да си представя — добави Янчи сухо, — че ще ни посрещнат с „добре дошли“ на югославската граница.

— Така не бива — Рейнолдс поклати глава упорито, — сам трябва да се справя, не искам да ви въвличам в нови неприятности. Всичко, с което се захванах, се провали, стана едва ли не поредна стъпка към концентрационния лагер. Следващия път Графа няма да го има, за да ни измъкне с полицейската камионетка. С кой влак ще пътува професорът?

— Сам ли ще се справиш? — попита Янчи.

— Да, трябва.

— Този човек не е с всичкия си — намеси се Графа.

— Аз не мога — Янчи поклати побелялата си глава, — не мога да те оставя да го направиш. Постави се на мое място. Да предположим, че ти си егоист. За нещастие, имам само едната съвест, за която живея, и не възнамерявам да оставя тя да ме измъчва всяка нощ до края на живота ми.

Янчи погледна напред през предното стъкло.

— И още по-лошо, как бих могъл да гледам дъщеря си в лицето до края на живота си?

— Нищо не разбирам.

— Естествено е, че не разбираш — този път Графа го прекъсна и гласът му прозвуча почти весело. — Честно казано, твоята изключителна преданост към работата заслужава възхищение. Но, за съжаление, аз не мисля така. В момента тази преданост те заслепява за някои неща, които са кристално ясни за твоите по-възрастни приятели. Между другото сегашният спор е безполезен. Полковник Хидас сигурно вече е получил удар в кабинета на коменданта, така ли е, Янчи? Сигурно се чуди какво решение да вземе, но Рейнолдс вече го знае.

— А всички ние бихме искали да го научим, нали? — обърна се Янчи към Графа.

— Естествено — отзова се Графа. — В Сархааза имах на разположение само четири минути, докато доведат затворниците. Не можех да прахосам тези минути и за това научих някои работи.

— Много добре тогава, приеми, Михаил, тази информация заедно с нашата помощ, съгласен ли си?

— Не виждам никаква друга възможност — каза Рейнолдс мрачно.

— Ето — по това се познава интелигентният човек. Той винаги знае кога е изгубил спора и е изчерпал аргументите си. — Графа почти мъркаше от удоволствие, после натисна спирачките и спря колата. Извади от джоба си карта и като се увери, че Шандор и Казака, от задната част на камионетката, също могат да виждат, заби пръст в картата. — Тук е, точно тук е мястото, където днес би трябвало да качат професора на влака или, по-скоро, където вече са го качили. Специален вагон, прикачен на края на композицията.

— Комендантът отбеляза нещо подобно — каза Янчи, — за някакви високопоставени учени.

— Глупости! Учени? Високопоставени криминални, които отправят за сибирската тайга, където наистина заслужават да ги изпратят. Въпреки, че доктор Дженингс заслужава специално отношение, това е вагон за осъдени. Конски вагон. Комендантът не дава пет пари за това. — Пръстът на Графа проследи магистралата, която води на юг през Будапеща и град Сексард, около 60 километра на север от югославската граница. — Влакът ще спре тук, след това ще следва главния път, който води на юг от Сексард — върви направо, след това завива на запад за Печ и напуска посоката на магистралата. Ще трябва да освободим Дженингс някъде между Сексард и Печ, господа. В това е целият проблем. Бих направил всичко възможно да дерайлира, който и да е влак, но не и този със стотици мои съграждани. В края на краищата той е редовен пътнически влак.

— Може ли и аз да хвърля поглед на картата? — попита Рейнолдс. Тя беше подробна пътна карта, но с означени в нея реки, хълмове и планини. Колкото се задълбочаваше в разглеждането ѝ, толкова повече вълнението на Рейнолдс растеше. Споменът му го върна 14 години назад, когато беше младши офицер. Сега това беше една налудничава идея, но и тогава не беше по-малко налудничава. Той посочи едно място на картата на север, не много далеч от Печ, където пътят от Сексард, след като минава около 40 километра през полето, отново върви успоредно на железопътната линия. Рейнолдс погледна към Графа. — Можете ли да закарате камионетката тук, преди да е пристигнал влакът?

— С малко късмет и преди всичко, ако пътищата не са блокирани, ако Шандор помага да я избутаме, когато хлътнем в преспа, може и да успее. Да, мисля, че ще мога.

— Много добре, ето какво предлагам. — Бързо и сбито Рейнолдс очерта плана си и когато свърши обясненията, погледна към останалите. — Е, какво ще кажете?

Янчи поклати глава угрижено, а Графа заговори:

— Невъзможно е — той беше много категоричен, — не може да стане. Планът е неизпълним.

— Този план вече е изпълняван. Във Вогезите през 1944 година. Един ешалон с муниции хвъркна във въздуха по този начин. Зная го, защото и аз участвах... Предлагате ли някакъв друг план?

Настъпи кратко мълчание, след това Рейнолдс продължи: — Точно така. Както каза Графа преди малко, интелигентният човек знае кога е загубил всичките си аргументи. Само си губим времето.

— Наистина е така — Янчи вече се беше примирил, а Графа кимна в знак на съгласие: — Защо пък да не опитаме?

— Тогава — Графа също се беше примирил, — движим се в правилната посока. Влакът трябва да е в Батасейк след 20 минути. Ние ще бъдем там след 15.

— А тайната полиция ще е там след 10 минути — каза Рейнолдс мрачно.

Неволно Графа погледна през рамо и каза:

— Невъзможно е, Хидас още не е подал знак.

— Нали има такива неща, наречени телефони?

— Имало е — обади се Шандор за пръв път, откакто се бяха присъединили към тях и показа на Рейнолдс клещите, които държеше в огромната си шепя. — Шест цели кабела са срязани. Сархааза е напълно откъсната от външния свят.

— Няма как — каза Графа скромно, докато внимаваше в пътя — трябва да се мисли за всичко.

Старият допотопен влак се люшкаташе и тресеше застрашително по зле поддържаното трасе. Всеки път, когато поривите на снежния вихър, напират от югоизток, връхлитаха като залп по цялата му дължина, влакът се разтърсваше и усещането беше твърде неприятно и застрашително, за да изпълни с тревога всяко сърце. Поривите следваха един подир друг почти без прекъсване. Толкова безнадеждно технически и физически беше остаряло скачването на вагоните, че то отдавна водеше неравна битка с времето. По тази причина вибрациите от колелата се предаваха направо на вагоните и ги караха да подскочат така, че чак зъбите на пътниците тракаха. Неописуема какофония от тропане, скърцане и дрънчане, примесена от време на време с пронизителния писък на триещи се метални повърхности, режеше слуха.

Леденият вятър и снегът проникваха през зле уплътнените врати и прозорци. Дървените прегради и седалките на купетата проскърцваха, сякаш това не беше влак, а кораб, който се бори с развълнувано, бурно море. Ако човек затвореше очи, илюзията би била пълна... Въпреки всичко старият влак напредваше упорито през заслепяващата снежна белота на този следобед в разгара на зимата. Най-неочаквано той намаляваше скоростта си на прави участъци от пътя, докато на завои, които изглеждаха опасни, я увеличаваше необяснимо защо. Машинистът, с едната ръка почти непрекъснато на парната свирка, която пицеше и звукът и замираще заглушен от снежната завеса на не повече от стотина ярда, очевидно беше човек с пълно доверие в собствените си сили и във възможностите на влака си. Явно добре познаваше пътя.

Като залиташе и се клатушкаше с несигурна походка по коридора на вагона, Рейнолдс явно не споделяше увереността на машиниста. Не че се опасяваше за сигурността на влака, това в момента изобщо не го вълнуваше. Тревожеше се дали щеше да се справи с рискованата акция, която му предстоеше.

Когато поде разговора и предложи плана си пред останалите, в главата му се въртеше споменът за звездна лятна нощ и влак, който пухти задъхан между обраслите с гори възвишения на Вогезите. Сега, едва двадесетина минути, след като Янчи бе купил билетите им и се бяха качили във влака на гара Батасейк без всякакви спънки и преめждия, Рейнолдс нямаше представа как точно трябва да постъпи, за да успее. Толкова кошмарно невъзможни му изглеждаха условията, при които трябваше да действа.

Онова, което бе необходимо да свърши, можеше лесно да се обясни с няколко думи: трябваше да освободи професор Дженингс. За да го освободи, нужно бе да отдели затворническия вагон от останалата композиция. Това можеше да стане, само ако се спре влакът, за да се намали налягането в куплунга, свързващ затворническия вагон с вагона на охраната. Макар че това в момента изглеждаше почти невъзможно, Рейнолдс по един или друг начин може би щеше да достигне до локомотива и да застави насила машиниста и помощника му да спрат влака, когато и където им нареди. Щеше да ги убеждава, ако са добре настроени, щеше да ги заплашва, ако е необходимо, но беше убеден, че няма да може да употреби сила. Машинистът и помощникът му можеха да откажат да се подчинят, такава възможност беше напълно реална; в този случай Рейнолдс щеше да е съвсем безпомощен. За него управлението на локомотив бе пълна загадка и мистерия. Даже и заради професора не можеше да ги застреля или изхвърли от влака и с това да изпрати стотици невинни пътници на смърт или страдания. Само като си помислеше за това го побиваха тръпки, изстиваше и го обземаше подтискащо отчаяние. Затова се постара да отхвърли тези мисли. Всяко зло с времето си. Преди всичко трябваше да стигне до локомотива.

Рейнолдс заобиколи ъгъла на вагона като се придържаше с едната си ръка за ръкохватката на прозореца. С другата беше бръкнал дълбоко в джоба на палтото си не само за да придържа тежкия чук и фенерчето, които криеше, но и да прикрива подозрителната подутина. Точно в този момент се сблъска с Янчи. Възрастният човек промърмори някакво извинение, погледна набързо към него, без да дава вид, че се познават и продължи да напредва бавно, докато можеше да вижда целия коридор, от който Рейнолдс току-що се бе появил. Когато се увери, че коридорът е празен, Янчи се върна няколко крачки назад,

отвори вратата на тоалетната, за да са убеди, че там няма никой, който би могъл да ги подслушва, и тихо заговори:

— Всичко наред ли е?

— Не съвсем, те са вече по петите ни.

— Те?

— Двама души са, с цивилни дрехи, без шапки и пристегнати с колани палта. Преследват ме съвсем дискретно. Ако нямах за цел да установя дали някой не ме следи, нямаше и да ги забележа.

— Ето ги, идват — прошепна Рейнолдс.

Той погледна бегло и с престорено безразличие към двамата, които вървяха по коридора и се мъчеха да запазят равновесие. Когато се показаха в далечния край, Янчи се вмъкна в тоалетната и се постара да затвори вратата безшумно. Мъжът, който вървеше напред, беше висок, с мършаво, мъртвешки бледо лице и тъмни очи. Той изглежда Рейнолдс с нескрито любопитство, докато спътникът му изобщо не му обърна никакво внимание.

— Наистина те следят, така е — каза Янчи като излезе от тоалетната. Двамата бяха преминали в следващия вагон и не се виждаха. — Ще стане по-лошо, ако разберат, че си ги открил и не ги изпускаш от око. Не трябва да забравяме, че всички влакове от и за Будапеща са под наблюдение, докато трае конференцията.

— Познаваш ли ги?

— Мисля, че да. Онзи с изпитото, бледо лице е от тайната полиция. Той е един от хората на Хидас, белязан човек! По-опасен е от змия. Другият... хм, другия не го знам.

— Но по предположение и той би трябвало да е агент на полицията. Може и да е от Сархааза.

— Не може да е от Сархааза. Агентите още не са информирани, описанието ти ще излезе след някой и друг ден и ще стане известно на всеки човек от полицията.

— Така е, за съжаление — кимна с глава Рейнолдс. — Как са нещата при теб?

— Във вагона на охраната има трима войници, а в затворническия нито един. Те никога не пътуват в един и същи вагон със затворниците. Сега си седят с човека от охраната, който придружава професора. Седнали са около горещата, зачервена печка,

натъпкана с дърва, и се черпят с вино направо от бутилката, която ги обикаля.

— Ще се справиш ли?

— Мисля, че ще успея.

— Бързо се връщай обратно — прошепна притеснено Рейнолдс.

С ръце в джобовете той се беше облегал на прозореца и се преструваше, че гледа навън, когато ония двамата се върнаха. Като минаваха покрай него, Рейнолдс обърна глава и им хвърли разсеян поглед. После, без да им обръща повече внимание, се загледа пак навън. С крайчеца на окото си незабелязано ги проследи, докато двамата се отдалечиха и преминаха в следващия вагон.

— Психологическа война на нерви — каза Янчи, когато наново излезе в коридора и продължи разговора си с Рейнолдс, — има ли някакъв проблем?

— Има и то не само един, не мога да мина през първите три вагона.

Янчи го погледна въпросително, но не каза нищо и изчака по-нататъшните му обяснения.

— Военни — каза Рейнолдс. — Третият вагон от началото е без купета, има само седалки и проход между тях, но е пълен с войници. Още като се показах, един офицер ме върна. Това естествено усложнява работата. Още щом ми обърна гръб, опитах дръжката на външната врата на вагона, но тя се оказа заключена.

— От външната страна естествено — добави Янчи, — новобранци са. Армията се опитва да ги обезкуражи своевременно, да не мислят много-много за цивилния живот. Все пак няма ли някаква надежда, Михаил? Не може ли да се използва внезапната спирачка?

— Няма нито една в целия влак, специално търсих. Както и да е, ще се справя, по дяволите! Ти имаш ли място?

— Настаних се във втория вагон откряя.

— Чакай там, ще те предупредя десетина минути предварително. Най-добре ще е да си вървя. Онези типове могат да се върнат всеки момент.

— Гара Батасейк е след пет минути. Помни, ако влакът спре, това означава, че Хидас се е сетил къде евентуално може да ни търси. Тогавя бягай, направо скачай от обратната страна, изчезвай, а ние ще те намерим.

— Идваг — прошепна крадешком Рейнолдс. Самият той се отдели от прозореца, на който се беше подпрял. Тръгна срещу двамата и се размина с тях. Този път те го изгледаха с безизразен поглед, но вече без да прикриват особено интереса си и Рейнолдс се зачуди колко ли още време ще мине преди да му се нахвърлят. Без да им обръща каквото и да е внимание, но напрегнат вътрешно, той продължи да се клатушка, подмятан от движението на влака; премина през два вагона и влезе в тоалетната, която беше в края на четвъртия от началото на влака. Като заключи вратата, наведе се и скри чука и фенерчето в малкия триъгълен шкаф, който поддържаше металния умивалник. Прехвърли пистолета в десния джоб и го обхвана с ръка преди отново да излезе в коридора. Това беше белгийският му пистолет със заглушител — не изпитваше никакво желание да го използва. Беше последното нещо, до което щеше да прибегне, но за да оцелее и да изпълни задачата си беше готов дори и на това. Всичко щеше да зависи от двамата агенти, които можеха да тръгнат по петите му всеки миг, защото им се е сторил съмнителен.

Вече минаваха покрай предградията на Батасейк и Рейнолдс усети изведнъж как влакът видимо започна да намалява скоростта си. Въздушната спирачка очевидно действаше и той употреби усилия на волята си, за да не побегне. Почувства, че пистолетът в джоба сякаш пареше пръстите му. Отдалечи се от тоалетната и застана на платформата между двете противоположни врати. Нямаше представа от коя страна се намира перонът на гарата. Чувстваше се като в капан и беше сигурен, че ще може да се измъкне, само ако извади пистолета. Очакваше развоя на събитията с напрежение, сърцето силно блъскаше в гърдите му и усещаше пулса му в слепоочията си. Влакът продължи да намалява скоростта си и чаткаше ритмично и шумно там, където релсите се съединяваха... После, както изведнъж бе променил скоростта си и това го бе изкарало от равновесие, въздушната спирачка спря да свисти, локомотивът остро изсвири и скоростта отново започна да расте. Влакът профуча покрай гара Батасейк. Тя се мерна и остана като смътен спомен от бледи, трепкащи светлилки, които чезнат, забулени в сивкаво-бялата завеса на падащия сняг.

Рейнолдс въздъхна с облекчение и отпусна ръката си от пистолета, който преди това стискаше напрегнато в джоба си. Въпреки силния студ в коридора, той усещаше как по врата му се стичат

капчици пот и мокрят яката на ризата му. Ръката, която държеше пистолета, също беше мокра.

Доближи се до вратата отляво, извади ръката си и я изтри в палтото. Дръпна прозореца на вратата няколко инча надолу, но секунди по-късно се принуди да го затвори. Отстъпи назад, за да си поема дъх и да изтрие очите си от саждите и от снега, който бушуваше навън. Вилицата удари като с камшик лицето му и го заслепи. Облегна се на дървената преграда зад себе си, запали цигара и усети ръката си несигурна. Беше безпомощен, даваше си сметка за това, но чувстваше и нещо по-лошо от безпомощност. Скоростта на вятъра беше вече повече от 40–50 мили в час, тя се наслаждаваше със скоростта на движещия се диагонално на вятъра влак. В резултат се получаваше вихър, който вдигаше с вой почти хоризонтална стена от сняг и ледени кристалчета.

Въпреки че във вагона Рейнолдс беше на завет, дори секундите, в които през отворения прозорец лицето му остана изложено на стихията, бяха достатъчни да изпита мощта и и все още да потръпва. Само един Господ знаеше какво ще е навън, когато акцията отиде към края си, когато и животът му щеше да зависи от стихията...

Рейнолдс решително отхвърли тези мисли, които в никакъв случай не му помагаша да съсредоточи вниманието си върху онова, което предстоеше. Отправи се незабавно през хармониката в следващия вагон и хвърли бърз поглед по дължината на коридора. Нямаше никаква следа от преследвачите му, очевидно още не бяха тръгнали обратно. Той се върна на предишното си място срещу вратата откъм подветрената страна на влака. Там вятърът не биеше така силно и той я отвори внимателно. Имаше реална опасност, ако не действа предпазливо, въздушната струя отвън да го всмукне и да го изхвърли от влака. Като се подсигури да не падне, той измери отвора, в който влизаше езикът на бравата, после затвори вратата. За по-сигурно, понеже това можеше да се наложи, провери дали прозорецът се отваря лесно и се върна в тоалетната. Тук с ножа си отцепи малко парченце дърво от вратичката на шкафа под умивалника. За няколко минути от него издялка клинче, което можеше да влезе плътно в отвора. Щом привърши, излезе отново в коридора. Беше много важно сега да го забележат, да попадне сега в полезрението на двамата си преследвачи.

Ако не го срещнеха при обиколката си, можеха да се усъмнят и да започнат да претърсват влака. Можеше да се стигне и до там — да повикат на помощ войниците от предните вагони и да се вдигне истинска тревога. Това щеше да усложни, ако не и да направи невъзможно изпълнението на задачата.

Точно, когато затваряше вратата на тоалетната и тези мисли се въртяха в главата му, той едва не се сблъска с двамата. Забеляза, че бързат, явно обезпокоени, че не са го срещнали. Щом го познаха, по лицата им се изписа облекчение. Това пролича съвсем ясно в израза на по-ниския от двамата. Лицето на мършавия изобщо не трепна, но забавянето на крачката му го издаде. Забавянето беше толкова внезапно, че по-ниският, който беше малко по-назад, се блъсна в предния. И двамата спряха на една-две крачки от Рейнолдс. Самият той не помръдна, остана на мястото си, само се облегна в ъгъла, за да опре и запази тялото си устойчиво срещу клатушкането на влака, което на моменти ставаше толкова силно, че човек трудно можеше да се задържи да не политне настрана. Положението, което бе заел, му даваше известно предимство, защото и двете му ръце бяха свободни, ако се наложеше да ги използва. По-високият от преследвачите изглежда забеляза тактическия ход на Рейнолдс и присви леко тъмните си безизразни очи. Единственото, което направи обаче, беше да извади пакет цигари от джоба си и да изкриви крайчеца на устните си, което трябваше да представлява усмивка.

— Имате ли кибрит, другарю?

— Разбира се, услугете си — с лявата си ръка Рейнолдс измъкна кутия кибрит, протегна ръка и я подаде. В същото време дясната му ръка се плъзна леко в джоба и зад габардинената тъкан на палтото му дулото на пистолета се повдигна леко и се насочи към мършавия. Може би повече по интуиция той изглежда долови това почти незабележимо движение и погледна надолу, но Рейнолдс не го изпускате от погледа си. Миг след това мършавият повдигна немигащите си очи към пламъка, на който палеше цигарата си, изгаси, изхвърли клечката и върна кибрита като кимна на Рейнолдс за благодарност. Без да кажат нищо повече, двамата продължиха обиколката си. „Нещастници“, помисли Рейнолдс като ги проследяваше с поглед как се отдалечават... За малко да се случи най-лошото. Имаше някакво нямо предизвикателство, което се бе породило

между него и преследвачите му. Ако самият той не бе успял да се овладее навреме и не беше достатъчно спокоен и убедителен в поведението си, сигурно щяха да го арестуват и то незабавно.

За кой ли път Рейнолдс поглеждаше часовника си. Оставаха още три, най-много четири минути. Чувстваше се как влакът намалява осезателно скоростта си, защото започваше лек наклон. Рейнолдс хвърли поглед навън през прозореца и се опита да разбере къде се намират. Шосето вече вървеше успоредно на железопътната линия. Това го накара да помисли за шансовете на Графа и останалите да успеят навреме да изпълнят своята част от плана. Воят на вятъра надделяваше над шумното тракане на колелата. Снегът валеше толкова обилно, че подгонен от скоростта сякаш се превръщаше в плътна бяла стена. Видимостта навън беше малка, стигаше само на няколко фута от влака. Рейнолдс неволно повдигна рамене и поклати глава: в такова почти арктическо време влакът върху релсите и камионетката с гумите си върху неравния, навят и от снега път бяха в съвсем различно и неравностойно положение. Не му беше трудно да си представи напрегнатото лице на Графа с поглед, вперен право напред през все постесняващата се пролука на предното стъкло, което чистачките не смогваха да чистят от снега, нахвърлящ се ожесточено срещу тях.

Рейнолдс знаеше, че в голяма степен успехът им зависеше и от снега, и от чистачките, и от преспите, но не се отчайваше. Разглеждаше и най-малката и ограничена възможност като сигурност. Погледна за последен път часовника си, влезе отново в тоалетната, напълни голямата пръстена кана с вода, прибра я в шкафчето под умивалника, взе дървеното клинче, което преди това беше издялал и оставил там. Излезе, отиде до вратата на вагона, която преди малко бе оглеждал, и я отвори. Напъха дървеното клинче в отвора, за който го бе подготвил, и го наби здраво с ръкохватката на пистолета си. След тези приготовления отново затвори вратата на вагона. Сега езичето на бравата допря леко до дървеното клинче и се задържа в нето. Щеше да е необходима сила 30–40 паунда^[1], за да изтегли клинчето.

Рейнолдс тръгна към последните вагони. Напредваше бързо и внимателно. Някъде към края на вагона се появиха двамата и тръгнаха тихо подир него. Той изобщо не им обърна внимание, знаеше, че няма да предприемат нищо, докато са в средата на вагона, където са купетата, пълни с пътници. Но когато стигна в края на вагона, той

побягна с всички сили и през хармониката премина в следващия. Сега бе във втория вагон в края на влака. Продължи бавно, с изправена глава, за да заблуди преследвачите си, но с едно око поглеждаше към купетата.

Янчи беше в третото купе. Рейнолдс спря изведнъж и с това изненада преследвачите си, които нямаше как да постъпят другояче, освен да го подминат. Той изчака, докато двамата направиха десетина крачки, след това кимна на Янчи и изтича назад, като се молеше да не се сблъска с някого в коридора: един по-масивен, едър човек, изпречил се на пътя му, би провалил всичко.

Рейнолдс чуваше тежките стъпки зад гърба си и затича по-бързо. Това за малко не му донесе нещастие. Подхлъзна се по мокрия под на вагона, политна и си удари главата в ръкохватката на прозореца. Падна, но се напрегна и отново скочи на крака, без да обръща внимание на острата, почти пронизваща болка, и на ярките искри, които играеха пред очите му. Без да се бави нито секунда, хукна пак, премина два вагона, третия и най-послед се озова в четвъртия — неговия. Заобиколи ъгъла, нахълта в тоалетната и затръшна шумно вратата зад себе си, толкова шумно, колкото бе възможно — не искаше нито за миг преследвачите му да се усъмнят къде може да е и да отидат да го търсят другаде.

Озовал се пак в тясното помещение, той не загуби ни минута време: грабна голямата кана, която беше напълнил с вода, смачка мръсната кърпа, която висеше на куката до умивалника и я натъпка в гърлото на каната, за да попречи на водата да се излее. Направи крачка назад и запрати каната с всички сили към стъклото на прозореца. Тръсъкът беше точно толкова силен, колкото бе очаквал. Шумът от счупеното стъкло бе почти оглушителен в малкото пространство. Той все още ехтеше в ушите му, когато побърза да извади пистолета от джоба си, хвана го за цевта, изгаси осветлението, лекичко натисна бравата, отвори безшумно вратата и излезе в коридора.

Преследвачите му бяха спуснали прозореца и се взираха навън, да видят какво се е случило. В старанието си бяха се надвесили много, бяха един върху друг. В момента, каквото и да направеха, щеше да е извън човешките им възможности. Без да забави хода си, Рейнолдс се озова зад тях с един скок и връхлетя с всички сили върху гърба на човека, който беше по-близо до него. От удара вратата зейна и мъжът

политна навън в снежната виелица и мрака, без да има време дори да извика. Другият, с мършавото лице, се извъртя по най-невероятен начин във въздуха и успя да се хване с една ръка за вътрешния ръб на вратата. Лицето му се разкриви от страх и злъч, бореше се като дива котка, за да се прехвърли върху платформата на вагона. Съпротивата му трая една-две секунди, защото Рейнолдс беше безмилостен. Той замахна с пистолета да удари озъбеното лице, но в последния момент смени посоката на удара, защото свободната ръка на мъжа се протегна да предпази лицето. Ръкохватката на пистолета удари вкопчилите се във вратата пръсти с такава сила, че ръката на Рейнолдс изтръпна чак до лакътя. След това вече нямаше никой на вратата, останаха само настъпващият мрак на нощта и приглушеният вик, който се загуби в рева на колелата и в погребалната песен на вятъра.

Само за няколко секунди Рейнолдс успя да махне дървеното клинче от бравата, след което затръшна вратата. Прибра пистолета в джоба си, взе чука и фенерчето и пресече платформата до отсрещната врата, от страната на вятъра.

Тук се сблъска с първото препятствие, което можеше да го провали още преди да е започнал да действа. Влакът междуременно се бе отклонил в югозападна посока към Печ. Вихърът от вятър и сняг, който духаше от югоизток, сега биеше челно. Когато се опита да отвори вратата, изпита огромно съпротивление, сякаш някакъв великан я натискаше от другата страна. Два-три пъти наблегна с всички сили, но вратата не помръдна повече от инч.

Беше останало малко време — 7, най-много 8 минути. Рейнолдс се протегна, хвана металната ръкохватка в горната част на прозореца, изтегли я със сила право надолу, залитна и едва не се струполи на пода. Сняг и вятър нахлуха през отворения прозорец и, ако не бе успял да се задържи, щеше да отиде направо от другата страна на вагона. Беше лошо, отколкото си представяше. Сега си обясняваше защо машинистът бе намалил скоростта. Причината не бе някакъв наклон, той просто се опитваше да задържи влака върху релсите. За момент Рейнолдс помисли дали да не зарече целия самоубийствен план, но отхвърли тази мисъл. Спомни си за професора, който седеше сам в последния вагон, заобиколен от закоравели престъпници. Спомни си за Янчи и останалите, които зависеха от него, а и за момичето, което щеше да му обърне гръб, когато го види и щеше да си отиде без дори

да се сбогува с него. Нямаше място за разколебаване. В следващия миг Рейнолдс вече беше на крака до отворения прозорец, задъхан от снега, който биеше жестоко върху лицето му и изсмукваше въздуха от дробовете му. Рейнолдс наблегна с всички сили един път, два пъти, три пъти, без да обръща внимание на обстоятелството, че едно внезапно затишие на вятъра и той можеше да изхвъркне безпомощно вън, на снега. Едва при четвъртия опит успя да мушне подметката на обувката си в пролуката. После намести рамото си и постепенно успя да надделее и да се измъкне наполовина. Тогава натисна вратата с всички сила, спусна пипнешком десния си крак, докато стъпи на покритото със заледен сняг стъпало, чак след това промуши и левия крак. Точно в този момент чукът, който беше във вътрешния джоб на палтото му, се запречи в рамката на вратата и ограничи движенията му. Така остана почти минута, без да може да предприеме нещо. Това беше минута, която му се стори безкрайно дълга. Хванат между вратата и стената на вагона като в клопка, той започна трескаво, като обезумял, да се бори със стихията, за да се освободи. Страхуваше се някой от пътниците да не излезе в коридора, за да разбере откъде може да идва студеният вихър, който свистеше и нахлуваше вътре. С внезапен напън, с изпокъсани копчета, раздрана дреха, той беше свободен, освободен, но от рязкото движение десният му крак се подхлъзна по стъпалото и той увисна за момент, като се задържа само на левия крак и на лявата си ръка, все така притиснат от вратата. Рейнолдс се издърпа бавно и мъчително, защото нямаше къде да се хване с дясната си ръка. Успя да стъпи с десния си крак на стъпалото и остана за малко неподвижен, докато се съвземе. Отмести лявата си ръка и се хвана за рамката на отворения прозорец, освободи лявата си обувка, вратата се затръшна. Сега беше напълно извън вагона, поддържан единствено от премръзналите пръсти на лявата си ръка и от натиска на вятъра, който го приковаваше към стената на вагона.

Навън вече беше тъмно. Въпреки това в полумрака можеше да се вижда, ако изобщо можеше да погледне. Летящият върху лицето му сняг го заслепяваше, той пипнешком, като слепец, се мъчеше да се движи в един сляп свят. Знаеше, че се намира в самия край на вагона. Тъгълът беше само на разкрач от мястото, където стоеше, но нямаше как да се придвижи; дори с протегнатата дясна ръка не можа да напипа и най-малката издатина, която да му послужи за опора и да се хване.

Като опъна лявата си ръка, Рейнолдс се опита с десния крак да стъпи върху тясната странична стоманена част, която поддържаше буферите, но тя беше далече и под такъв ъгъл, че не можа да осъществи намерението си. Опита се да стъпи на самия буфер, но не успя да го достигне.

Лявата ръка започна да го боли от напрежението да поддържа цялото му тяло. Пръстите му бяха толкова вкочанени, че не ги усещаше вече, нямаше представа докога щяха да издържат, без да се изплъзнат. Той напрегна сили и се изтегли отново към прозореца на вратата, за да смени ръцете си, но се изруга заради глупостта си, защото си спомни за фенерчето. Смени наново ръцете си и се протегна колкото може назад към ръба на вагона, но този път лъчът на мощното фенерче разсейваше мрака. Бяха му необходими само две секунди, за да види онова, което му трябваше. Видя и запомни положението на всяка издатина на гърба на вагона, начина, по който беше свързана хармониката, и стоманения буфер, който подскачаше от една страна на друга при всяко разклащане на влака. Всеки път рязко изменяше положението си спрямо буфера на следващия вагон и се удряше шумно в него. Рейнолдс се изтегли ловко назад върху стъпалото, намушка фенерчето обратно в джоба си. Не можеше да не се колебае, защото смътно чувстваше, без дори да го признае пред себе си, че ако се забави малко и започне да ръзсъждава за възможността да не улучи, ако помислеше какво би станало при едно подхлъзване — равнозначно на внезапна смърт под колелата, той никога нямаше да се реши да направи онова, което трябваше да стори незабавно, без да мисли за последствията. Премести и двата си крака до самия край на стъпалото, освободи хватката на лявата си ръка и остана поддържан към скосената задна част към края на вагона само от налягането на въздушната струя. Вдигна десния си крак в празното пространство, изви тялото си наляво и се отхвърли. За миг Рейнолдс остана да виси във въздуха, само токът на лявата му обувка беше единствената му връзка с влака. Точно в момента, когато се подхлъзна от замръзналото стъпало, вятърът го подхвана и той политна напред в мрака.

Приземи се с едното си коляно върху страничната издатина, а другият му крак се удари жестоко в буфера. Протегнатите му ръце сграбчиха две ребра от хармониката между вагоните. Моментът, в който десният му крак неволно се подхлъзна върху замръзналата

повърхност на буфера, беше съдбоносен, но Рейнолдс не загуби присъствие на духа, напрегна мускулите на крака си до краен предел, успя да извие и да закачи като с кука вътрешната страна на стъпалото си за най-тесната част на буфера. Тогава коляното му увисна надолу към релсите. В това положение, придържащ се само с ръцете, Рейнолдс остана няколко секунди. Не чувстваше болка, но не знаеше дали кракът му не се е счупил при удара. Започна бавно да се хлъзга надолу по гладкия, покрит със сняг метал и мобилизира цялата си воля, за да се задържи с ръцете си.

Рейнолдс отчаяно протегна лявата си ръка и я удари болезнено в задната част на вагона, който току-що беше напуснал. С мъка разтвори и изправи вдървените си пръсти, които попаднаха в тесния процеп между вагона и връзката. Трескаво опипа и сграбчи ръба на грапавата, гумирана материя, сякаш се опитваше да я пробие с извитите си като куки пръсти. Броени секунди по-късно той стоеше изправен върху скобата на гърба на вагона, закотвен здраво с лявата ръка, като се мъчеше да овладее неволното треперене, дошло вследствие на усилията и на преживяното.

Рейнолдс трепереше, но това не беше само реакция от страха, който бе изпитал преди малко; той просто бе пресякъл мъгливата, неясна граница между страха и самоотвержното безразличие, беше преодолял себе си. С дясната си ръка напипа автоматичния нож, натисна пружината и острието му изскочи. С усилия той успя да разкъса материята на хармониката на височината на кръста си. Докато използваше ножа като трион, за да се пребори с упоритата материя, обхвана го притеснение да не налети на някой пътник, който преминава от единия в другия вагон, тогава провалът му щеше да е сигурен. След още няколко секунди енергично рязане направи дупка, достатъчно широка, за да може да пъхне в нея върха на обувката си. На височината на главата си срязва още една дупка за ръката си. Вкара върха на дясната си обувка в долната дупка, промуши ръка в горната, протегна се нагоре и заби ножа с всички сили отгоре върху хармониката, за да му служи за опора. След това вече беше върху хармониката. Легнал плътно върху нея, той отчаяно стискаше дръжката на ножа, защото вятърът с всички сили биеше върху него и можеше да го издуха, а и хармониката непрекъснато се люлееше.

Първият вагон, който трябваше да пролази — четвърти от началото, се оказа неочаквано лесен за преодоляване. Тесният метален калъф, в който бяха разположени вентилационните отвори, преминаваше през цялата дължина отгоре и това го улесни. За по-малко от минута, легнал откъм подветрената страна на покрива на вагона, с лице, изложено на режещия порив на виелицата, обхванал калъфа на вентилационния канал, Рейнолдс успя да изпъзли до края на вагона. Краката му непрекъснато се подхлъзваха към ръба на покрива, но той смогваше да се задържи. Нямаше никаква възможност да намери опора за краката си върху гладкия, замръзнал сняг на покрива.

Когато най-после достигна до хармониката над прохода към следващия вагон, Рейнолдс спря озадачен, като разбра грешката си. По дяволите, идеше му да се гръмне, та той бе пълзял точно в обратна посока — към края на влака, а не към локомотива. Изглежда в тъмнината и в адския вой на бурята се бе объркал. Сега вятърът бе започнал да шиба още по-ожесточено. За момент едва не го издуха и запрати право върху хармониката, която бясно се клатушкаше в различни посоки и го затрудняваше да се задържи. Само внезапното затишие между поривите даде възможност на Рейнолдс да сграбчи трескаво един ръб на хармониката, да се задържи и да не изхвъркне в празното пространство. С тяло, плътно долепено до грубата ръбеста повърхност, която непрекъснато се тресеше, той успя да пропъзли до края на третия вагон, като се придържаше с ръце от ребро на ребро.

Вече имаше някакъв опит и сравнително леко, без особени премеждия, Рейнолдс пропъзля по покрива на третия вагон. Когато стигна предния му край, надигна се, провеси крак и стъпи върху нестабилната повърхност на хармониката към втория вагон, извърна се и се облегна на покрива, от който току-що беше слязъл. Реши да рискува, приведе се, напрегна сили и се изхвърли към вагона пред него. Преодоля разстоянието, но когато достигна покрива и се просна върху него, удари зле коляното си. Нямаше време да мисли за болката, която го парализира за миг, трябваше да намери нещо, за да се хване. Протегна ръце и успя да се задържи за вентилационния канал. Точно в този момент Рейнолдс ги видя. По-точно видя трепкащите светлините предните фарове на някаква кола, която се движеше по пътя само на двайсетина ярда успоредно на железопътната линия. Светлините ту проблясваха, ту чезнеха в снежната вихрушка. Възбудата, която

завладя Рейнолдс, измести за момент мрачните мисли, измести напрежението от неизвестността, изтощението и адския студ върху покрива. Престана да обръща внимание на безчувствените си ръце, които бяха така вкочанени, че скоро щяха да престанат да му служат. В колата, която долу си пробиваше път в снега, можеше да е и някой непознат, но Рейнолдс предчувстваше, че това бяха приятелите му. Усети нов прилив на сили и решителност. Пропълзля по покрива на втория вагон и се прехвърли на първия. Едва когато се озова на покрива му и започна да се хлъзга безпомощно, той разбра, че този вагон не прилича на останалите. Той нямаше вентилационен канал като другите.

За момент го обзе паника. За да се задържи върху гладката и хлъзгава повърхност, той започна ожесточено с ръце и крака да драска заледения сняг, за да намери опора, каквато и да е опора. Веднага съобрази, че безумното вършеене с ръце и крака е не само безполезно, но е и опасно. На моменти сцеплението между тялото му и покрива щеше да отслабва и можеше още по-лесно да се изтърколи и да отлети по дяволите. Наложил си да се успокои и съобрази, че би трябвало и този вагон да има някакви вентилатори. Това трябваше да са трите или четирите издатини върху покрива — шапките на вентилационните комини. Точно, когато осъзна това, Рейнолдс почувства как влакът остро завива и центробежната сила го изтласква бавно към ръба на покрива.

Той се плъзгаше надолу с лицето и удряше отчаяно и ожесточено заледения сняг по покрива с надеждата, че ще успее да издълбае поне някаква опора. Но това не беше сняг, а по-скоро лед. Той продължаваше да драска по него, но напразно. До съзнанието му достигна мисълта, че е загубен, почувства как бедрото му болезнено се удари в ръба на покрива и точно тогава влакът излезе от завоя, който му се бе сторил безкраен.

Колената му бяха останали на ръба на покрива, пръстите и ноктите му, извити като куки, браздыха гладкия лед. Осъзнаваше, че повече нищо не можеше да го спаси... По-късно никога не можа да обясни внезапно придошлото необикновено чувство, подсъзнателния инстинкт, който го подтикне в момента на приближаващата смърт да измъкне ножа, да натисне пружината и да забие острието в покрива, миг преди да политне. Всичко това стана за по-малко от миг.

Колко дълго е останал да лежи прострян, заловен единствено на ножа, Рейнолдс не знаеше. Вероятно бяха минали няколко секунди, а може би много повече. Постепенно усети как влакът се изправи и центробежната сила вече не го държеше в смъртоносната си хватка. Беше свободен да се придвижи по-нататък. Инч по инч, с безкрайно внимание, Рейнолдс се изтегли и успя да се прехвърли изцяло върху покрива. Бавно освободи ножа, заби го малко по-напред и постепенно се изтегли нагоре. С помощта на ножа Рейнолдс достигна първия вентилатор, прегърна го здраво, сякаш никога нямаше да го пусне; успя да си отдъхне, но трябваше да продължи, бе загубил две или три минути. Трябваше да стигне следващия вентилатор. Започна да пълзи към него, като си помагаше с ножа. Точно преди да го достигне, Рейнолдс заби за последен път острието, но беше замахнал малко по-рязко и се чу остър звук на метал. Може би беше засегнал главата на някакъв болт. Когато извади ножа, видя, че острието се бе пречупило и бе изпаднало от дръжката. Той я изхвърли, добра се до вентилатора, опря обувките си на него и се отблъсна по покрива към следващия, който беше на не повече от шест фута разстояние. Така, от вентилатор на вентилатор, Рейнолдс стигна до четвъртия, но нямаше понятие колко дълъг е вагонът, има ли още вентилатори и дали още един тласък от четвъртия нямаше да го изпрати долу, където между колелата на влака дебнеше смъртта. Реши да рискува, опря крака на вентилатора и тъкмо когато щеше да се отблъсне, му хрумна една спасителна мисъл. Той беше нависоко и от тук, може би само на крачка от мястото, където беше, трябваше да съзре кабината на локомотива. За щастие снегът беше започнал да отслабва.

Рейнолдс коленичи до вентилатора, като се държеше здраво за него, и обърна глава към края на вагона. Сега той се очертаваше ясно на червеникавите отблясъци на отворената локомотивна пещ, не много далеч, едва на четири фута от него. Сърцето му се обърна: в самата кабина съзря машиниста, огняря, който в момента прехвърляше въглища от тендера в пещта. Забеляза и още някой, който не трябваше да е там, но не бе изненадан — войник, въоръжен с карабина, сгушен, за да се предпази от студа, близо до червения търбух на пещта.

Рейнолдс бръкна, за да извади пистолета, но ръцете му бяха безчувствени, не беше способен да свие дори пръста си, за да хване спусъка. Отказа се и върна пистолета в джоба си. Надигна се, като все

още здраво притискаше стъпалата си към вентилатора. Сега всичко беше поставено на карта. Направи крачка и подметката на дясната му обувка стигна ръба на вагона. Хвърли се напред и с втората крачка увисна във въздуха, после се хлъзна и загъна във въглищата в тендера, за да се намери по гръб на площадката на кабината на машиниста.

Всички се обърнаха и го загледаха. И тримата — машинистът, огнярят, войникът го гледаха зяпнали, лицата им изглаждаха изкривени от объркване и недоумение. Така минаха 4 — 6 секунди, скъпоценни секунди, в които Рейнолдс успя да се съвземе поне малко, преди войникът да възвърна самообладанието си, да преметне оръжието, да го вдигне и да скочи срещу прострения на земята Рейнолдс. Той сграбчи буца въглища, първото нещо, което попадна в ръцете му, отчаяно я запрати към войника. Пръстите му бяха твърде вкочанени и понеже войникът инстинктивно се наведе, буцата мина над главата му и излетя. Огнярят обаче не пропусна, удари войника отзад в главата с плоската част на лопатата и той припадна на площадката.

Рейнолдс скочи на крака. С раздрани дрехи, с кървящи, побелели от премръзване ръце и лице, изцапано с въглищен прах, той представляваше невероятно зрелище, но в момента почти не обръщаше внимание на вида си. Той погледна огняря, едър, плещест, къдрокос младеж, с навити ръкави на ризата, разгърден, въпреки жестокия студ. След това прехвърли погледа си върху войника, който беше прострян в краката му.

— Тоя много се разгорещи — младежът се захили, — скоро ще се съвземе. Виж, приятелю, аз не знам кой си, но знам против кого съм. — Той се облегна на лопатата и продължи: — Можем ли да ти помогнем?

— Разбира се, че можете! — Рейнолдс обясни набързо и двамата мъже се спогледаха. По-възрастният — машинистът, явно се колебаеше.

— Трябва да помислим за себе си, имаме семейства.

— Вижте! — Рейнолдс разтвори онова, което трябваше да бъде палто, посочи навитото около кръста си въже и обясни: — Ето, вземете го, ще можете да се вържете един друг, така... Мен ръцете не ме слушат, премръзнали са.

— Разбира се! — Младият огняр се разсмя, докато машинистът се протегна и хвана лоста на въздушната спирачка. — Нападнати сме от пет-шест човека най-малко. Отървали сме кожата нали, приятелю?

Рейнолдс не знаеше как да благодари на мъжете, които по стечение на обстоятелствата му бяха помогнали, без дори да помислят за себе си. Влакът намаляваше скоростта си бързо, защото вървеше по нагорнище. Той трябваше да прибяга бързо до последния вагон, преди да е спрял напълно и съединението да се опъне, което щеше направи невъзможно освобождаването му. Рейнолдс скочи от горното стъпало на кабината, праметна се през глава, стъпи здраво на крака и побягна назад. Влакът почти спираше, когато вагонът с пазачите премина край него. Тогава именно зърна за миг Янчи, застанал на отворената врата в задната му част с пистолет в ръка.

Буферите се удариха един в друг и дрънчаха, докато локомотивът спря окончателно. Със запалено фенерче и чук в ръка, без да губи и секунда, Рейнолдс освободи шланга на въздушната спирачка и прекъсна всички връзки на последния вагон с останалата част на влака. Погледна дали няма да избие пара, но опасност нямаше. Очевидно на затворническия вагон на се полагаше отопление. Едва спряли, всичките вагони се разтърсиха отново, тласнати от свитите пружини на буферите. С връзка дрънчащи ключове в едната ръка и с пистолет в другата, Янчи прекоси вагона, в който се беше настанила преди това охраната, сега вече обезвредена, и премина в последния, товарния вагон. В сетния момент Рейнолдс успя да се хване здраво за ръкохватката и да скочи на стъпалото, когато предният вагон удари последния и му даде начален тласък. Той потегли бавно по лекия наклон на хълма, където бяха спрели. Докато локомотивът с пухтене набираше скорост, последният вагон остана далеч назад.

Голямото спирачно колело се намираще на задната платформа. Рейнолдс го въртеше усилено, за да спре свободното движение на вагона, което продължаваше да се засилва. Сега той се клатушкаше и стърчеше самотно надолу сред бялата пустош. Едно последно завъртане и Рейнолдс успя да го спре. Янчи най-после намери подходящия ключ, бутна вратата и я отвори, насочи светлината на фенерчето навътре. Когато Рейнолдс влезе във вагона, завари там засмения Янчи и доктор Дженингс. Той гледаше и все още не можеше да повярва в освобождението си. И тримата се радваха и бяха

възбудени като ученици. Нямахме защо да се бавят повече. Едва бяха напуснали вагона и поели на запад, където знаеха, че минава пътят, когато чуха вик и видяха фигура, която им махаше с ръце и крачеше през дълбокия сняг към тях. Това беше Графа. Цялата му присъща сдържаност се бе изпарила. Той викаше, скачаше и ръкомахаше като обезумял от радост.

---

[1] Паунд — английска мярка за тегло и маса. Един паунд = 453,6 г. — Бел.ред. ↑

Пристигнаха успешно в главната квартира на Янчи. Тя беше в провинцията, на не повече от 10 мили от австрийската граница. Добраха се някъде около 6 и половина на следващата сутрин. Бяха пътували цели 14 часа по замръзналите, затрупани със сняг пътища на Унгария, без да могат да развият повече от двайсетина мили в час. Това бяха 14 от най-студените, най-неудобните и изтощителни часове, каквито Рейнолдс никога през живота си досега не бе пропътувал. Но пристигнаха. И въпреки студа, глада, безсънието, пристигнаха в отлично състояние на духа. Душевната възбуда ги поддържаше и им помагаше да преодолеят неприятностите. Всички, с изключение на Графа, който след първия изблик на радост и облекчение поради успешния край на рискованата акция, се беше предал на обичайната си мрачна дързост. Може би това се дължеше на дългите часове нощно шофиране.

Бяха изминали 400 безкрайни, изтощителни километри и то през нощта. Графа беше останал на кормилото през цялото време. Спряха само два пъти, за да заредят. Стреснаха задрямалите мъже от бензиностанцията, които ги обслужиха неохотно. Помогнаха им униформата на Графа и заплахата в гласа му. На няколко пъти, след като забеляза, че умората все по-дълбоко се отбелязва върху слабото лице на Графа, Рейнолдс щеше да предложи да спрат да починат, но всеки път се отказваше да го стори. Спомняше си първото пътуване в черния мерцедес, когато Графа беше доказал, че е отличен шофьор. По тези затрупани със сняг, изровени пътища беше важно да успеят да пристигнат невредими, а изтощението на Графа щеше да премине. По-голямата част от нощта Рейнолдс бе дрямал, но не бе пропуснал от време на време да го погледне. Казака и той от своя страна го поглеждаше, кабината беше затоплено и двамата постепенно се съвземаха. Казака беше даже в малко по-лошо положение от Рейнолдс и имаше защо. По-голямата част от разстоянието между Батасейк и Печ, почти 20 мили, той бе стърчал навън от камионетката, притиснат

между калника и капака на мотора, за да почиства предното стъкло, защото снегът се трупаше, чистачките не можеха да насмогнат, а Графа трябваше спокойно да напредва през заслепяващата вихрушка. Казака беше кацнал на калника, откъдето видя самоубийствения скок на Рейнолдс върху покрива на вагона. Това му направи поразително впечатление, сега той не беше намръщен както обикновено, за да се прави на по-възрастен и сериозен, гледаше Рейнолдс с някакво страхопочитание и възхищение.

Прекият път от Печ до дома на Янчи в провинцията беше точно на половината от разстоянието, което бяха изминали. Наложиха се да заобиколят, защото и Янчи, и Графа бяха убедени, че ако минат по него, краят щеше да бъде един — концентрационният лагер. Петдесетте мили път до езерото Балатон бяха блокирани, както повечето шосета към австрийската граница на запад. Същото беше и по пътищата към югославската граница, едва ли и най-страничните щяха да останат ненаблюдавани. Другите магистрала на запад, между северния край на Балатон и Будапеща, можеха да са, а можеха и да не са наблюдавани. Трябваше да рискуват, друга възможност нямаше. Наложиха се да изминат 200 километра право на север, да заобиколят северните предградия на столицата, след това да поемат по магистралата за Австрия и да се отклонят на югозапад преди да достигнат Гьор. Успяха.

Пътуването им бе коствало студ, глад и изтощение. Четиристотин километра и цели 14 часа, но веднъж пристигнали невредими у дома, всичко това се смъкна от тях, както се смъква ямурлук. Когато Янчи и Казака запалиха буен огън в печката, когато Шандор приготви яденето и го поднесе топло и благоуханно и Графа постави на масата бутилка „Барак“ — най-ценното, което имаха в дома, те почувстваха облекчение от благополучното пристигане. Ликуваха, че се бяха отървали напълно от копоите на тайната полиция, говореха шумно и възбудено, смееха се весело и безгрижно и продължаваха разговорите. Топлата вкусна храна, поляна обилно с виното, възвърна живота в премръзналите им тела и крайници. Всички, като по чудо, забравиха трудното, отекчително пътуване и съня, който до преди малко ги бореше. Щеше да има достатъчно време за сън, имаха целия ден на разположение. Янчи щеше да отиде да проучи обстановката около границата едва след полунощ.

Стана 8 часът — време за метеорологическата сводка и новини, които чува по голямото, модерно радио, което Янчи наскоро беше купил. За тяхната акция и за освобождаването на професора изобщо не беше споменато. Те не го и очакваха. Такава изповед за провал беше последното нещо, което комунистите биха направили. Прогнозата за времето предвиждаше продължителни, обилни снеговалежи над по-голямата част от страната. Това беше изключително важно обстоятелство — цялата югозападна Унгария, площ която се простира на изток от езерото Балатон до Сегед при югославската граница, беше напълно изолирана поради тежките снежни бури, каквито не се помнеха още от времето на войната. Пътищата, железопътните линии, летищата бяха блокирани от виелици, сняг и лед. Янчи и останалите слушаха мълчаливо и изразът на лицата им, по-красноречив от всякакви думи, говореше за облекчението, което изпитваха. Ако акцията им беше закъсняла с около дванайсетина часа, избавлението на професора и бягството нямаше да бъдат възможни.

Стана 9 часът и първите сивкави багри на зората започнаха да прозират през гъстия падащ сняг. Вече бяха на втората бутилка „Барак“. Разказите продължаваха. Янчи разказа за преживяното в Сархааза. Графа, вече погълнал половин бутилка бренди, направи шеговит репортаж за интервюто си с Фурминт. Наложиха се няколко пъти Рейнолдс да разказва за опасното си пътешествие по покрива на влака. От всички най-жадно слушаше старият професор. Чувствата му към руските домакини се бяха променили радикално. Това Рейнолдс и Янчи бяха забелязали още в затвора. Началото на тази промяна беше започнало, както самият професор обясни, когато бе отказал да говори на конференцията, докато не научи какво е станало със сина му. Когато разбрал, че момчето е избягало, той изобщо отказал да вземе участие в конференцията. Тогава отношението на руснаците към него се променило. Това, че го тикнали в затвора като обикновен престъпник, го беше разярило повече от всякога, а последната обида и унижение — да го прекарат като последния бандит в неотопления вагон за закоравели криминални престъпници, прелели чашата. Гневът му беше безграничен, когато чу всички подробности за мъченията, преживени от Янчи и Рейнолдс в подземията на затвора. Това го накара да изругае така, както никога през живота си не бе ругал.

— Почакайте само! — каза професорът. — По дяволите, веднъж да си отида у дома! Британското правителство с неговите скъпоценни проекти и ракети — по дяволите всички проекти и ракети! Преди това имам да върша нещо много по-важно. Само да се прибера!

— Какво смятате да направите? — попита Янчи спокойно.

— Комунизмът! — Дженингс остави чашата и гласът му почти изгърмя. — Не искам да се хваля, но ще накарам да наострят уши почти всички големи вестници в страната. Те ще ме чуят, особено когато си спомнят за проклетите глупости, които разправях едно време. Ще разкажа за цялата дяволска, провалена система на комунизма и ще говоря, докато не разясня всичко, което знам.

— Твърде късно — този път го прекъсна Графа и тонът му беше ироничен.

— Какво имате предвид с това „твърде късно“? — попита Дженингс и въпросително изгледа Графа.

— Графа има предвид, че комунизмът е вече описан достатъчно добре и с всичките му прелести — каза Янчи успокоително и продължи: — И то от хора, без да се засягате, доктор Дженингс, които са страдали дълги години от него, а не като вас — седмица.

— Почакайте да се върна в Лондон и тогава ще приказваме — прекъсна го Дженингс. Сега говореше вече много по-спокойно и уверено. — По дяволите, хора, това е дълг на всеки. Добре, добре, може и да съм закъснял да го разбера, но след като съм го осъзнал, няма да премълчавам. Дълг на всеки е да направи каквото може, за да спре разпространението на тези дяволски убеждения.

— Твърде късно — прекъсна го отново Графа.

— Той има предвид, че комунизмът извън родината си се е провалил — побърза да обясни Янчи. — Не е необходимо вие да го спирате, доктор Дженингс, той вече е спрял. Е, наистина тук и там все още действа, но съвсем ограничено. Само между изостаналите народи, като монголците, които си падат по високопарни фрази и велики обещания за бъдещето. Това пред нас вече не минава, нито пред унгарците, чехите, поляците и другите. Тези неща вече не вървят в страни, където хората са политически по-напред от самите руснаци. Споменавам за тях, защото има ли друг народ, който да е живял толкова дълго под въздействието на тази догма?

— За младежта мога да си обясня — Дженингс едва сдържаше нетърпението си да се намеси, — младежите са склонни към това.

— Младежите — кимна Янчи — и разглезените любимци на комунизма — писателите, интелектуалците, прославените работници в тежката промишленост. А кой тука води съпротивата срещу руснаците? Точно същите хора — младежите, интелектуалците, работниците. Аз мисля обаче, че цялата тази съпротива е безполезна и напразна, безсмислена и ненавременна, не си струва да се предприема нещо. Въпросът е, че комунизмът пропадна напълно при онези, при които имаше най-добър шанс да успее, ако изобщо някога може да успее.

— Да можете да видите църквите в моята страна — каза Графа, — натъпкани с хора всяка неделя, и децата там. Така че, професоре, няма за какво толкова да се тревожите за комунизма. Всъщност — добави сухо Графа, — единственото нещо, което се противопоставя на упадъка на комунизма в нашия свят, е забележимият му успех в страни като Италия и Франция, които никога не са преживели комунизъм като нашия. — Той махна с ръка, очевидно обзет от неприятно чувство, посочи униформата, която носеше, и поклати тъжно глава. — Човешката природа е удивително нещо.

— Тогава какво, по дяволите, бих могъл да направя аз? — попита Дженингс. — Да забравя всичко, което преживях и видях?

— Не — тръсна глава Янчи с леко отегчение, — това е последното нещо, което бих ви пожелал. Не бих го пожелал на никого. Не знам по-голямо престъпление, по-тежък грях от безразличието. Не, доктор Дженингс, онова, което би трябвало да направите, щом се върнете у дома, е да разкажете на вашия народ, че всеки от нас в Централна Европа има своя отрязък от живот, а времето лети. Кажете им, че и ние искаме да вдъхнем от сладостта на свободния въздух поне веднъж, преди да си отидем. Кажете им, че вече 17 дълги години чакаме това и надеждата ни не може да трае вечно. Кажете им, че не желаем нашите деца и децата на нашите деца да изминат като нас безкрайния път на робството, без надежда да зърнат някога светлина в края. Кажете им, че ние не желаем много — искаме само мир, зелени поля, църковни камбани, безгрижни деца, които играят на слънце без страх, нахранени, без да се чудят какъв тъмен облак ще им донесе следващият ден.

Янчи се наклони напред, забравил чашата си, загледа се в трепкащите пламъци на огъня. Той бе осветен от тях, искрен, силен, какъвто Рейнолдс не го бе виждал досега. Отблясъците и топлината караха лицето му да руменее.

— Кажи им, кажи на вашите хора у дома, че нашият живот и животът на поколението, което идва след нас, е в техни ръце. Кажи им, че съществува едно единствено нещо, което има най-голямо значение на тази земя — мирът. Земята ни е толкова малка и ние трябва да живеем заедно, трябва да живеем върху нея заедно.

— Съвместно съществуване? — Доктор Дженингс повдигна вежди въпросително.

— Да, съвместно съществуване. Ужасна дума, голямо плашило, но какво друго би могъл да предложи на нейно място, който и да е разумен човек? — Целия противен ужас от термоядрената война, реквизирана за последните надежди на човечеството? Не, съвместното съществуване трябва да дойде, то е нужно, за да се спаси човечеството. Но един свят без сфери на влияние, без лагери, без железни завеси. Мечтата на знаменития американец Кордел Хъл^[1] никога няма да се сбъдне, ако продължаваме да сме тъй безнадеждно луди, както досега, доктор Дженингс. Трябва да се борим за резултати сега, тук и днес, но това никога няма да стане, ако хората на Запад мислят с термините на парашутната дипломация, трябва да помогнат на нас, за да помогнат на себе си... Боже господи! Да можеха да видят дори само една монголска дивизия в действие, тогава ще престанат да разправят явни глупости. Но това време никога няма да дойде, докато се говорят такива безсмислици за руския народ. Представят се за тайни съюзници и казват: „Трябва да спечелим руснаците“. Раздават безплатни съвети, но отбягват нашите нещастни страни години наред и са загубили всякаква представа за онова, което мислим и чувстваме днес.

— Това време няма да дойде още дълго, докато нашите лидери, вестниците, пропагандистите ни натрапват настойчиво и непрестанно, че трябва да мразим, да се страхуваме, да презираме и да отбягваме другите народи, които живеят в същия малък свят заедно с нас. Национализмът — шовинистичен белег на патриотизма на онези, които крещат: „Ние сме народа“, е най-голямото проклятие на днешния свят. Те създават бариери пред мира, които никой човек не е в

състояние да прекрачи. Каква надежда може да има за един свят, който се придържа към старомодните форми на национална васална зависимост?

— Не дължим лоялност на никого, доктор Дженингс, поне на никого на Земята — засмя се Янчи. — Христос дойде, за да спаси човешкия род, така са ни казвали, но може би той е направил специално изключение в случая за руснаците.

— Янчи се опитва да ви каже, доктор Дженингс — намеси са Графа, — че онова, което трябва да направите, е да върнете западния свят към християнството и че всяка добра воля в това отношение е добре дошла.

— Не е съвсем точно — поклати глава Янчи, — онова, което казах, се отнася най-вече за руснаците и после за западния свят, но мисля, че първата стъпка трябва да дойде от Запада. Това са по-зрели народи, по-напреднали политически и, да се надяваме, не така наплашени от руснаците, както руснаците от тях.

— Приказки — сега Дженингс говореше без гняв, дори не иронично, а само угрижено, — приказки, приказки, само приказки. Светът иска много повече от това, приятели. Какво ще оставим на хилядолетието? Нужни са действия. Казахте първата стъпка. Каква стъпка?

— Един Господ знае — Янчи повдигна рамене, — не знам. Ако знаех, нямаше да има човек в историята така тачен, както генерал-майор Илюрин. Човек може да направи само предположение.

Никой не проговори и след настъпилото мълчание Янчи продължи натъртено:

— Мисля, че е съществено, като отидете у дома си в Англия, да внушавате идеята за мира, за разоръжаването, да убеждавате преди всичко руснаците, че намеренията ви са миролюбиви. Миролюбиви намерения! — Янчи се засмя мрачно. — Англичаните и американците тъпчат военния арсенал на държавите от Западна Европа с водородни бомби. Как тогава да се демонстрират миролюбиви намерения? По какъв начин да се убеди Русия да разхлаби желязната хватка, в която държи сателитите си? Как тогава да накараме хората от Кремъл, аз ви казвам, наплашени хора, които са фатално близо до последното нещо, което им се иска да направят — да изпратят първи междуконтинентална ракета, да не го сторят? Те знаят по-добре от

всеки друг, че ще оживеят в дълбоките си скривалища в Москва, но после никога няма да избегнат бурята на гнева на онези, които не са загинали. Затова не биха желали да прибегнат до това последно действие, породено от паника и отчаяние, но нямат друг изход. Въоръжаването на Европа означава да се провокират руснаците и да се докарат до безумие. Онова, което може и трябва да направим, е да избегнем по същество всякакви предизвикателства, да държим вратата на преговорите и сближаването винаги отворена. Няма значение дали подадената ръка ще бъде отблъсната.

— По същество на това трябва да се гледа като на амбулантна търговия, значи? — намеси се Рейнолдс.

— Уви, мисля, че трябва да им покажем да видят нещо светло — каза печално Графа, — но може би никога няма да пожелаем да го направим.

— Може би не — съгласи се Янчи, — но въпреки това си прав. В едната ръка оръжие, в другата — маслиново клонче. Ударът винаги може да бъде нанесен, но ръката, подадена за мир, трябва да бъде винаги първа. Необходимо е безкрайно търпение. Всяка привързаност и безразсъдство могат да доведат света до катастрофа. Търпение, безкрайно търпение е нужно. Какъв смисъл има да държим на самоуважението и гордостта си, когато световният мир е изложен на риск?

— Вие трябва да се опитате да предизвикате срещи в много области, навсякъде, където е възможно — културата, спорта, литературата, туризма, всичките тези неща са достатъчно важни. Всичко, което подтиква народите към контакти помежду им и ги убеждава в идиотщината на шовинизма, е важно, но голямото отваряне е в търговията. Срещнете народите на международния пазар и не правете сметка колко отстъпки правите. Загубите биха били неизмеримо по-малки в сравнение със спечеленото доброжелателство и доверие. Направете така, че църквата да помогне, както сега помага тук и в Полша. Кардинал Вишински, който е ръка за ръка с Гомулка в Полша, знае много повече за пътищата към мира по света, който трябва евентуално да настъпи, както на мен ми се иска. Днес хората в Полша пътуват свободно, говорят свободно, изповядват религията си свободно. Кой знае какво ще донесат следващите години. То може да стане, когато хора със свършено различни убеждения, но с еднакво

голямо доброжелателство решават да преуспеят заедно, да постигнат благополучие, въпреки страданията и лишенията, които ще трябва да изпитат, въпреки накърненото си самочувствие и гордост, която трябва да превъзмогнат.

— Ето, това мисля, че е истинският отговор — не предложения за конкретни действия, както иска доктор Дженингс, а създаването на климат на доброжелателство и добра воля, когато всички действия могат да дадат добри плодове. Попитайте управниците на великите нации кой би трябвало да води нашия болен свят към по-добро бъдеще, от което толкова се нуждаем днес, и те ще ви кажат: — Учените, и още веднъж учените, тези нещастни блестящи същества, които отдавна търгуват своята независимост, погребват съвестта си и се продават на правителствата. Те могат да се борят твърдо, докато имат в ръцете си сигурното разрушително оръжие.

Янчи замълча, поклати уморено глава, после продължи:

— Правителствата по света може и да не са безумни, но са слепи, а слепотата им е само крачка до безумието. Нетърпимата най-неотложна нужда сега е потребността от усилия, непознати в досегашната история, да накараме народите да опознаят и себе си, и другите; да могат да видят, че другите народи са точно такива, каквито са и те; че правдата, добродетелта и истината еднакво им принадлежат. Не трябва да мислим за народите като за някакъв конгломерат, маса от хора, безлични нации. Дължни сме винаги да помним, че всяка нация е съставена от милиони незначителни човешки същества, каквито сме всички ние; да говорим за грях на нацията, вина или злонамереност, ще означава да сме упорито слепи, несправедливи, да не сме християни; ако е истина, че една нация може да излезе от релсите, причината не е, че тя го желае, а защото не могат да и помогнат; защото има нещо в миналото ѝ, в обкръжението и в географското и положение, което неизбежно я прави такава, каквата е днес. Така е и с нас — хората. Някакъв забравен инцидент, някакво влияние, което не можем нито да променим, нито да разберем, са направили от нас онова, което сме днес.

Ако вложим такова разбиране за нещата, ще се породи съчувствие, на което насието няма да се противопоставя; нали съчувствието днес кара еврейското общество да апелира към световната общност да помогне на заклетите им, но гладуващи

неприятели, арабските бежанци. Състраданието подтиква руския войник да даде оръжието си в ръцете на Шандор; съчувствието-състрадание, породено от разбиране, накара почти всички руснаци, които живеят в Будапеща, да откажат да се бият с унгарците. И това състрадание това милосърдие ще настъпи, ще дойде навсякъде, само следва хората по света да го пожелаят.

Няма никаква увереност, че това може да стане по наше време. Това е риск, трябва да е риск, но разбира се по-добре риск с надежда, колкото и малка да е тя, отколкото риск от отчаяние да се натисне бутонът и да се изпрати първата междуконтинентална ракета. Но за да може рискът да успее, трябва преди всичко разбирателство. Планините, реките, моретата вече не са бариерите, които разделят хората. Умовете са, които ги разделят. Нетолерантността и невежеството са последната реална граница, която е останала на Земята.

Янчи замълча и в стаята настъпи тишина, нарушавана само от пращенето на боровите клончета, припламващи весело, и от монотонната песен на врящата в чайника вода. Сякаш огънят омагьосваше насядалите около печката, те го гледаха смълчани, все едно, че в буйните пламъци виждаха мечтаното от Янчи бъдеще. Но не пламъците ги омайваха, а неговият спокоен, настойчив, хипнотизиращ глас, онова, което казваше, и копнежите, които събуждаше. Дори гневът на професора се бе изпарил, а противоречиви мисли завладяха Рейнолдс. Само ако полковник Макинтош можеше да узнае, макар и част от тях, щеше да го уволни още при пристигането му в Англия.

Мълчанието продължи доста дълго. Без да го нарушава, Графа се изправи тихо, обиколи мълчаливо всички и напълни празните им чаши. Никой дори не го и погледна. Изглежда никой не изпитваше желание пръв да наруши тишината. Всички до един бяха потънали дълбоко в собствените си мисли. Рейнолдс почти несъзнателно си спомни за големия английски поет, който преди векове бе казал нещо подобно на онова, което сега Янчи казваше и тъй страстно защитаваше. Потънал в размисъл, Рейнолдс се стресна изведнъж от внезапния, рязък звук на телефона. Този звън, в унисон с мислите му, прозвуча като погребален. Янчи вдигна слушалката. Отговорът не закъсна.

Сякаш с един замах мечтателното настроение, породено от откровените мисли, които бе споделил с приятелите си, бе пометено. Той видимо се сепна, прехвърли чашата в дясната си ръка, а с лявата стисна слушалката. Още щом я вдигна, звънът секна внезапно и вместо него всички ясно чуха силен писък и продължителен вопъл на дълбок ужас и неизмерима болка. Те заглъгнаха постепенно във вледеняващ шепот, от който не можеше да се разбере нищо, защото Янчи инстинктивно притисна слушалката до ухото си. Чуваха се само откъслечни думи, произнесени от измъчен, ридаещ глас, но никой от присъстващите не успя да долови нещо определено, защото ръката, с побелели от стисканото на слушалката кокалчета, я притискаше плътно до ухото на Янчи. Чуваха се само смътни, несвързани звуци. Останалите в стаята можеха единствено да наблюдават израза върху лицето на Янчи, което помръкна, постепенно се вкамени и побеля толкова, че почти се сля със снежнобялата коса на главата му. Изминаха трийсетина секунди, без Янчи да каже нещо, само слушаше напрегнато. После внезапно се чу трясък от счупено стъкло и чашата в ръката му се натроши на множество парченца, които се разсипаха по каменния под. От безформената му, изранена длан започна да блика и потече струйка кръв, която на тежки капки закапа на пода върху стъклените отломъци. Янчи не обръщаше внимание на кръвта, той явно не съзнаваше какво всъщност става в момента около него, защото цялото му същество беше на отсрещния край на телефонния кабел, откъдето му говореха. После изведнъж каза:

— Аз ще ви повикам — продължи да слуша още малко, после прошушна задъхано: — Не, не!, — а гласът му прозвуча сподавено. Тръшна слушалката върху вилката, но преди това останалите можаха да чуят същия отчаян дрезгав писък, изпълнен с болка и ужас, какъвто доловиха в началото. Прекъсването на връзката сякаш посече като с гилотина писъка.

— Това беше истинска глупост, невероятно за мен — бяха първите думи, които изрече Янчи, загледан в изранената си, кървяща длан. Гласът му беше спокоен, но безжизнен. Той измъкна кърпа от джоба си и уви с нея наранената си ръка, за да спре кръвта. — Виждате ли — кимна към чашата — каква загуба? Жалко за хубавия „барак“, извинявай, Владимир — за пръв път чуха някой да произнеса истинското име на Графа.

— Какво, за Бога, беше всичко това? — ръцете на стария Дженингс се бяха разтреперани от вълнение, така че малко от скъпоценната течност се разля от чашата му. Той по-скоро прошепна въпроса си.

— Чутото дава отговор на много неща — Янчи стегна кърпата около ръката си и стисна краищата и в юмрука си, за да я задържи. Той отново се загледа в игривите червени пламъци от огъня и продължи: — Сега разбрахме защо Имре изчезна изведнъж, вече знаем защо Графа се оказа предаден. Заловили са Имре, замъкнали са го в подземията на улица „Сталин“, измъчвали са го и той е проговорил, но не е издържал и умрял.

— Имре! — прошепна Графа. — Преди да умре! Небеса, простете ми, аз помислих, че той е побягнал от нас. — Той погледна озадачено към телефона. — Имаш предвид, че...

— Имре е умрял вчера — промълви Янчи, — бедният, самотен Имре. На слушалката беше Юлия. Насилили Имре с нечовешки мъчения и той им казал къде е тя. Точно, когато сме тръгнали за насам, полицаите са я заловили и от тогава я насилват да каже къде се намираме сега.

Столтът на Рейнолдс се прекатури назад, когато той внезапно скочи на крака. Зъбите му се показаха и се оголиха разярено, като на вълк.

— Значи Юлия чухме да пици по телефона! — Гласът му беше дрезгав и чужд, съвсем различен от нормалния. — Те я измъчват! Тези зверове я измъчват!

— Да, Юлия беше. Хидас искаше да ни покаже, че е готов да се пазари — каза Янчи потиснато и приглушено, защото зарови лицето си в ръце. — Но те не измъчваха Юлия, те измъчваха бедната Катерина пред нея, а Юлия е трябвало да проговори.

Рейнолдс го погледна удивено и неразбиращо, сякаш смисълът на думите му не достигаше до съзнанието му. Дженингс гледеше объркано и малко уплашено. Графа изруга някакво безсмислено богохулствено проклятие и продължи да мърмори нещо на себе си. Той очевидно беше разбрал сложната, абсурдна ситуация, в която бяха изпаднали. Янчи мънкаше нещо неразбираемо. Всички те бяха стреснати и сякаш не на себе си. Най-после Рейнолдс си даде сметка за

случилото се, вдигна падналия на пода стол и тежко като подкосен се отпусна на него. Чувстваше краката си слаби и отмалели.

— Знаех си, че не е мъртва — прошепна почти безгласно Янчи, — винаги съм знаел че не е мъртва. Никога не престанах да се надявам, нали Владимир? Знаех си, че е жива. Какви ли мъчения е изтърпяла? О, Господи, защо не я остави да умре, за да се избави? А, ето и сега...

Излизаше, че съпругата на Янчи — Катерина е все още жива, помисли Рейнолдс. Юлия му беше разказала, че тя отдавна е мъртва, че е загинала само дни след като са я отвели в полицията, но очевидно тя бе издържала. Същата вяра и надежда, крепила Янчи през цялото време, за да я търси и да бъде сигурен че ще бъдат отново заедно, трябва да е поддържала искрицата живот, тляла у Катерина с убеждението, че един ден Янчи все пак ще я намери. Уви, днес тя беше в ръцете на палачите в полицията. Хидас бе напуснал затвора Сархааза, защото е знаел къде да я намери. Тези изчадия я държаха сега в ръцете си, и Юлия беше в ръцете им, а това беше хиляди пъти по-лошо.

Мрачни, неканени мисли за Юлия споходиха Рейнолдс. Сега той се припомни за дяволитата усмивка, когато я беше целунал за довиждане близо до остров Маргит. И в момента сякаш съзираше загрижения и поглед, когато тя видя до какво състояние го беше докарал Коко. Как го беше погледнала с внезапно помръкнали очи, щом се бе събудил. Сякаш още тогава Юлия беше предчувствала нещастieto, което ги дебне...

Изведнъж, без дори да си дава сметка какво прави, Рейнолдс скочи отново на крака.

— Откъде се обадиха, Янчи? — гласът му беше възвърнал предишната си увереност. Нямаше и следа от вледеняващия изблик на ярост от преди малко.

— От улица „Андраши“. Какво значение има това, Михаил?

— Ние можем да ви ги върнем, можем веднага да ви ги върнем. Само Графа и аз. Можем да го направим.

— Ако изобщо има двама души, които биха могли да го направят, аз ги виждам сега пред мен, но дори и вие не бихте успели — усмихна се Янчи уморено. Усмивката само докосна крайчеца на устните му, но въпреки това той се усмихваше. — Работата, единствено работата,

работата преди всичко, нали това е кредото на твоя живот? Ти си свърши работата, момчето ми. Какво би помислил полковник Макинтош?

— Не знам, Янчи — отвърна Рейнолдс убедено. — Не знам, само един Бог вижда, че не ме е грижа за това, вече съм решил, приключих, свърших последната задача за полковник Макинтош. С това привърших работата си за нашите тайни служби, така че, с ваше позволение, Графа и аз...

— Един момент — Янчи вдигна ръка, за да го прекъсне, — нещата са много по-лоши, отколкото изглеждат. По-лоши са, отколкото мислиш... Какво ще кажете, доктор Дженингс?

— Катерина — прошепна възрастният човек, — какво странно съвпадение, моята съпруга също се казва Катерина.

— Съвпадението ни засяга много по-дълбоко, отколкото изглежда на пръв поглед. Страхувам се, че е така, професоре — известно време Янчи остана загледан в пламъците, преди да се размърда. — Англичаните използваша съпругата ви като лост срещу вас, за да ви подтикнат да свършите това, което искат, а сега и с мен е така...

— Разбира се, разбира се — промълви Дженингс. Сега той беше спокоен и безстрашен, дори на трепваше. — Не е ли очевидно, че като позвънят отново, аз ще тръгна веднага.

— Да тръгнете веднага? — зяпна го втренчено Рейнолдс. — Какво значи това?

— Ако вие познавахте така добре Хидас, както аз го познавам — каза Графа, — не бихте питали. Той цели пряка размяна, не е ли така, Янчи? Катерина и Юлия, разменени срещу професора.

— Точно това ми и каза. Ще ги върне, ако аз му предам професора. — Янчи поклати глава вяло и завърши: — Това не може да стане, разбира се, няма да стане, аз не мога да ви предам, професоре, не мога да ви разменя. Само един Бог знае какво могат да направят с вас, ако отново попаднете в ръцете им.

— Но вие трябва да го направите, вие трябва... — Дженингс скочи на крака и погледна към Янчи, — те няма да ме пипнат, аз съм твърде полезен за тях. Съпругата ви, Янчи, семейството ви — Какво е моята свобода в сравнение с техния живот? Вие нямате избор в случая. Ще се предам.

— Ще размените свободата, а може би и живота си, за да върнете семейството ми, а вие самият едва ли някога ще видите отново собственото си семейство. Схващате ли какво говорите, доктор Дженингс?

— Да — каза Дженингс спокойно и упорито, — аз знам какво говоря. Раздялата не е толкова важна. Виждате, че ако аз отида, семейството ви ще остане живо. А пък, кой знае, свободата може да дойде и при мен отново някога. Ако не се предам, и съпругата ви, и дъщеря ви ще загинат. Сигурно сте наясно с това.

Янчи кимна, а Рейнолдс, обзет от нетърпение и от почти непоносим гняв, можеше да изпитва само състрадание. Можеше да чувства само съжаление от все сърце за всеки от присъстващите, които бяха принудени сега да направят такъв жесток, нечовешки избор. Този избор беше предоставен на човек като Янчи, който съвсем скоро, само преди минути, беше проповядвал принципа „обичай неприятелите си“. Беше ги убеждавал, че трябва да ги разбират и да помагат, да печелят на своя страна комунистическите братя, които правят всичко жестоко непоносимо.

Янчи се изкашля, прочисти гърлото си, за да каже нещо, а Рейнолдс вече знаеше какво ще е то, преди да го е казал.

— Аз съм по-доволен от всякога, доктор Дженингс, че макар и с малко можах да помогна за спасението ви. Вие сте смел човек, добър човек сте, но няма да умрете заради мен и моите хора. Аз ще кажа на полковник Хидас какво мисля по въпроса.

— Не, аз ще говоря с полковник Хидас — прекъсна го Графа, прекоси стаята, отиде до телефона, грабна слушалката и набра някакъв номер. — На полковника винаги му е приятно, когато му докладват неговите подчинени, по-младши офицери... Не, Янчи, остави това на мен. Ти никога не си питал за мнението ми преди. Извинявай, но не е сега времето да започнеш да го правиш.

Той внезапно спря, стегна се напрегнато, после се отпусна и шеговито заговори:

— Полковник Хидас? Обажда се ексмайор Ховарт... В отлично здраве, драго ми е да ви го кажа... Да, ние помислихме за предложението ви и смятаме в замяна да ви направим контра предложение. Зная колко неприятно за вас трябва да е отсъствието ми, моето, на най-способния офицер от полицията, както говорят фактите.

Кой, ако не вие, ще си спомните за това? Предлагам ви лек срещу тази неприятност. Ако ви гарантирам, че професор Дженингс няма да говори, когато пристигне на Запад, ще ме приемете ли в замяна на съпругата и дъщерята на генерал-майор Илюрин? Аз ще съм скромна добавка, за да бъдете съвсем сигурен... Да, да, разбира се ще почакам, но нямам на разположение цял ден.

Графа разлюля телефонната слушалка в ръка и се обърна към професора и Янчи. Протегна ръка, за да прекъсне протестите им и да спре напразните усилия на професора да грабне слушалката от него.

— Успокойте се, господа, не се вълнувайте — обърна се той към приятелите си. — Благородната саможертва ме привлича съвсем слабо. Всъщност да сложим точка накрая по въпроса...

Сетне продължи по телефона:

— Да, полковник Хидас... Хм, да страхувам се, че... Смятате, че се надценявам ли? Зная, че съм дребна риба... Да, професорът ще удържи на думата си, склонен е... Няма да се върне през Будапеща, полковник Хидас..., да не ни мислите за луди? Ако се озовем в Будапеща, ще ни заловите и тримата. Така че, ако продължавате да настоявате на вашето, доктор Дженингс ще пресече границата още тази нощ и забележете — никоой, дори и вие не бихте могли да попречите на това. Знаете го много добре. Аз мисля, че вие ще го разберете, винаги сте били разумен човек, не е ли така? Чудесно, щом е така слушайте внимателно:

— На около три километра на север от къщата, в която сме, генералската дъщеря ще ви покаже пътя до тук, ако не го намерите лесно. Та, на около три километра на север, има страничен път, който се отклонява наляво. Следвайте по него, той свършва на около осем километра от разклонението при един малък брод. Останете там. На около три километра на север на същата река има дървен мост. Смятаме да пресечем там и когато преминем, ще го разрушим. Не си правете труда да ни преследвате, ще е безсмислено. После ще продължим на юг към къщата на лодкаря от обратната страна на реката, откъдето ще дойдете вие. На това място има малка лодка, която се движи с въже за преминаване на реката. Ще я използваме, за да направим размяната на пленниците. Всичко това ясно ли ви е?

Настъпи продължителна пауза. Единствено неясният, металически, неразличим звук от гласа на Хидас нарушаваше

тишината на стаята. После Графа каза:

— Почакай за момент — покри с длан микрофона на слушалката и се обърна към другите.

— Казва, че му трябва около час, за да вземе разрешение от ръководството. Изглежда правдоподобно. Повече от правдоподобно е. При нормални обстоятелства скъпото ни другарче би използвало този един час, за да вдигне на крак армията да ни заобиколи или пък да използва въздушните сили да пуснат някоя и друга бомба на покрива ни.

— Невъзможно — поклати глава Янчи, — най-близката армейска единица се намира в Капошвар, южно от Балатон. Хидас не може да я използва. Нали чухме по радиото, че пътищата са блокирани от снегове.

— Най-близката военно — въздушна база е чак горе, до чешката граница. — Графа погледна през прозореца към сивото навъсено небе, от което валеше обилен сняг. — Дори ако летището не е затворено, което е съмнително, няма самолет, който би могъл да ни открие в това време. Шансът е на наша страна, късмет извадихме!

— Този път ни провървя — съгласи се Янчи.

— Имате на разположение вашия час, полковник Хидас — каза Графа като отмести ръка от мембраната, — но дори с една минута да закъснеете и няма да ни намерите. Още нещо: ще дойдете по пътя откъм село Вилонк и само оттам. Нямаме намерение да ви позволим да ни отрежете пътя за оттегляне. Предполагам имате представа за възможностите на нашата организация. Всички други пътища северно от Сомбатхей са покрити от наши хора и ако кола или камионетка се размърда по тях, няма да ни намерите като пристигнете. Тогава до срещата, драги полковник... След около три часа, както се договорихме, довиждане.

Графа постави слушалката и се обърна към останалите: — Виждате как стоят нещата, господа. Оставям настрана славата и репутацията, желанието за саможертва и рицарството. Ще си спестим неприятния риск, свързан с тези неща. Ракетите значат много повече от едно обикновено отмъщение. Нужен им е професорът. Както и да е. Имаме на разположение три часа.

Три часа, но един от тях беше почти изминал. Това беше час, през който би трябвало да дремнат. Всички бяха изтощени до краен предел и безкрайно се нуждаеха от сън, но на никого и през ум не му мина мисълта да заспи. Янчи беше като слисан, радваше се при мисълта, че отново ще види Катерина, но в същото време беше и нещастен, обзет от нетърпение и угризения. В сърцето си вече бе решил твърдо, че професорът не трябва да се предаде. Професор Дженингс също нямаше никакво желание да проспие последния час, през който щеше да е на свобода. Казака също не заспа, защото кипеше от енергия и в момента се занимаваше с камшика и пумпала, изпълнен с готовност за предстоящата славна битка с полицията. Шандор дори и не помисли да полегне, само сновеше напред-назад навън на студа и не се отделяше от Янчи, защото не искаше да го остави насаме с нещастieto, което го бе сполетяло. Графа пиеше — бавно, на глътки, с удоволствие, сякаш никога повече нямаше да види бутилка с ракия. Рейнолдс го наблюдаваше с мълчаливо възхищение. Видя, че Графа отваря трета бутилка, а от първите две беше изпил повече от половината. Сякаш пиеше вода, никакво въздействие на алкохола не се забелязваше.

— Ти, приятелю, мислиш, че пия много — засмя се Графа на Рейнолдс. — Няма защо да криеш мислите си.

— Не е добре, защо го правите?

— Защо ли, наистина? Просто ми доставя удоволствие.

— Но...

— Какво, приятелю?

Рейнолдс сви рамене:

— Не за удоволствието пиете.

— Не е ли? — повдигна вежди Графа. — Тогава, може би, за да удавя грижите си.

— Да удавите грижите на Янчи, според мен — каза бавно Рейнолдс, осенен от някакво остро необичайно прозрение. — Всъщност, мисля, че знам. Нямам представа откъде сте толкова сигурен, но вие сте убеден, че Янчи отново ще види Катерина и Юлия. Неговите грижи ще отпаднат, но вашите остават, а те са същите като неговите, само че сега ще трябва да ги понасяте сам. Затова ги чувствате двойно по-тежки.

— Янчи ти е казал?

Нищо не ми е казал.

— Вярвам ти — Графа го изгледа замислено, — знаеш ли, ти сякаш остаря с десет години пред очите ми само за няколко дни, приятелю. Никога вече няма да бъдеш същият, какъвто те видях за пръв път в онази нощ. Естествено смяташ да напуснеш тайните служби?

— Това ще е последната ми мисия. Няма да работя повече за службите.

— Имаш ли намерение да се ожениш за русокосата Юлия?

— Господи Боже! — Рейнолдс го загледа слисано. — Толкова ли... толкова ли е очевидно това?

— Ти щеше да си последният, който щеше да го види, а то бе очевидно за всеки.

— Е добре, щом е така — да — начумери се Рейнолдс и за да изрази още по-добре изненадата си добави, — но още не съм я попитал.

— Не е необходимо. Аз познавам жените — махна сантиментално с ръка Графа, — тя вероятно има смътни надежди, че ще го направиш.

— Надявам се да е така — Рейнолдс замълча разколебан, след това погледна Графа право в очите. — Вие хубаво се отклонихте от въпроса, така ли е?

— Да, малко непочтено от моя страна. Засегнах съвсем личен въпрос, а ти беше толкова любезен да не ме срежеш и да откажеш да разговаряме. Понякога изпитвам гордост, а това е осъдително. — Графа наля до горе чашата си, отпи от нея и запали от фасата следващата си руска цигара. След това продължи рязко: — Янчи търсеше съпругата си, аз моето малко момче. Малко момче! Следващия месец трябваше да навърши 20, а може би е наистина на 20, не знам. Не знам, но есе ми се ще да се надявам, че е жив.

— Това единственото ви дете ли беше?

— Имах пет деца, а децата имаха майка и дядо, и чичовци, но за тях не се тревожа, те всички са невредими и на сигурно място.

Рейнолдс не каза нищо. Нямаше и какво да каже. От думите на Янчи знаеше, че Графа навремето бе загубил всичко и всички на света, освен малкото момче.

— Отведоха ме, когато той беше само на три години — продължи Графа, — все още го виждам, сякаш е пред очите ми, как стои на снега учудено, без да разбира какво става. Оттогава ден и нощ не ме напуска мисълта за него. Дали е оживял? Кой се грижи за него? Има ли дрехи, които да го предпазят от студа? Топло ли е облечен, дали е нахранен достатъчно или е слабичък и никому ненужен, може би никой не го иска. За Бога, аз го оставих съвсем мъничко момче, господин Рейнолдс, сега се чудя как ли изглежда. Винаги съм се питал колко ли е пораснал, как се смее, как се усмихва, как играе, как тича... Как ми се искаше през цялото време да съм до него, да е пред очите ми всеки ден, да се грижа за него и да виждам най-чудесното и удивително нещо — как расте. Но не бях край него. Най-хубавите години, когато трябваше да му помагам да израсне здрав и силен, отлетяха неусетно, а сега е вече твърде късно. Миналото е минало и никога не се връща. Той беше всичко, за което си струваше да живея. Така е устроен животът. За всеки човек настъпва мигът на истината, на жестоката, но неизбежна истина. За мен този миг настъпи тая сутрин, аз никога няма да го видя отново. Може би Бог ще се погрижи за момчето ми.

— Съжалявам, че ви попитах — каза тихо Рейнолдс, — ужасно съжалявам. — Замълча, после продължи отново: — Не е истина, не знам защо го казах, но съм доволен, че попитах.

— Странно е, но и аз съм доволен, че ти разказах. — Графа пресуши чашата, напълни я отново, погледна часовника си и когато проговори, беше пак Графа, какъвто Рейнолдс го познаваше. Гласът му беше оживен, настоятелен и ироничен. — Този „барак“ предизвиква самосъжаление, но в същото време може и да го разсее. Времето лети, приятелю, единият час почти премина, не можем да останем повече тук. Само някой луд може да повярва на Хидас.

— И така, значи Дженингс трябва да тръгва? — Дженингс трябва да върви. Ако не го получат, то Катерина и Юлия...

— Ще ги ликвидират, така ли е?

— Съжалявам.

— Трябва много да му е нужен на Хидас.

— Иска го отчаяно. Комунистите са смъртно уплашени, че ако той избяга на Запад и проговори, това ще бъде ужасен, непоправим удар за тях, от който дълго време няма да могат да се оправят. Затова аз

телефонирах и предложих себе си. Имам предвид колко ще са доволни да попадна в ръцете им. Исках да разбера до каква степен държат на Дженингс. Както казах, искат го отчаяно.

— Защо? — Гласът на Рейнолдс беше напрегнат.

— Той никога няма да работи отново за тях — каза Графа уклончиво — и те добре го знаят.

— Имате предвид, че...

— Имам предвид, че те искат само той да замълчи завинаги — отвърна Графа сурово. — А има само един начин, който гарантира сигурност за това.

— Господи! — извика Рейнолдс. — Не можем да го оставим да се предаде. Не може да го оставим да тръгне към смъртта си, без да направим нещо.

— Ти забравяш за Юлия — каза Графа тихо.

Рейнолдс зарови лице в ръцете си толкова смутен и слисан, че не знаеше какво да каже. Така мина минута, може би минута и нещо, когато изведнъж той се стресна и се изправи от грубия, рязък звън на телефона, разсякъл тишината в стаята. Графа грабна веднага слушалката.

— Тук Ховарт. Полковник Хидас ли е?

Янчи и Шандор се втурнаха в стаята през прага още щом чуха звъна. Главите и рамената им бяха отрупани със сняг. И сега можеше да се чуе металното звучене на някакъв глас в слушалката, но не се различаваше нито дума. Единственото, което им оставаше, беше да се облегат нехайно на стената и да наблюдават как Графа говори. Мъчеха се по израза на лицето му да отгатнат съдържанието на разговора. Даваха вид, че им е безразлично, затова оглеждаха стаята безцелно, но явно не виждаха нищо. Изведнъж Графа се изправи, видимо се на-прегна, мускулите над веждите му очертаха дълбока вертикална линия на челото му.

— Невъзможно! Казах един час, полковник Хидас. Няма да чакаме и секунда повече. Мислите ли, че сме толкова загубени, та да останем тук, докато вие ни сгациите и за най-голямо ваше удоволствие ни заловите? Няма да стане!

Графа поспря, защото гласът от другата страна го прекъсна. Заслуша се за момент в бързото отсечено бърборене и остана вцепенен, защото чу щракането на вилката от другия край. Остана така

за миг, загледан в безмълвния телефон, след това бавно остави слушалката на мястото ѝ. Когато обърна лице към другите, с десния си палец разтриваше пръстите си. Угрижено беше захапал долната си устна.

— Има нещо, което не е наред — гласът на Графа отразяваше загрижеността, изписана върху лицето му.

— Има нещо, което съвсем не е наред. Хидас каза, че отговорният министър е във вилата си в провинцията, а телефонните линии са прекъснати. Бил изпратил кола да го доведе. Затова било необходимо още около половин час... Какъв проклет идиот съм аз!

— Какво имаш предвид? — попита Янчи. — Кой?...

— Аз. — Неувереността, която преди малко се четеше върху лицето на Графа, се бе изпарила. Сега гласът му беше уверен, говореше припряно, както Рейнолдс не бе го чувал. — Шандор, пали камионетката, веднага. Погрижи се да вземеш гранати с амониев нитрат за малкия мост на пътя и телефонен кабел. Всички бързо, за Бога, побързайте!

Никой не зададе въпрос на Графа. Десетина секунди по-късно бяха навън под снега, който се стелеше обилно и тежко. Натовариха се набързо в камионетката и след минута тя се заклати надолу по неравния път към шосето. Янчи се обърна към Графа, погледна го с ням въпрос, изписан върху лицето.

— Последният разговор се проведе от някаква телефонна кабина — каза Графа спокойно, — престъпно нехайство от моя страна е да не го разбере веднага. Защо полковник Хидас от тайната полиция ще телефонира от кабина? Защото той вече отдавна не е в кабинета си в Будапеща. Сто и едно на сто съм сигурен, че и предишният разговор не беше проведен от Будапеща, а от поделението в Гьор. Хидас е бил по пътя към нас през цялото време, опитвайки се да направи всичко възможно да ни забави, да ни задържи тук с тези фалшиви телефонни разговори. Министъра, разрешение от правителството, прекъснати телефонни линии... лъжи, всичко това са лъжи. Боже, господи! Като си помисля, че се оставихме да ни баламосва! Будапеща... Хидас е напуснал Будапеща преди много часове. Обзалагам се на каквото искате, че в момента той и хората му са на пет-шест мили оттук. Още петнайсетина минути и всички щяхме да се окажем оковани. Хубави

малки мухички, които очакват търпеливо да попаднат в мрежата на паяка.

---

[1] Кордел Хъл (1871–1955 г.) — Държавен секретар на САЩ от 1933 до 1944 г. Нобелов лауреат за мир за 1945 година. — Бел.прев. ↑

Те чакаха до телефонния стълб откъм страната на гората, вперили поглед напрегнато през снега, който валеше гъсто и непрестанно. Почти не бяха спали, бяха твърде изтощени, стояха на студа и зъзнеха, защото измамната топлина от изпитата ракия се бе изпарила бързо, още щом излязоха навън. Бдението се оказа кратко. Наистина след някакви си петнайсетина минути, като напуснаха къщата, преминаха през малкия гърбав мост, след това завиха на запад по главния път, докато стигнаха до тази гора, на около двеста ярда от завоя. Тук успяха да се прикрият добре заедно с камионетката. Графа и Шандор слязоха на мостчето да сложат бомбата, докато Рейнолдс и професорът изтичаха в гората. Направиха импровизирано укритие от сухи клони. Върнаха се бързо на моста и помогнаха на Графа и Шандор да заличат следите от гумите и да прикрият кабела, който водеше от мината под моста до гората. Шандор се прикри добре в храстите с устройството за взривяване в ръка. Междувременно останалите се завърнаха при Янчи и Казака, които вече бяха скрили камионетката. Казака, чевръст и подвижен като маймунка, вече се бе качил на телефонния стълб и бе направил връзката с телефонния кабел, който водеше до къщата.

Изминаха десетина минути, после двацет, половин час, снегът продължаваше да вали слабо, а студът стана толкова непоносим, че им се струваше, че са измръзнали до мозъка на костите си. Янчи и Графа започнаха да нервничат и станаха подозрителни, защото полицаите закъсняваха. Не беше привично за полицията да закъснява, особено когато цената е толкова висока и рискуват да загубят. Закъснението не беше привично и за полковник Хидас. Графа беше обявил какви ще са последиците от всяко закъснение. Може би са попаднали на непроходими пътища или пък Хидас, без да спазва указанията, е блокирал пътищата към границата и в момента заобикаля, за да ги нападне откъм гърба. Всичко това беше възможно, но Графа го смяташе неправдоподобно. Той добре познаваше Хидас, който сега бе

с впечатление, че Янчи разполага със стегната и многобройна организация и не би пренебрегнал обичайната предпазна мярка — да постави наблюдателни постове по пътищата на няколко мили около местонахождението си. Графа беше убеден, че Хидас имаше в главата си някаква стратегия. Очевидно щеше да разиграе някаква игра, той беше необикновен и труден противник. Колко хора, недоценили хитростта, проникателността и упоритостта на този ожесточен евреин, бяха попаднали в концентрационни лагери! Не можеше да има съмнение, че Хидас гласеше нещо.

Скоро, когато Хидас се появи, това стана съвсем ясно! Той наистина бе подготвил изненада. Приближи се откъм изток. Дойде с голям, зелен, затворен камион — каравана, за която Графа знаеше, че е нещо като негова подвижна главна квартира. Придружаваше го друга малка кафява камионетка, почти сигурно пълна с негови убийци. Янчи и Графа го бяха очаквали, но изненадващото бе присъствието на трето превозно средство в конвоя. Това беше голяма, бронирана верижна машина, която се движеше тежко и беше екипирана с противотанково оръдие. То изглеждаше злоещо и заемаше почти половината от дължината на превозното средство. Тази машина напълно обясняваше защо Хидас закъсня. Наблюдателите, покачени на телефонния стълб в крал на гората, се спогледаха смутено при появата на тежко въоръжения конвой.

Хидас знаеше какво прави. Вероятно бе научил от Юлия, че къщата на Янчи има два фронта без прозорци и е с яки стени. Не се бе поколебал и за момент, още повече, че разполагаше с тренирани и инструктирани хора, които изпълниха гладко и без всякакви усилия маневрата. На няколкостотин ярда по пътя, който се отклоняваше от шосето, двете коли ускориха придвижването си и оставиха назад бронираната машина. След това намалиха скоростта почти едновременно и свиха настрани, за да преминат малкия гърбав мост. Препуснаха към къщата и я заобиколиха от двете страни, само на няколко ярда от нея. Колите спряха, въоръжени мъже скочиха от тях и заеха позиция зад камионите, зад малките постройки и зад няколкото дървета, които растяха зад къщата.

Още преди последният полицай да заеме позиция, голямата бронирана кола сви от пътя, като едва не закачи ниските стени на гърбавото мостче, и се отправи към къщата напред с муцуната на

дългото си оръдие, насочено гротескно към небето; гмурна се от другата страна и спря на около петдесет ярда от постройката. Мина секунда, после друга, след това се чу силен трясък, голямото оръдие изгърмя, избухнаха пламък и дим, после хвъркнаха отломъци от стената, където беше ударил снарядът. Попадението беше малко подолу от прозорците на приземния етаж. Минаха няколко секунди, пушекът от първата експлозия още не се бе разсеял, когато следващият снаряд удари къщата, може би на ярд от първото попадение. След това още един и още един, и още един снаряд се разбиха в стената и я пробиха. Дупката беше почти десет фута и зейна отпред.

— Свине, вероломни убийци! — прошушна Графа. Лицето му беше почти безизразно. — Знаех, че не трябва да му се вярва, и досега го знаех, но чак сега разбрах до каква степен не може човек да му има доверие и изобщо не бива да му се вярва. — Той прекъсна, защото голямото оръдие отново изгърмя, и продължи когато грохотът му заглъхна. — Това съм го виждал стотици пъти, прилагаха го германците във Варшава. Ако искаш да завземеш къща и да я разрушиш, без да блокираш улиците, трябва да събориш основите и тогава тя се самосрутва. Германско откритие, което дава и допълнителни резултати. Всички скрити в къщата остават смазани под развалините.

— Значи това се опитват да направят тези кръвопийци... Те навярно мислят, че ние сме вътре — обади се доктор Дженингс с разтреперан глас. Върху лицето му беше изписан ужас.

— Това, което правят в момента, не е за развлечение — каза Графа грубо. — Разбира се те са убедени, че сме вътре. Не случайно Хидас разположи копоите си около къщата. Това е за в случай, че някой от нас успее в суматохата да се измъкне от развалините.

— Разбирам — сега Дженингс говореше по-уверено, — изглежда аз съм надценявал значението на моята служба за руснаците.

— Не — излъга Графа, — не сте. Те ви искат жив, но подозирам, че още повече искат генерал-майор Илюрин и мен самия. Янчи е враг номер едно на унгарските комунисти. Те знаят, че подобен шанс едва пи ще им се падне занапред, затова не биха могли да го пропуснат, готови са да пожертват дори вас, за да унищожат генерала.

Рейнолдс се размърда. Цялото му същество излъчваше едновременно и гняв, и възхищение — гняв заради това, че Графа скри истината от Дженингс, като го остави да си мисли, че могат все още да го изтъргуват без всякаква опасност за живота му. Възхищаваше се от бързата реакция и умението, с което Графа обясни положението.

— Това не са хора, това са демони, безчовечни демони — каза Дженингс възмутен.

— Наистина е трудно да се мисли за тях другояче — обади се Янчи. — Вижда ли ги някой? — Нямаше нужда да го питат какво има предвид под това „ги“. — Не се ли виждат? Тогава може би ще е по-добре да им ударим един звънец по телефона, но телефонната връзка минава под покрива и дали не е прекъсната?

Не беше прекъсната. Беше настъпило затишие на вятъра в момента и оръдието мълчеше. В притихналия леден въздух се чу съвсем ясно звънът, който се разнесе в къщата. Янчи бе вдигнал слушалката на походния телефон. Чу се отсечена команда и видяха някакъв мъж, който прибяга зад ъгъла на къщата и започна да дава сигнали на бронираната кола да не стреля. Почти веднага голямото оръдие се наклони и изви на една страна. Последва нова заповед и войниците, прикрити около къщата, побягнаха към предната и част и зад нея. В предната част видяха полицай, който се наведе и се провря през развалините, за да проникне в къщата. Други, със заредени карабини, застанаха пред изпочупените прозорци и висящата на пантите си предна врата. Дори от това разстояние можеше да се различи безпогрешно, че първият от двамата, които проникнаха в сградата, имаше гигантска фигура, прилична на горила, каквато беше Коко.

— Започват ли да разбирате защо достойният полковник Хидас е живял вече толкова дълго? — промърмори Графа. — Това не е резултат на извънреден късмет.

Коко и останалите полицаи се появиха отново на предната врата и само при една негова дума мъжете, които стояха нащрек до прозорците, се поотпуснаха, а един от тях се скри зад ъгъла на къщата. Той се показва отново почти веднага, последван от друг, който влезе направо в дома. Този друг не можеше да бъде никой освен полковник Хидас. Секунди по-късно в слушалката на походния телефон се чу

гласът му. Янчи я бе долепил до ухото си, но въпреки това се чуваше достатъчно ясно, за да слушат и останалите.

— Генерал-майор Илюрин, предполагам — гласът на Хидас беше привидно спокоен и само Графа единствено можеше да отличи гневната нотка, която се криеше зад това ледено спокойствие.

— Да, така пи държат на думата си хората в полицията, полковник Хидас?

— Няма място за детинщини и взаимни обвинения помежду ни — отговори Хидас. — Мога ли да попитам откъде се обаждате?

— Въпросът ви е неуместен. Доведохте ли съпругата и дъщеря ми?

Настъпи продължително мълчание, след което се чу отново гласът на Хидас.

— Естествено — казах го и го направих.

— Може ли да ги видя?

— Не ми ли вярвате?

— Излишен въпрос, полковник Хидас, може ли да ги видя? — Трябва да помисля — телефонът отново замлъкна, но този път Графа се намеси настойчиво:

— Тази лисица изобщо няма нужда от мислене, нищо няма да обмисля. Той просто иска да печели време. Наясно е, че ние трябва да сме някъде наоколо, щом можем да ги виждаме. Щом ние го виждаме, значи и той може да ни види, така е разсъждавал. Първата пауза вече е използвал да разпореди на хората си.

Някакво раздвижване в къщата потвърди догадките на Графа. Още преди да дообясни разсъжденията си, някакъв мъж изскочи от предната врата и побягна с все сили към бронираната машина.

— Видели са ни — каза Графа, — нас или камионетката зад нас. Какво ли мислят да правят по-нататък?

— Няма защо да гадаем — каза Янчи и остави настрана походния телефон. — Прикрийте се, бронираната машина ще ни издуха оттук или ще дойде да ни измъкне. Това е цялата работа.

— Ще дойде за нас — беше категоричен Рейнолдс, — снарядите са безполезни в гората.

Той беше прав. Още докато говореше, големият дизелов мотор на бронираната машина изрева и тя тежко потегли по откритото място пред къщата като почти в движение смени посоката си.

— Ясно е, че идва — каза Янчи. — От там, където са, няма да стрелят. Ще трябва да се приближат. — Той излезе от прикритието си зад дърветата, засили се и прескочи дълбокия ров край шосето, затрупан от снажни преспи. Щом се озова от другата страна, вдигна високо ръце и замаха, за да даде знак на Шандор да натисне бутона на взривното устройство.

Никой не беше подготвен за онова, което се случи. Дори и Графа, който бе преценил много добре на какви отчаяни действия е решен Хидас, остана изненадан. От походния телефон, който лежеше на земята, се чу слабо, но достатъчно ясно отчетлива команда на Хидас: — „Огън!“

Беше толкова внезапно, че още преди Графа да успее да предупреди останалите да се пазят, няколко автоматични карабини се подадоха от прозорците на къщата и започна пукотевица. Графа и останалите се долепиха до дънерите на близките дървета, за да избегнат свистящата огнена вихрушка. Някои от куршумите се забиваха със съкрушителен удар в стволите на дърветата, други рикошираха, попадаха в съседни дървета или чупеха отрупаните със сняг и скреж клонки и вейки и заедно със снежния вихър, който вдигаха, падаха на земята. Янчи не успя да се прикрие навреме. Усети куршума, който го порази, люшна се и тежко се струполи на пътя, така както падат дърветата, щом брадвата на дърваря нанесе последния удар в основата на дънера.

Тъкмо Рейнолдс се изправи и се отдели от прикритието си, готов да се втурне към пътя, за да се притече на помощ на Янчи, когато някой зад него го хвана здраво за ръката и грубо го притегни зад дървото, където се криеше допреди малко.

— И ти ли искаш да се самоубиеш? — викна свирепо Графа, но всъщност гневът му не беше насочен срещу Рейнолдс. — Не мисля, че е мъртъв. Вижда се, че мърда с крака.

— Те ще продължат да стрелят — възпротиви се Рейнолдс. Но стрелбата секна изведнъж, както беше и започнала. — Ако го оставим там, може да го направят на решето.

— Така е, но това е още по-сериозна причина да не отиваш на явно самоубийство.

— Но Шандор чака! Сигурно не е успял да забележи сигнала, който му даде Янчи.

— Шандор не е вчерашен. Не се нуждае от никакви сигнали. — Графа надникна предпазливо иззад ствола, зад който се криеше, за да огледа обстановката. Тогава забеляза как бронираната машина буботи по черния път към моста. — Ако мостът хвъркне във въздуха сега, този проклет танк ще спре невредим и оттам ще ни направи на пух и прах. Още по-страшно е, че може да обърне, да пресече рова, да излезе на главния път и оттам да ни насмете. Тогава Бог да ни е на помощ. Шандор си знае работата. Гледай!

Рейнолдс се вираше съсредоточено, изпълнен с напрежение. Бронираната машина беше стигнала моста. Вече беше изкачила гърбицата и се спускаше от другата и страна. „Шандор закъснява“, помисли той, но точно в този миг блясна ярка светлина. Чу се оглушителен гръм и тътен, какъвто не беше чувал никога преди това. Последва силно разтърсване на земята и се посипаха множество падащи камъни и дрънчащи метални отломъци. В момента на взрива бронираната машина спря като закована. Първоначално провеси предната си част към коритото на реката, а дългото оръдие отнесе част от каменната ограда и се заби в онова, което бе останало от нея, после се разклати, наклони се рязко напред и се смачка, като че беше от картон. Всичко стана за секунди.

— Нашият приятел има великолепно чувство за време — обади се Графа. Сухият, ироничен тон на забележката съответстваше напълно на ожесточената гримаса, която изразяваше открита ненавист към вероломните нападатели. Той грабна слушалката на походния телефон, завъртя с озлобление дръжката и зачака...

— Хидас?... Обажда се Ховарт — Графа изстрелваше всяка дума отсечено и поотделно. — Ти си луд... Смахнат... Побъркан маниак! Знаеш ли кого ранихте?

— Откъде да зная? Какво ме е грижа? — Привидната учтивост отпреди малко се бе изпарила от гласа му. Очевидно безславната загуба на бронираната машина го бе разстроила много.

— Сега ще ти кажа защо трябва да те е грижа — отсече Графа, възвърнал предишното си спокойствие и увереността в гласа си. Сега той звучеше снизходително, но с нотка на заплаха. — Защото Янчи бе ранен. Ако е умрял, за теб ще е най-добре и ти да побегнеш след нас зад граница в Австрия още тази нощ.

— Глупак! Чуваш ли се какви ги говориш?

— Слушай и решавай на кого от нас е мръднала чивията. Ако Янчи умре, ние губим всякакъв по-нататъшен интерес към съдбата на жена му и дъщеря му. Прави с тях каквото щещ. Имай предвид, че, ако е умрял, още тази нощ ще преминем границата и ти не можеш да ни спреш. Най-много след двайсет и четири часа професор Дженингс ще пусне сензацията, която ще заеме с големи заглавия първите страници на всички вестници в западния свят и в Америка, на всеки вестник в свободния свят. Господарите ти в Будапеща и Москва ще побеснеят, няма защо да ти обяснявам, че гневът им няма да има граници. Лично аз ще се погрижа всеки вестник да публикува пълната информация за нашето бягство и за ролята, която играеш ти в цялата тази работа. Няма как да не си наясно, полковник Хидас. След това Черноморският канал ще ти се стори като желано, щастливо избавление, но по-сигурно е, че ще те отведат в Сибир, а няма да се учудя, ако просто изчезнеш, както обичате да казвате. Тъй че, ако Янчи умре, и ти см мъртъв. Едва ли някой друг знае това по-добре от теб, полковник Хидас.

Отново настъпи мълчание и когато най-после Хидас проговори, в гласа му се долови объркване, прозвуча по-скоро като дрезгаво шушнене:

— Може би не е умрял, майор Хорват.

— Моли се за това. Ще проверим... Тръгвам да проверя. Ако цениш живота си, накарай твоите кучета-убийци да замълчат.

— Веднага ще заповядам да спрат да стрелят.

Графа остави слушалката и забеляза, че Рейнолдс го наблюдаваше изпитателно.

— Наистина ли мислиш така? Би ли се отказал от Юлия и майка й...

— Боже господи! Ти за такъв ли ме смяташ?... Съжалявам, момче. Изглежда си се подал на заблудата. Думите ми са прозвучали убедително, нали? Нищо подобно, просто блъфирах, но искам Хидас да не знае истинските ми намерения. Дори и да не се беше подплашил повече от всеки друг път през скапания си живот, дори да речем, че е разбрал, че блъфирам, не би дръзнал да се опита да го покаже. Държим го здраво, вързали сме му и ръцете, и краката. Хайде ела, трябва вече да е махнал хората си.

Двамата заедно изтичаха до шосето и спряха пред Янчи. Той лежеше по гръб, неподвижен, със затворени очи. Крайниците му бяха

отпуснати безпомощно, но дишаше дълбоко и равномерно. Нямахте нужда да се търси къде е ударен. От дългата рана, която се простираше назад от слепоочието до към ухото, бликаше алена кръв, която изпъкваше на белокосата му глава. Графа се наведе, огледа внимателно раната, после се изправи.

— Никой не може да очаква Янчи да загине така лесно. — Широка усмивка върху лицето на Графа беше предизвикана от облекчението, което изпита. — Раната е плитка, може да има и сътресение, но не мисля, че костта е засегната. Ще се почувства съвсем добре след някой и друг час. Хайде да го вдигнем и да го пренесем.

— Аз ще го пренеса — обади се Шандор, който току-що се бе появил иззад дърветата. Наведе се, пое Янчи и го вдигна с лекота, както се носи малко дете. — Зле ли е ранен?

— Да благодарим на Бога, Шандор. Раната е лека, куршумът само го е парнал... Блестяща работа свърши ти на моста. Пренеси го отзад в камионетката и го настани удобно. Казак, вземи клещи, качвай се на телефонния стълб и чакай, докато ти дам знак. Господин Рейнолдс, ако обичаш запали мотора, може да е изстинал.

Графа се засмя леко. В слушалката се чуваше нетърпеливото дишане на Хидас на отсрещния край.

— Твоето време още не е дошло, полковник Хидас, Янчи е ранен зле, ударен е в главата, но ще оживее. Сега слушай внимателно. Съвсем очевидно е, че на теб не може да се вярва. Затова нямам намерение да се излагам на нови опасности, не можем и нямаме намерение да направим замяната тук, няма никакви гаранции, че ще спазиш думата си. Няма да ти създам нови възможности да проявяваш коварството си. Тръгни направо през полето на около половин километър оттам, където си. Ще ти е трудно да вървиш направо по снега, но ти имаш хора, не си сам, а ние ще имаме време да се подготвим. Ще стигнеш до дъсчен мост, който ще те отведе на пътя. Тръгваш направо по него и ще стигнеш до един брод на реката, ясно ли е?

— Разбрах — част от увереността се бе върнала в гласа на Хидас. — Ще бъдем там, колкото се може по-скоро.

— Ще бъдете там точно след един час, считано от тази минута, не по-късно. Нямам никакво намерение да ти подарявам време, та да

изпратиш подкрепления и да пресечеш пътищата за бягство на запад. Впрочем, не губи ценно време като се опитваш да търсиш помощ и подкрепления чрез този телефон. Ще изрежа жиците тук и след това ще ги изрежа на около пет километра северно от тук.

— Но за един час? — в гласа на Хидас отново се бе върнала неувереността. — Да се пресече това поле, отрупано с такъв дълбок сняг, а и кой знае в какво състояние е този страничен път до реката. Все пак, ако не успеем за един час...

— Тогава не ще ни намерите. — Графа окачи слушалката, направи знак на Казака да среже жиците, надникна в задната част на камионетката да види дали Янчи е настанен удобно, след това побърза да заобиколи и зае мястото си в кабината.

Рейнолдс беше запалил мотора и като видя Графа се отмести, за да освободи мястото зад волана. Бяха необходими само няколко секунди да се измъкнат от гората на главния път и да поемат на североизток, където здрачът бе започнал да докосва покритите със сняг хълмове под тъмното оловно небе.

Тъмнината беше започнала да се сгъстява, а снегът отново бе завалил силно, беше тежък, мокър сняг. Всичко обещаваеше, че ще продължи да вали още дълго. Когато стигнаха отклонението към реката, Графа зави с камионетката по неравния, тесен, затрупан със снежни преспи път; измина така няколко стотин ярда и спряха до някаква малка, изоставена, каменна кариера. Рейнолдс се отърси от мислите и мечтите, на които се бе отдал, и погледна Графа стреснато и изненадано.

— Къщата на лодкаря... Стигнахме ли реката?

— Да, още около триста-четиристотин метра оттук и ще сме на мястото, където е бродът. Не бива да оставим камионетката ей така, направо пред очите на Хидас, когато пристигне от другата страна, то ще е повече от предизвикателство.

Рейнолдс кимна и не каза нищо. Той бе мълчал почти през цялото време, откакто бяха напуснали къщата на Янчи, седял бе тихо и по време на пътуването. И с Шандор бе разменил едва няколко думи, когато му помагаше да заредят взрива под моста. Чувстваше се смутен, разкъсваха го противоречиви мисли и чувства. Беше обзет от

мъчително напрежение и безпокойство, пред което всичко преживяно от него до сега бледнееше. Най-ужасно от всичко бе, че старият Дженингс беше станал разговорлив, с приповдигнато, весело настроение, какъвто Рейнолдс не бе го виждал досега. Опитваше се, доколкото може, да повдигне отпадналия дух на останалите. Рейнолдс подозираше, без да има основание за това, че старият професор знае, независимо от уверенията на Графа, че отива към явна смърт. Беше нетърпимо, беше немислимо такъв изискан и мил възрастен човек да бъде оставен да умре по този начин. Но ако не направеха нещо, беше повече от сигурно, че пък Юлия щеше да умре. Рейнолдс седеше безмълвен в сгъстяващия се мрак, със стиснати юмруци, но някъде в далечно ъгълче на съзнанието си чувстваше, без явно да го признава, какво трябва да е неговото собствено решение. Това щеше да даде отговор на всичките въпроси, които сега го измъчваха.

— Шандор, как е Янчи? — попита Графа като леко отвори прозорчето за наблюдение към задната част на камионетката.

— Малко е неспокоен — каза Шандор с плътния си благ глас, — сам се ругае.

— Превъзходно, явно главата му издържа повече от един куршум — засмя се добродушно Графа, после продължи: — Не можем да го оставим тук, доста студено е, не искам като дойде на себе си да не знае къде се намира и къде сме ние.

— Ами тогава аз ще го пренеса в къщата.

Пет-шест минути по-късно те стигнаха къщата на лодкаря — малка, бяла, каменна постройка между пътя и стръмния бряг на реката. На това място тя беше широка около четирийсет стъпки и се влачеше мързеливо. Дори в тъмнината личеше, че точно на това място тя е и доста дълбока. Като оставиха другите при вратата на къщата, обърната към реката, Графа и Рейнолдс слязоха по стъпалата чак до чакъла на самия речен бряг.

Лодката беше дълга около 12 фута, без мотор и без гребла. Единственото средство за придвижване се състоеше от здраво въже, завързано за железни стълбове на двата бряга. Въжетото беше прекарано през закрепени макари в двата края на лодката. Пътниците прекосяваха реката от единия до другия и край като се издърпваха по въжетото. Такъв начин за преминаване Рейнолдс не бе виждал никога, но трябваше да признае, че за обикновени хора и жени, които не разбират от лодки,

това беше удобна и безопасна система. Графа сякаш отгатна мислите му.

— Задоволително, господин Рейнолдс, много задоволително средство, за нула време си от другата страна на реката. Виждаш ли отсреща? — Той посочи към противоположния бряг, където в мрака се мрежелееше горска ивица, извита като полумесец. Тя ограждаше гладко равнинно пространство, затрупано със сняг. Пресичаше го само пътят, който водеше до брега.

— Това място е създадено сякаш да обезкуражи нашия добър приятел полковник Хидас. Не се съмнявам, че в този момент се забавлява от приятната гледка да вижда как хората му се спотайват около брега на реката с оръжие в ръка. Трудно ще е, казвам го със скромност, някой да избере по-удобно място за смяна... Хайде да се обадим на лодкаря, който ще трябва да се наслади на една неочаквана и нежелана разходка.

Лодкарят-пазач отвори вратата веднага, преди още Графа да вдигне ръка да почука. Той загледа първо островърхата униформена шапка на Графа и облиза изсъхналите си устни. В Унгария не беше необходимо да имаш нечиста съвест, за да се разтрепериш от полицията.

— Сам ли си в къщата? — попита Графа.

— Да, да, сам съм. Какво... какво има, другарю? — Направи усилия да се съвземе и продължи: — Нищо не съм направил, другарю, нищо!

— Така казват всички — каза Графа със смразяващ глас. — Хайде, върви да си вземеш шапката и палтото и се връщай веднага.

Бедният човек разтреперан се върна обратно. Беше нахлупил кожена шапка на главата си. Направи опит да каже нещо, но Графа вдигна ръка и го пресече:

— Слушай внимателно, налага се да използваме къщата ти за съвсем кратко време. За какво ще я използваме, това съвсем не те засяга. Не се интересуваме и от теб. — Графа посочи пътя, който водеше на юг. — Тръгвай, другарю, незабавно и не се връщай по-рано от час. Дотогава ще сме си отишли.

Човекът гледеше стреснато и недоверчиво, оглеждаше се наоколо, за да види дали това не беше клопка. Като разбра, че нищо не

го заплашва, без да каже дума, заобиколи къщата и пое по пътя. След половин минута тежките му стъпки заглъхнаха.

— Да изплашиш до смърт някой човечец става нещо като развлечение. С времето ми е все по-неприятно да го правя — промърмори Графа, — трябва вече да сложа край на това. Шандор, ако обичаш внеси Янчи вътре. — Графа ги поведе през малкото холче в стаята на пазача. Спря на прага, задържа дъха си, след това се обърна:

— По-добре го остави тук, в холчето. В стаята е като в пещ. — Той погледна Янчи, докато Шандор го нагласи удобно в ъгъла, като му подложи някакви възглавници, взети от стаята. — Виж, вече отвори очи, но все още е като замаян. Стой при него, Шандор. Остави го сам да се свести, ще се оправя... Какво има, момчето ми? — Графа повдигна вежди, когато Казака се втурна в холчето. — Нещо си развълнуван?

— Полковник Хидас и хората му — задъхано изстреля Казака. — Пристигнаха заедно с двете камионетки. Появиха се и стигнаха до брега, малко по-нататък.

— Цяло събитие! — Графа извади една от любимите си руски цигари, запали я и метна угасената клечка през прага на отворената врата. Забележително точни са, хайде да вървим да прекараме остатъка от деня с тях.

13

Графа се разхождаше нервно из холчето. Спря изведнъж и препречи с ръка отвора на вратата.

— Останете вътре, професор Дженингс, много ви моля.

— Аз? — професорът го погледна изненадано. — Да остана вътре? Драги човече, аз съм единственият, който няма да остане тук.

— Добре. Въпреки това, засега останете. Шандор, погрижи се за това — Графа махна с ръка и забърза навън, без да даде възможност на професора да отговори. Рейнолдс беше по петите му и запита мрачно:

— Какво имате предвид като казвате, че е достатъчно един добре насочен куршум право в сърцето на професора и полковник Хидас може да се оттегли със затворниците си, удовлетворен от нощната акция.

— Нещо каквото се е случвало с мен — уточни Графа. Стъпките му проскърцаха по чакъла на брега и той спря до лодката, загледан в тъмните, студени води, които се носеха лениво по течението. Камионетката и всяка отделна фигура, всеки човек се открояваха на белия фон на снега, но беше станало достатъчно тъмно и почти невъзможно да се различат подробностите или униформите. Можеха да се видят единствено движещите се тъмни силуети. Само Коко можеше да се различи поради гигантския си ръст. Някакъв мъж бе застанал малко пред другите, почти до брега. Това беше човекът, към когото Графа подвикна: — Полковник Хидас?

— Тук съм, майор Ховарт.

— Добре, тогава да не губим време. Предлагам да извършим размяната, колкото е възможно по-бързо. Вече е нощ, полковник Хидас, а щом вие сте толкова коварен през деня, един Господ знае само как ще постъпите, когато стане съвсем тъмно. Нямам намерение да остана повече, за да го науча.

— Имате моята дума, държа на обещанието си.

— Не бихте дали дума, ако не разбирахте... Наредете на шофьорите си да обърнат и да изтеглят колите чак до гората. Вие и

вашиите хора също се върнете там. На това разстояние от около двеста метра ще ви бъде почти невъзможно да различите, когото и да е от нас. От време на време оръжията стрелят по грешка, но това не бива да става в тази нощ.

— Ще бъде точно така, както казвате — Хидас се обърна, даде някакви заповеди, изчака докато двете коли и хората започнаха да се изтеглят назад от брега на реката, след това се обърна с лице към Графа. — А сега какво по-нататък, майор Ховарт?

— Когато дам знак и ви викна, вие ще освободите генералската съпруга и дъщеря ѝ. Те трябва да тръгнат към лодката. В същото време доктор Дженингс ще е влязъл в лодката откъм нашия бряг и ще премине на другата страна. Когато се изкачи на брега, ще изчака, докато жените се приближат, ще ги остави да дойдат до реката, а той бавно ще тръгне към вас. За времето, докато професорът стигне до вас, жените ще са преминали на нашия бряг и ще е вече достатъчно тъмно, за да може някой и от двете страни да се опита да стреля безразборно. Мисля, че планът е ясен и приемлив и за двама ни.

— Ще направя точно както казвате — повтори Хидас. Той махна с ръка и започна да се катери по полегатия бряг на реката. След като се изкачи, тръгна към тъмния силует на дърветата в далечината. Графа остана да се взира след него и замислено да разтрива брадичката си.

— Колкото по-малко са отстъпките, толкова по-малко искат от теб — промърмори Графа на себе си, — толкова по-малко! Тази моя безкрайно подозрителна природа! Но какво друго му остава да направи? Време е да действам. — Той повиши глас: — Шандор! Казак!

Изчака двамата да излязат от къщата и се обърна към Шандор:

— Как е Янчи?

— Оправя се, но все още е малко замаян. Раната на главата го боли.

— Няма как, необходимо е — каза Графа и се обърна към Рейнолдс: — Извинявай, искам да кажа няколко думи насаме на Дженингс... Янчи и аз, надявам се, че разбираш. Няма да отнеме повече от минута, обещавам.

— Няма значение, говорете колкото искате — каза Рейнолдс мрачно, — аз нямам закъде да бързам.

— Зная, зная — Графа се поколеба, понечи да каже нещо, после промени решението си. — Би ли се погрижил да пуснете лодката във

водата?

Рейнолдс кимна, почака Графа да влезе в къщата и се обърна да помоли останалите да му помогнат да спуснат лодката по каменистия бряг във водата. Лодката беше по-тежка, отколкото изглеждаше, но те я издърпаха като употребиха всички сили. Благодарение на помощта на Шандор след няколко секунди тя вече се полюшваше във водата. Бавното течение я поде, но въжето се опъна и я задържа. Шандор и Казака се изкачиха обратно на брега, а Рейнолдс остана до водата, която се плискаше в краката му. Остана така няколко минути, извади пистолета, провери предпазителя и го премести в джоба на палтото си, но продължи да го държи в ръка.

Стори му се, че са минали секунди, но доктор Дженингс вече се бе появил на прага на къщата. Той каза нещо, което Рейнолдс не можа да разбере, след това се чу дълбокият, плътен глас на Янчи, после се обади и Графа.

— Вие... вие ще ми простите, задето оставам тук, доктор Дженингс. — За пръв път в думите на Графа отекнаха несигурност и колебание. Рейнолдс не бе го чувал преди да говори по този начин. — Така е... аз ще съм твърде...

— Разбирам добре — думите на Дженингс прозвучаха спокойно и уверено. — Не се самоизмъчвайте, приятелю, благодаря за всичко, което направихте за мен.

Дженингс се обърна рязко, подаде ръка на Шандор, за да му помогне да слезе по стръмния, висок бряг. Препъна се безпомощно, когато стигна до камъните и продължи към лодката попрегърбен. До този момент Рейнолдс не бе си дал сметка колко прегърбен е старият човек. С високо вдигнатата си яка, за да се предпазва от жестокия нощен студ, и с петлеещите се в краката му поли на тънкото палто с реглан кройка, той представляваше трогателна гледка. Рейнолдс почувства как сърцето му се свива от състрадание заради беззащитността на храбрия старец.

— Краят на пътя, момчето ми — Дженингс говореше спокойно, но малко дрезгаво, — съжалявам, ужасно съжалявам, че ти създадох толкова много грижи и то за нищо. Измина такъв дълъг път, дойде от толкова далеч и сега сигурно това е горчиво разочарование за теб, жесток удар.

Рейнолдс не каза нищо, нямаше доверие в себе си, защото не знаеше как да постъпи, но все още стискаше пистолета в джоба си.

— Едно нещо забравих да кажа на Янчи — промълви Дженингс. „Довидженья“, кажи му, че аз съм го казал. Само „Довидженья“, той ще разбере.

— Не мога да разбера, но няма значение.

Дженингс се упъти към лодката и се задъхваше като вървеше, а Рейнолдс здраво стискаше пистолета си в ръка.

— Няма да отивате никъде, професор Дженингс — спря го той. — Вие сам ще можете да предадете вашето съобщение.

— Какво имаш предвид, момчето ми, не мога да разбера?

— Няма нищо за разбиране, просто никъде няма да ходите.

— Но тогава какво ще стане с Юлия?

— Знам.

— Но... но Графа каза, че искате да се ожените за нея!

Рейнолдс кимна мълчаливо в мрака.

— Вие я желаете от все сърце... Искам да кажа, вие ще и се посветите, нали?

— Има някои неща, които са по-важни от това — каза Рейнолдс тихо, защото Дженингс беше спрял и се бе навел напред, за да чуе какво му казва.

— Това последната ти дума ли е? — рече Дженингс.

— Последната ми дума.

— Много съм доволен — промърмори професорът, — това исках да чуя, нищо повече. — Той се обърна и продължи по чакълестия бряг към лодката, докато Рейнолдс отново мушна пистолета в джоба си, натика го със сила от яд. Без да ще, в този момент се подхлъзна на коварните, хлъзгави камъни, върху които бе стъпил и политна назад, удари главата си в някакъв камък. Ударът беше така внезапен и силен, че го зашемети. Докато попремина замайването и се изправи на крака, долови, че Дженингс викна нещо достатъчно силно, за да го чуят. С малко закъснение Рейнолдс разбра, че това беше сигналът за Хидас да изпрати Юлия и майка и към брега. Дженингс се бе покачил в лодката и вече бе по средата на реката.

— Върнете се, върнете се, вие сте луд! — Гласът на Рейнолдс беше пресипнал и свиреп. Без да си дава сметка за безсмислието на това, което прави, Рейнолдс задърпа въжето като обезумял, но то

остана все така опънато между двата бряга на реката. Едва сега той разбра, че въжето е здраво фиксирано и че лодката е напълно независима от него. Дженингс не обърна никакво внимание на виковете му, дори не възви глава през рамо. Вече се долавяше скърцането на камъчетата под краката му по отсрещния бряг, когато Рейнолдс чу как Янчи го вика, изправен на вратата на къщата на лодкаря.

— Какво става?

— Нищо — каза Рейнолдс уморено, — всичко върви според плана. — Той се изкачи по стръмния бряг, но вървеше тежко, едва-едва, защото чувстваше краката си като налети с олово. Когато приближи до Янчи, загледа се в белите му коси и в кръвта, съсирила се върху раната. — Най-добре ще е да се измиете, съпругата и дъщеря ви ще бъдат тук всеки момент. Виждам как пресичат поляната за насам.

— Нищо не мога да разбера — Янчи притисна ръка към челото си.

— Няма значение — Рейнолдс измъкна цигара и я запали, — ние спазваме пазарлъка от наша страна и Дженингс тръгна. — Той се загледа в цигарата, която се разгаряше в ръката му, след това погледна към Янчи. — Забравих, каза ми да ви предам, специално на вас, „Довидженья“.

— „Довидженья“? — Янчи бе махнал ръката си от челото и сега гледаше смутено кръвта, която бе обагрила пръстите му, после престана да и обръща внимание и учудено погледна Рейнолдс. — Той това ли точно каза?

— Да, каза, че вие ще разберете. Какво означава то?

— Довиджане, на полски, тоест, докато се срещнем отново.

— О, Господи, Боже мой! — каза Рейнолдс тихо и смутено, внезапно обзет от някакво прозрение. Той захвърли цигарата навън върху снега, обърна се, бързо прекоси холчето и влезе в стаята. Кушетката беше в далечния ъгъл срещу огъня. Старият Дженингс, гологлав и по сако, клатеше главата си от една страна на друга и се опитваше да намери опора, седнал някак неудобно.

Рейнолдс прекоси стаята и загледа удивен възрастния човек, който седеше с вързани на гърба ръце. Янчи вървеше подире му.

— Какво се е случило? — попита Рейнолдс внимателно. — Значи Графа?...

— Той беше тук — Дженингс разтърка челюстта си, която очевидно го болеше. — Дойде преди малко, извади две гранати от една чанта и ги сложи на масата. Попитах го за какво са му, а той ми каза: „Ако се върнат обратно в Будапеща с тези камионетки, ще преживеят ужасно нещо“, след това дойде до мен, здрависахме се и това е всичкото, което помня.

— Това ли е всичко, което се случи, професоре? — попита спокойно Рейнолдс. — Потърпете още малко, скоро ще се върнем у дома, най-много след два дни вие ще бъдете при жена си и сина си.

Рейнолдс и Янчи излязоха в холчето и Янчи проговори тихо:

— Графа!

В гласа му личеше безкрайна топлина и благоговение, нещо, което трогваше.

— Ще загине така, както живя — без да помисли за себе си. Краят с гранатите е последният шанс да не ни отрежат пътя към границата.

— Гранати! — бавна, мрачна ярост започна да съзрява дълбоко в сърцето на Рейнолдс, странна ярост, каквато не бе чувствал досега. — Вие говорите за гранати... точно в този момент! Мислех, че е ваш приятел.

— Вие никога няма да имате приятел като него — каза Янчи, изпълнен с проста житейска убеденост. — Това е най-добрият приятел, който аз или някой друг би могъл да има. И понеже за мен е наистина такъв, аз не бих го спрял, дори и да можех. Графа желаше да умре, той искаше това, откакто го знам. Беше само въпрос на чест за него да отлага това колкото е възможно, за да помогне на толкова много страдащи хора, на които осигури живот, свобода и щастие, преди сам да достигне до желаната смърт. Затова за Графа рисковите не съществуваха, той просто ги приемаше като нещо обикновено и се сблъскваше със смъртта всеки ден, макар и не открито. През цялото време аз знаех, че когато дойде случаят, той с чест ще рискува и ще прегърне смъртта с двете си ръце.

Янчи поклати печално окървавената си глава и Рейнолдс можа да види на слабата светлина, която се процеждаше в холчето през полуотворената врата на стаята, че увехналите, сиви очи бяха замъглени от сълзи.

— Ти си млад, Михаил, и може би не си в състояние да прецениш цялата безсмисленост и ужасна пустота на съществуването ден след ден, когато желанието да живееш отдавна е угаснало у теб. Аз съм егоист, както всеки друг, но не чак дотолкова, че да заплащам щастието си с неговата смърт. Аз обичам Графа. Може би снегът ще пада леко върху него тази нощ.

— Искрено съжалявам, Янчи — каза Рейнолдс с откровено разкаяние и наистина дълбоко в сърцето си той съжаляваше много, но за какво и за кого в този момент не можеше да каже със сигурност. Единственото, което ясно осъзнаваше беше, че огънят на гнева в него нарастваше постепенно и изгаряше душата му повече от всякога.

Те бяха застанали на вратата и Рейнолдс започна да оглежда с блуждаещ поглед бялото снежно пространство отвъд другия бряг на реката. Юлия и майка и не се виждаха ясно, напредваха бавно през поляната към реката. Първоначално Рейнолдс не можа да забележи и следа от Графа, но зениците на очите му постепенно се разшириха в тъмното, след ярката светлина на стаята зад гърба му. Едва сега успя да зърне движещата се фигура, която се открояваше като смътно петно на тъмния фон на дърветата отзад. Графа беше твърде близко до края на гората. Юлия и майка и бяха все още доста далече от брега на реката, някъде по средата на поляната.

— Вижте — Рейнолдс хвана ръката на възрастния човек. — Графа почти стигна, а Юлия и съпругата ви едва вървят и още са далеч. За Бога, какво става с тях? Могат да ги хванат и да ги застрелят. Що за дяволска работа е това?

Зловещ гръм и шумно цопване нарушиха тишината на нощта и ги стреснаха. Рейнолдс изтича до брега видя как студената, тъмна вода на реката се разпенва. Някаква невидима ръка го дръпна надолу да залегне. Шандор беше разбрал опасността предварително, беше захвърлил палтото и сакото си, беше го дръпнал настрана, за да го предпази, и сега с мощните си ръце и рамене пореше водите към отсрещния бряг като торпедо.

— Те са в опасност, Михаил — каза Янчи разтревожено, застанал до Рейнолдс на брега — Една от тях, сигурно Катерина върви трудно, виждаш ли как си влачи краката? Мъчно е на Юлия да я подкрепя и да я влачи в дълбокия сняг...

Шандор вече бе стигнал отсрещният бряг, беше излязъл от водата и се изкатери по стръмното, без да обръща внимание на нищо, сякаш не съществуваше нищо друго освен целта, която си бе поставил. Едва бе стъпил на високия бряг и те чуха силна режеща ухото експлозия. Не можеше да се сбърка, беше граната, екотът дойде откъм гората в дъното на поляната. Чува втора експлозия, като ехо на първата, която заглъхна сред дърветата като тътен. Веднага след това зачатка автомат. Рейнолдс трепна и погледна Янчи, но беше твърде тъмно, за да различи израза върху лицето му. Можеше само да чуе как си шепне нещо и го повтаря отново и отново, но не можеше да разбере думите. Трябва да беше нещо на украински. Нямаше време за чудене, в същия този момент полковник Хидас може би се нахвърляше с хората си върху човека, когото мислеше за професор Дженингс.

Шандор бе стигнал до двете жени, беше ги прегърнал през раменете, за да ги подкрепя и бързо ги водеше назад по заледения сняг към брега на реката. Той направо ги носеше. Отдалеч изглеждаше, че води за ръце две бързоходни бегачки и тримата се носят към водата. Рейнолдс се обърна и потърси с поглед Казака, но той вече беше зад него.

— Изглежда, че работата ще стане напечена, ще си имаме неприятности — каза припряно Рейнолдс. — Изтичай до къщата и нагласи картечницата на прозореца. Щом Шандор слезе под равнището на брега горе... — Казака не го изчака да довърши и вече тичаше към къщата. Шумът отстъпките му върху камъчетата отекваше в тишината.

Рейнолдс се обърна отново, от напрежение свиваше и разпускаше юмруци, отчаян от безпомощността си.

Оставаха 30 ярда, 25, 20. Той се учудваше на странната тишина и липсата на всякакви признаци на живот откъм гората. Въпреки цялата безнадеждност, май беше започнал да се надява, когато чу някакво раздвижване и изстрел откъм дърветата. Някой изджавка команда и автоматична карабина огласи с дрезгавите си, отсечени изстрели тишината. Първите куршуми изсвириха на инч от главата му. Той се хвърли на земята като камък и повлече Янчи със себе си. Останаха да лежат с ръце, забити в чакъла, изгаряни от нетърпение и безпомощност, докато куршумите безопасно прелитаха над главите им. Дори в този момент той намери сили да забележи, че стреля само един

човек. Трудно беше да се обясни това. Всеки би очаквал Хидас да хвърли целия си арсенал.

Шумът от стрелбата утихна, заглушен от дебелия сняг. Миг по-късно до слуха му достигна звук от тежки стъпки, които се смесваха и глъхнеха в снежната вихрушка, посипала се от ръба на високия бряг. Шандор се появи като натоварен бивол, буквално беше понесъл Юлия и майка и във въздуха. И тримата се приземиха като се хлъзнаха по наклона чак долу върху чакъла. При падането Шандор едва не се препъна и с мъка възстанови равновесието си върху коварните, хлъзгави камъни. За момента се бяха отървали, но продължаваха да стрелят по тях. Тогава се обади картечницата на Казака, макар да бе съмнително дали може да види някого на тъмния фон на дърветата. Полицейската картечница сега се насочи право към него, вероятно по огнената следа, която бълваше дулото ѝ, бяха открили позицията му. Изведнъж огънят откъм гората спря.

Шандор бе стигнал лодката и вдигнал на ръце някого, за да го настани в нея. Веднага след това помогна и на втория човек да се настани. Избута тежко натоварената лодка по крайбрежния пясък и я тласна с все сили през реката, където водата клокочеше, вълнуваше се и дори в тъмнината блещукаше белезникаво. Той се хвърли във водата, догони лодката и продължи да я бута.

Янчи и Рейнолдс, отново на крака, чакаха на самия край на водата, с протегнати ръце, готови да хванат лодката и да я изтеглят на брега. Изведнъж нещо изсъска, чу се лека пукотевица и бяла ослепителна светлина избухна на не повече от стотина фута от главите им. Почти в същия момент картечница и няколко пушки откриха отново огън. Пак откъм дърветата, но този път малко по-отдалече, от юг, където гората извиваше и се спускаше почти до реката.

— Стреляй по огъня, надолу! — викна Рейнолдс на Казака. — Да вървят по дяволите полицаите! Удряй, докато не е загаснала светлината! — Заслепен от блясъка, той се хвърли във водата понеже чу, че и Янчи направи същото. Без да иска удари капачката на коляното си болезнено в борда на лодката и тихо изруга. Като не обръщаше внимание на острата болка, той сграбчи ръба на лодката и я дръпна с всичка сила върху полегатия каменлив бряг. С един замах Янчи и Рейнолдс я изтеглиха от водата. Точно в този момент някой в лодката невнимателно се изправи и политна към него. Рейнолдс успя да се

задържи на крака и хвана жената в ръцете си, тъкмо когато ярката светлина на сигналната ракета над реката угасна така внезапно, както бе припламнала. Казака доказваше себе си през тази нощ. Оръжията откъм гората на отвъдния бряг продължаваха да гърмят. Полицайте стреляха по направление, но в сгъстения мрак след блясъка на ракетата куршумите продължаваха да свистят застрашително и да рикошират върху камъните наоколо.

За Рейнолдс нямаше никакво съмнение, че жената в ръцете му беше съпругата на Янчи: беше толкова крехка и толкова лека, съвсем като Юлия. Тъмнината след ослепителната белота на ярката ракета беше почти непроницаема. Ръководейки се от наклона на каменливия бряг, Рейнолдс пристъпи, но едва не припадна на земята от болка. За момент коляното му сякаш остана парализирано и го подведе. Той освободи едната си ръка и се хвана здраво за опънатото въже, за да се задържи. Чу тъп звук, като тежко падане, и усети, че някой го помете; долови стъпки на човек, който бяга по брега, и стисна зъби, за да сподави болката. Напрегна волята си и закуцука по пясъка, колкото можеше. Усети как някакъв куршум удари ръкава на палтото му. Ударът беше силен, но за щастие не го рани. Високият бряг, който трябваше да изкачи с болката в коляното и с жената на ръце, му изглеждаше като непреодолимо препятствие. За миг изпита отчаяние при мисълта за това, което трябваше да стори, но внезапно чифт силни ръце го подхванаха отзад и за секунда той беше горе на брега. Стискаше здраво жената, която носеше. Нямаше никаква представа какво се бе случило.

Бледата светлина, която се процеждаше през вратата на къщата на лодкаря, беше съвсем наблизко, на не повече от десетина фута. Рейнолдс я видя, но същевременно чуваше куршумите, които свистяха, удряха се в здравата каменна зидария и отскачаха с писък в тъмнината. Янчи, който пръв стигна къщата, се появи отново на прага. Силуетът му се откри ясно на светлината зад него, това беше почти самоубийство. Рейнолдс се наклони да викне, за да го предупреди, но се отказа. Беше твърде късно вече, ако някой отличен стрелец натискаше спусъка. Това трая не повече от една-две секунди. Рейнолдс продължи да крачи към къщата, въпреки болката. Тогава чу, че жената в ръцете му казва нещо, не го разбра, но инстинктивно долови смисъла на думите ѝ, спря и внимателно я пусна да стъпи на крака. Тя направи две-три

несигурни крачки, залитна и в последния момент се отпусна в протегнатите ръце на мъжа при вратата. Жената шепнеше:

— Алексей! Алексей! Алексей! — Докато шушнеше задъхано, тя потръпна и се отпусна тежко към Янчи, сякаш някой я бутна в гърба; това беше всичко, което Рейнолдс видя. С мощните си ръце Шандор ги бе обхванал и ги натика набързо в холчето на къщата. Когато всички се озоваха вътре, той затръшна вратата зад гърба си.

Юлия беше полуседнала — полулегнала в единия ъгъл на хола, подкрепяна от развълнувания доктор Дженингс. Тя беше на две крачки от него. Болката в коляното може би беше преминала, а може би не и обръщаше внимание, но Рейнолдс се спусна към нея и коленичи. Очите и бяха затворени, лицето и много бледо, високо на челото и бе започнала да избива синина от удар, дишаше повърхностно, но равномерно.

— Какво и се е случило? — попита Рейнолдс разтревожен, с пресипнал глас. — Да не би да е... да не би да е...

— Добре е — каза Шандор успокоително с плътния си бавен говор. — Той се наведе, хвана я на ръце, вдигна я и я пренесе в стаята, като обясни: — Когато излизаше от лодката се спъна и падна, трябва да си е ударила главата в някой камък. Ще я оставя на кушетката, близо до печката, да се стопли.

Рейнолдс погледна гиганта. От накиснатите му дрехи се отцеждаше вода. Той пренесе момичето, като че държеше дете. Рейнолдс се изправи бавно на крака и точно тогава се сблъска с Казака. Лицето на младежа беше оживено и ликуващо.

— Ти не трябваше ли да си на прозореца? — попита Рейнолдс.

— Вече не е необходимо — засмя се Казака с широка усмивка, която разтегна устата му от ухо до ухо. — Те спряха да стрелят и се завърнаха при колите. Чух гласовете им в гората. Ликвидирах двама от тях, господин Рейнолдс, двама! Със собствените си очи, с ей тия, господин Рейнолдс, ги видях как падат и остават на място. Видях ги на светлината на сигналната осветителна ракета, малко преди вие да ми викнете да използвам осветлението и да се пазя.

— И всичко това направи сам? — запита Рейнолдс. Обяснението на Казака за собствените му подвизи потвърди че, всяка осветителна ракета е нож с две остриета: в случая тя се бе превърнала в нещастие за Хидас и хората му. — Ти през тази нощ свърши хубава работа,

охраняваше ни добре — Рейнолдс потупа момчето по рамото и видя как то засия от гордост, После се обърна и погледна към Янчи, който седеше съвсем тихо.

Той беше коленичил на грубия, дървен под и държеше в ръце съпругата си. Тя беше с гръб към Рейнолдс. Първото нещо, което видя, като се вгледа, беше кръгла дупка в палтото ѝ, с обагрени в червено краища. Беше малко под лявото и рамо. Съвсем малка дупчица и малко кръв. Петното изобщо не беше се разпростряло. Рейнолдс бавно пристъпи и се отпусна на колене до Янчи. Той вдигна побелялата си, обагрена с кръв глава, и го погледна с невиждащи очи.

— Мъртва? — прошепна Рейнолдс. Янчи кимна, без да проговори.

— Господи! — Шокът, който поразил Рейнолдс, се изписа върху лицето му. — Сега... да умре, сега, когато...!

— Всемиловичият Бог, Михаил, ме е чул. Едва тази сутрин аз Го попитах защо не е оставил Катерина да умре, защо е трябвало да се мъчи толкова дълго, защо не се е смилил над нея и не е направил така, че тя да умре... Сега Той е простил моята самонадеяност, защото по-добре от всички нас знае какво трябва да стане. Катерина си беше отишла, Михаил, беше си отишла преди още куршумът да я засегне. — Янчи поклати глава, беше олицетворение на човек, който се прекланя пред величието и всемогъществото на Бога. — Има ли нещо по-удивително и чудесно от това, Михаил, да си отидеш от тази земя, без да се мъчиш, точно когато изпитваш най-голямо щастие? Виж! Виж милото и лице... виж колко е усмихната...

Рейнолдс поклати глава, без да каже нищо. Мъка стисна гърлото му, нямаше какво да каже, не можеше да измисли нищо, чувстваше ума си като вцепенен.

— Ние и двамата бяхме ранени — Янчи говореше сам на себе си, почти бълнуваше. Той отпусна прегръдката, в която държеше мъртвата, така че можеше да се вижда добре лицето на съпругата му. Сега приказваше тихо и сякаш всяка негова дума извикваше скъпи спомени в съзнанието му. Годиците са били толкова добри към нея, Михаил, времето е било благосклонно, обичало я е почти толкова, колкото и аз. Преди двайсет години, двайсет години и още пет, в една лятна нощ, там, където Днепър разлива водите си, я видях. Сега я виждам, както я видях тогава — непроменена, недокосната от времето. — Той каза

нещо толкова тихо, че Рейнолдс не можа да го разбере, после гласът му се усили и проясни: — Спомняш ли си фотографията, Михаил? Онази, дето помисли, че е на Юлия. Повече от справедливо е, сега можеш да се убедиш, не би могло да бъде другояче.

— Наистина не би могло, Янчи — повтори Рейнолдс и си спомни за снимката на красивото, усмихнато момиче. Погледна надолу към мъртвото, вкаменено лице в ръцете на Янчи, после оредялата бяла коса, посивялото, изтощено и измъчено лице, каквото никога досега не бе виждал, безжалостно опустошено лице, изваяно и набраздено от дълбоките линии на преждевременната старост, от невъобразимите лишения и мъчения и почувства, че очите му се навлажняват. — Не би могло да бъде другояче — повтори Рейнолдс. — Приликата на портрета е поразителна.

— Точно това казвах на Катерина, ето това винаги и го казвах — прошепна Янчи. Той се обърна на другата страна и се наклони прегърбен. Рейнолдс разбра, че Янчи би желал да остане сам. Стана залитайки, но се задържа за стената. Тръгна слепешком. Стената го подкрепяше и го водеше, напредваше бавно.

Вцепененият му ум постепенно се проясни. Сред хаоса от противоречиви мисли и чувства изплува една единствена мисъл. Смътният водовъртеж от размисли, които го измъчваха, избледня и остана една твърда, непоколебима цел. Тихата ненавист, яростта, тляла дълбоко в него цялата вечер, сега избухна в ярък бял пламък, който завладя ума и сърцето му. В съзнанието му остана тази буря, но външно нямаше и следа от ада, който кипеше в душата му, и той заговори спокойно на Шандор.

— Моля те, ако обичаш докарай камионетката тук.

— Веднага — обеща Шандор, изправи се и посочи към момичето, което лежеше на кушетката. — Идва на себе си, трябва да побърза.

— Благодаря ти за всичко, което направи, наистина трябва да побърза. — Рейнолдс се обърна и погледна към Казака. — Бъди нащрек, Казак, дръж очите си отворени, аз няма да се забавя.

Рейнолдс излезе от стаята, мина покрай Янчи и Катерина, без да погледне към тях, като автомат протегна ръка и взе карабината, която беше опряна на стената. Без да се оглежда повече, отвори вратата, прекрачи прага и след това я затвори тихо след себе си.

Тъмните, мързеливи води бяха леденостудени, като гроб, но Рейнолдс дори не почувства тяхното смразяващо докосване. Цялото му тяло потръпна неволно, когато се хлъзна тихо в дълбочините на реката. Съзнанието му дори не отбеляза шока от внезапния студ. В него нямаше място за каквито и да е физически усещания, за каквито и да са чувства или мисли, освен за една, абсолютно простичка — първобитното желание, желанието, което лустрото на цивилизацията не може да прикрие — желанието за отмъщение. Отмъщение или убийство — за Рейнолдс в този момент нямаше никаква разлика. Единствената му цел, която сега го бе завладяла, не позволяваше да мисли за друго. Онова изплашено момче в Будапеща, съпругата на Янчи, несравнимият Граф — те всички вече бяха мъртви. А те бяха мъртви преди всичко, защото той, Рейнолдс, беше стъпил в Унгария. Не, той не беше техният убиец, единствено отговорен за всичко беше злият гений на Хидас. Неговият живот бе продължил твърде много.

С автоматичната карабина, високо вдигната над главата, Рейнолдс пореше с гърдите си тънката ледена корица над водата. Той се добра до отсрещния бряг и когато краката му стигнаха дъното, почна да се катери по стръмното. Щом стъпи на брега, той напълни носната си кърпа с пясък и камъни и завърза здраво ъглите ѝ. След това, без да се бави и без за миг да поспре да изцеди дрехите си от ледената вода, продължи напред.

Преминал беше бързо, почти тичешком, около двеста ярда надолу по брега, преди да пресече реката. Сега се намираше там, където гората извива на юго-изток, разсечена от пътя, на който бяха паркирани двете камионетки. Тук, под прикритието на дърветата, не можеха да го видят. Заледената корица по земята, под отрупаните, увиснали от снега клони, беше тънка и скърцаше под стъпките му. Вървеше внимателно, но имаше опасност да го чуят. Беше провесил автоматичната карабина през рамо, а тежката кърпа в ръката му се люлееше, като се удряше в дърветата.

Предпазните мерки го забавяха, но въпреки това успя бързо да преодолее разстоянието и за около две-три минути приближи до паркираните коли. Прикрит зад едно дърво, той се взря, за да се ориентира в обстановката. Нямаше никакъв признак на живот около камионетките. Задните им врати бяха затворени, не се чуваше да има някой вътре в тях. Рейнолдс се изправи и се приготви да се шмугне в камионетката на Хидас, но замръзна неподвижен, като вдървен, прилепен зад ствола на дървото, зад което се криеше. Някакъв мъж излезе иззад камионетката на Хидас и спокойно се насочи право към него.

За момент Рейнолдс помисли, даже беше уверен, че полицаят го е видял, но миг след това се поотпусна. Полицаят не се държеше като човек, който преследва въоръжен противник в тъмната гора. Пушката му висеше на ремъка, праметната през рамото му. В едната му ръка светкаше пламъчето на цигара. Часовоят очевидно нямаше никакви подозрения, той просто обикаляше наоколо, за да се раздвижи и постопли, доколкото може, в кучешкия студ. Той мина почти на косъм от ствола на дървото и продължи. Рейнолдс не изчака повече, изскочи от прикритието си и когато часовоят завиваше да се върне обратно, той вдигна ръка и замахна с вързопа, пълен с пясък и камъни. Силата, с която замахна и удари непознатия по тила беше такава, че той се струпони безжизнен, без да успее да отвори уста. Рейнолдс нямаше време за губене да крие мъжа и оръжието му, затова ги остави там, където бяха.

Сега той здраво стискаше карабината в ръка. Беше на няколко крачки от кафявата камионетка. Виждаха се капакът на мотора и самият мотор, разбит от експлозията на гранатата, взривена от Графа. Камионетката беше в окаяно състояние. Без да я оглежда повече, Рейнолдс се прокрадна тихо до камионетката на Хидас. Сега цялото му внимание беше съсредоточено към задната и врата. Взираше се и напредваше внимателно. Точно тогава за малко не се препъна в някакво тяло, простряно на земята пред краката му. Рейнолдс трепна, застина неподвижен и се приведе, за да различи кой е. Не беше необходимо, той знаеше предварително кой лежеше безжизнен на ледената земя, но беше потресен, когато предположението му се потвърди. Стисна здраво карабината, за да не я изпусне от ръцете си.

Беше Графа. Той лежеше с лице, обърнато към небето, с широко отворени, невиждащи, мъртви очи. Полицейската му шапка се бе кипнала над изтънченото, аристократично лице. Чертите му бяха изопнати, правилният, изпъкнал орлов нос се очертаваше още повече и лицето на мъртвеца изглеждаше чуждо и отдалечено в смъртта, така както и в живота. Не беше трудно да се разбере как е умрял: картечният откос бе прорязъл почти половината от гръдния му кош. Бяха стреляли по него като по куче, безсмислено и като куче го бяха оставили да лежи на студа в мрака на мразовитата нощ. Снегът, който се ронеше от отрупаните клони, бе започнал да затрупва студеното, мъртво лице. Тласнат от необясним подтик, Рейнолдс взе шапката и я хвърли надалеч в мрака. Измъкна някаква кърпа, обагрена с кръвта на Графа, която намери в джоба му, и внимателно я простря върху лицето му. После се изправи и се приближи до вратата на камионетката. Тихо, като котка, Рейнолдс доближи и надникна през ключалката. Когато очите му привикнаха, той видя онова, което желаше да види — един стол от лявата страна, място за спане от дясната и в дъното маса с монтирана върху нея радиостанция. Хидас седеше с гръб към вратата пред масата. Въртеше някаква ръчка с дясната си ръка, а в лявата държеше телефонна слушалка. Рейнолдс веднага съобрази, че това не е обикновен телефон, а радиотелефон. Не бяха помислили затова. Хидас не бе от онези, които биха тръгнали в провинцията без средство за бърза свръзка, удобна за него. Сега Рейнолдс беше сигурен, че след като небето обещавахе да се изясни от тежките облаци, той вероятно се обаждаше в авиацията за подкрепление. Опитваше се да приложи едно отчаяно, рисковано начинание — да спре бегълците без оглед на цената. Беше твърде късно защото нямаше да има разлика в съдбата на онези, които Хидас преследваше, и на самия него.

Рейнолдс хвана пипнешком дръжката на вратата и я отвори внимателно. Тя беше добре смазана и не издаде никакъв звук. Като сянка той се промъкна вътре и я затвори зад себе си. Хидас, в ухото на когото звучаха сигналите от слушалката, не чу нищо. Рейнолдс направи няколко стъпки, здраво стиснал цевта на карабината с двете си ръце и вдигнал приклада високо над раменете си. Когато Хидас започна да говори, Рейнолдс замахна с все сили през рамото му и стовари приклада върху радиостанцията. От удара тя се разтроши на парчета.

Хидас остана като вкаменен от изненадата, след това се извъртя на стола, но бе изгубил най-ценния миг, от който някога се е нуждаел. Рейнолдс бе успял да отскочи две крачки назад и сега здраво държеше карабината за приклада и с цев, насочена право в сърцето на Хидас. Лицето на противника му беше като изсечено от камък, само устните му се движеха, но от тях не излизаше никакъв звук. Рейнолдс бавно се оттегли и, без да изпуска от очи Хидас, протегна ръка, за да вземе ключа, който бе забелязал преди това, че е захвърлен на леглото. Пъхна го в ключалката и заключи вратата, като продължаваше да го наблюдава, готов да реагира и при най-малкото трепване на Хидас. Пристъпи напред, а цевта продължаваше да е насочена отблизо към човека на стола. Рейнолдс остана изправен и неподвижен като скала.

— Изглеждате изненадан от появата ми, не сте очаквали да ме видите, полковник Хидас — каза Рейнолдс, — но не трябва да се изненадвате. Точно вие не трябва. Онзи, който живее с меч в ръката, както вие живяхте, трябва добре да знае, повече от всеки друг, че от меч ще умре. Рано или късно това става. За вас това ще бъде тази нощ.

— Дошъл сте да ме убиете — това беше по-скоро твърдение, отколкото въпрос. Хидас бе срещал смъртта толкова често, но винаги като страничен наблюдател, а сега разбираше, че тя се е обърнала с лице към него, че може би щеше да удари и неговият час. Следите от изненадата постепенно изчезнаха от лицето му, но не страх замени уплахата.

— Да ви убия? Не. Тук съм, за да ви екзекутирам. Убийство е онова, което направихте с майор Ховарт. Имате ли някакво основание да смятате, че аз бих ви застрелял, бих ви повалил хладнокръвно, както вие го застреляхте? Той дори не носеше оръжие със себе си.

— Той беше държавен престъпник, враг на народа.

— Боже Господи! Имате наглостта да оправдавате действията си?

— Те не се нуждаят от оправдание, капитан Рейнолдс, това е въпрос на дълг.

Рейнолдс го изгледа и каза:

— Опитвате се да намерите извинение за себе си... или просто да извините съществуването си, защото треперите за живота си.

— Аз никога не се извинявам. — Нямаше нито гордост, нито арогантност в гласа на евреина, а само обикновено достойнство.

— Имре..., момчето в Будапеща, как умря?

— То носеше важна информация, беше съществено да я измъкнем колкото се можеше по-бързо.

— А съпругата на генерал-майор Илюрин? — изрече Рейнолдс бързо, за да сподави нарастващото чувство за нереалност. — Защо убихте и нея?

В първия момент върху интелигентното лице на Хидас се отрази някакво неопределено чувство, но бързо изчезна — така, както се бе породило.

— Това не знаех — наклони глава Хидас, прехапа устни и каза: — Да водя война с жени, не е част от моя дълг. Искрено съжалявам за смъртта ѝ, ако наистина е умряла, както казвате.

— Вие сте отговорен за действията на вашите полицейски главорези.

— Моите хора — Хидас кимна, — само изпълняват моите заповеди.

— Така е. Те я убиха, но вие отговаряте за техните действия, следователно вие сте отговорен за смъртта ѝ.

— Ако разсъждавате по този начин, наистина аз съм отговорен.

— Ако не бяха вашите заповеди, и тримата щяха да са живи сега.

— За генералската съпруга не мога да отговарям, но за останалите двама — да.

— Щом е така, питам ви за последен път: имам ли основание да ви убия сега?

Полковник Хидас погледна Рейнолдс замислено и доста дълго мълча, потънал в мислите си, след това се усмихна плахо. Рейнолдс можеше да се закълне, че тази усмивка беше пропита с тъга.

— Многобройни причини изтъквате, капитан Рейнолдс, но нито една, която да е убедителна за един вражески агент от Запад.

Причина бе думата „Запад“, но Рейнолдс разбра това много по-късно. Онова, което почувства в момента бе, че нещо отключи някакъв шлюз, който освободи порой от образи и спомени в съзнанието му. Пред него изплува образът на Янчи, както му говореше в дома си в Будапеща и в мрачната килия в затвора Сархааза, спомни си одушевеното му лице, осветено от игривите пламъци на огъня, когато разговаряха пред печката в къщата в провинцията. Сега в съзнанието му изплува всичко, което Янчи му бе казал, онова, което с убеденост бе

повтарял няколко пъти настойчиво, за да се запечати в съзнанието на Рейнолдс така, както сам той не бе очаквал. Всичко, което той бе казал, което бяха обсъждали ожесточено, Рейнолдс сега отхвърли. Стисна поздраво карабината и я доближи още по-близо до Хидас.

— Полковник, станете!

Хидас се изправи и застана срещу него, ръцете му висяха надолу, гледаше втренчено към цевта на пушката.

— Чисто и бързо, полковник Хидас, какво ще кажете, а?

— Ваша воля, както желаете — той вдигна поглед от побелелия от напрежение пръст на Рейнолдс върху спусъка към лицето му, — няма да се извинявам, нито ще се отричам от моите жертви.

Части от секундата Рейнолдс продължи да притиска постепенно спусъка и точно, когато щеше да го задейства, нещо се пречупи в него и не го натисна докрай. Буйният пламък на гнева все още гореше в душата му, разгаряше се ярко, както никога преди, но с тези последни думи, думите на човек, който почти безстрашно посреща смъртта, Рейнолдс почувства горчилката на поражението и това го порази толкова дълбоко, че можеше да усети вкуса и в устата си. Когато заговори, гласът му беше особен, малко дрезгав, сам той едва го позна.

— Обърнете се!

— Благодаря, но не е нужно, предпочитам да умра като гледам смъртта в очите.

— Обърнете се — викна Рейнолдс разярен — или ще ви смажа и двете колена и насила ще ви обърна!

Хидас го гледаше право в очите и прочел в тях непримиримостта му, се обърна. Миг по-късно се струполи без звук върху масата, защото силен удар с цевта на пушката го срази зад ухото. За момент Рейнолдс остана загледан към проснатия мъж, изруга гневно, но не човека в краката си, а себе си, обърна се и напусна камионетката.

Когато излизаше, Рейнолдс чувстваше някаква празнота, почти отчаяние, което завладяваше ума му. Повече не се стараеше да прикрива присъствието си, яростта в него все още не бе намерила отдушник, не можеше да не отбележи дори пред себе си, че с удоволствие би приел предизвикателството да насочи автоматичната си карабина към някой въоръжен полицаи от другата камионетка, стига да се появеше като силует на вратата, така както бяха стреляли в силуета на съпругата на Янчи при вратата на къщата на лодкаря. Щеше да

стреля без всякакво угризение на съвестта. Изведнъж спря като закован, остана неподвижен, съвсем неподвижен. Порази го нещо, което, ако бе проумял минути по-рано, изобщо нямаше да се занимава с полковника и да разговаря с него. В кафявата камионетка беше съвсем тихо, не само тихо, но и твърде спокойно, за да не го стресне тази тишина. Истината постепенно се откри в съзнанието му.

На три скока той стигна до камионетката и долепи ухо до стената ѝ. Не се чуваше нищо, съвсем нищо. Изтича до задната стена, отвори широко вратата и се взря вътре, не можеше да се види нищо, защото беше тъмно като в рог, но и нямаше нищо за гледане — камионетката беше празна. Там никой не се движеше, нито пък дишаше.

Истината го порази така неочаквано, така силно и жестоко, че Рейнолдс за миг остана като вдървен, неспособен да помръдне. Изведнъж разбра чудовищността на грешката си. Ужаси се от лекотата, с която го бяха измамили. Длъжен беше да знае, трябваше да се досети... Графа от самото начало изпитваше подозрението, че полковник Хидас за нищо на света не би приел поражението, не би се отказал да действа с хитрост, не би се подчинил така лесно. Но и Графа не би се оставил никога да го провалят така. Хората на Хидас сега си вършеха работата, сигурно бяха пресекли реката на юг, може би още когато избухна осветителната ракета, а оттогава беше минало доста време. Колко наивно с Казака бяха приели слепешком измамното движение в гората като оттегляне. Сигурно сега те са там, сигурно са оградили къщата, а той, Рейнолдс, отсъстваше, когато неговите приятели имаха най-голяма нужда от него. Точно сега това не трябваше да се случи. И като връх на цялата глупост тази нощ той бе изпратил Шандор, единствения човек, който можеше да ги спаси, да прибере камионетката. С Янчи беше само едно малко момче и един стар човек, какво можеха да му помогнат? И Юлия беше с тях. Когато си спомни за Юлия, когато помисли за нея и за похотливото, разкривено от злоба лице на Коко, нещо се преломи в съзнанието на Рейнолдс и го изтръгна от тягостното състояние на безпомощност и бездействие.

Деляха го двеста метра от брега на реката, двеста метра, покрити с дълбок, замръзнал сняг. Той беше изтощен до краен предел от безсънието и напрежението. Чувстваше краката си като налети с олово, обувките му тежаха. Напоените с вода и замръзнали от студа дрехи

също му тежаха и го дърпаха надолу, но въпреки това измина разстоянието по-бързо от преди. Сега не гневът му даваше сили и го тласкаше да върви по-бързо. Сякаш криле бяха пораснали на раменете му. Той буквално летеше. Заледеният твърд сняг хрущеше под стъпките му, снежни буци се вдигаха зад гърба му и се пръскаха тежко наоколо. Не, сега той не беше разгневен, изпитваше само страх за съдбата на приятелите си, страх, какъвто не бе познал до сега.

Не, това не беше вцепеняващ, парализиращ страх, напротив, то бе по-скоро някакво необяснимо за него чувство, което пораждаше нечовешки сипи в мускулите му, изостряше сетивата му и просветляваше ума му. В последния момент, когато стигна до брега на реката, Рейнолдс трябваше да спре внезапно, за да не се търкулне надолу по стръмния бряг. Тичаше толкова бързо, че за да не загуби равновесие и не полети напред, трябваше да размаха енергично ръце като крилата на вятърна мелница. После внимателно и безшумно се спусна по заснежения каменист бряг чак до водата, промъкна се като котка и тихо, без най-малък плясък, навлезе в тъмните ледени води. Беше почти по средата, плуваше гладко и загребваше със сила с едната си ръка, с другата държеше карабината високо над главата си, когато чу първия изстрел откъм къщата, след това последваха много други.

Нямаше какво повече да се предпазва, решаваща ставаше всяка секунда. Обезумял, Рейнолдс продължи да пори водата и стигна брега за секунди, стъпи на дъното, измъкна се на сушата, решително премина по хлъзгавите камъни и се изкатери на брега. Тук той превключи карабината от автоматично действие към единични изстрели. Автоматичната стрелба щеше да е безсмислена и твърде опасна, ако приятели и врагове се сражаваха в едно и също ограничено пространство. Без да се бави повече, Рейнолдс се хвърли към отворената врата на къщата.

Не беше отсъствал дълго. Съпругата на Янчи вече не бе в холчето, сега то беше празно. Един полицаи с карабина в ръка тъкмо излизаше от стаята и затваряше вратата зад гърба си.

В мига Рейнолдс осъзна жестоката истина — налагаше се битка вътре в къщата, на затворено, а това означаваше безумно изстребление. А може би то вече бе свършило? Полицаят го видя, опита се да вдигне карабината си, но закъсна с части от секундата, просто не успя да се съвземе навреме от изненадата и карабината на Рейнолдс се стовари

върху главата му със смазваща сила. Той се струполи като посечен, със сподавен стон в гърлото. Остана на място. Рейнолдс нямаше време да провери дали е останал жив.

С карабина в ръце той ритна вратата и застана на прага. Един бегъл, общ поглед на картината му подсказа, че схватката вече се е състояла. В стаята имаше шест полицаи, четирима от тях все още дишаха. Един лежеше почти пред краката му в странна, разкривена поза, сгърчен както може да бъде само един мъртвец в сетния си час, покосен от куршум. Друг беше от дясната страна, опрян на стената, недалеч от мястото, където Дженингс, отпуснал се на пода с глава между коленете, се люшкеше наляво-надясно. В далечния трети ъгъл полицаи беше насочил карабината си към разкървавения Янчи, докато друг се опираше с ръце на стола, на който седеше Янчи. В отсрещния ъгъл Казака лежеше по гръб и се бореше отчаяно с полицаи, легнал върху него, който го душеше с късите си яки ръце. Казака се съпротивляваше, биеше се, бе успял дори да увие около гърлото на противника си дългия ремък на камшика, с който не се разделяше. Изглежда бе успял да стисне ремъка толкова здраво, че нападателят му явно бе започнал да губи сили, лицето му бе станало синкаво-червено от задушавачата хватка на Казака. Почти в центъра на стаята се бе изправил с гигантския си ръст Коко, който гледаше с презрение момичето, което безпомощно се извиваше в хватката на грубите му ръце. Коко се хилеше с вълчата си усмивка и без да изпуска Юлия с интерес следеше борбата между Казака и полицаия. Полицаят, който се боричкаше с Казака спря, протегна назад дясната си ръка, трескаво напипа и изтегли ножа от кожената ножница на колана си.

Рейнолдс беше опитен, добре трениран боец, бяха го тренирали безпощадно и жестоко професионалисти, преживели самите те по време на войната десетки подобни ситуации. Бяха участвали и оживели, никога не се бяха предавали, не бяха губили и части от секундата в ненужни, безсмислени разговори и преговори с противника. Щом отворилият с ритник вратата и изненадал противника си не започне мълниеносно да действа, а се обърне и каже: „Добър вечер, господа“..., той никога няма да може да довърши думите си — няма да доживее следващия миг, това Рейнолдс го знаеше много добре.

Затова, щом вратата се завъртя и почти безшумно се отвори на пантите си, той даде първите три единични изстрела. Целите бяха добре подбрани и гърмежите подеждяха като шок. Първият куршум попадна в нападателя на Казака в ъгъла на стаята. Ножът падна от ръката му и издрънча на пода. Вторият изстрел засегна полицая, който държеше карабината си, насочена застрашително към Янчи. Третият поразил мъжа, който в момента връзваше ръцете на Янчи за стола. Всичко това се случи толкова бързо, че никой от присъстващите не можа да разбере какво всъщност стана. Без да се бави, Рейнолдс се приготви за четвърти изстрел. Тъкмо се премери в главата на Коко, когато гигантът от полицията с почти нечовешка и безсмислена злоба извъртя момичето, което държеше в лапите си и го задържа така, че да застане пред гърдите му като щит, за да го предпази.

В този момент цевта на пушката се стовари върху карабината и върху лявата ръка на Рейнолдс. От силния, изненадващ удар, той изпусна оръжието си и то падна тежко и шумно на пода. Явно не бе съобразил, че зад отворената с ритник врата, може да има още някой.

— Не го застрелвай, не го застрелвай!... — изкомандва дрезгаво Коко. Той блъсна нехайно момичето, то политна и тежко се струполи на кушетката. Коко остана на мястото си и беше готов да го нападне. Случилото се го бе вбесило, но сега, когато Рейнолдс бе безпомощен и обезоръжен пред него, очевидно беше обладан от чувство на превъзходство, което не закъсня да се изпише върху мрачното му, злодейско лице. Разправата не можеше да продължи дълго. Животът на другарите му беше в опасност. Изруга и зловна, отвратителна усмивка разкриви лицето му.

— Виж дали нашият приятел не е въоръжен — изкомандва Коко.

Полицаят бързо, но старателно претърси Рейнолдс, като прекара ръце нагоре-надолу и опипа дрехите му. След това поклати глава.

— Отлично, вземи! — Коко подхвърли карабината си към полицая, а той я улови още във въздуха с разтворена длан. Като приглади мундира си, загледан предизвикателно и с насмешка в Рейнолдс, Коко каза:

— Имам да уреждам сметки с теб, капитане, или може би си забравил това?

Рейнолдс беше уверен, че Коко възнамерява да го смаже, да го убие с голи ръце. Дълбоко в себе си той знаеше, че няма никакъв шанс,

че не би могъл да устои на Коко повече от няколко секунди. Чувстваше, че лявата му ръка ще е безполезна поне за известно време, не знаеше дали не е счупена. Това означаваше, че трябва да излезе срещу озверения гигант само с една ръка, а това беше истинско самоубийство. И все пак Рейнолдс реши, че ако можеше да се говори за шанс, той беше именно сега, преди Коко да се е нахвърлил върху му и борбата да е започнала. Без да се колебае дори секунда, той се втурна изненадващо напред, направи ножица във въздуха и с крака си блъсна силно мощните гърди на противника. Коко беше почти изненадан, почти, но не съвсем. Точно в момента, когато кракът на Рейнолдс го блъсна, той пристъпваше напред и замахваше с ръка. Изсумтя от болка, но в последния момент успя да стовари с такава сила юмрука си върху главата на Рейнолдс, че той се преметна през глава, блъсна гърба си болезнено в стената до кушетката и от удара дъхът му секна, защото въздухът изскочи от гърдите му. За миг остана да лежи неподвижен, после бавно пое дъх и задиша тежко, с изкривено от болка лице.

Рейнолдс направи отчаяно усилие да се изправи, подпря се на ръка, но се струпони отново от ритника на Коко. Отначало помисли, че никога няма да успее да стане на крака, но дори в неизгодното положение, в което се намираше, се съсредоточи и се приготви да посрещне удара на полицая и да му отговори. Събра остатъка от силите си, надигна се и стовари юмрук върху омразното лице, наведено над него. Почувства, че юмрукът му среща плътта и костите на масивната глава, но в същия миг почти припадна от болка, защото Коко изобщо не обърна внимание на удара му и на свой ред го прасна с ужасяваща сила в слънчевия сплит.

Рейнолдс не бе удрян никога толкова жестоко, не можеше да си представи, че някой човек би могъл да удря толкова силно. Нападателят му беше мощен като вол. Въпреки острата, режеща болка в гърдите, въпреки отмалелите и омекнали като гумени крака, въпреки гаденето, което го давеше, Рейнолдс с мъка успя да се изправи; успя само защото с ръка, протегната назад, се опря на стената, върху която го бе запратил Коко. Ако не се подпираше на нея, щеше да се струпони отново. Счу му се, че Юлия го вика, но не беше сигурен, чувстваше, че бе оглушал. Погледът му бе замъглен, всичко се мерзелееше пред очите му, взря се и успя да различи смътните очертания на Янчи, който неистово се мъчеше да се освободи от въжето, което го стягаше. После

погледът му падна на Коко, който отново пристъпваше към него. Рейнолдс отчаяно се хвърли напред в един последен безуспешен опит да повали мъчителя си, но Коко, захилен, стоеше на мястото си, гледаше го подигравателно и едва в последния момент се отмести. Само протегна ръка и перна с огромната си разперена длан гърба на Рейнолдс. Инерцията и ударът го запратиха към вратата. Загубил устойчивост, Рейнолдс политна, блъсна се и се залепи в нейната рамка, после бавно се свлече на пода.

Този път загуби съзнание, но не за дълго и бързо се свести. Дошъл на себе си, той разтърси глава и загледа слисано. Сега Коко стърчеше изправен по средата на стаята, с ръце на кръста, разкрачен победоносно и тържествуващ в надмощието си. Задоволството беше изписано в чертите на злобното му лице, устните му бяха изтеглени назад и разкриваха хищната му природа, той предвкушаваше удоволствието, което щеше да последва. Рейнолдс беше наясно, че Коко има намерение да го убие, но щеше да направи това бавно, за да се наслади по-дълго на мъките му. В състоянието, в което се намираше, те нямаше да продължат много дълго. Коко щеше да бъде разочарован. Почти не му бяха останали сили, краката не го държаха, но щеше да се бори до последен дъх, нямаше да се даде така лесно.

Отслабнал и замаян, Рейнолдс успя да се надигне и се изправи на крака. Беше загубил всякаква представа за това, което става около него, стаята се въртеше пред очите му, чувстваше как тялото му гори, главата му беше замаяна, в устата си усещаше соления вкус на кръвта от разкъравените си устни. Единственото нещо, което сега виждаше почти на фокус, беше несъкрусимият противник, който продължаваше да стои изправен напред и да се хили злорадо. Още веднъж Рейнолдс прецени мрачно, че се умира веднъж и се приготви да се хвърли отново напред. Протегна ръце назад към стената, за да се отгласне с все сили, когато видя как изведнъж физиономията на Коко рязко се промени, как една могъща, желязна ръка се протяга към гърдите му и го забива в стената. В стаята се бе появил Шандор.

Никога след това Рейнолдс не успя да си припомни как изглеждаше Шандор точно в този момент. Във всички случаи той не приличаше на човек от този свят, по-скоро изглеждаше като същество от скандинавската митология. Петнайсет, може би двамадесет минути бяха минали, откакто Шандор бе плувал в ледената вода на реката и се бе

наложило повече, от времето след това да прекара навън на студа, който беше много под нулата. Сега целият, от главата до петите, беше покрит с лед. Дори снегът, който го бе навалял допълнително, бе замръзнал по него като ледена броня. Ледените кристалчета по Шандор блестяха и искряха фантастично на светлината на газената лампа в стаята. В скърцащото си, заледено облекло, той изглеждаше почти зловещо, като пришълец от чужд, далечен свят.

Полицаят при вратата беше останал като вцепенен с отворена от изненада уста. С видимо усилие той успя да се съвземе и грабна една от двете карабини — своята или може би онази, която Коко му бе подхвърлил в началото на схватката си с Рейнолдс. С карабината той се опита да връхлети върху Шандор, но беше закъснял. С една ръка Шандор докопа цевта на оръжието му, изтръгна го със сила от него, както възрастен би измъкнал пръчката от ръцете на някой малчуган, и със свободната си ръка блъсна полицая към стената. Той изпсува, политна от инерцията, но се задържа на крака и връхлетя отново. Шандор очакваше нападението, хвана го здраво, завъртя го във въздуха и с ужасна сила го метна към стената. При удара полицаят за части от секундата остана да виси, залепен на стената в най-невероятна поза, сякаш го бе задържала някаква невидима ръка, после се свлече на пода като счупена, захвърлена кукла.

Докато полицаят нападаше Шандор, Юлия се бе окопитила. Беше станала от кушетката и се бе хвърлила върху гърба на Коко. За да му попречи да се намеси или поне да го забави, докато Шандор се справи с нападателя си, тя обви ръце около раменете му, но не успя дори да обгърне гърдите на гиганта. С един замах той я отхвърли от себе си като перце и я запрати настрана, без дори да погледне към нея. Беше готов да се нахвърли върху Шандор, за да наруши равновесието му и да го събори. Удари го със замах като с огромен ковашки чук, така че Шандор не успя да се задържи и падна на пода. Коко се хвърли върху него и го стисна за гърлото с огромните си груби ръце, но сега беше сериозен, с напрегнат израз и не се хилеше. В малките му черни очички не проблясваше самодоволство и увереност за лесна победа. Биеше се за живота си и много добре знаеше това.

За миг Шандор остана да лежи неподвижно, докато желязната хватка на Коко се стягаше все по-здраво и неумолимо около гърлото му. Тогава Шандор напрегна всички сили и успя да се извие, размърда

се, освободи ръцете си и ги протегна, за да сграбчи китките на нападателя си.

На помощ на Рейнолдс, който се чувстваше все още много слаб и неспособен да се изправи, се притече Юлия. Тя го прихвана за раменете и му помогна да стане. Цялото му тяло беше болка, но дори сега той си спомняше нещо от болката, която изпита веднъж, когато Шандор на шега бе стиснал само с два пръста лакътя му. Можеше да си представи какво изпитва Коко в момента, щом като извитите като куки, могъщи пръсти на Шандор се бяха забили дълбоко в сухожилията от вътрешната страна на китките му.

Постепенно лицето на Коко се изкриви от непоносима болка.

Това беше като шок за него. Колкото повече менгемето на хватката на Шандор се стягаше около китките му, толкова повече пръстите на Коко около гърлото на Шандор отмаляваха и хватката им се отхлабваше.

Като продължаваше да стиска китките на Коко, Шандор отново напрегна сили и го отхвърли настрана, без да го изпуска, изправи се задъхан и го събори на пода. Отпусна китките му, но побърза да го сграбчи през гърдите, преди още Коко да се опомни и да прецени как да постъпи по-нататък. Първоначално Рейнолдс помисли, че Шандор има намерение да отхвърли противника си. По моментното облекчение, което се изписа върху лицето на полицая, личеше, че и той е помислил същото. Щом Шандор заби глава в гърдите му, изразът на облекчение веднага се смени с разочарование, болка и страх, панически страх.

Шандор напрегна рамене и започна да души гиганта в убийствена мечешка прегръдка, от която Коко трябваше да знае със сигурност, че нищо не може да го освободи. Със затягането на мъртвата хватка страхът, изписан върху лицето на Коко, се смени с ужас, който разкриви физиономията му. Лицето му постепенно се наля с кръв и посиня от недостиг на кислород. Отначало започна да охка, после гърдите му захъркаха дрезгаво. Докато дробовете му се бореха, жадни за глътка въздух, юмруците му удряха неистово, като луди, масивния гръб. Резултатът беше никакъв, почти никакъв, все едно, че биеше отчаяно върху гранитна стена.

Споменът, който Рейнолдс запази за този напрегнат миг, не беше свързан със сковаващата паника и с вида на помръкналото, изкривено от непоносима болка лице на Коко, не беше свързан дори и с безизразното лице на Шандор, с тихите му, благи очи, които не издаваха чувствата му и усилията, които прави, за да победи противника си. Имаше спомен само за хрущането на леда върху дрехите на Шандор, докато той стискаше все по-здраво и безпощадно противника си. Остана и споменът за ужаса върху лицето на Юлия, когато Рейнолдс я прегърна и я притисна плътно до себе си, за да не и позволи да чува, поне доколкото това беше възможно, стоновете и отчаяния писък, който изпълни пространството в стаята и бавно заглъхна, замря...

Беше малко след 4 часа сутринта, когато Янчи ги спря в центъра на гъсталак от високи тръстики. Обърна се и изчака, докато всички стигнат до него. Вървяха в индийска нишка — Юлия, Рейнолдс, Казака и доктор Дженингс с Шандор подире му. Той му помагаше и почти го пренасяше през замръзналите блатата. Всички вървяха уморено, но уверено. Само Шандор, който едва се влачеше от изтощение, се препъваше почти на всяка крачка.

Бяха като изчерпани. За това имаше причина. Два часа и три мили лежаха между тях и мястото, където бяха оставили камионетката. Два часа те криволичеха наляво и надясно между замръзналите тръстики, които пращяха и се разклащаха при най-лекото докосване. Бяха изминали два часа в безкрайно лутане по тънката ледена кора из блатата, която хрущеше и пукаше под краката им. Ледът беше достатъчно здрав, за да ги издържи, но се налагаше да напредват внимателно. Трябваше да премерват всяка стъпка, преди да я направят. На места потъваха в замръзналата кал почти до коленете, но трябваше да продължават. Същият този лед беше спасението им през тая нощ. Кучетата на граничната охрана щяха да бъдат безпомощни при тези условия. Щяха само да цапат, да се борят с мътилката и да губят непрекъснато следата. Не че бегълците бяха видели или чули кучета или граничари, докато се придвижваха тези три мили. В нощ, като тази дори фанатичните граничари се гушеха високо в граничните кули, около топлината на печките, а ако имаше някой луд да минава границата нека минава.

Това беше нощ, подобна на оная, в която Рейнолдс бе пресякъл нелегално унгарската граница — със същите студени звезди, трептящи високо в студеното празно небе. Вятърът свистеше леко над блатата, остър и докосващ с ледените си нокти помръзналите им лица. Въпреки това групата напредваше през шумящите тръстики. За момент Рейнолдс потъна в спомените си от първата нощ, когато лежа в снега, студен, дори по-студен от днешния, с незабравимия дъх на ледения

вятър върху лицето си и със звездите високо над себе си. Той почти с физическо усилие откъсна съзнанието си от оная нощ и мисълта му го пренесе в полицейската застава, когато се бе появил Графа. Рейнолдс почувства как се стяга сърцето му при мисълта, която непрекъснато го спохождаше през последните часове — мисълта, че никога повече нямаше да го види.

— Не е време за спомени, Михаил — каза Янчи благо. Той кимна с бинтованата си глава, наведе се напред и разтвори тръстиките, за да може Рейнолдс да хвърли поглед към онова, което беше отвъд тях — ледена площ, може би десетина стъпки широка, се простираше в двете посоки, докъдето стигаше погледът. Рейнолдс се изправи и се обърна към Янчи:

— Някакъв канал ли е това?

— Не, само един ров. Един нищо и никакъв отводнителен ров, но най-важният в цяла Европа. От другата страна е Австрия. — Янчи се усмихна: — Само пет метра до свободата, Михаил, до свободата и до успеха на твоята мисия — сега повече нищо не може да те спре.

— Нищо не може да ме спре... — повтори Рейнолдс като ехо. Гласът му беше равен и почти лишен от живот. Копнежът за свобода го интересуваше повече от всичко, пълният успех на мисията му — много по-малко. Успеха чувстваше като пепел в устата си. Цената, платена за него, беше твърде висока, беше жестока. По-лошото бе онова, което щеше да последва, и той го знаеше с мрачна увереност. Рейнолдс потръпна от острия студ. — Става още по-студено, Янчи, преминаването безопасно ли е? Няма ли граничари наблизо?

— Преминаването е безопасно.

— Тогава да тръгваме, да не чакаме повече.

— Без мен — Янчи поклати глава, — само ти, професорът и Юлия ще тръгнете, аз оставам тук.

Рейнолдс го погледна, без да каже нищо. Той знаеше какво щеше да обясни Янчи. Беше абсолютно уверен, че всякаква дискусия по този въпрос е безсмислена. Обърна се напред, без да знае какво да каже, но в същия миг Юлия се хвърли и хвана реверите на бащиното си палто.

— Какво говориш, Янчи, какво си намислил, какво каза?

— Моля те, Юлия, няма друг начин. Ти много добре знаеш, че за мен няма друг път, аз трябва да остана.

— О, Янчи! Янчи! — Тя задърпа реверите му, лицето и беше загрижено и тревожно. — Ти не можеш да останеш, не трябва да останеш, не сега, след всичко, което се случи!

— Напротив, повече от всякога след случилото се аз съм длъжен да остана, — той я прегърна и я притисна към себе си. — Тук имам още много работа. Трябва да свърша още много неща и да започна веднага. Ако сега спра и се оттегля, Графа никога няма да ми го прости. — Той приглади русите и коси с обезобразената си, измъчена ръка: — Юлия, Юлия, как бих могъл да приема свобода за себе си, когато знам, че има стотици бедни хора, които никога няма да усетят нейния вкус, ако не им помогна. Никой друг не би могъл да им помогне като мен, ти добре знаеш това. Как мога да откупя свободата си с щастието на другите? Самият аз ще бъде нещастен. Можеш ли да очакваш аз да седя спокоен някъде на Запад, докато тук завличат млади хора на Черноморския канал или изкарват почти умиращи възрастни жени да работят по нивите с цвекло, затрупано под снега. Толкова ли малко ме познаваш, Юлия? Ти наистина ли мислиш толкова малко за мен, Юлия?

— Янчи! — Юлия зарови лице в гърдите му и гласът и прозвуча приглушено. — Не мога да те оставя, Янчи. Какво ще правя без теб?

— Можеш и си длъжна. Преди не знаеха за теб, но след станалото ставаш известна, за теб вече няма място в Унгария. За мен няма никаква опасност, скъпа. Никой не може да ми навреди, докато Шандор е жив, Казака също, те ще ми помагат. Казака ще се грижи за мен. — На бледата разсеяна звездна светлина Казака се изпъна и сякаш за миг израсна.

— А ти можеш ли да ме оставиш? Можеш ли да ме пуснеш да си отида?

— Ти повече не се нуждаеш от мен, детето ми. През всичките тези години беше при мен, защото мислеше, че се нуждае от твоята подкрепа, а и аз трябваше да се грижа за теб. От тук нататък Михаил ще се грижи за теб, ти го знаеш.

— Да — гласът и беше глух повече от всякога, — той е много мил и внимателен.

Янчи хвана дъщеря си за раменете, отстрани я нежно от себе си и я погледна.

— За дъщеря на генерал-майор Илюрин ти си едно много глупавичко момиче. Не знаеш ли, скъпа, че, ако не беше заради теб, Михаил никога на би се завърнал на Запад?

Юлия се обърна и погледна Рейнолдс право в очите. Той забеляза, че в тях блестят неизплакани сълзи.

— Наистина ли е така?

— Така е — усмихна се Рейнолдс, — това е голям въпрос, но да не се впускаме в подробности.

— Съжалявам, не знаех. — Оживлението отпреди малко се бе изпарило от главата ѝ. — Но това значи е краят на всичко.

— Не, скъпа, само началото — Янчи я прегърна плътно и почувства как тялото и се разтърсва в безгласно ридание. Потупа я успокоително по рамото и кимна на Рейнолдс и Шандор. На свой ред Рейнолдс му кимна в отговор, стисна обезобразената му ръка, без да каже нищо, после промърмори „сбогом“ на Казака, разтвори високите тръстики и слезе долу до брега на рова, последван от Шандор. Той държеше единия край на камшика на Казака, а Рейнолдс — другия. Възбуден стъпи върху леда. Още при втората крачка тънката ледена кора се пропука под тежестта му и Рейнолдс затъна, усети калното дъно. Водата под леда беше плитка и мътна. Той не обърна внимание на сковаващия студ и пое към отсрещния бряг, като чупеше пред себе си тънката ледена корица. Австрия, помисли си, значи това е Австрия, но в момента думата не му говореше нищо.

Нещо изшляпа във водата зад гърба му, обърна се и видя как Шандор си пробива път сред леда и газии водата, понесъл доктор Дженингс на ръце. Рейнолдс и Шандор стигнаха едновременно горе, на отсрещния бряг. Без да се бави, Шандор сви обратно към унгарската страна, внимателно пое от Янчи момичето и го пренесе през рова. За миг тя го прегърна почти отчаяно, сякаш изпита страх да скъса последната връзка с живота, който оставяше зад гърба си. Точно тогава Рейнолдс слезе долу при водата и ѝ помогна да се изкачи на брега.

— Не забравяйте какво ви казах, доктор Дженингс — подвижна тихо Янчи от унгарския бряг. Двамата с Казака бяха преминали тръстиките и стояха на брега на рова. — Сега ние изминаваме дълъг, тъмен път, но не бихме желали да вървим по него безкрай.

— Няма да забравя — Дженингс трепереше от студа, но събра сили и викна: — Никога няма да го забравя!

— Това е добре — Янчи се поклони дълбоко с наведена надолу бинтована глава и изрече думите за сбогуване: — Бог да ви пази! Довидженъя.

— Довидженъя! — повтори Рейнолдс. — Довидженъя — докато се срещнем отново.

Той се обърна, хвана Юлия и доктор Дженингс за ръце и ги поведе. Възрастният човек трепереше, а момичето беззвучно плачеше. Тримата тръгнаха по лекия наклон направо през заснеженото поле към свободата си. На върха се обърнаха за малко и съзряха в далечината тримата мъже, които вървяха бавно през унгарските блатата, без да се обърнат нито веднъж. Останаха да ги гледат как се отдалечават, докато изчезнат от погледа им между високите тръстики. Не ги видяха повече и знаеха, че никога няма да ги видят отново.

Издание:

ИК „Петрум Ко.“ и ИК „Герзиев и синове“, 1995

Художник: Кина Бъговска

ISBN 954-541-016-7

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.